

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО
СКОПЈЕ**

ISSN-1857-9779

Б И Л Т Е Н

НА

**УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ**

Број 1176

Скопје, 14 септември 2018 година

Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Ул. „Гоце Делчев“ бр. 9, 1000 Скопје

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

Уредник на издавачката дејност на УКИМ:

проф. д-р Никола ЈАНКУЛОВСКИ, ректор

Уредник на Билтенот: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска - Цветановска

Бр. _____

_5.8. 2013_

Скопје

Предмет: Материјали за Билтенот за објавување на веб-страницата на УКИМ

Согласно член 132, став 5 од Законот за високото образование („Сл. весник на РМ” бр. 35/2008, 103/2008, 26/2009, 83/2009, 115/2010, 17/2011, 51/2011 и 123/2012), на веб-страницата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, од бројот 1059 од 15 август 2013 година, ќе се објавуваат рефератите за избор во наставно-научни, научни и соработнички звања, рецензиите за подобност на темата и оспособеноста на кандидатот за вршење научна работа, прегледите на одобрените докторски дисертации, прифатените магистерски и специјалистички теми, рецензиите на учебници и учебни помагала, како и рефератите за доделување на звањето почесен професор и титулата почесен доктор на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј”. По објавување на материјалите на веб-страницата, факултетите и институтите за своите потреби, истите треба да ги отпечатаат во материјална форма за да можат да ги достават на членовите на наставно-научниот, односно научниот совет. Поради тоа, потребно е сите материјали што се предвидени за објавување во Билтенот на Универзитетот, благовремено да ги доставувате во **електронска форма**.

Поради усогласеност и униформност на текстовите потребно е материјалите за објавување да се доставуваат како Microsoft Word 2003 документи во кои исклучиво ќе се користи системскиот фонт **Georgia**. Овој фонт содржи богато множество на кирилични (македонски, српски, руски), латинични (со различни видови на надредени знаци), грчки и други знаци. Варијанта на овој фонт со корегирани знаци во италијанскиот формат за македонските букви ‘**g**’, ‘**u**’, ‘**iu**’, ‘**i**’ може да се добие во компјутерскиот центар на УКИМ на барање на факултетот. Исто така, таму може да се добие софтверско решение со кое може да се испрограмира тастатурата на персонален сметач кога работи под Windows XP оперативниот систем при притискање на копчето ‘`’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѐ**’, а при притискање на копчето ‘~’ во македонска поддршка да се добие знакот ‘**ѝ**’.

Поради запазување на роковите за објавување на материјалите во Билтенот, но и на веб-страницата, ве молиме, рефератите откако ќе бидат лекторирани, да ја доставите оригиналната верзија (лекторирана со потписите), а електронската верзија да ја доставите на e-mail адресата: t.basevski@ukim.edu.mk (so mali bukvi).

Неблаговремено доставените материјали и оние кои нема да бидат напишани согласно упатството нема да бидат објавени во тој број, туку ќе бидат поместени за објавување во наредниот број од Билтенот, односно откако ќе ја добиеме бараната верзија.

Ви благодариме за соработката.

Со почит,

УКИМ-Ректорат

Изготвил:Т.Б.

Одобрил:К.М.

Содржина на Билтен број 1176 од 14 септември 2018 година

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област бизнис-менаџмент, по предметот операциони изстражувања и во научната област применета економија, по предметот основи на бизнис-аналитика на Економскиот факултет во Скопје (**д-р Виолета Цветкоска**).....7-22

МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор во звањето асистент во научната област математика на Машинскиот факултет во Скопје (**м-р Томи Димовски**).....23-27
2. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Машинскиот факултет во Скопје (**Димитар Чичов**).....28

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област: неврологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Емилија Цветковска**).....29-52
2. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Корелација меѓу плазма-концентрациите на тумор-некритичниот фактор алфа и степенот на оштетување на периферните нерви кај дијабетес мелитус тип 2** од д-р Даниела Ристиќ, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....53-63
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Карбоксиемоглобин и метхемоглобин како предиктори за постоперативни респираторни компликации** од м-р **Александра Гавриловска-Брзанов**, пријавена на Медицинскиот факултет во Скопје.....64-75

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија на ракописот **Применета економика** од авторите: **проф. д-р Софија Тодорова**, **проф. д-р Ванчо Узунов** и **проф. д-р Биљана Петревска**, пријавен на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....76-84

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на насловен доцент во наставно-научната област културна антропологија, социјална антропологија и применета антропологија на Институтот за етнологија и антропологија на Природно-математичкиот факултет во Скопје (**д-р Нагаша Сарцовска**).....85-98
2. Рецензија на ракописот **Математички лексикон** од авторите **Наум Целакоски**, **Весна Целакоска-Јорданова** и **Емилија Целакоска** пријавен на Природно-математичкиот факултет во Скопје.....99-104

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област наводнување на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (**д-р Вјекослав**

- Танасковиќ)**.....105-126
2. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област хемија на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (**д-р Ленче Велкоска-Марковска**).....127-148
3. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања од научната област педологија на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (**д-р Миле Маркоски**).....149-170

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Евалуација на трошоците и исходите поврзани со фармаколошката тромбопрофилактика со нефракциониран хепарин и хепарини со маа молекулска тежина на венскиот тромбоемболизам на Ортопедското одделение во ЈЗУ Клиничка болница Штип од м-р Биљана Лазарова**, пријавена на Фармацевтскиот факултет во Скопје.....171-178

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини): филозофска антропологија (шифра 60512) и аксиологија (шифра 60507) на Филозофскиот факултет во Скопје (**д-р Вангел Ноневски**).....179-198
2. Рецензија на ракописот **Основи на дефектологија (Специјална едукација и рехабилитација)** од авторите: **проф. д-р Зоран Киткањ** и **проф д-р Горан Ајдински**), пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје.....199-213
3. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Влијанието на 'мека легислатива' во социјалната политика и социјална заштита: национални стратешки документи во Република Македонија**, изработена од **м-р Ардијан Муча**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....214-222
4. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Модел на планирање и нивна примена во финансирањето на високото образование во Европската Унија и Република Македонија**, изработена од **м-р Маја Бакрески**, пријавена на Филозофскиот факултет во Скопје.....223-232

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Економскиот институт во Скопје (**Зинија Фејзули, Александар Сибиновски, Лидија Терзиовска, Ана Трајковска-Илијадис, Андријана Недељковски**).....233-234

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Рецензија за оцена на докторската дисертација **Промените и улогата на стратегискиот концепт на НАТО по настаните од 11 септември 2001** од **м-р Митко Гаџовски**, пријавена на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје.....235-240

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ БИЗНИС-МЕНАѢМЕНТ, ПО ПРЕДМЕТОТ ОПЕРАЦИОНИ ИСТРАЖУВАЊА И ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ПРИМЕНЕТА ЕКОНОМИЈА, ПО ПРЕДМЕТОТ ОСНОВИ НА БИЗНИС-АНАЛИТИКА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ – СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 4 јули 2018 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област бизнис-менаѢмент, по предметот Операциони истражувања и во научната област применета економија, по предметот Основи на бизнис-аналитика и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет - Скопје, бр. 02-1603/3, донесена на седницата одржана на 10.9.2018 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Сашо Арсов, редовен професор на Економскиот факултет – Скопје, д-р Методија Несторовски, редовен професор на Економскиот факултет - Скопје и д-р Весна Буцевска, редовен професор на Економскиот факултет – Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област бизнис-менаѢмент по предметот Операциони истражувања и во научната област применета економија, по предметот Основи на бизнис-аналитика во предвидениот рок се пријави само еден кандидат, д-р Виолета Цветкоска, вработена на Економскиот факултет – Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, како доцент по предметот Наука за менаѢмент.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката д-р Виолета Цветкоска е родена на 19.7.1984 година во Скопје. Средното образование го завршила во Скопје со континуиран одличен успех. Во учебната 2003/2004 година се запишала на додипломски студии на Економскиот факултет – Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на депарманот за менаѢмент. Студиите ги завршила во 2007 година како најдобар студент на депарманот за менаѢмент со просечен успех 9,61 и стекнала право на стручен назив дипломиран економист. За помлад асистент по предметите Наука за менаѢмент и Економско математички методи и модели на Економскиот факултет – Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје е избрана непосредно по дипломирањето. Во учебната 2008/2009 година, кандидатката д-р Виолета Цветкоска се запишала на академски студии – магистерски студии на Факултетот за организациски науки (ФОН) при Универзитетот во Белград, на студиската програма за Операциони менаѢмент, програмско подрачје операциони истражувања и квантитативни методи. Предвидените испити ги положила со просечна оценка 9,86 а магистерскиот труд под наслов „Двофазен пристап за мерење на ефикасноста со примена на методите DEA и АНР“ (Dvofazni pristup merenju efikasnosti primenom metoda DEA i ANR) го одбрала на 28.9.2010 година со највисока оценка 10 (десет), стекнувајќи се со академски назив - магистер по организациски науки. Кандидатката д-р Виолета Цветкоска во декември 2010 година е избрана во звањето асистент по

организациони науки и управување (менаџмент) по предметите наука за менаџмент и економско математички методи и модели на Економскиот факултет во Скопје.

Во април 2011 година на Економскиот факултет при Универзитетот Св. „Кирил и Методиј“ во Скопје, пријавила тема и тези за изработка на докторска дисертација под наслов: „Методи и модели на повеќекритериумско одлучување во менаџментот: емпириска студија за евалуација на ефикасноста на одредени организациони единици во Република Македонија“. Докторската дисертација ја одбрала на 12.6.2013 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Благородна Тодосиоска, проф. д-р Благоја Ѓорѓијовски, проф. д-р Бобек Шуклев, проф. д-р Љубомир Дракулевски и проф. д-р Драге Јанев. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област економски науки.

На 31.1.2014 година е избрана во звањето доцент по организациони науки и управување (менаџмент) по предметот Наука за менаџмент. Во моментот е доцент. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1068 од 31.12.2013 година.

Во нејзиниот петгодишен мандат активно ги спроведува наставата и вежбите по предметите Математички методи (од учебната 2014/2015 година), Наука за менаџмент (од учебната 2017/2018 година) и Математика за економисти (од учебната 2017/2018 година). Во учебната 2017/2018 година, ангажирана е и на Филозофскиот факултет-Скопје на студиската програма: Меѓународни интеркултурни студии, прв циклус студии, за изведување на настава и вежби по предметот Вовед во наука за одлучување.

Д-р Виолета Цветкоска активно се служи со англискиот јазик, а има познавања и од германскиот јазик (приложени дипломи и уверенија). Кандидатката активно се служи со алатките на Microsoft Office (Word, Excel, Power Point), а ги има завршено и курсевите: “Microsoft Project 2007” и “MS Excel – бизнис-анализа и одлучување”. Исто така, кандидатката одлично ја познава и примената на голем број софтверски алатки во рамките на дисциплините наука за менаџмент/операциски истражувања и бизнис аналитика.

Кандидатката д-р Виолета Цветкоска е член на: Клубот на истражувачи во организација на НБРМ, Хрватското друштво за операциски истражувања, Евроазиското друштво за бизнис и економија, Друштвото за економско мерење, Меѓународното друштво за повеќекритериумско одлучување (MCDM), Работната група на Асоцијацијата на европските друштва за операциски истражувања (EURO) за бихејвиористички операциски истражувања.

Во рамките на академската кариера, д-р Виолета Цветкоска има учествувало на голем број меѓународни конференции, симпозиуми, семинари, обуки и работилници, а за збогатување на нејзиниот научно-едукативен идентитет посебен придонес имаат и реализираните студиски престои во Европа и Јужна Америка. Има учествувало и како соработник во три национални и два меѓународни проекта.

Во 2017 година, од страна на Меѓународната федерација на друштвата за операциски истражувања (IFORS) е добитник на стипендија за учество на дваесет и првата Летна школа за операциски истражувања ELAVIO XXI, која се одржа од 24 февруари до 4 март 2017 г. во Буенос Аирес и Мирамар, Аргентина. Оваа стипендија е доделена само на еден апликант (млад истражувач) од Европа.

Д-р Виолета Цветкоска е автор на две стручни монографии (една е објавена на англиски јазик), коавтор на една стручна монографија и на повеќе стручни и научни трудови кои се објавени во меѓународни списанија (едно од нив е со импакт-фактор) и зборници од меѓународни конференции и симпозиуми. Рецензент е во списание со импакт- фактор, во меѓународно списание за операциските истражувања и на меѓународни конференции.

Кандидатката д-р Виолета Цветкоска е ментор на дипломски трудови и е ангажирана во повеќе комисији за одбрана на дипломски трудови. Има учествувало во промотивни активности на Економскиот факултет – Скопје, во средни училишта во Скопје и низ Р Македонија, а била член и на: организациски и програмски одбори на меѓународни научни конференции, организациски одбор на

меѓународна летна школа, на факултетски комисији формирани за различни намени, а ангажирана е и како секретар на Колегиумот на студиската програма Корпоративен финансиски менаџмент (втор циклус студии) на Економскиот факултет-Скопје. Покрај тоа, била член на Одборот за ревизија на Капитал банка АД Скопје и независен член на Надзорниот одбор на оваа банка.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Д-р Виолета Цветкоска, во рамките на нејзиното работно искуство, прво како помлад асистент, а потоа и како асистент, па доцент на Економскиот факултет – Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје покажа забележителна активност во наставно-образовната дејност.

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Економски факултет - Скопје, кандидатката д-р Виолета Цветкоска изведува настава и вежби на прв циклус студии по предметите: Наука за менаџмент, Математички методи и Математика за економисти, а во учебната 2017/2018 година е ангажирана да изведува настава на прв циклус на студии на Филозофскиот факултет – Скопје при УКИМ, на студиската програма Меѓународни интеркултурни студии, на нова предметна дисциплина - Вовед во наука за одлучување.

Благодарение на фактот што предметите се од области што ги изучувала на редовните и на последипломските студии, изведувањето на наставата и вежбите ги врши на мошне професионален начин. Кандидатката д-р Виолета Цветкоска успешно ја приближува предметната материја до студентите, при што користи современи методи во наставно-образовната дејност кои овозможуваат поттикнување на нивната активност. Преку презентирање на успешни приказни од компании од светот кои ги користат квантитативните методи и модели во работењето, кандидатката им ја доближува материјата на студентите и ги води во изработката на проектните задачи кои се однесуваат на моделирање во компаниите во Р Македонија. Автор е на интерна скрипта од предавања по предметите: Математички методи и Вовед во наука за одлучување.

На новата студиска програма од втор циклус на студии – Корпоративен финансиски менаџмент, која треба да започне со работа во учебната 2018/2019 година, се јавува како наставник на една нова предметна дисциплина, и тоа: Квантитативни методи за финансиски менаџмент.

Д-р Виолета Цветкоска има остварено и низа наставно-образовни активности на повеќе школи и работилници во земјата и во странство.

Кандидатката била ментор на 48 дипломски трудови, а учествувала и како член во комисија за оцена/или одбрана на 15 дипломски трудови и на 1 докторска дисертација.

Во Анекс 2, кој е составен дел на овој Извештај, детално се наведени сите активности на кандидатката од областа на наставно-образовната дејност.

Научноистражувачка дејност

Во изборниот период, д-р Виолета Цветкоска има објавено вкупно 22 научни труда, од кои 1 труд со оригинални научни резултати во научно списание со импакт-фактор (фактор на влијание), 6 труда со оригинални научни резултати во меѓународни научни списанија, 11 труда со оригинални научни/стручни резултати објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор, 4 труда објавени во зборник на трудови во високообразовна институција и 8 апстракти објавени во зборник на апстракти од меѓународни конференции.

Кандидатката има учествувано на 6 научни/стручни собири со реферат, има презентирано еден постер на Меѓународна летна школа за операциски истражувања во Аргентина и има одржано предавање на докторанди на Универзитетот во Нови Сад, Технички факултет „Михајло Пупин“, Србија.

Д-р Виолета Цветкоска учествувала како член во 4 научни проекти (2 меѓународни и 2 национални).

Во Анекс 2, кој е составен дел на овој Извештај, детално се наведени сите активности на кандидатката од областа на научноистражувачката дејност.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Виолета Цветкоска активно е вклучена во стручно-апликативната работа на Економскиот факултет – Скопје и во повеќе стручни организации/институции во земјата и странство. Во 2017 година од страна на Меѓународната федерација на друштвата за операциски истражувања (IFORS) е добитник на стипендија за учество на дваесет и првата Летна школа за операциски истражувања ELAVIO XXI, која се одржа од 24 февруари до 4 март, 2017 г. во Буенос Аирес и Мирамар, Аргентина. Оваа стипендија е доделена само на еден апликант (млад истражувач) од Европа.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој на Економскиот факултет при Универзитетот во Сплит, Хрватска и на Универзитетот во Буенос Аирес, Аргентина.

Автор е на две стручни монографии (едната е издадена на англиски јазик) од областа на операциските истражувања и коавтор на една стручна монографија од областа на применетата економија.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на стручни комисији и работни групи и тела на Економскиот факултет – Скопје и тоа како: член на комисија за спроведување анкета за односот на наставниците и соработниците кон наставно образовниот процес, член на комисија за организација на настаните: Алумни и Свечена академија за прослава на јубилејот 65 години Економски факултет – Скопје, член на комисија за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус на студии, член на рецензентска комисија за избор на демонстратори на Катедрата за математика и статистика, член на комисија за изработка на издание под наслов: Предметни програми за студентите од прв циклус студии и Водич низ студиите, заменик-секретар на Катедрата за математика и статистика, секретар на Колегиумот на студиската програма Корпоративен финансиски менаџмент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Исто така, има учествувано во промотивни активности на Факултетот.

Во изборниот период, д-р Виолета Цветкоска е член и на организациски и на програмски одбори на меѓународни научни и стручни собири во Македонија, Хрватска и Полска.

Кандидатката била член и на Одборот за ревизија на Капитал банка АД Скопје и независен член на Надзорниот одбор на оваа банка.

Во Анекс 2, кој е составен дел на овој Извештај, детално се наведени сите активности на кандидатката од областа на стручно-апликативната дејност.

Оценка од самовалуација

Кандидатката д-р Виолета Цветкоска, во периодот од последниот избор во звањето доцент, заклучно со учебната 2017/2018 година, континуирано добива позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Економскиот факултет – Скопје, и тоа: по предметот Наука за менаџмент, вкупна просечна оценка од 9,55, по предметот Математички методи, вкупна просечна оценка од 9,81, и по предметот Математика за економисти, вкупна просечна оценка од 9,24.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Виолета Цветкоска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката (вкупно пресметани 207,97 поени, од кои во наставно-образовната дејност - 62,77 поени, во научноистражувачката дејност 98,4 поени и во стручно-апликативната дејност и дејноста од поширок интерес – 46,8 поени), од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Виолета Цветкоска поседува научни и стручни квалитети и ги исполнува сите законски и нормативни критериуми да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област бизнис-менаџмент, по предметот Операциони истражувања и во научната област применета економија, по предметот Основи на бизнис-аналитика.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет – Скопје, д-р Виолета Цветкоска да биде избрана во звањето **вонреден професор** во научната област бизнис- менаџмент, по предметот Операциони истражувања и во научната област применета економија, по предметот Основи на бизнис-аналитика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Сашо Арсов, претседател, с.р.
2. Проф. Методија Несторовски, член, с.р.
3. Проф. д-р Весна Буцевска, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО И
НАСТАВНО-СТРУЧНО ЗВАЊЕ**

Кандидат: Виолета, Војислав Цветкоска

Институција: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет – Скопје

Научни области: бизнис-менаџмент и применета економија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	<p>Одржување на настава</p> <p>(неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар * бодување * години на изведување на настава); (бодување: 0,04)</p> <p><u>Прв циклус студии</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Наука за менаџмент ($4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$) ▪ Математички методи ($4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 9,6$) - Скопје; ($4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$) – Велес ▪ Математика за економисти ($4 \cdot 15 \cdot 0,04 = 2,4$) ▪ Вовед во наука за одлучување ($3 \cdot 15 \cdot 0,04 = 1,8$) 	18,6
2.	<p>Настава во школи и работилници</p> <p>(раководител 1,5; учесник 1)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Предавач на IV меѓународна школа “Make a Difference – Become a Sustainable Competitive Advantage EU Leader”, во организација на УКИМ - Економски факултет – Скопје и AIESEC, одржана во Охрид, 8-17 август 2014 година. Тема на предавањето: “Blue Ocean Strategy: Concept and Analytical Tools and Frameworks”. ▪ Раководител на работилница на тема: “Time Management” за членовите на Студентскиот парламент на Економски факултет – Скопје, во организација на Студентскиот парламент на Економски факултет – Скопје, одржана во Пехчево, 14-16 октомври 2016 година. ▪ Предавач на VII меѓународна школа “Make a Difference – Become a Young Leader on Dealing with New Economic 	5

	<p>Challenges on the Path to the EU”, во организација на УКИМ - Економски факултет – Скопје и AIESEC, одржана во Охрид, 7-13 август 2017 година, на тема: “Operations Research: The Science for Better Decision Making in Organizations”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Раководител на работилница на VII меѓународна школа “Make a Difference – Become a Young Leader on Dealing with New Economic Challenges on the Path to the EU”, во организација на УКИМ - Економски факултет – Скопје и AIESEC, одржана во Охрид, 7-13 август 2017 година, на тема: “Measuring the Relative Efficiency of Bank-Branches: Non-Parametric Approach”. 	
3.	<p>Одржување на вежби</p> <p>(неделен број на часови * бр. на работни недели во семестар * бодување * години на изведување на вежби); (бодување:0,03)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Наука за менаџмент ($2*15*0,03*2 = 1,8$) ▪ Математички методи ($2*15*0,03*4 = 3,6$) – Скопје; ($2*15*0,03*1 = 0,9$) – Велес ▪ Математика за економисти ($2*15*0,03*1 = 0,9$) ▪ Вовед во наука за одлучување ($1*15*0,03*1 = 0,45$) 	7,65
4.	<p>Подготовка на нов предмет</p> <p>(предавања 1; вежби 0,5)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Вовед во наука за одлучување на студиската програма: Меѓународни интеркултурни студии, која се изучува на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет - Скопје. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ предавања 	1
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ вежби 	0,5
5.	<p>Консултации со студенти</p> <p>(број на студенти*бодување); (бодување:0,002)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Наука за менаџмент ($164*0,002=0,33$) (2014/2015г.); ($162*0,002=0,32$) (2015/2016г.); ($156*0,002=0,31$) (2016/2017 г.) и ($143*0,002=0,29$) (2017/2018г.) Математички методи ($234*0,002=0,47$) (2014/2015г.); ($198*0,002=0,40$) (2015/2016г.); ($217*0,002=0,43$) (2016/2017) и ($200*0,002=0,40$) (2017/2018 г.) Математика за економисти ($726*0,002=1,45$) Вовед во наука за одлучување ($8*0,002=0,02$) 	4,42
6.	<p>Ментор на дипломска работа</p> <p>(број на менторства * бодување); (бодување: 0,2)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ($48 * 0,2 = 9,6$) 	9,6

7.	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (број на комисији * бодување); (бодување:0,5) ▪ (1*0,5 = 0,5)	0,5
8.	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (број на комисији * бодување); (бодување: 0,1) ▪ (15*0,1 = 1,5)	1,5
9.	Интерна скрипта од предавања (број на скрипти * бодување) ▪ (2*4=8)	8
10.	Интерна скрипта од вежби (број на скрипти * бодување) ▪ (2*3=6)	6
	Вкупно	62,77

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Учесник во национален научен проект (3 поени) ▪ “Citizens for change”, ЦИВИКА МОБИЛИТАС (2016-2018) ▪ Фискални мултипликатори: Случајот на Република Македонија, 2014-2017 (Центар за стратемски истражувања на Македонската академија на науките и уметностите)	6
2.	Учесник во меѓународен научен проект (5 поени) ▪ “Hidden Champions in Dynamically Changing Societies and their Management and Leadership Development Needs”, 2018, (CEEMAN-the International Association for Management Development in Dynamic Societies and IEDC-Bled School of Management) ▪ “Management and Leadership Development Needs in Dynamically Changing Societies”, CEEMAN Research, 2017.	10

3.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Naumovski, T., Cvetkoska, V. and Georgieva, L. (2017): Applying the Methodology Data Envelopment Analysis in the Defence Sector: Literature Review, <i>Contemporary Macedonian Defence</i>, 17(33), pp. 43-52. (три автори, $4*0,8=3,2$) ▪ Cikovic, F.K. and Cvetkoska, V. (2017): Efficiency of the Macedonian Banking Sector: a Non-Parametric Approach, <i>CEA Journal of Economics</i>, 12(2), pp. 17-26. (два автори, $4*0,9=3,6$) ▪ Cvetkoska, V. and Barisic, P. (2017): The Efficiency of the Tourism Industry in the Balkans, <i>The Proceedings of the Faculty of Economics in East Sarajevo - Journal of Economics and Business</i>, Issue 14, pp. 31-41. (два автори, $4*0,9=3,6$) ▪ Cvetkoska, V. and Iliev, F. (2017): How to Choose Your Next Top Salesperson: Multiple-Criteria Approach, <i>Business Systems Research Journal</i>, 8(1), pp. 92-112. (два автори, $4*0,9=3,6$) ▪ Cvetkoska, V. (2016): A Survey of the Use of Operational Research in Decisions Made by Micro, Small and Medium-Sized Enterprises in Macedonia, <i>Croatian Operational Research Review</i>, 7(2), pp. 349-365. (4 поени) ▪ Naumovska, E. and Cvetkoska, V. (2016): Efficiency of the Macedonian Banking Sector, <i>Yugoslav Journal of Operations Research</i>, 26(3), pp. 317-329. (два автори, $4*0,9=3,6$) 	21,6
4.	<p>Трудови со оригинални научни резултати објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cvetkoska, V. and Savic, G. (2017): Efficiency of Bank Branches: Empirical Evidence from a Two-Phase Research Approach, <i>Economic Research-Ekonomiska istrazivanja</i>, 30(1), pp. 318-333. (2017 импакт фактор: 1,137)(два автори, $6*0,9=5,4$) 	5,4
5.	<p>Труд со оригинални научни/стручни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Terek, E., Mitic, S., Cvetkoska, V., Vukonjanski, J. and Nikolic, M. (2018): The Influence of Information Technology on Job Satisfaction and Organizational Commitment in Companies in Serbia, In Book of Proceedings of the 5th International Conference on Management and Organization: "Management and Organization in the Digital Society", Brdo pri Kranju, pp. 122-136 (пет автори, $3*0,6=1,8$) 	29,1

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cvetkoska, V. and Radinovic, B. (2017): The Phenomenon of the Negative Interest Rates with a Special Review of the Macedonian Banking Sector, in Book of Proceedings of the XLIV Symposium of Operational Research (SYM-OP-IS 2017), Zlatibor, pp. 496-501. (два автори, $3 \times 0,9 = 2,7$) ▪ Cvetkoska, V. (2017): Student Perceptions Regarding the Mind Map Application in Mathematical Education, In Book of Proceedings of the Third ENTRENOVA Conference (ENTERprise Research INNOVATION Conference), (on CD-ROM), Dubrovnik, pp. 351-357. (еден автор, 3 поени) ▪ Cvetkoska, V. (2017): The Role of Operational Research in Managerial Decision-Making, in the Proceedings of the VII International Symposium “Engineering Management and Competitiveness” (EMC2017), (on CD-ROM), Zrenjanin, pp. 51-56. (еден автор, 3 поени) ▪ Georgieva, L., Naumovski, T. and Cvetkoska, V. (2016): DEA Applications in the Defense Sector, in Book of Proceedings of the XLIII International Symposium on Operations Research (SYM-OP-IS 2016), Tara, pp. 475-478. (три автори, $3 \times 0,8 = 2,4$) ▪ Georgieva, L., Naumovski, T. and Cvetkoska, V. (2016): Measuring the Efficiency of Participating Countries in NATO-Led Mission in Afghanistan, ISAF: Non-Parametric Approach, in Book of Proceedings of the XLIII International Symposium on Operations Research (SYM-OP-IS 2016), Tara, pp. 479-482. (три автори, $3 \times 0,8 = 2,4$) ▪ Cvetkoska, V. and Iliev, F. (2016): Criteria of Successful Career in Sales: Sales Managers’ Perspective, In Book of Proceedings of the Second ENTRENOVA Conference (ENTERprise Research INNOVATION Conference), (on CD-ROM), Rovinj, pp. 99-106. (два автори, $3 \times 0,9 = 2,7$) ▪ Cvetkoska, V. and Begicevic-Redzep, N. (2016): Applying the Analytic Hierarchy Process to Rank City-Branches, in Book of Proceedings of the XV International Symposium “Reshaping the Future through Sustainable Business Development and Entrepreneurship” (SymOrg 2016), Zlatibor, pp. 241-252. (два автори, $3 \times 0,9 = 2,7$) ▪ Cvetkoska, V. (2015): Evaluating the Relative Efficiency of Bank Branches by Using the COOPER-Framework, in the Proceedings of the XLII International Symposium on Operations Research (SYM-OP-IS 2015), Silver Lake, pp. 105-108. (еден автор, 3 поени) ▪ Cvetkoska, V. and Danilov, M. (2014): Candidates’ Ranking for the Project Manager Job Position: Absolute Measurement, in Book of Proceedings of the International May Conference on Strategic Management – IMKSM2014, Bor’s Lake, pp. 68-76. (два автори, $3 \times 0,9 = 2,7$) ▪ Cvetkoska, V. and Barisic, P. (2014). Measuring the Efficiency of Certain European Countries in Tourism: 	
--	---	--

	DEA Window Analysis, in Book of Proceedings of the International May Conference on Strategic Management – IMKSM2014, Bor's Lake, pp. 77-86. (два автори, $3 \times 0,9 = 2,7$)	
6.	<p>Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. институција</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cvetkoska, V. (2017): Universities' Efficiency Analysis: Literature Review of DEA Application, Annual of the Faculty of Economics – Skopje, 52, pp. 565-577. (еден автор, 2 поени) ▪ Цветкоска, В. (2016): Пристапот на науката за менаџмент и нејзината примена во праксата со посебен осврт на средните претпријатија во Република Македонија, Годишник на Економски факултет – Скопје, ТОМ 51, стр. 565-584. (еден автор, 2 поени) ▪ Цветкоска, В. (2015): Користење на алатката мапа на умот во наставата и во учењето, Годишник на Економски факултет – Скопје, ТОМ 50, стр. 667-686. (еден автор, 2 поени) ▪ Наумовска, Е., и Цветкоска, В. (2014): Мерење на ефикасноста на банкарскиот сектор во Република Македонија, Годишник на Економски факултет – Скопје, ТОМ 49, стр. 221-238. (два автори, $2 \times 0,9 = 1,8$) 	7,8
7.	<p>Секциско предавање на научен/стручен собир</p> <p>(1 поен)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ „Мерење на ефикасност на банкарски филијали и рангирање на експозитури: повеќекритериумски пристап“, 25. сесија на Клубот на истражувачите, НБРМ, 1 јуни 2017 година. 	1
8.	<p>Одржано предавање по покана на референтен странски универзитет</p> <p>(3 поени)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Одржано предавање на докторанти на Универзитетот во Нови Сад, Технички факултет „Михајло Пупин“, Зрењанин, 16 јуни, 2017 година. 	3
9.	<p>Учество на научен/стручен собир со реферат</p> <p>(усна презентација 1; постер 0,5)</p> <p><u>Усна презентација</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Презентација на труд со наслов: „Effects of OR Applications and Characteristics of OR Practitioners: An Empirical Study“, на најголемата и најзначајната конференција за операциони истражувања и наука за менаџмент во Европа, 29-тата Европската конференција за операциони истражувања, јули, 2018, Валенсија. 	6,5

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Презентација на труд со наслов: “Evaluation of Employee Performance by Using the Analytic Hierarchy Process” (во коавторство со проф. д-р Љупчо Ефтимов, Економски факултет - Скопје), на меѓународната конференција: Silver Jubilee Conference of the 25th Anniversary of the MBA Management Master Studies: „Management Challenges in Solving the Contemporary Economic Problems“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет - Скопје, 17-18 ноември 2017, Скопје. ▪ Презентација на труд со наслов: “The Role of Operational Research in Managerial Decision-Making”, на VII International Symposium “Engineering Management and Competitiveness (EMC)”, 16-17 јуни 2017, Зрењанин. ▪ Презентација на труд со наслов: “Efficiency Analysis of the Baltic Banks” (во коавторство со доц. д-р Елена Наумовска, Економски факултет - Скопје), на 8th International Conference “The Economies of Balkan and Eastern Europe Countries in the Changed World”, 5-8 мај 2016, Сплит. ▪ Презентација на труд со наслов: “Operational Research approach to Decision Making in Micro, Small and Medium-Sized Enterprises in Macedonia”, на 16th International Conference on Operational Research (KOI 2016), 27-29 септември 2016, Осиек. ▪ Презентација на труд со наслов: “Typical Agricultural Holdings in Context of Multi-Criteria Decision Making” (во коавторство со Ивана Јанеска-Стаменковска, Александра Мартиновска-Стојческа и Драги Димитриевски (Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна) Јака Zgajnar и Emil Erjavec (Универзитет во Љубљана, Биотехнички факултет)), на 16th International Conference on Operational Research (KOI 2016), 27-29 септември 2016, Осиек. <p><u>Постер</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Постер: Measuring the Relative Efficiency of Bank Branches and Ranking of City-Branches by Using DEA and AHP, во постер сесијата на XXI Operations Research Summer School for Young Latin American Scholars (ELAVIO 2017), 24 февруари - 4 март 2017, Буенос Аирес, Аргентина. 	
10.	<p>Апстракти објавени во зборник на конференција (меѓународна-1 поен)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cvetkoska, V. (2018): “Operational Research in Private Companies: Senior Management View”, Book of Abstracts of the XIII Balkan Conference on Operational Research: 	8

	<p>“OR in Balkans – Recent Advances”, May 25-28, 2018, Belgrade.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Barisic, P. and Cvetkoska, V. (2018): “Analyzing the Efficiency of Travel and Tourism in the European Union”, Book of Abstracts of the XIII Balkan Conference on Operational Research: “OR in Balkans – Recent Advances”, May 25-28, 2018, Belgrade. ▪ Eftimov, Lj. and Cvetkoska, V. (2017): Evaluation of Employee Performance by Using the Analytic Hierarchy Process, Book of Abstracts of the Silver Jubilee Conference of the 25th Anniversary of the MBA Management Studies, November 17-18, 2017, Skopje. ▪ Cvetkoska, V. (2017): Measuring the Efficiency of Universities by Using DEA: A Literature Review, Book of Abstracts of the ENTRENOVA-ENTERprise Research InNOVation Conference, September, 2017, Dubrovnik. ▪ Stamenkovska, J.I., Stojcheska, M.A., Zgajnar, J., Dimitrievski, D., Erjavec, E. and Cvetkoska, V. (2016): “Typical Agricultural Holdings in Context of Multi-Criteria Decision Making”, in Book of Abstracts of the 16th International Conference on Operational Research (KOI 2016)”, 27-29 September, 2016, Osijek. ▪ Cvetkoska, V. (2016). Operational Research Approach to Decision-Making in Micro, Small, and Medium-Sized Enterprises in Macedonia, in Book of Abstracts of the 16th International Conference on Operational Research (KOI 2016)”, 27-29 September, 2016, Osijek. ▪ Cvetkoska, V. and Naumovska, E. (2016): “Efficiency Analysis of the Baltic Banks”, in Book of Abstracts of the 8th International Conference “The Economies of Balkan and Eastern Europe Countries in the Changed World”, May 5-8, 2016, Split. ▪ Cvetkoska, V. and Naumovska, E. (2014). Measuring the Efficiency of Macedonian Banks: A Non-Parametric Approach, in Book of Abstracts of the 15th International Conference on Operational Research (KOI 2014), 24-26 September, 2014, Osijek. 	
	Вкупно	98,4

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Стручна монографија</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Фити, Т., Петревски, Г., Филиповски, В., Треновски, Б., Ташевска, Б., Трпески, П., Цветкоска, В. и Антоvsка, М. (2017): Макроекономските ефекти на фискалната 	12,8

	<p>политика во Република Македонија, Македонска академија на науките и уметностите – Центар за стратегиски истражувања, Скопје. (8*0,6=4,8)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Цветкоска, В. „Примена на повеќекритериумски методи во банкарството“, Магор ДОО Скопје, Скопје. (во печат) (8 поени) 	
2.	<p>Стручна монографија објавена во странство</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Svetkoska, V. (2017): Applying Multi-Criteria Decision Making Methods in Banking: The Case of Komercijalna Banka AD Skopje, Lambert Academic Publishing, Saarbrucken. (12 поени) 	12
3.	<p>Учество во промотивни активности на Факултетот (0,5 поени)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Учество во промотивни активности „Отворен ден на Економски факултет – Скопје“, во Скопје (2014, 2015, 2016, 2017) (4*0,5=2) ▪ Учество во промотивни активности на Економскиот факултет – Скопје, во средни училишта во Скопје и низ Македонија (2014, 2015, 2016, 2017) (4*0,5=2) ▪ Кариерно насочување на средношколци (презентација на депарتمانот менаџмент), во организација на AIESEC, Економски факултет – Скопје, Скопје, 6 мај 2017 (0,5 поени) 	4,5
Дејности од поширок интерес		
1.	<p>Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир (1 поен)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Член на организациски одбор на меѓународната научна конференција: „Transforming the Business for Future: Building a Modern HR Organization“, Економски факултет – Скопје, Скопје, 2018. ▪ Член на програмски одбор на меѓународната конференција: 4-th ENTRENOVA - ENTERprise REsearch InNOVATION Conference, 2018, Split, Croatia. ▪ Член на организациски одбор на меѓународната научна конференција по повод јубилејот 25 години студиската програма по MBA менаџмент на Економскиот факултет – Скопје, под наслов: Предизвиците на менаџментот во решавање на современите економски проблеми, Економски факултет – Скопје, Скопје, 17-18 ноември 2017. ▪ Член на програмски одбор на меѓународната конференција: 3-rd ENTRENOVA - ENTERprise REsearch InNOVATION Conference, September, 2017, Dubrovnik, Croatia. ▪ Член на организациски одбор на меѓународната конференција: „Future of Business and Finance: 	7

	<p>Challenges and Prospects after the Crisis“, Faculty of Managment and Economics of Services, University of Szczecin, Poland, December 14-15, 2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Член на организациски одбор за прослава на јубилејот 65 години Економски факултет – Скопје, 2015. ▪ Член на организациски одбор на 4-тата меѓународна летна школа „Направи разлика – стани европски лидер за одржлива конкурентска предност“, 8-17 август, 2014, Охрид. 	
2.	<p>Студиски престој во странство</p> <p>(до три месеци 0,5 поени)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Универзитет во Сплит, Економски факултет, 2016 ▪ Универзитет во Буенос Аирес, 2017 	1
3.	<p>Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект</p> <p>(носител 1, соработник 0,5)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Соработник во изготвување и пријавување на научен национален проект: Фискални мултипликатори: случајот на Република Македонија 	0,5
4.	<p>Член на факултетска комисија</p> <p>(0,5 поени – се однесуваат за еден мандатен период)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Член на Комисија за спроведување анкета за односот на наставниците и соработниците кон наставно-образовниот процес на Економскиот факултет – Скопје (0,5 поени) ▪ Член на Комисија за организација на настаните: Алумни и Свечена академија за прослава на јубилејот 65 години Економски факултет – Скопје, 2015 (0,5 поени) ▪ Член на комисија за спроведување на дел од активностите утврдени со Конкурсот за упис на студенти на прв циклус студии во учебните: 2015/2016, 2016/2017 и 2017/2018 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет-Скопје. (3*0,5=1,5 поени) ▪ Член на комисија за изготвување на предлози од Катедрата за математика и статистика во рамки на изработката на нов наставен план, 2016. (0,5 поени) ▪ Член на Рецензентска комисија за избор на демонстратори на Катедрата за математика и статистика, Економски факултет – Скопје, 2017 година. (0,5 поени) ▪ Член на Комисија за изработка на издание под наслов: Предметни програми за студентите од прв циклус студии и Водич низ студиите наменет за студентите кои ќе се запишат на прв и втор циклус студии во учебната 2017/2018 година на Универзитетот „Св. 	5

	<p>Кирил и Методиј“ во Скопје, Економски факултет - Скопје. (0,5 поени)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Заменик-секретар на Катедрата за математика и статистика, 2017. (0,5 поени) ▪ Секретар на Колегиумот на студиската програма Корпоративен финансиски менаџмент на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, 2018 година. (0,5 поени) 	
5.	<p>Учество во комисии и тела на државни и други органи (1 поен)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Член на Клубот на истражувачи во организација на НБРМ. (1 поен) ▪ Член на Одборот за ревизија на Капитал банка АД Скопје (ноември 2013-март 2015). (1 поен) ▪ Независен член на Надзорниот одбор на Капитал банка АД Скопје (јуни 2015-декември 2015; декември 2015-декември 2017). (2 поени) 	4
	Вкупно	46,8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	62,77
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	98,4
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	46,8
Вкупно	207,97

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Сашо Арсов, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Методија Несторовски, член, с.р.
3. Проф. д-р Весна Буцевска, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕТО АСИСТЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ МАТЕМАТИКА НА
МАШИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 30.VIII 2018 година, донесе одлука бр. 02-1516/2 за формирање Рецензентска комисија за избор на асистент од наставно-научната област 10900 Математика, а врз основа на конкурсот објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 14. VIII 2018 година, во состав:

1. д-р Алекса Малчески, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје, претседател;
2. д-р Никола Тунески, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје, член;
3. д-р Емилија Целакоска, вонреден професор на Машинскиот факултет во Скопје, член.

На распишаниот конкурс се пријави кандидатот Томи Димовски, вработен при основно училиште ООУ „Васил Главинов“ во Чаир, Скопје.

По прегледот на конкурсните материјали и по темелната анализа, чест ни е на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Томи Димовски е роден на 21. IV 1982 во Битола. Основното и средното образование ги завршил во Битола со континуиран одличен успех. Во текот на своето школување учествувал на повеќе натпревари по математика и освојувал бројни награди. На студиите по математика на Природно-математичкиот факултет, насока: теориска математика, се запишал во учебната 2000/2001 година. Студиите ги завршил на 11. VII 2005 година со просечен успех 8,94, одбранувајќи го дипломскиот труд со наслов „Некои теореми за униформна и средна конвергенција на Фуријеви редови“, под менторство на проф. д-р Живорад Томовски, и се стекнал со звањето дипломран математичар. Во текот на студиите, во 2004 година, учествувал на Интернационалниот натпревар по математика за студенти (ИМС-2004).

Во 2006 година се запишал на постдипломски студии на Природно-математичкиот факултет во Скопје, Институт за математика, насока: теориска математика. Предвидените испити ги положил со просечна оценка 10,00. Магистерскиот труд со наслов „Обопштени метрики“, под менторство на академик д-р Дончо Димовски, го одбрал на 30.VI 2010 година, стекнувајќи се со научниот степен магистер на математички науки.

Своето понатамошно образование го продолжил на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Докторската теза со наслов „Пристапи за индуцирање топологии од 3-метрики“ ја одбрал на 4.VII 2016 година, под менторство на академик д-р Дончо Димовски, професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје.

Во 2008 година работел и учествувал во подготовка и организација на аудиториски и лабораториски вежби по предметот Множества и логика на Природно-математичкиот факултет во Скопје, како демонстратор на Институтот за информатика.

Од 2009 до 2014 година работел и учествувал во подготовка и организација на аудиториски и лабораториски вежби по предметите: Математика 1, Математика 2, Математика 3, Инженерска математика и Веројатност и статистика, како демонстратор на Техничкиот факултет во Битола.

Во 2015 година работел и учествувал во подготовка и организација на аудиториски и лабораториски вежби по предметот Математика 1, како демонстратор на Факултетот за информатички и комуникациски технологии во Битола.

Од 2014 до 2016 година работел како наставник по математика во ОУ „Тодор Ангелевски“ – Битола и во ОУ „Крсте Петков Мисирков“ – Бистрица, Битола.

Од 2016 до 2018 година работел како наставник по математика во ООУ „Васил Главинов“ – Чаир, Скопје.

Член е на Сојузот на математичари на Македонија.

Активно го владее англискиот јазик.

2. НАСТАВНО-ПЕДАГОШКА АКТИВНОСТ

Од почетокот на својата наставно-педагошка дејност како демонстратор, Томи Димовски континуирано учествува во процесот на унапредување и усовршување на наставата по математика на Природно-математичкиот факултет и Техничкиот факултет во Битола.

Како демонстратор на Природно-математичкиот факултет во Скопје држел аудиториски и лабораториски вежби по предметот Множества и логика. Како демонстратор на Техничкиот факултет во Битола држел аудиториски и лабораториски вежби по предметите: Математика 1, Математика 2, Математика 3, Инженерска математика и Веројатност и статистика.

Во соработка со предметните наставници учествувал во подготовката и реализацијата на вежбите по повеќе предмети од наставната област математика. Со својот педагошки пристап им помагал на студентите во нивните напори за полесно совладување на материјата.

3. НАУЧНО-СТРУЧНА АКТИВНОСТ

По завршувањето на додипломските студии, Томи Димовски својата научноистражувачка работа ја насочил кон општата топологија, поточно кон теоријата на метрички и обоштени метрички простори.

Во досегашната научна и стручна активност, Томи Димовски има објавено 5 научни трудови во референтни меѓународни списанија. Учествувал на познати меѓународни научни собири со сопствени резултати и соопштенија:

1. VI Congress of Mathematicians of Macedonia, Ohrid, Macedonia, June 2016.
2. Topology and its Applications (In memory of Prof. Stoyan Nedev (1942 – 2015)), Sofia, Bulgaria, June 2016.
3. Sixth international Scientific Conference FMNS-2015, Blagoevgrad, Bulgaria, June 2015.
4. Fifth international Scientific Conference FMNS-2013, Blagoevgrad, Bulgaria, June 2013.

4. СПИСОК НА НАУЧНИ И СТРУЧНИ ТРУДОВИ

Кандидатот во својата досегашна научна и стручна работа ги има публикувано следните трудови:

1. **Tomí Dimovski**, Donco Dimovski, Convergence of sequences in $(3, j, \rho)$ -N-metrizable spaces, $j \in \{1, 2\}$, *Bulletin Mathématique*, Vol.42 No.1, (2018) 21-27.
2. **Tomí Dimovski**, Dončo Dimovski, Classes of $(3, j)$ - metrizable topological spaces, $j \in \{1, 2\}$, *Comptes rendus de l'Académie bulgare des Sciences*, Vol 70, No 1, (2017) 5-12.
3. **Tomí Dimovski**, Dončo Dimovski, Some properties concerning $(3, 2, \rho)$ - K-metrizable spaces, *Proc. of the Internat. Scientific Conference, FMNS-2015*, Blagoevgrad, Bulgaria, Vol. 1, (2015) 18-23.

4. Sonja Čalamani, **Tomi Dimovski**, Dončo Dimovski, Separation Properties for Some Topologies Induced by $(3, j, \rho)$ -metrics, $j \in \{1, 2\}$, *Proc. of the Internat. Scientific Conference, FMNS-2015*, Blagoevgrad, Bulgaria, Vol. 1, (2015) 24-30.
5. **Tomi Dimovski**, Dončo Dimovski, On $(3, 2, \rho)$ - K -metrizable spaces, *Proc. of the Internat. Scientific Conference, FMNS-2013*, Blagoevgrad, Bulgaria, Vol. 1, (2013) 73-79.

5. УЧЕСТВО ВО ПРОЕКТИ И ИЗРАБОТКА НА СТРУЧНИ ТРУДОВИ

Во досегашната работа, кандидатот учествувал во реализацијата на проектот:

- Applications of Calculus of Variations and Optimal Control. The Smooth and Nonsmooth Cases, DAAD INTENSIVE COURSES, Struga, Macedonia July 2011.

6. ДРУГИ АКТИВНОСТИ

Томи Димовски бил учесник во активностите на Сојузот на друштвата на математичарите на Република Македонија при организирање и спроведување на натпревари по математика за основните и средните училишта. Бил член на:

- Комисија за државни натпревари и олимпијади по математика за основно образование;
- Комисија за државни натпревари и олимпијади по математика за средно образование;
- Одбор за селекција на задачи (Problem selection committee) на три меѓународни натпревара (South eastern European mathematical Olympiad for university students 2015 и 18, Јуниорска математичка балканијада за учениците од основното образование 2014 и Математичка балканијада за учениците од средното образование 2017).

Исто така, бил и координатор на меѓународните натпревари: South eastern European mathematical Olympiad for university students, 2015-2018, Медитеранска математичка олимпијада, 2015-2018, Азиско-пацифичка олимпијада, 2017-2018, Иранска геометриска олимпијада, 2016-2018. Јуниорска математичка балканијада за учениците од основното образование и Балканијада по математика за средношколци, 2017. Исто така, бил и заменик-лидер на македонскиот тим за Јуниорска математичка балканијада за учениците од основното образование, 2018.

Се јавува како коавтор на 1 книга од својата стручна област. Бил рецензент на 2 труда од својата стручна област. Кандидатот е член на Уредувачкиот одбор за издавање на популарното математичко списание за учениците од основното образование „Нумерус“ и математичкото списание за учениците од средно образование „Сигма“. Досега бил член во Организационен одбор на еден меѓународен конгрес.

6. ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Од сето понапред изнесено можеме да заклучиме дека кандидатот Томи Димовски е подготвен да се вклучи во наставниот процес по предметите од наставнонаучната област математика на Машинскиот факултет. Исто така, тој е оспособен и за научноистражувачка работа, што се гледа од објавените научни трудови во меѓународни научни списанија и трудови презентирани на меѓународни научни собири.

Затоа, имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Машинскиот факултет во Скопје, кандидатот Томи Димовски да биде избран во звањето асистент во научната област 10900 математика при Машинскиот факултет во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Д-р Алекса Малчески, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје, претседател, с.р.
2. Д-р Никола Тунски, редовен професор на Машинскиот факултет во Скопје, член, с.р.
3. Д-р Емилија Целакоска, вонреден професор на Машинскиот факултет во Скопје, член, с.р.

ПРЕГЛЕД

на теми за изработка на магистерски труд прифатени од
 Наставно-научниот совет на Машински факултет во Скопје
 на седницата одржана на 30.08.2018 година

МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ

Ред. бр.	Име и презиме на кандидатот	Назив на темата		Име и презиме на менторот	Датум и бр. на Одлука на ННС/НС за прифаќање на темата
		на македонски јазик	на англиски јазик		
1.	Димитар Чичов	Подготовка, планирање и изведба на цевковод од систем за далечинско греење	Preparation, planning, and construction of a pipeline from a district heating system	Проф. д-р Зоран Богатиноски	02-1322/2 30.08.2018 год.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ: НЕВРОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Медицински факултет, објавен во весниците “Вечер” и “Коха” од 4.6.2018 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област неврологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр.02-3159/48, донесена на 3.7.2018 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Сашо Стојчев, проф. д-р Дијана Никодијевиќ, проф. д-р Илија Цонов, проф. д-р Розалинда Исјановска и проф. д-р Филип Дума.

Рецензентската комисија, откако ги разгледа доставените материјали од кандидатите, има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс објавен на 4.6.2018 година во дневните весници “Вечер” и “Коха” за избор на лица во наставно-научни звања, за местото еден наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област неврологија се пријави 1 кандидат, и тоа за избор на вонреден професор, доц. д-р Емилија Цветковска.

1.БИГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката **д-р Емилија Цветковска** е родена на 11.9.1968 г. во Скопје, Р. Македонија. Основно и средно училиште завршила во Скопје со одличен успех. На Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ се запишала во 1987 година, а дипломирала во 1993 со просечен успех 9,3.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Вработена е на Клиниката за неврологија од 1995 година. Специјалистички испит по неврологија положила во 2000 година.

Во учебната 1995/1996 година се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Медицинскиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила со просечен успех 9.5. На 12.6.2002 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Квантитативна ЕЕГ анализа

на ефектите на карбамазепинот врз базичната мозочна активност кај пациенти со епилепсија”.

Докторска дисертација пријавила во 2008 година на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, Медицински факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: “Клиничко-неврофизиолошка и генетска студија кај пациенти со јувенилна миоклонусна епилепсија” ја одбранила на 30.3.2011 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Илија Цонов, проф. д-р Вера Петрова, проф. д-р Розалинда Исјановска, проф. д-р Вера Даскаловска и проф. д-р Сашо Панов. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област медицински науки.

За помлад асистент по предметот Неврологија за првпат е избрана во 1997 година.

Во 2003 година е избрана за асистент, во 2012 е избрана за научен соработник по предметот Неврологија, а во 2014 е избрана за доцент.

Во моментот е раководител на Одделот за епилепсии при ЈЗУ УК за неврологија - Скопје.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 664/96, 796/2002, 829/2—3 и 914/2007, 35-66 1040/2012 и 67-73 во 1075/ 2014г., како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА

Наставно-образовна дејност

Доц. д-р Емилија Цветковска, како помлад асистент, а потоа и како асистент, научен соработник и доцент беше редовно и активно вклучена во изведувањето на практичниот дел и теоретската настава по предметот Неврологија за студентите по медицина, стоматологија, како и на Високата школа за физиотерапевти и логопеди. Покрај тоа, од 2013 до 2016 година беше и одговорен настапник по предметот Невропсихологија на Филозофскиот факултет (психолози и дефектолози).

Покрај изведувањето на практичната и теоретска настава, доц. д-р Емилија Цветковска е вклучена во реализацијата на следниве активности:

1. консултации со студенти по медицина во тек на нивната едукација;
2. консултации со студенти по медицина (предиспитни вежби);
3. едукација на стажанти - студенти по медицина во VI година;
4. едукација на стажанти - дипломирани доктори во траење од еден месец;
5. едукација на специјализанти по интерна медицина, дерматологија, физикална терапија во траење од еден месец;
6. едукација на специјализанти по неврологија во траење од 4 години;
7. едукација на специјализанти по психијатрија во траење од 4 месеци;
8. едукација на специјалисти невролози за неврофизиолошки методи - ЕЕГ и ЕМГ;
9. менторство на специјализација на специјализанти по неврологија.

Учествувала во континуирана медицинска едукација на школи, работилници и стручни состаноци како предавач во рамките на Здружението за неврологија и Лигата против епилепсија на Р Македонија.

Научноистражувачка активност

Своето научноистражувачко работење го изнесува во околу 80 научноистражувачки и стручни трудови публикувани во домашни и странски списанија, зборници на трудови и апстракти.

Во својата работа, д-р Цветковска учествувала во неколку научноистражувачки и клинички студии: од 1995 до 1998, Студија за ефектите на карбамазепин врз базичната активност на пациентите со епилепсија, поддржана од Министерството за наука на РК; 2001-2002; Клиничка студија за ефектите на ламотригинот врз контролата на нападите и ЕЕГ како моно- и дополнителна терапија кај пациенти со различни типови на епилепсии и епилептични синдроми; 2004-2005, Клиничка студија за ефектите на ламотригин врз

когнитивно-бихејвиоралниот статус кај пациенти со епилепсија; 2005-2009 година, Студија за електричните невронални осцилации и когнитивните функции, МАНУ Скопје COST EU; 2004- 2012 година Европски проект за ефектите на антиепилептичните лекови во бременоста, 2012-2013, Клиничка студија за ефикасноста и подносливоста на Леветирацетам кај пациенти со рефракторна епилепсија.

Во период 2015-2017, во рамките на стручен и научноистражувачки престој во Кливленд Клиник, САД, работела на проектот „Парieto-фронтална епилепсија“. Во 2017 година учествува во меѓународниот проект „Квалитет на живот и депресивност кај пациенти со мултипла склероза и епилепсија“.

Стручно-апликативна дејност

Доц. д-р Емилија Цветковска, преку секојдневната работа на Клиниката за неврологија, активно учествува во решавањето на рутинските и најсложените стручни проблеми во неврологијата, особено епилептологијата, примената на најсовремените методи на клиничката неврофизиологија.

Во текот на своето стручно усовршување, д-р Емилија Цветковска била на неколку стручни престои во реномирани клиници во странство, и тоа во Клиничкиот центар Љубљана во 1999 година, Националната болница по неврологија во Лондон (Велика Британија), Универзитетската болница во Тулуз (Франција), Центарот за епилепсии, Клиника во Кливленд, САД. Стекнатите знаења од стручните престои, д-р Емилија Цветковска активно ги применува во секојдневната клиничка практика.

Д-р Цветковска членува во неколку професионални здруженија и асоцијации: Лига за борба против епилепсија на РТ (претседател), Интернационална лига за борба против епилепсија, Светско здружение за неврологија.

Уредник е на списанието „Епилепсија и неврологија“ (официјално списание на Лигата против епилепсија на РМ).

Д-р Емилија Цветковска била член на организационите одбори на организационите одбори на повеќе национални и меѓународни конгреси и симпозиуми

На Клиниката за неврологија во рутинска практика ги вовела следниве методи

– магнетна стимулација на централниот и периферен нервен систем за детекција на болестите на моторните неврони;

- ролонгирано видео ЕЕГ- мониторирање кај пациенти со епилепсија.

За својот придонес во стручната дејност, д-р Емилија Цветковска е добитник на Благодарница и Плакета од Македонското лекарско друштво.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката доц. д-р Емилија Цветковска доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Медицинскиот факултет, и тоа: за 2014-зимски семестар (9,09), 2014-летен семестар (9,70), 2015-зимски семестар (9,46), 2015-летен семестар (9,99), 2016-зимски семестар (9,47), 2016 летен семестар (9,99) 2017 зимски семестар (9,15), 2017 летен семестар (7,5), 2018 зимски семестар (9,25).

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ**

Кандидат Цветковска Којче Емилија

(име, татково име и презиме)

Институција: Катедра за неврологија (Клиника за неврологија) – Медицински факултет, УКИМ Скопје

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: неврологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Поени
1.	<u>Одржување настава од прв циклус студии</u>			
	<u>А) Општа медицина:</u>			
	- неврологија	18	0.04	0.72
	<u>Б) Физиотерапевти</u>			
	- неврологија со неврофизиологија	24	0.04	0.96
	- физиотерапија во неврологија	18	0.04	0.72
	<u>В) Логопеди</u>			
- неврологија со неврофизиологија	18	0.04	0.72	
- клиничка невропсихологија	18	0.04	0.72	
<u>Г) Медицински сестри</u>				
- здравствена нега кај пациенти со невролошко нарушување	3	0.04	0.12	

	<u>Д) Дефектолози (Филозофски факултет)</u> - невропсихологија	72	0.04	2.88
	<u>Ѓ) Стоматологија</u> - неврологија	3	0.04	0.12
		Вкупно 162	0.04	Вкупно 6.88
2.	Одржување на настава од втор циклус студии Специјализантски предавања	12	0.05	0.6
3.	Одржување на вежби Логопеди -невропсихологија	8	0.03	0.24
4.	Настава во школи и работилници - раководител - учесник	1 1	1.5 1	1.5 1
5.	Одржување на менторска настава за здравствена клиничка практика - специјализација/турнус- епилепсии (2014-2018), 10 специјализанти/60 раб дена во тек на 12 нед./0.03	15 x 60	0.03	27
6.	а) Консултации со студенти по медицина (предиспитни вежби) б) Едукација на специјализанти по интерна медицина, физикална терапија, психијатрија во траење од еден месец.	40 10	0.02 0.03	0.8 0.3

7	Член на комисија за оцена и одбрана на докторат	2	0.5	1
8	Член на комисија за оцена и одбрана на магистратура	1	0.3	0.3
9	Член на комисија за одбрана на дипломска работа	2	0.1	0.2
10	Член на комисија за оцена или одбрана на специјалистички испит	6	0.2	1.2
	Вкупно			41.02

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Поени
1.	<p>Учесник во меѓународни научни проекти:</p> <p>1. Проценка на квалитетот на живот кај пациенти со мултипла склероза и коморбидитет епилепсија во кохорта од Балканскиот регион. УКИМ/МФ- бр. 03-1458/6 од 31.3.2017 г.</p> <p>2. Beyond lobar classification of epilepsies: study of fronto-parietal network activation during focal epileptic seizures. Cleveland Clinic Epilepsy Center. IRB # 16-472. Investigator.</p>	2	5	10

2.	<p>Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно стручно/ научно списание со меѓународен уредувачки одбор</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cvetkovska E, Kuzmanovski I, Babunovska M, Boshkovski B, Cangovska TC, Trencavska GK. Phenotypic spectrum in families with mesial temporal lobe epilepsy probands. <i>Seizure</i> 2018; 58: 13–16 2. Kuzmanovski I, Cvetkovska E, Babunovska M, Kiteva Trencavska G, Kuzmanovska B, Boshkovski B, Isjanovska R. Seizure outcome following medical treatment of mesial temporal lobe epilepsy: Clinical phenotypes and prognostic factors. <i>Clin Neurolog Neurosurg</i> 2016; 144:91-5 3. Kuzmanovska B, Cvetkovska E, Kuzmanovski I, Jankulovski N, Shosholcheva M, Kartalov A, Spirovska T. Rhabdomyolysis in Critically Ill Surgical Patients. <i>Med Arch</i> 2016; 70(4):308-310. 4. Haxhiu Zajmi A, Tonic Ribarska J, Cvetkovska E, Petkovska R, Nakov N, Mladenovska K, Trajkovic Jolevska S. Optimisation via experimental design of LC method for simultaneously determination of four antiepileptic drugs and active metabolite in human plasma. <i>IOSR Journal Of Pharmacy</i> 2016; 6: 41-54. 5. Cvetkovska E, Panov S, Kuzmanovski I. Clinical genetic study in juvenile myoclonic epilepsy. <i>Seizure</i> 2014; 23 (10):903-5. 	60%	6 x 0.6	3.6+2.4
		60%	6 x 0.6	3.6+1.4
		60%	6 X 0.6	3.6

	<p>6. Cvetkovska E. Kuzmanovski I, Boskovski B. An assessment of clinical practice regarding pharmacological treatment of epilepsy: a survey of adult neurologists in R. Macedonia. <i>Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki)</i> 2014; 35(3):163-7.</p> <p>7. Babunovska M, Kuzmanovski I, Cvetkovska E, Cangovska TC, Isjanovska R. Seizure semiology in mesial temporal lobe epilepsy. <i>Epilepsy and Neurology</i> 15/16; 47/48: 16-21.</p> <p>8. Китева Тренчевска Г, Цветковска Е, Кузмановски И, Чепреганова Т. Леветирацетам како дополнителна антиепилептична терапија кај активна епилепсија со неконтролирани напади Ч студија со генерички препарат Ливам. <i>Epilepsy and Neurology</i> 14/15; 45/46: 18-24.</p> <p>9. Boshkovski B, Kuzmanovski I, Cvetkovska E, Cepreganova T. Adult onset epilepsia partialis continua – case report. <i>Epilepsy and Neurology</i> 14/15; 45/46: 35-38</p> <p>10. Aleksovski V, Aleksovski B, Boskovski B, Kuzmanovski I, Burneska S, Cvetkovska E, Boskova T, Cepreganova T. Sensitivity and reproducibility of the BÜHLMANN ELISA Method for Quantitative Detection of anti-IFNβ IgG binding antibodies in patients with relapsing-remitting multiple sclerosis. <i>Epilepsy and Neurology</i> 17/18; 49/50: 29-36</p> <p>11. Sazdova Burneska S, Aleksovski V, Boskovski B, Kuzmanovski I, Tanovska N, Cvetkovska E, Cepreganova Changovska T. Correlation of CRP as inflammatory biomarker and clinical</p>	<p>60%</p> <p>80%</p> <p>80%</p>	<p>6 X 0.6</p> <p>8 X 0.6</p> <p>8 X 0.6</p>	<p>3.6</p> <p>4.2+2.4</p> <p>4.2</p>
--	---	----------------------------------	--	---

	<p>forms of MS. <i>Epilepsy and Neurology</i> 17/18; 49/50:37-41.</p> <p>12. Kiteva-Trencevska G, Cvetkovska E. Elderly people with epilepsy and antiepileptic drug treatment. <i>Epilepsy and Neurology</i> 17/18; 49/50: 42-46.</p> <p>13. Kuzmanovski I, Babunovska M, Cepreganova-Cangovska T, Boskovski B, Cvetkovska E, Kolevski G, Arsovska A. Panic Attack Symptoms in a Patient with Left Temporal Lobe Epilepsy. <i>Epilepsy and Neurology</i> 17/18; 49/50: 73-77.</p> <p>14. Boshkovski B, Kuzmanovski I, Burneska-Sazdova S, Cvetkovska E, Aleksoski V, Tanovska N, Petkovska-Boshkova T, Kolevski G, Chepreganova-Chagnovska T. Measuring anti-interferon antibodies in patients with multiple sclerosis treated with interferon beta. <i>Epilepsy and Neurology</i> 17/18; 49/50: 82-88.</p> <p>15. Novotni G, Tanovska N, Cvetkovska E, Kuzmanovski I, Boskovski B, Burneska Sazdovska S, Aleksovski V, Stevanovic M, Calovska Samardziska V, Novotni A. Young onset subcortical dementia – a spectrum of HIV associated neurocognitive disorder. <i>Epilepsy and Neurology</i> 17/18; 49/50: 82-88. 78-81.</p> <p>ВКУПНО</p> <p>Пленарни предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество</p> <p>1. Discontinuation of AEDs. Adriatic Neurology Forum, Monopoli, Italy, 2018.</p> <p>2. Epileptic vs. non-epileptic events. III Symposium and Workshop in Epilepsy and</p>	<p>60%</p> <p>60%</p> <p>60%</p>	<p>6 X 0.6</p> <p>6 X 0.6</p> <p>6 X 0.6</p>	<p>3.6</p> <p>3.6</p> <p>3.6</p>
--	--	----------------------------------	--	---

3.	<p>Neuroscience. Pristina, Kosovo, 2018.</p> <p>3. Side effects of AED. Training seminar with international participation. Pristina, Kosovo, 2017</p> <p>4. Overlapping semiology: case reports of temporal lobe seizures imitating psychiatric disorders. Adriatic Neurology Forum, Opatija, Croatia, 2015.</p> <p>5. Epileptic Seizures Mimicking Psychogenic non-Epileptic Seizures: Presentation of Three Cases. Annual Day of Epilepsy, University of Thessaly, School of Health Sciences, Larissa, Greece, 2015.</p> <p>6. Reflex seizures: relationship with refractoriness in epilepsy and possible treatment interventions. Regional Epilepsy School, Kashtel Ecka, Serbia, 2014.</p> <p>7. Diagnostic evaluation: MRI and functional imaging. 8th Migrating Course on Epilepsy, Dubrovnik, Croatia, 2014</p> <p>8. Therapeutic strategies: AED side effects. 8th Migrating Course on Epilepsy, Dubrovnik, Croatia, 2014</p> <p>4. Одржано предавање на рефернетен странски универзитет</p> <p>1. Lateral parieto-frontal network epilepsy. Epilepsy Grand Round. Cleveland Clinic, Cleveland, USA, 2017.</p> <p>Вкупно</p>	60%	6 X 0.6	3.6
		60%	6 X 0.6	3.6
		90%	9 X 0.6	5.4

		60%	6 X 0.6	3.6
		60%	6 X 0.6	3.6

		60%	6 X 0.6	3.6
				63.2
		1	3	3
		1	3	3
		1	3	3

				27
4.	Апстракти објавени во зборник на конференција – меѓународна			
	1. Чепреганова-Чанговска Т, Цветковска Е, Босковски В. Case Report- Temporal or Frontal Epilepsy. 31st Internat			

	<p>Epilepsy Congress, Istanbul, Turkey. <i>Epilepsia</i> 2015; 56 (Suppl. 1): 67</p> <p>2. Chepreganova- Changovska T, Sazdova - Burneska S, Cvetkovska E. Symptomatic epilepsy in the elderly. 11th European Congress on Epileptology, Stockholm, Sweden <i>Epilepsia</i> 2014; 55 (Suppl. 2):127 3. Kuzmanovska B, Kuzmanovski I, Cvetkovska E, Kartalov A, M. Shosholcheva, Sreceva M, Jankulovski N. Effects of magnesium sulfate as adjuvant to general anesthesia on postoperative pain scores, discomfort and quality of sleep. Abstract book; 65. 6th Congress of neurologists of R.Macedonia with International Participations. 2016 Ohrid, Macedonia</p> <p>4. Haxhiu Zajmi, J. Tonic Ribarska, Z. Sterjev, E. Cvetkovska, I. Kuzmanovski, S. Trajkovic Jolevska . New bioanalytical hplc method for determination of levetiracetam in plasma of epileptic patients. Abstract book; 30-32. 6th Congress of neurologists of R.Macedonia with International Participations. 2016 Ohrid, Macedonia.</p> <p>5. A.Arsovska, I. Kuzmanovski, E. Cvetkovska, B. Boshkovski, S. Stojchev, T. Chepreganova-Changovska, G. Kolevski, J. Mitrevska-Velkov, I. Gjorcheva, M. Babunovska. Post-stroke cognitive impairment. Abstract book;34. 6th Congress of neurologists of R.Macedonia with International Participations. 2016 Ohrid, Macedonia.</p> <p>6. J. Mitrevska-Velkov, A. Arsovska, I. Kuzmanovski, E. Cvetkovska, M. Babunovska, I. Gjorcheva, B. Boshkovski. Early acute symptomatic seizures and stroke: risk factors. Abstract book; 34. 6th Congress of neurologists of R.Macedonia with International Participations. 2016 Ohrid, Macedonia.</p>	<p>80%</p> <p>80%</p> <p>60%</p> <p>60%</p>	<p>1 x 0.6</p> <p>1 x 0.8</p> <p>1 x 0.6</p> <p>1 x 0.6</p>	<p>0.8</p> <p>0.8</p> <p>0.6</p> <p>0.6</p>
--	--	---	---	---

	<p>7. A.Arsovska, I. Kuzmanovski, E. Cvetkovska, G. Kolevski, B. Boshkovski, S. Stojchev, M. Babunovska, J. Mitrevska-Velkov, I. Gjorcheva. Case report-cerebral venous sinus thrombosis in a pregnant 30 years old patient. Abstract book; 48-49. 6th Congress of neurologists of R.Macedonia with International Participations. 2016 Ohrid, Macedonia.</p>	60%	1 x 0.6	0.6
	<p>8. M. Babunovska, A. Arsovska, I. Kuzmanovski, E. Cvetkovska, B. Boshkovski, I. Gjorcheva, J. Mitrevska-Velkov, I. Isjanovski. Vestibular migraine-case report. Abstract book; 62-63. 6th Congress of neurologists of R.Macedonia with International Participations. 2016 Ohrid, Macedonia.</p>	60%	1 x 0.6	0.6
	<p>9. I. Gjorcheva, A. Arsovska, I. Kuzmanovski, E. Cvetkovska, B. Boshkovski, M. Babunovska, J. Mitrevska-Velkov. Case report-young patient with acute symptomatic seizure due to amphetamine misuse. Abstract book; 63. 6th Congress of neurologists of R.Macedonia with International Participations. 2016 Ohrid, Macedonia.</p>	60%	1 x 0.6	0.6
		60%	1 x 0.6	0.6
		60%	1 x 0.6	0.6

	Вкупно	60%	1 x 0.6	0.6
--	---------------	-----	---------	------------

				5.8
	Вкупно			106

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Број на активности	Поени од формулар	Поени
1.	Рецензии на научно – истражувачки трудови			
	1. Physioacta	1	1	1
	2. Epilepsy Research	1	1	1
	3. Acta Clinica Croatica	1	1	1
	4. Macedonian Journal of Medical Sciences	1	1	1
	5. Makedonski Medicinski Pregled	1	1	1
	6. Epilepsy and Neurology	1	1	1
	Вкупно	1	1	1
		1	1	1
		5	1	5
		10		10
2.	Воведување прва во државата клиничка/стручна метода			
	Мултимодална прехируршка евалуација на пациенти со епилепсија	1	4	4

-Член на Комисија за мед. документација и библиотека, Медицинскиот факултет при УКИМ во Скопје	1	0.5	0.5
Награда за научни достигнувања во струкова организација - Плакета (МЛД)	1	2	2
Студиски престој во странство 1. Центар за епилепсии, Кливленд , САД,2015-2017	1	2	2
Вкупно			25.5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	41.02
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	106
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ со дејности од поширок интерес	25.5
Вкупно	172.52

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Сашо Стојчев, претседател с.р.**
- 2. Проф. д-р Дијана Никодијевиќ, член с.р.**
- 3. Проф. д-р Илија Џонов, член с.р.**
- 4. Проф. д-р Розалинда Исјановска, член с.р.**
- 5. Проф. д-р Филип Дума, член с.р.**

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на доц. д-р Емилија Цветковска. Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека доц. д-р Емилија Цветковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор во наставно-научната област неврологија. Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, доц. д-р Емилија Цветковска да биде избрана во звањето **ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР** во наставно-научната област **НЕВРОЛОГИЈА**.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Сашо Стојчев, претседател с.р.

2. Проф. д-р Дијана Никодијевиќ, член с.р.

3. Проф. д-р Илија Цонов, член с.р.

4. Проф. д-р Розалинда Исјановска, член с.р.

5. Проф. д-р Филип Дума, член с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „КОРЕЛАЦИЈА МЕЃУ ПЛАЗМА-КОНЦЕНТРАЦИИТЕ НА ТУМОР-НЕКРОТИЧНИОТ ФАКТОР АЛФА И СТЕПЕНОТ НА ОШТЕТУВАЊЕ НА ПЕРИФЕРНИТЕ НЕРВИ КАЈ ДИЈАБЕТЕС МЕЛИТУС ТИП 2“ ОД Д-Р ДАНИЕЛА РИСТИЌ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на својата XII редовна седница одржана на **03. 07. 2018** година, со Одлука бр. **0905-3159/5**, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација со наслов „Корелација меѓу плазма-концентрациите на тумор-некротичниот фактор алфа и степенот на оштетување на периферните нерви кај дијабетес мелитус тип 2“, од кандидатката д-р Даниела Ристиќ во состав:

1. проф. д-р Анита Арсовска (претседател),
2. проф. д-р Марија Папазова (ментор),
3. проф. д-р Наталија Долненец-Банева (член),
4. проф. д-р Јулија Живадиновиќ-Богдановска (член)
5. проф. д-р Лилјана Илиевска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката д-р Даниела Ристиќ, со наслов „**Корелација меѓу плазма-концентрациите на тумор-некротичниот фактор алфа и степенот на оштетување на периферните нерви кај дијабетес мелитус тип 2**“, содржи 102 страници компјутерски обработен текст во фонт Таhома, со 1,5 проред и големина на букви 12, со 115 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи и меѓународни акти.

Трудот е структуриран во 8 глави: вовед, мотив за изработка на студијата, цели на истражувањето, материјал и методи, резултати, дискусија, заклучоци и користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

На почетокот на текстот е приложен извадокот на македонски, како и на англиски јазик.

Во првиот сегмент од поднесокот насловен како **Содржина**, систематично и последователно се набројани елементите кои се содржани во целосниот докторат.

Првата глава од докторската дисертација започнува со **вовед** и е поделена на девет поднаслови. Во првиот поднаслов, „Дефиниција и класификација на diabetes mellitus”, прикажана е класификацијата според Американската асоцијација за дијабетес, каде што се разликуваат четири категории: дијабетес тип 1, дијабетес тип 2, гестациски дијабетес и специфични форми на дијабетес. Во вториот поднаслов се изнесени епидемиолошките податоци кои се однесуваат на инциденцата, преваленцата и морталитетот од дијабетес мелитус во САД, но и на глобално ниво, со цитирани податоци од Извештајот на Центарот за контрола и превенција на болести на САД од 2011 и 2017 година. Третиот поднаслов ги прикажува историските податоци, каде што систематично и хронолошки се наведени истражувањата од областа на дијабетологијата.

Дефиницијата и класификациите на дијабетичната периферна невропатија се изнесени во четвртиот и петтиот поднаслов. Во овој дел кандидатката детално нè запознава со најчесто користените класификации во клиничката практика: генерализирани, фокални, типични и атипични форми на дијабетична периферна невропатија. Во понатамошното излагање на воведот, во шестиот поднаслов, даден е приказ на анатомијата на периферниот и автономниот нервен систем.

Патофизиолошките карактеристики на неврогената лезија се изнесени во седмиот поднаслов, со објаснување на процесите на демиелинизација и аксонска дегенерација. Осмиот поднаслов се однесува на клиничките типови на дијабетична периферна невропатија, нивната клиничка презентација и најчесто застапениот тип на хронична, сензомоторна дијабетична невропатија.

Во последниот деветти поднаслов детално се прикажани механизмите инволвирани во патогенезата на дијабетичната невропатија, со посебен осврт на улогата на инфламацијата во процесот на оштетување на периферните нерви. Хроничната хипергликемија предизвикува функционален дефицит на азотниот моноксид, оксидативен стрес, активирање на алтернативни метаболички патишта и создавање на проинфламаторни цитокини. Во завршниот дел од воведот е прикажана улогата на тумор-некротичниот фактор алфа (TNF- α) во механизмите на невропатската болка, инсулинската резистенција и хроничните компликации на дијабетес.

Мотивот за изработка на оваа студија е јасно дефиниран, ако се земе предвид дека ова е прво истражување спроведено во Република Македонија. Како хронична микроваскуларна компликација од шеќерната болест, дијабетичната периферна невропатија претставува не само медицински, туку и социјален и економски проблем во едно општество. Објавените резултатите од истражувањето ќе дадат придонес за запознавање на домашната и светската медицинска јавност со патогенезата, дијагностицирањето и современите принципи на лекување на дијабетичната периферна невропатија.

Во третата глава од докторатот, кандидатката прецизно и јасно ги дефинира **целите** на студијата кои произлегуваат од хипотезата за потенцијалната улога на TNF- α во оштетувањето на периферните нерви кај лицата со тип 2 дијабетес мелитус. Тоа би ја потврдило улогата на инфламацијата во патогенезата на дијабетичната периферна невропатија. Основната цел на истражувањето е утврдување на поврзаноста на TNF- α со степенот и тежината на неврогена лезија кај дијабетичната периферна невропатија. Останатите цели на истражувањето се: одредување на концентрацијата на TNF- α од примерок крвна плазма кај испитаници кои боледуваат од дијабетес мелитус тип 2 (испитувана група) и здрави испитаници (контролна група); утврдување на клиничкиот стадиум на периферната невропатија со користење на скала за бодување на симптомите и објективна електрофизиолошка проценка на степенот на оштетување на периферните нерви.

Четвртата глава ги прикажува **материјалот и методите**. Предмет на испитување во истражувачката студија се 80 испитаници поделени во две групи: испитувана и контролна група. Испитуваната група ја сочинувале 50 испитаници, на возраст од 30 до 80 години, со дијагностицирана шеќерна болест и симптоматологија на дијабетична периферна невропатија. Контролната група ја сочинувале 30 здрави испитаници, на возраст од 18 до 45 години. Критериуми за вклучување во истражувањето се пациенти со дијагностициран дијабетес мелитус тип 2, во траење од една до 40 години, со клиничка презентација на некоја од формите на дијабетична периферна невропатија. Критериуми за исклучување од истражувањето се: дијагностицирана дијабетична ретинопатија и нефропатија, прележан исхемичен/хеморагичен мозочен удар или акутен миокарден инфаркт во последните 12 месеци; акутна и/или хронична инфекција на кожата, респираторниот, гастроинтестиналниот систем, познато малигно, автоимуно заболување и постоење на дијабетично стапало или гангрена.

Истражувачката студија е работена во Градската општа болница „8-ми Септември“ - Скопје и на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ во Скопје, во периодот од октомври 2016 до октомври 2017 година.

Кандидатката детално и систематично ги презентира применетите методи во истражувањето. Кај испитаниците од испитуваната група, најпрво се направени клинички и невролошки преглед со цел да се утврди постоење на симптоми и знаци кои упатуваат на дијабетична периферна невропатија.

За клиничка проценка на тежината на клиничката слика е користена Скалата на симптоми за дијабетична невропатија (DNS-скала), додека објективната проценка на степенот на оштетување на периферните нерви е направена врз основа на спроведените електрофизиолошки испитувања (електроневрографија и електромиографија).

Во докторската дисертација детално се опишани техниките кои се користат за испитување на неврографските параметри за n. peroneus profundus, n. medianus, n. ulnaris и n. suralis.

Кај сите испитаници во истражувачката студија се земени примероци крв, кои најпрво се центрифугираат со цел одделување на крвната плазма од клеточните елементи, а потоа издвоената крвна плазма (околу 1-2 ml) се замрзнува на температура од -70 степени Целзиусови.

Одредувањето на плазма-концентрацијата на TNF- α е извршено на Природно-математичкиот факултет во Скопје, со користење на ELISA-техника.

Во последниот дел од четвртата глава е прикажана **статистичката анализа** на податоците, која е направена во статистичкиот програм со NCSS статистичкиот пакет на PC Windows компјутер. За анализа на материјалот се искористени статистичките методи: фреквенција, процент, табела на контингенција, χ^2 (хи квадрат) тест, Фишер егзакт тест (ФЕТ), р-индекс на статистичка значајност, средна вредност, стандардна девијација, Студентов t-тест, Фишегов F-тест и Пирсонов коефициент на корелација r. Фреквенциите во табелите на контингенција се прикажани во апсолутни вредности и проценти. Столпчести дијаграми се искористени за графички приказ на распределбата на фреквенциите и процентите по одредени групи и категории.

Хи квадрат тестот (χ^2) е искористен за одредување на значајноста во разликите на дистрибуциите во ќелиите на табелите на контингенција. Во случај кога некои од фреквенциите во табелата на контингенција се помали или еднакви на 5, со помош на Фишер егзакт тестот е направена корекција на вредноста на р индексот. Во зависност од тоа, во табелите се појавува вредноста на хи квадрат статистиката (χ^2), бројот на степени на слобода (с.с.) и р-индексот на значајност или само р-индексот на значајност пресметан со Фишер егзакт тестот (ФЕТ).

За некатегоризираните променливи беа пресметувани средни вредности и Студентовиот тест (t-статистиката) за споредба на 2 средни вредности кај независни примероци, како и F-тестот за споредба на повеќе средни вредности кај независни примероци. Пирсонов коефициент на корелација (r) е пресметан за одредување на степенот на линерна корелација (поврзаност) на две некатегоризирани променливи, а статистичката значајност е проценета со t-статистиката.

Во петтата глава се прикажани **резултатите** добиени од истражување спроведено на вкупно 80 испитаници поделени во две групи: испитувана група (n=50) и контролна група (n=30). Добиените резултати од спроведената статистичка анализа се прикажани прегледно, во 19 табели и 4 слики со столбчести дијаграми. Поглавјето „Резултати” содржи вкупно 18 поднаслови имплементирани во четири целини.

Во првата целина од резултатите, кандидатката ги прикажува демографските карактеристики, односно дистрибуцијата на испитаниците според полот и возраста. Студијата вклучува речиси еднаква застапеност на машки и женски испитаници во испитуваната група, односно лица кои боледуваат од дијабетична периферна невропатија. Просечната возраст на испитаниците од испитуваната група изнесувала 65,5 години, а на здравите испитаници 33,6 години.

Контролната група била составена од помлади испитаници поради помалата веројатност за присуство на други хронични заболувања, кои би дале повисоки вредности на испитуваниот проинфламаторен маркер TNF- α .

Се забележува дека постои статистички значајна разлика меѓу средната возраст на испитаниците кај испитуваната и контролната група на ниво $p < 0,0001$.

Во понатамошното излагање на резултатите, испитувана е средната вредност на TNF- α во примероците крвна плазма кај сите испитаници, како и влијанието на полот, возраста и траењето на дијабетот врз постигнатите бодови на DNS скалата и клиничкиот тип на периферна невропатија. Средната вредност на TNF- α кај испитаниците од испитуваната група изнесувала $8,24 \pm 2,899$ pg/ml, додека кај испитаници од контролната група истата била $4,36 \pm 2,622$ pg/ml. Се забележува дека постои статистички значајна разлика помеѓу овие две средни вредности кај испитуваната група и контролната група на ниво $p < 0,0001$.

Кога станува збор за влијанието на полот, возраста и траењето на дијабетесот врз бројот на постигнати бодови на DNS скалата (која е искористена како алатка за клиничка процена на дијабетичната невропатија) кај ниту еден од параметрите не е најдена статистички сигнификантна разлика. Тоа укажува дека тежината на клиничката слика односно клинички проценетата тежина на неврогена лезија на дијабетичната невропатија не зависат од полот, возраста ниту од траење на дијабетесот.

Во третата целина од резултатите е прикажана дистрибуцијата на испитаниците според средните вредности на моторните и сензорните брзини на спроведување на испитаните нерви во однос на постигнатите бодови на DNS-скалата. Кандидатката систематично и прегледно, преку табели, ги прикажува просечните брзини на спроведување на *n. medianus*, *n. ulnaris*, *n. peroneus profundus* и *n. suralis* кај испитуваните пациенти во зависност од постигнатите бодови на DNS-скалата. Кај ниту еден од испитуваните параметри не била најдена статистичка значајност, што укажува на фактот дека неврографските параметри на испитуваните нерви не влијаат врз тежината на клиничката слика на дијабетичната периферна невропатија.

Четвртата целина од ова поглавје ја прикажува поврзаноста на концентрациите на TNF- α во крвната плазма со полот на испитаниците, типот на неврогена лезија, типот на невропатија и линеарната поврзаност на вредноста на TNF- α со моторните и сензорните брзини на спроведување на испитаните нерви кај испитуваната група. Просечната вредност на плазма-концентрацијата на TNF- α кај испитаниците кои имале дијабетична сензомоторна периферна невропатија ($n=29$) изнесувала $8,08$ pg/ml, кај испитаниците со дијабетична сензорна периферна невропатија ($n=11$) изнесувала $6,81$ pg/ml; $11,2$ pg/ml била вредноста на TNF- α кај испитаниците кои имале сензо-моторна и автономна дијабетична невропатија ($n=6$), додека кај оние со кранијален мононевритис ($n=4$) изнесувала $8,85$ pg/ml. Од прикажаните резултати статистички значајна разлика била најдена меѓу средните вредности на TNF- α кај различни типови на дијабетична невропатија на ниво $p=0.022$, што укажува дека инфламацијата има голем удел во патогенезата на дијабетичната автономна невропатија и кранијалните неврити.

Во однос на влијанието на полот, типот на неврогена лезија и неврографските карактеристики на испитаните нерви врз концентрацијата на проинфламаторниот цитокин, во оваа истражувачка студија не била најдена статистички значајна разлика.

Дискусијата на докторската студија е елаборирана во шестото поглавје и опфаќа детална анализа на добиените резултати и нивна критичка споредба со досега објавените студии кои ја обработуваат оваа проблематика.

Кандидатката, преку цитирање на релевантни трудови, дава логични толкувања за низа од добиените резултати. Дискусијата е поделена во шест поднаслови и кандидатката ја започнува со улогата на TNF- α во патогенезата на дијабетичната периферна невропатија. Цитирани се повеќе истражувачки студии кои ја потврдуваат поврзаноста на концентрациите на TNF- α со дијабетичната периферна невропатија, електрофизиолошките карактеристики на испитуваните нерви и валидноста на скалите за скрининг на дијабетична периферна невропатија. Во понатамошното излагање следува компарација на добиените податоци од истражувањето со слични такви податоци добиени од студии работени во различни делови од светот.

Вториот поднаслов, „Критериуми за процена на тежината на клиничка слика на дијабетичната периферна невропатија”, ги содржи основните електрофизиолошки карактеристики на демиелинизирачките и аксонските невропатии. Релевантни резултати од спроведените електрофизиолошки анализи (електроневрографија и електромиографија) се добиваат при испитување на моторните и сензитивните нерви на најмалку два екстремитета. Во овој дел е цитирана класификацијата според Дуск, а која се однесува на клиничките стадиуми на дијабетична периферна невропатија во зависност од неврофизиолошките наоди и клиничката слика.

Третиот поднаслов се однесува на дефинија и клинички критериуми за типична дијабетична периферна невропатија, според кои разликуваме три форми, и тоа: можна, веројатна и потврдена дијабетична невропатија. Скалите за бодирање и скрининг на дијабетична периферна невропатија, кои најчесто се користат во клиничката практика детално се опишани во четвртиот поднаслов. Меѓу нив е изнесена и DNS-скалата која е искористена за клиничка процена на невропатија во оваа истражувачка студија. Во петтиот поднаслов се содржани препораките за скрининг на дијабетична невропатија според Американското здружение за дијабетес. Според овие препораки, сите пациенти непосредно после дијагностицирање на дијабетес мелитус тип 2 и по пет години од дијагностицирање на дијабетес мелитус тип 1, треба да се подложат на испитувања за навремено откривање на периферна невропатија.

Во завршниот дел од поглавјето за дискусија се прикажани сегашните и идните терапевски пристапи во лекувањето на дијабетичната невропатија, со цитирање на бројни клинички и истражувачки студии, каде што главниот акцент се става на искористување на антиинфламаторните својства на лековите.

Со оглед на значителното влијание на инфламацијата во процесите на оштетување на периферните нерви, иднината на лекувањето на дијабетичната невропатија би била употребата на лекови кои делуваат како инхибитори на ензимот алдоза редуктаза и оние што го блокираат дејството на TNF- α .

Во седмата глава, кандидатката ги изведува следниве **заклучоци**: кај испитаниците со дијабетична периферна невропатија се детектирани повисоки концентрации на TNF- α во однос на здравите испитаници. Средната вредност на TNF- α не зависи од полот на испитаниците, а за влијанието на возраста не можеме со сигурност да се изјасниме, со оглед дека контролната група ја сочинувале млади испитаници. Не е најдена ниту линеарна зависност меѓу вредноста на TNF- α со брзините на спроведување на испитуваните нерви.

Од друга страна, концентрацијата на TNF- α е зависна од клиничкиот тип на дијабетична невропатија, така што повисоки концентрации на TNF- α во примерок крвна плазма била измерена кај испитаниците со оштетување на автономниот нервен систем и кранијалните нерви. Тежината на клиничката слика на дијабетичната периферна невропатија (изразена со бодови на DNS-скалата) не зависи од средните вредности на моторните и сензорните брзини на спроведување на испитаните нерви, ниту од типот на неврогена лезија. Исто така, не е најдена поврзаност на DNS-скорот со просечното времетраење на дијабетес мелитус, ниту со полот и возраста на испитаниците.

Во осмото поглавје, **Цитирана литература**, преку 115 референци, правилно нумерирани и цитирани, се опфатени најважните објавени податоци од оваа област.

Предмет на истражување

Предмет на истражување во оваа докторска дисертација претставува поврзаноста меѓу плазма-концентрациите на тумор-некротичен фактор алфа и степенот на оштетување на периферните нерви кај пациентите со тип 2 дијабетес мелитус. Со оглед на комплексната патогенеза на дијабетичната периферна невропатија, каде што се инволвирани повеќе патогенетски механизми како што се: метаболичката дисрегулација, активирањето на алтернативни метаболички патишта, оксидативен стрес и митохондријалната дисфункција, посебен осврт е даден на значењето на инфламацијата.

Зголемената продукција на проинфламаторни цитокини, каде што спаѓа и TNF- α , е поврзана со настанување на невропатската болка, инсулинската резистенција и хроничните микроваскуларни компликации од дијабетес мелитус.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Во последните години сè поголем е бројот на лица со дијагностициран дијабетес мелитус, а со самото тоа расте и бројот на хроничните, микро- и макроваскуларни компликации. Голем е бројот на истражувања кои се однесуваат на разјаснување на патогенетските механизми инволвирани во настанувањето на дијабетичната периферна невропатија.

Како најчеста и можеби најтешка микроваскуларна компликација, дијабетичната невропатија е една од водечките причини за инвалидитет кај заболените лица, што претставува сериозен медицински, социјален и економски проблем во едно општество.

Одредувањето на концентрациите во серумот или крвната плазма на проинфламаторните цитокини во рани стадиуми на дијагностицирана шеќерна болест би можело да се користи како предиктор за навремено дијагностицирање и лекување на микроваскуларните компликации од дијабетес.

Од друга страна, преку искористување на анти-инфламаторните својства на одредени медикаменти, хемиски супстанции и екстракти може да се направи голем чекор во лекувањето на дијабетичната невропатија. Засега терапијата беше заснована на намалување на невропатската болка и користење на антиоксиданси. Меѓутоа, ниту еден од овие лекови не може да го спречи оштетувањето на периферните нерви кај лицата со дијабетес. Со самото разјаснување на патогенезата се отвораат нови терапевтски можности, чија цел би била превенција на развивање на компликации од невропатијата, како што се TNF-а блокирачки агенси или инхибитори на ензимот алдоза-редуктаза.

Краток опис на применетите методи

Во оваа проспективна студија, кандидатката детално и систематично ги презентира применетите методи во истражувањето. Најпрво се објаснети постапките на клиничкиот и невролошкиот преглед кои биле направени кај сите испитаници кои боледуваат од дијабетес мелитус. На тој начин се детектираат симптоми и знаци за постоење на неврогена лезија, а се одредува и клиничкиот тип на невропатија. Скалата на симптоми на дијабетична невропатија (DNS) е симплифицирана скала со која се проценуваат болката, вкочанетоста, присуството на парестезии и на атаксија. Максималниот скор е 4 бода; еден или повеќе бодови упатуваат на невролошка абнормалност. За објективна процена на степенот на оштетување на периферните нерви биле спроведени неврофизиолошки испитувања-електроневрографија (ЕНГ) и електромиографија (ЕМГ). ЕНГ подразбира стимулација на нервите и регистрирање на акционите потенцијали над одговарачкиот нерв или мускул најчесто со користење на површински електроди. Со регистрирање над сензитивните нерви се добиваат акциони потенцијали на сензитивниот нерв (SNAP), додека со регистрирање над мускулот се добиваат збирни акциони потенцијали на мускулот (CMAP). Се анализираат латенцата, аплитудата, траењето, изгледот на потенцијалот и брзината на спроведување низ периферните нерви. ЕМГ е испитување на електричната активност на скелетните мускули. При волева активација на мускулите се анализираат морфологијата на потенцијалите на моторните единици (амплитуда, времетраење, полифазија), интерферентен или интермедијарен образец и брзината на избивање на потенцијалите.

Во понатамошното излагање прикажана е постапката на центрифугирање на примероците крв, замрзнување на издвоената крвна плазма и одредувањето на

концентрацијата на TNF- α од овие примероци со користење на ELISA-техника. Анти-TNF- α антителата кои се апсорбирани во бунарчињата се врзуваат со TNF- α , кој е присутен во примерокот или стандардите. Потоа следи додавање на секундарни биотинизирани анти-TNF- α антитела кои се врзуваат за TNF- α кој е врзан за примарното антитело. По инкубација, неврзаните биотинизирани анти-TNF- α антитела се отстрануваат со испирање. Следниот чекор вклучува додавање на пероксидаза (horse radish peroxidase, HRP), која е конјугирана со стрептавидин и која се врзува за биотин конјугираните анти-TNF- α антитела. По инкубација, неврзаниот стрептавидин HRP се отстранува со испирање и се додава супстратен раствор за пероксидазата, тетраметилбензидин (TMB), кој формира обоен продукт и чие обојување е пропорционално на концентрацијата на TNF- α во примерокот или стандардниот раствор. Реакцијата се стопира со 1 M фосфорна киселина и се мери апсорбанцата на 450 nm. Се формира стандардна крива од 7 стандардни раствори на TNF- α . Добиените вредности се изразуваат во pg/ml.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Од прикажаните резултати во истражувачката студија, може да воочи дека повисоки концентрации на TNF- α во примерок крвна плазма се измерени кај лицата кои боледуваат од дијабетична периферна неврпатија во однос на здравите лица. Притоа, тие не зависат од полот на испитаниците, типот на неврогена лезија, ниту се во корелација со брзините на спроведување на испитуваните нерви. Степенот на оштетување на периферните нерви, проценет со примена на клинички и електрофизиолошки методи, е поврзан со концентрациите на TNF- α , особено кај пациентите кај кои е евидентно оштетувањето на автономниот нервен систем и кранијалните нерви. Од друга страна, тежината на клиничката слика на дијабетичната периферна невропатија (изразена со бодови на DNS-скалата) не зависи од средните вредности на моторните и сензорните брзини на спроведување на испитаните нерви, ниту од типот на неврогена лезија. Исто така, не е најдена поврзаност на DNS-скорот со просечното времетраење на дијабетес мелитус, ниту со полот и возраста на испитаниците.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Согласно со комплетно приложената документација, деталната анализа на докторската дисертација, актуелноста на темата, како и досегашната стручна и научна работа на кандидатката, Комисијата смета дека докторската дисертација со наслов: **Корелација меѓу плазма-концентрациите на тумор-некротичниот фактор алфа и степенот на оштетување на периферните нерви кај дијабетес мелитус тип 2**, од кандидатката д-р Даниела Ристиќ, според актуелноста, целите, прикажаниот материјал и методологија, добиените резултати кои се адекватно обработени и презентирани во корелација со литературата, целосно ги задоволува правилата и критериумите на квалитетна докторска дисертација.

Истражувањето е спроведено во согласност со Хелсиншката декларација, што е потврдено со доставеното решение за согласност од Етичката комисија за истражување на луѓе на Медицинскиот факултет при УКИМ.

Докторската дисертација со наслов **Корелација меѓу плазма-концентрациите на тумор-некротичниот фактор алфа и степенот на оштетување на периферните нерви кај дијабетес мелитус тип 2**, од кандидатката **д-р Даниела Ристиќ**, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд. Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да го прифати и да донесе одлука за завршување на процедурата за негова одбрана.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд ги објавила, како прв автор, во меѓународни научни списанија следниве рецензирани истражувачки трудови:

[1]. Автор-и: Ristic D, Papazova M. „Average values of motor and sensory rates of peripheral nerve conduction in people with diabetic peripheral neuropathy “ објавен во Physioacta, Vol.11-No 2, 2017.

Автор-и: „ Ristikj D, Baneva-Dolnenec N· Papazova M. „Association between plasma concentration of tumor necrotic factor alpha and clinical presentation of diabetic peripheral neuropathy”, објавен во Epilepsy and Neurology No 49/50, 2018.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: разјаснување на патогенезата на дијабетичната периферна невропатија, особено улогата на инфламацијата во механизмите за нејзино настанување. Тоа овозможува понатамошна примена на нови терапевтски агенци кои го блокираат дејството на тумор-некротизирачкиот фактор алфа, со што би се овозможило успорување на прогресијата на болеста.

Подрачјето на примена се дијагностициран дијабетес мелитус со дијабетична периферна невропатија.

Можните понатамошни истражувања се: рутинско одредување на концентрациите на TNF- α во моментот на поставување на дијагноза на дијабетес мелитус, со што би се постигнало навремено дијагностицирање и третман на дијабетичната периферна невропатија.

Комисијата позитивно го оценува приложениот труд како докторска дисертација и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ја прифати позитивната оценка и да донесе одлука за завршување на процедурата за

одбрана на докторската дисертација со наслов „Корелација меѓу плазма-концентрациите на тумор-некротичниот фактор алфа и степенот на оштетување на периферните нерви кај дијабетес мелитус тип 2“, од кандидатката д-р Даниела Ристик.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Анита Арсовска, претседател с.р
2. Проф. д-р Марија Папазова, ментор с.р
3. Проф. д-р Наталија Долнењ-Банева, член с.р
4. Проф. д-р Јулија ЖивадиновиќБогдановска, член с.р
5. Проф. д-р Лилјана Илиевска, член с.р

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„КАРБОКСИХЕМОГЛОБИН И МЕТХЕМОГЛОБИН КАКО ПРЕДИКТОРИ ЗА ПОСТОПЕРАТИВНИ РЕСПИРАТОРНИ КОМПЛИКАЦИИ“

ОД М-Р АЛЕКСАНДРА ГАВРИЛОВСКА - БРЗАНОВ, ПРИЈАВЕНА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 03.07.2018 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Александра Гавриловска–Брзанов со наслов „Карбоксихемоглобин и метхемоглобин како предиктори за постоперативни респираторни компликации“, во состав: проф. д-р Маја Сланинка Мицеска, проф. д-р Мирјана Шошолчева, проф. д-р Билјана Кузмановска, проф. д-р Андријан Карталов, проф. д-р Јасмина Тониќ Рибарска.

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно–научниот совет на Медицинскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатката м-р Александра Гавриловска–Брзанов, со наслов, **КАРБОКСИХЕМОГЛОБИН И МЕТХЕМОГЛОБИН КАКО ПРЕДИКТОРИ ЗА ПОСТОПЕРАТИВНИ РЕСПИРАТОРНИ КОМПЛИКАЦИИ**“, содржи 167 страници компјутерски текст обработен со фонт Times New Roman во македонска поддршка, со проред 1.5 и големина на букви 12, 159 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, национални прописи, меѓународни акти, докторски дисертации, магистерски тези и интернет-ресурси.

Трудот е структуриран во 10 глави, вовед, мотив, цели, материјали и методи на истражувањето, резултати од истражувањето, дискусија, заклучни согледувања, библиографија, апстракт на македонски и англиски јазик, изложен на крајот на текстот, и последни се претставени прилозите каде што се приложени регрутирачкиот дијаграм, анкетниот прашалник и документот за информирана согласност. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, хипотезата, истражувачките прашања и теоретската рамка на истражувањето. Кандидатката укажува дека и покрај големите научни достигнувања во полето на медицината и унапредувањата во полето на анестезијата и хирургијата, постоперативните респираторни компликации се уште претставуваат значаен клинички проблем. Тие се главната причина за морбидитет, морталитет и продолжен болнички престој. Се уште едно од често поставуваните прашања на кое одговор се обиделе да дадат многу автори е како да ги

идентификуваме оние пациенти со ризик за развој на постоперативни респираторни компликации со цел да превенираме нивна појава.

Првата глава од докторската дисертација насловена “Вовед”, претставува изложување на литературниот преглед и теоретските аспекти на докторската студија. Во неа е даден осврт на историјатот на постоперативните респираторни компликации и улогата на анестезиологот во нивниот развојот. Со особен акцент, кандидатката зборува за современиот пристап на анестезиологот кон пациентите кои треба да бидат подложени на елективни хируршки интервенции, како и неопходноста од нивно скенирање за оперативен ризик со прегледување на факторите што се поврзани со самиот пациент и факторите што се поврзани со процедурата на која ќе бидат подложени.

Во понатамошниот дел од првата глава, кандидатката во одделни потточки ги изнесува факторите поврзани со пациентот како: општата состојба и нутритивниот статус, невролошкиот статус, волуменскиот статус, имунолошкиот статус и респираторниот статус. Факторите поврзани со самата интервенција и факторите поврзани со анестезијата се претставени по продолжението на текстот во одделни потточки. Последни од ризик факторите кандидатката ги изнесува факторите поврзани со постоперативната нега. Еден од позначајните фактори на кои е даден посебен осврт во оваа докторска дисертација е и пушењето цигари, односно прогностичката моќ на штетните метаболити од пушењето цигари: карбоксиемоглобин и метхемоглобин, како предиктори за постоперативни респираторни компликации.

Преку изнесените податоци за улогата на пушењето кај овие пациенти, кандидатката дава приказ на профилот на хемоглобинските деривати (метхемоглобин и карбоксиемоглобин). Презентирани се студии и резултати кои ја акцентираат важноста од навременото определување на ризик факторите, како и одредувањето на концентрацијата на метхемоглобин и карбоксиемоглобин кај пациенти кои треба да бидат подложени на елективна хируршка интервенција. Кандидатката гради солидна основа за поставување на проблемот кој ќе биде обработен во тезата.

Кандидатката во понатамошниот текст на воведот ги елаборира дефинициите и актуелната класификација на постоперативните респираторни компликации, истовремено укажувајќи на тешкотиите за дефинирање и класификација, особено на одделни респираторни компликации како пулмоналната емболија, при што ги наведува препораките и дефинициите изнесени од страна на експерти од оваа област во соопштението на Европското здружение на анестезиолози (ESA) и Европската асоцијација за интензивно лекување (ESICM) кои јасно ги дефинираат клиничките мерки за исход. Цитираните податоци се од поновата американска и европска литература. Тие ја истакнуваат улогата на постоперативните респираторни компликации, како и целта на мерењето на нивото на метхемоглобин и карбоксиемоглобин. Со следењето на овие параметри треба да се олесни детекцијата на пациентите кои имаат зголемен ризик за развој на постоперативни респираторни компликации.

Втората глава го анализира мотивот на истражувањето. Како мотив на студијата, докторантката го наведува фактот дека сè уште не постојат униформирани препораки на кои ќе се базираат предоперативните евалуации на пациентите за процена на ризик-факторите за развој на постоперативни респираторни компликации, додека тие остануваат водечка причина за морбидитет, морталитет и продолжен болнички престој. Досега е сè уште непознато дали нивото на метхемоглобин и карбоксихемоглобин може да послужи како предиктор за развој на постоперативни респираторни компликации, што воедно е и прашањето што го поставува кандидатката.

Третата глава ги анализира целите на истражувањето. Тие се доста јасно дефинирани и концепирани и се состојат во:

- одредување на нивото на карбоксихемоглобин и метхемоглобин, предоперативно, интраоперативно и постоперативно кај пациентите пушачи и кај пациентите непушачи кај кои ќе се изведат елективни уролошки хируршки интервенции;
- евалуација на влијанието на преоксигенацијата со 100% кислород во времетраење од 3 минути на нивото на карбоксихемоглобин и метхемоглобин периоперативно и во раниот постоперативен период;
- опсервирање на инциденцата на постоперативни респираторни компликации кај 4 групи пациенти во првите 30 постоперативни дена;
- опсервирање на должината на престој во единицата за постанестезиолошка нега, хоспитализацијата во единицата за интензивно лекување и должината на болничкиот престој.

Четвртата глава ги претставува материјалите и методите каде што се систематски претставени одделните тематски поединици на методологијата на истражувањето за полесно следење на истите. Кандидатката дава анализа на методологијата која е применета во докторската дисертација во девет потточки.

Во првата потточка го дефинира дизајнот на студијата како проспективна лонгитудинална кохортна клиничка студија, во која биле вклучени пациенти закажани за елективна уролошка хируршка интервенција, и тоа испитаници пушачи и испитаници непушачи работени со отворена класична и пациентите работени со лапароскопска интервенција. Наведени се етичките стандарди на студијата, критериумите за вклучување на пациентите, како и критериумите за исклучување на пациентите од студијата. Поради примарната цел на истражувањето од студијата се исклучени сите пациенти со позната историја или симптоматологија на заболувања од респираторниот ситем.

Во понатамошните потточки се наведени критериумите за поделба по групи на дефинираниот примерок на испитаници. Кандидатката нагласува дека долготрајната контрола на постоперативните компликации за секој пациент била проценувана за целиот период на хоспитализација односно од почетокот на хоспитализацијата се до триесеттиот постоперативен ден. Според статусот на пушење цигари и според типот на интервенцијата, пациентите се поделени во четири групи:

1. првата група ја сочинуваат пациенти пушачи за лапаротомија;
2. втората група ги опфаќа пациенти пушачи за лапароскопска интервенција;

3. третата група се пациенти непушачи за лапаротомија;
4. четвртата група се пациенти непушачи за лапароскопска интервенција.

Протоколот на работа се наведува во продолжението на текстот од четвртата глава. Откако биле хоспитализирани на уролошкото хируршко одделение, пациентите кои ги исполнувале критериумите за вклучување во студијата биле информирани за можноста да бидат вклучени во истражувањето. Информативни согласности биле потпишувани од пациентите кои биле согласни да бидат вклучени во студијата.

Подготовката на пациентите кандидатката ја има претставено етапно и по денови за полесно полесно следење.

Денот на прием

Денот на прием се состоел во клиничка процена на пациентите. На самиот прием од пациентите биле земани основните демографски карактеристики, дијагнозата и статусот на пушач / непушач бил забележуван кај секој пациент. Истиот ден пациентите биле прегледани во анестезиолошка амбуланта во која биле земени детална анамнеза со физикален статус и бил направен електрокардиографски запис на срце, била земена комплетна лабораторија и била направена рендгенографија на градниот кош. Кандидатката ја одредувала и класата од Американското здружение на анестезиолози во која припаѓале пациентите. Според податоците добиени од анкетниот лист и типот на закажаната интервенција, пациентите биле алоцирани во една од групите.

Денот на операцијата - анестезија

Според институционалниот протокол, секој пациент не земал храна и течности минимум 6 часа пред оперативната интервенција и бил нормотермичен. Секој пациент бил уредно премедициран според протоколот на клиниката. Во операциона сала, секој пациент бил поставен на континуиран хемодинамски мониторинг на монитори кои биле на располагање во операционите сали.

На секој пациент му била поставена интравенска браунила и бил поставен инфузионен раствор на истата. Потоа кај секој пациент се пристапувало кон пласирање на интраартериска браунила во левата или десната артерија радијалис по негативен Аленов тест за циркулација. Од артериската браунила се извлекувале крвни примероци за изработување на гасни анализи од артериска крв и кооксиметрија за добивање на вредностите на карбоксиемоглобинот и метхемоглобинот како главни маркери во истражувањето. Кај пациентите кои биле работени со класична отворена интервенција имало поставено епидурален катетер. Сите пациенти биле воведени во анестезија со стандардизиран метод. По соодветна преоксигенација со 100% кислород 6 l/min во времетраење од 3 минути, пациентите биле воведувани во општа анестезија. Мидазолам, фентанил, пропофол и рокурониум се лековите кои биле употребувани за воведување во анестезија. По 2 минути од вбригувањето на рокурониумот, пациентите биле интубирани и поставувани на механичка вентилација. Механичката вентилација била притисочно контролирана / волуменски гарантирана. Анестезијата била одржувана со фентанил и пропофол, како и на рокурониум за постигнување на комплетна мускулна релаксација.

Пациентите кај кои бил поставен епидурален катетар добивале дополнителна доза на 0,25% бупивакаин на одредени временски интервали, до добивање на абдоменална сензитивна блокада. Во текот на интервенцијата континуирано се водело запис на сите хемодинамски параметри. По завршување на интервенцијата пациентите биле будени од општата анестезија и пренесувани во единицата за постанестезиолошка нега. Таму биле поставени на монитор со срцева фреквенца и сатурација со кислород од периферна пулсоксиметрија и континуирано следени за несакани ефекти во текот на престојот.

Одредување на нивоата на карбоксихемоглобин и метхемоглобин според целно одредената динамика на мерење е направена во специјален апарат за гасни анализи со кооксиметрија кои кандидатката детално ги има опишано во потточка 4.6 од четвртата глава.

Примарна цел на истражувањето се постоперативните респираторни компликации: акутен респираторен дистрес синдром, пневмонија, пулмонален емболизам, респираторна инсуфициенција, плеврална ефузија, ателектази, пневмоторакс, бронхоспазам, ларингоспазам, аспирациона пневмонија, реинтубација, перзистентна кашлица > 15 секунди, нова детекција на респираторен визинг третиран со бронходилататори. Како секундарна цел на истражувањето земни се за анализа следните параметри: времетраење на престојот во единицата за постанестезиолошка нега, должината на хоспитализација и евентуалните приеми во единица за интензивно лекување. Примарните и секундарните цели на истражувањето биле следени во континуитет од нултиот ден до завршувањето на хоспитализацијата.

Последна 9 потточка од оваа четврта глава е статистичката анализа на податоците. Податоците се изработени во статистички програм: STATISTICA version 10; IBM SPSS 20.0. Собраните податоци се обработени со помош на многу статистички тестови. За CI (confidence интервал $\pm 95\%$ CI) е дефинирана статистичката значајност за ниво на грешка помало од 0,05 (p).

Петтата глава ги анализира резултатите од истражувањето. Во него се анализирани податоците од 120 пациенти кои биле подложени на уролошка елективна интервенција поделени во една од четирите групи на пушачи и непушачи работени со лапароскопски метод или класично. Доминантноста на машкиот пол во групите кандидатката го препишува на природата на интервенциите, каде што уролошката специјалност е единствена, за разлика од женскиот пол, каде што заболувањата се поделени помеѓу уролошката и гинеколошката специјалност.

Од прикажаните резултати може јасно да се види дека пациентите кои пушат цигари имаат повисоки нивоа на карбоксихемоглобин и метхемоглобин за разлика од пациентите кои не пушат цигари. Разликите се забележуваат во сите времиња на истражувањето и се статистички сигнификантни.

Во понатамошното прикажување на резултатите кандидатката систематски, едноставно, концизно и разбирливо ги има прикажано сите параметри кои влијаат на исходот на операцијата. Посебно осврнувајќи се на параметрите од кои зависи појавата на

постоперативни респираторни компликации. Во продолжение се наведени резултатите од примарните и секундарните цели на истражувањето, како и мултиваријантните анализи за влијанието на одделните испитувани параметри врз појавата на постоперативните респираторни компликации.

Шестата глава е дискусијата на истражувањето. Тука се прикажани и анализирани резултатите на студијата, кои се детално коментирани и споредувани со резултатите од слични студии во светската литература. Приказот и анализата на резултатите кандидатката ги систематизирала во седум потточка. Првата потточка се однесува на анализа на пациентите според демографските и клиничките карактеристики, втората потточка ги анализира пациентите според пушачкиот статус, третата потточка ги анализира препораките од европската асоцијација на анестезија, четвртата потточка ја анализира методологијата за испитување на карбоксихемоглобин и метхемоглобин. Во петтата потточка е анализирано пушењето и карбоксихемоглобин како ризик фактор за појава на постоперативни респираторни компликации, шестата потточка ја прикажува анализата на метхемоглобин како ризик фактор за појава на постоперативни респираторни компликации. Во понатамошната седма потточка се обработени анализите на постоперативните респираторни компликации каде што подетално се дискутирани анализите на респираторните параметри, анализите на карбоксихемоглобин и метхемоглобин како предиктори за постоперативни респираторни компликации и анализа на постоперативните респираторни компликации во четирите групи.

Кандидатката има направено анализа на резултатите од истражувањето со резултатите од останати истражувачи кои работеле на истата тематика. Прикажани се најразлични резултати од трудови од минатото каде што поле на истражување биле и тогаш како и денес постоперативните респираторни компликации како најодговорни за морбидитетот и морталитетот кај хируршките пациенти. Во понатамошниот текст од дискусијата е прикажана компарација на резултатите од најнови трудови од полето на интерес во истражувањето. Во осмата потточка од шестата глава се наведени ограничувањата на студијата, како и препораките кои се изведени од истражувањето. Кандидатката предложува да се: евалуираат пациентите за идентификување на оние пациенти со зголемен ризик за развој на постоперативни респираторни компликации, со цел нивна превенција, и тоа:

- периоперативниот третман секогаш да се заснова на превенција за развој на постоперативни респираторни компликации;
- задолжително да се преоксигенираат сите пациенти кои треба да подлежат на општа ендотрахеална анестезија;
- секогаш кога е возможно да се спроведе регионална анестезија наспроти општата ендотрахеална анестезија.

Кандидатката дополнително предлага советување за прекин на пушењето кај сите пациенти кои треба да бидат подложени на елективна хируршка интервенција.

Седмата глава ги претставува заклучоците кои можат да се изведат од истражувањето. Во заклучните согледувања, прецизно се наведени заклучоците од статистичката анализа на податоците и се истакнати сите придобивки од докторската

дисертација со кои се унапредува идентификацијата на пациентите со висок ризик за развој на постоперативни респираторни компликации, како и дијагностицирањето на истите.

Кандидатката со разбирлив, јасен и концизен јазик ги имаа систематски претставено следниве заклучоци:

- Нивото на карбоксиемоглобин и метхемоглобин предоперативно, интраоперативно и постоперативно кај пациентите пушачи и кај пациентите непушачи кај кои се изведува елективна уролошка хируршка интервенција има статистички сигнификантна разлика помеѓу групите во сите испитувани времиња.
- Пациентите кои припаѓале на групата пушачи имаат значително повисоки нивоа на карбоксиемоглобин и метхемоглобин во споредба со пациентите од групите непушачи.
- Влијанието на преоксигенацијата со 100% кислород во времетраење од 3 минути го намалува статистички сигнификантно нивото на карбоксиемоглобин и метхемоглобин периоперативно и во раниот постоперативен период.
- Инциденцата на респираторните компликации била најголема во групата на пушачи кај кои била изведена лапаротомија, по што следува групата на пушачи кај кои била изведена лапароскопија со. Во групите непушачи работени класично и лапароскопски била регистрирана пониска стапка на постоперативни респираторни компликации. Процентуалната разлика што се регистрира е статистички сигнификантна во однос на појавата на постоперативните респираторни компликации помеѓу I и IV група, а останатите разлики се несигнификантни.
- Престојот во единицата за постанестезиолошка нега не покажал сигнификантни разлики помеѓу групите. Хоспитализацијата во единицата за интензивно лекување била најзастапена кај пациентите пушачи работени со лапаротомија и должината на болничкиот престој од друга страна бил подолг кај пациентите пушачи и не-пушачи работени со лапаротомија во однос на должината на хоспитализација кај пациентите не-пушачи работени со лапароскопија и пациентите пушачи работени со лапароскопија.

Осмата глава ја прикажува користената литература во истражувањето. На Ванкуверски стил кандидатката ја има прикажано библиографијата од 159 автори и коавтори од домашната и странската литература. Кандидатката има цитирано како поодминати, но круцијално важни цитати, така и најнови истражувања од испитуваната проблематика. Помеѓу цитатите се застапени: научни трудови и статии, книги, национални прописи, меѓународни акти, докторски дисертации, магистерски тези и интернет-ресурси.

Деветтата глава го претставува сижето на македонски и англиски јазик. Во кратки црти е направен осврт на темата на истражувањето во четири точки и наведени се клучните зборови за полесна достапност до трудот.

Десеттата глава ги претставува прилозите на истражувањето. Првиот прилог е дијаграмот на регрутација на пациенти. Сликвито и визуелно ефектно е претставена алокацијата на пациентите.

Во вториот прилог е приложен анкетниот прашалник каде што се бележени сите испитувани параметри и од каде што тие се извлекувани за изработување на работната статистичка база на податоци. Како последен прилог на крајот од дисертацијата е наведена информативната согласност која била потпишана од секој пациент за негово регрутирање во студијата.

Предмет на истражување

Предмет на истражувањето е евалуација на прогностичкото значење на карбоксихемоглобин и метхемоглобин како маркери за појава на постоперативни респираторни компликации кај елективни уролошки пациенти кои биле подложени на лапароскопска или класична оперативна интервенција. Евалуирани се и факторите кои влијаат врз појавата на постоперативните респираторни компликации, и тоа разни клинички, хируршки, анестезиолошки и временски прогностички фактори, во студија која опфаќа поширока кохорта на пациенти.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Покрај тоа што е постигнат голем напредок во разбирањето на постоперативните респираторни компликации, кандидатката укажува дека се уште постојат многу дилеми и сè уште не постои дефинитивна студија која обезбедува едноставно, корисно и широко апликативно бодување за предвидување на постоперативните респираторни компликации кај пациентите. Тука особено е нагласена поврзаноста на пушењето со развојот на постоперативните компликации. Кандидатката најпрвин ја образложила актуелната класификација на постоперативните респираторни компликации, истакнувајќи дека униформираноста на дефинирањето на клиничките мерки на исход во големите кохортни студии помага за глобализирање на добиените резултати од нив. Поради сето ова, моментално е голем бројот на истражувачи кои работат на оваа проблематика и се во фаза на преиспитување на постојните класификации и дијагнози, но актуелно се препорачува потребата од студија која ќе обезбеди едноставно, корисно и широко апликативно бодување за предвидување на постоперативните респираторни компликации кај пациентите. Кандидатката посебно истакнува дека достапните студии од областа, главно, потекнуваат од високо специјализирани хируршки центри, неретко се мултицентрични и поради тоа, најверојатно постои бијас кон дијагнозата во правец на рефракторност.

Во последниве години, интензивно се вршат студии кај хируршките пациенти со цел да се детерминира нивната поврзаност со различни клинички параметри, сè со цел да се расветли комплексниот процес на појава на постоперативни респираторни компликации кои се одговорни за 10 до 25% од морталитетот на хируршки третираните пациенти. Овие истражувања имаат висок потенцијал за евентуална апликативност во смисла на употреба како предиктивни маркери за олеснување на идентификацијата на пациентите со ризик за развој на овие компликации, со што би се олесниле дијагнозата, изборот на терапијата,

прогнозата и клиничкото следење на пациентите со постоперативни респираторни компликации.

Краток опис на применетите методи

Студијата обработува група од 120 испитаници, дефинирани како примерок на пациенти со анамнестички податок за пушачи / непушачи од обата пола, кои се хоспитализирани за елективна лапароскопска или класична уролошка интервенција. Испитуваната група на пациенти потекнува од базата на податоци на Универзитетската клиника за урологија како и од базата на податоци на Универзитетската клиника за анестезија, реанимација и интензивно лекување во Скопје, при Кампусот “Мајка Тереза” на Универзитетскиот клинички центар при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје. Од хоспитализираните пациенти исклучени се оние со позната историја на респираторни болести (хронична опструктивна белодробна болест, бронхијална астма, белодробен едем, трауматски повреди на белите дробови, торакална дренажа, акутна респираторна инфекција), бремени пациентки, пациенти работени во локална или регионална анестезија, пациенти работени поради претходна хируршка компликација, пациенти кај кои се вршела трансплантација на органи, пациенти кои во сала биле донесени интубирани.

Евалуирано било нивото на метхемоглобин и карбоксихемоглобин во четири мерени времиња. Постоперативно биле евалуирани и следени пациентите за евентуална појава на постоперативни респираторни компликации по протоколите на најновите европски препораки. За да бидат вклучени во студијата, пациентите ги исполнувале следниве критериуми: биле хоспитализирани за елективна уролошка хируршка интервенција под општа ендотрахеална анестезија, возраст помеѓу 18 и 60 години, пушачи (повеќе од 10 цигари или 30 грама тутун неделно, не-пушачи (пациенти кои никогаш не пушеле), пациенти кои припаѓале на Класа I и II од Американското здружение на анестезиолози.

Според статусот на пушење цигари и типот на клиничката интервенција, пациентите се поделени во четири групи. Првата група ја сочинуваат пациенти кои биле работени во класична хируршка интервенција, а според статусот се пушачи, втората група се пациенти работени со лапароскопска техника и според статусот пушачи. Третата група опфаќа пациенти работени со истата техника како првата група, но според статусот непушачи, и четвртата група се пациенти работени лапароскопски како и втората група, но непушачи. Дијагнозата и проценката на пациентите е спроведена најпрвин со рутински стандардни методи, а потоа евалуацијата продолжува со современи дијагностички процедури, како инвазивен мониторинг, клиничка проценка, аускултација, неинвазивна пулсоксиметрија, рендгенографија, компјутерска томографија, лабораториски иследувања и снимања со магнетна резонанца. Овие методи овозможиле детална анализа на постоперативните респираторни компликации, на типот на компликацијата и нивната серизоност. За секој клинички параметар е направена компарација помеѓу четирите групи на пациенти со цел да се детектираат параметрите кои имаат влијание врз појавата на постоперативните респираторни компликации. Со специјални методи на кооксиметрија во гасен анализатор се одредувани концентрациите на карбоксихемоглобин и метхемоглобин заради евалуација на нивната прогностичка моќ. Добиените податоци се анализирани со статистички

релевантни биваријантни и мултиваријантни методи на дескриптивната и аналитичката статистика, со употреба и на параметриски и на непараметриски тестови за испитување на значајноста на разликите, во зависност од статистичката дистрибуција на варијаблите. Атрибутивните статистички серии се анализирани со одредување на коефициент на односи, пропорции, стапки и со утврдување на статистичката значајност меѓу откриените разлики. Нумеричките серии се анализирани со мерки на централна тенденција и со мерки на дисперзија на податоците. Темпото на пораст или намалување на фреквенциите во временски простор е одредуван со индекс на динамика. За CI - confidence интервал е дефинирана статистичката значајност за ниво на грешка помало од 0,05. Резултатите се прикажани табеларно и графички.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Резултатите од оваа докторска дисертација укажуваат дека нивото на карбоксиемоглобин и метхемоглобин предоперативно, интраоперативно и постоперативно кај пациентите пушачи и кај пациентите непушачи кај кои се изведуваат елективни уролошки хируршки интервенции покажуваат статистички сигнификантни разлики помеѓу групите во сите испитувани времиња.

Пациентите кои припаѓаат на групата пушачи според пушачкиот статус имаат значително повисоки нивоа на карбоксиемоглобин и метхемоглобин во споредба со пациентите од групите не- пушачи.

Се регистрирало статистички сигнификантно намалување на нивото на карбоксиемоглобин и метхемоглобин периоперативно и во раниот постоперативен период после преоксигенација со 100% кислород во времетраење од 3 минути.

Инциденцата на респираторните компликации е најголема во групата на пушачи кај кои била изведена лапаротомија 43%, потоа следува групата на пушачи кај кои била изведена лапароскопија, 23%. Во групата на не- пушачи кај кои била изведена лапаротомија, респираторните компликации биле регистрирани кај 20,0% од пациентите, додека 13,3% се регистрирани во групата на непушачи кај кои била изведена лапароскопија. Процентуалната разлика е статистички сигнификантна помеѓу I и IV група, а останатите разлики се несигнификантни.

Престојот во единицата за постанестезиолошка нега не покажал сигнификантни разлики помеѓу групите. Хоспитализацијата во единицата за интензивно лекување била најзастапена кај пациентите пушачи за лапаротомија и должината на болничкиот престој од друга страна бил подолг кај пациентите пушачи и не- пушачи за лапаротомија во однос на должината на хоспитализација кај пациентите не- пушачи за лапароскопија и пациентите пушачи за лапароскопија.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатката м-р Александра Гавриловска-Брзанов, со наслов „Карбоксиемоглобин и метхемоглобин како предиктори за постоперативни респираторни компликации“, претставува истражување во научното подрачје медицински

науки од областа на анестезиологијата и клиничката медицина. Изработката на темата на оваа докторска дисертација е со цел да се изврши евалуација на карбоксихемоглобинот и метхемоглобинот како прогностички маркери за развој на постоперативни респираторни компликации, при што очекуваниот научен придонес се состои во прецизното идентификување на пациентите со висок ризик за развој на постоперативни респираторни компликации, на ризик-факторите кои се поврзани со појава на постоперативни респираторни компликации, како од хируршка, така и од анестезиолошка гледна точка, не занемарувајќи ги ризик-факторите од самиот пациент.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Александра Гавриловска Брзанов, со наслов „Карбоксихемоглобин и метхемоглобин како предиктори за постоперативни респираторни компликации“, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ИСПОЛНЕТОСТ НА ЗАКОНСКИТЕ УСЛОВИ ЗА ОДБРАНА НА ТРУДОТ

Кандидатката пред одбраната на докторскиот труд, ги објавила (како прв автор, во меѓународни научни списанија или еден труд во списание со импакт-фактор) следниве рецензирани истражувачки трудови:

1. Gavrilovska-Brzanov A., Shosholcheva M., Kuzmanovska B., Kartalov A., Mojsova-Mijovska M., Jovanovski-Srceva M., Taleska G., Brzanov N., Simeonov R., Miceska MS.. “The Influence of Smoking on the Variations in Carboxyhemoglobin and Methemoglobin During Urologic Surgery“. Med Arch. 2017 Jun;71(3):178-182. doi: 10.5455/medarh.2017.71.178-182.
2. Gavrilovska-Brzanov A., Slaninka Miceska M., Shosholcheva M., Kuzmanovska B., Kartalov A., Mojsova-Mijovska M., Jovanovski-Srceva M., Simeonov R., Brzanov N.. “[Carboxyhemoglobin and Methemoglobin as Markers of Postoperative Pulmonary Complications](#)“. Journal of Anesthesia and Surgery (Impact factor: 0.565;) 2018 May; 5(1): 61- 67. DOI: 10.15436/2377-1364.18.1828.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатката се: отворање на нови можности за прецизна идентификација на пациентите со ризик-фактори за развој на постоперативни респираторни компликации според нивото на карбоксихемоглобин и метхемоглобин во крвта и придонес за правилно менаџирање и водење на овие пациенти во предоперативниот, интраоперативниот и постоперативниот период.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: резултатите од студијата имаат апликативно значење и можат да се применат во медицинските науки, во областа на анестезиологијата и хирургијата, за прецизна идентификација на пациентите со ризик за развој на постоперативни респираторни компликации според нивоата на карбоксихемоглобин и метхемоглобин детерминирани од пушачкиот статус на пациентите, а во зависност од ова, ќе придонесат за правилна предоперативна подготовка и превенција од развој на постоперативни компликации кај пациентите, стратегии за индивидуализиран

пристап на водење на пациентите во анестезија и рано постоперативно дијагностицирање и третирање на пациенти. Факторот на ограничување во оваа студија е релативно помалиот број на испитувана популација на пациенти која опфаќа само уролошки интервенции а не евалуира абдоменални, торакални, васкуларни и кардиохируршки интервенции како едни од почесто пријавените кај пациенти со постоперативни респираторни компликации. Уште еден фактор на ограничување е можноста на присутна субјективност на податоците кои биле земени преку анамнеза и анкетен прашалник, како прашањата кои се однесувале на пушачкиот статус така и за прашањата за евентуалното присуството на симптоми од респираторно потекло и терапијата која ја користеле пациентите.

Можните понатамошни истражувања се: спроведување на поопсежни студии кај поголем број пациенти и во други хируршки специјалности, со што би се обезбедила посоодветна и генерализирана валидација на резултатите, иследувањата на нивоата на овие маркери би можеле да помогната како дополнување на постојните клинички и патолошки параметри во скринингот, дијагностицирањето, следењето и планирањето на терапевтските стратегии за индивидуализиран пристап на пациентите со постоперативни компликации.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот на Медицинскиот факултет да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатката м-р Александра Гавриловска-Брзанов, со наслов „Карбоксихемоглобин и метхемоглобин како предиктори за постоперативни респираторни компликации“.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Мирјана Шошолчева, претседател

Проф. д-р Маја Сланинка Мицеска, ментор

Проф. д-р Билјана Кузмановска, член

Проф. д-р Андријан Карталов, член

Проф. д-р Јасмина Тониќ Рибарска, член

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ПРИМЕНЕТА ЕКОНОМИКА“ ОД АВТОРИТЕ:
ПРОФ.Д-Р СОФИЈА ТОДОРОВА,
ПРОФ.Д-Р ВАНЧО УЗУНОВ И
ПРОФ.Д-Р БИЉАНА ПЕТРЕВСКА

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“, бр.02-471/8 од 2.4.2018 година, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебникот „Применета економика“ од авторите: проф. д-р Софија Тодорова, проф. д-р Ванчо Узунов и проф. д-р Биљана Петревска, наменет за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“, за предметите: Применета економика, Економски систем и економска политика и Деловно окружување на РМ, избрани се проф. д-р Тито Беличанец и проф. д-р Владимир Кандиќјан.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	ПРИМЕНЕТА ЕКОНОМИКА
Назив на предметната програма:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Применета економика 2. Економски систем и економска политика 3. Применета економика 4. Деловно окружување на РМ
Назив на студиската програма:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Правни студии 2. Политички студии 3. Студии по новинарство 4. Мастер студии по деловно право
Фонд на часови и ЕКТС-кредити:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Применета економика – правни студии, 60 часа, 7 ЕКТС-кредити 2. Економски систем и економска политика – политички студии, 60 часа, 7 ЕКТС-кредити 3. Применета економика – студии по новинарство, 52,5 часа, 6 ЕКТС-кредити

	4. Деловно окружување на РМ - мастер студии по деловно право, 52,5 часа, 6 ЕКТС-кредити
<p>Предметот Применета економика – правни студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ е задолжителен предмет со фонд на часови 60, број на ЕКТС-кредити 7 и се слуша во 5 семестар.</p> <p>Предметот Економски систем и економска политика – политички студии на Правниот факултет „Јустинијан Први“ е задолжителен предмет со фонд на часови 60, број на ЕКТС-кредити 7 и се слуша во 5 семестар.</p> <p>Предметот Применета економика – студии по новинарство на Правниот факултет „Јустинијан Први“ е задолжителен предмет со фонд на часови 52,5, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во 3 семестар.</p> <p>Предметот Деловно окружување на РМ – мастер студии по деловно право на Правниот факултет „Јустинијан Први“ е избран предмет со фонд на часови 52,5, број на ЕКТС-кредити 6 и се слуша во 8 семестар.</p>	
Реден број на изданието:	четврто издание
Општи податоци за ракописот:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 370 страници (формат Verdana), напишани на компјутер, со големина на фонтот 10. Текстот е поделен во 17 поглавја и содржи 33 слики и графикони и 13 табели.

РЕЦЕНЗЕНТИ

4. Проф. д-р Тито Беличанец с.р.

5. Проф. д-р Владимир Кандиќјан с.р.

ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ТИТО БЕЛИЧАНЕЦ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Учебникот „Применета економика“, напишан во коавторство на проф. д-р Софија Тодорова, проф. д-р Ванчо Узунов и проф. д-р Биљана Петревска, со оглед на стилот и деталноста во обработката на тематиката на која се однесува, може да се употребува како учебник за студиите по ЕКТС, на двата образовни циклуса, прв и втор циклус студии.</p> <p>Материјата во текстот на учебникот по применета економика е структурирана и презентирана во 17 глави.</p> <p>Во првиот дел се обработени воведните теми, односно најпрво е дефиниран предметот на проучувањето, а потоа е прикажана и еволуцијата на економските системи во светот, гледана од аспект на факторите кои ги определуваат нивните промени. Понатаму, овој дел од учебникот е посветен на теоретските образложенија поврзани со целината и функционирањето на економските системи. Односно, тука се прикажани елементите, институциите и правната рамка кои се својствени на современиот пазарен економски систем. Во тие рамки се опфатени и обработени теми кои се значајни не само за подетално и посистематично изучување на архитектурата на современиот пазарен економски систем, туку тие се значајни и како пристап за приближување на една економска материја до студенти кои студираат други науки – право, политологија и новинарство. Имено, тука станува збор за: (а) сопственоста како институција на современиот пазарен економски систем; (б) преговарањето, трансакциите и договорите како институции на современиот пазарен економски систем; (в) пазарот како елемент на современиот пазарен економски систем; (г) деловните субјекти како институција на современиот пазарен економски систем; и (д) улогата и позицијата на владата во современиот пазарен економски систем. Треба уште еднаш да се подвлече фактот дека во овој дел од текстот (учебникот) авторите прават успешно анализирање и корелирање на одредени категории кои студентите ги изучуваат во одделни правни дисциплини (на пример, сопственоста, договорите, трговските друштва, целокупната правна рамка и сл.) со економската теорија и практика. Во таа смисла, студентите добиваат можност за пошироко согледување и запознавање</p>
--	---

	<p>со одделни феномени и категории кои тие ги изучуваат.</p> <p>Вториот дел од текстот најнапред се однесува на еволуцијата на економскиот систем на Македонија, со опфаќање на периодот од 1945 до 2000 година. Понатаму, текстот се однесува на потсистемите, елементите и институциите на современиот економски систем на Република Македонија. Во таа смисла, обработени се следниве теми: (а) монетарен систем, монетарна политика и политика на девизен курс на Македонија; (б) финансиски систем и пазар на капитал во Македонија; (в) фискален систем и фискална политика на Македонија; (г) системски аспекти на економските односи на РМ со странство; (д) хоризонтални, секторски и развојни економски политики на РМ; (ѓ) невработеност, политики за вработување и пазар на работна сила во РМ; (е) социјална стратификација, нееднаквост, и сиромаштија во Македонија; и, конечно (ж) идни системски реформи и економска политика на Македонија за пристапување кон Европската унија.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>целосна усогласеност со предметните програми</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>/ (нема)</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Учебникот „Применета економика“, од авторите проф. д-р Софија Тодорова, проф. д-р Ванчо Узунов и проф. д-р Биљана Петревска, има целосна заокруженост во опишувањето и објаснувањето на начинот на функционирањето на современиот економски систем на Република Македонија. За посебно истакнување е настојувањето на авторите во рамките на секоја целина, покрај економските аспекти, да ги истакнат и правната и институционалната рамка кои ја сочинуваат основата на секој потсистем на економскиот систем на Македонија. За подвлекување во понудениот текст е и фактот на неговото изложување во форма на современ учебник, бидејќи секоја глава започнува со наведување на целите кои треба да се постигнат, т.е. со прашањата што треба да се научат со нејзиното проучување, а на крајот, секоја глава, исто така, завршува со потсетување на клучните термини и концепти, како и со прашања за утврдување на</p>

	материјата и за дискусија. Понатаму, покрај тоа што секоја глава претставува логична целина самата по себе, главите се и логично меѓусебно поврзани, со посочување на аспектите чии образложенија се испреплетени во други глави. Од друга страна, и структурата на текстот е сосема логична и конзистентна, бидејќи прво се обработени прашања и теми кои потоа се применети при објаснувањето на карактеристиките на економскиот систем на Република Македонија. Целокупната материја е презентирана на разбирлив начин, користен е стил на објаснување кој е соодветен на нивото за студенти, а текстот е поткрепен и со конкретни примери и илустративни средства, како што се табели, графикони, шеми итн.
Категоризација:	Учебник
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 370 страници (формат Verdana), напишани на компјутер, со големина на фонтот 10. Текстот е поделен во 17 поглавја и содржи 33 слики и графикони и 13 табели.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметите: Применета економика – правни студии, Економски систем и економска политика – политички студии, Применета економика – студии по новинарство и Деловно окружување на РМ – мастер студии по деловно право, примарно наменети за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Тито Беличанец с.р.

ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ.Д-Р ВЛАДИМИР КАНДИКЈАН

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Понудениот текст од авторите проф. д-р Софија Тодорова, проф. д-р Ванчо Узунов и проф. д-р Биљана Петревска претставува четврто, изменето и дополнето издание на учебникот по <i>применета економика</i> и е наменет првенствено (но, се разбира, не и исклучиво) за студентите на правните студии, на студиите по новинарство и на политичките студии кои изучуваат предмети со ист или сличен назив. Трудот опфаќа 370 страници компјутерски подготвен текст (фонт Verdana, големина на фонтот 10).</p> <p>Материјата во текстот е структурирана и презентирана во рамки на два дела односно седумнаесет глави. Првиот дел со наслов „Елементи, институции и правна рамка на современиот пазарен економски систем”, содржи седум глави. Вториот дел е насловен „Економски систем и економска политика на Република Македонија” и содржи десет глави.</p> <p>Во првиот дел, како што е вообичаено, најнапред е дефиниран предметот на проучување (Глава 1). Потоа следува приказ на еволуцијата на економските системи во светот и факторите што ја детерминираат (Глава 2). Сопственоста како централен столб на современите пазарни економски системи е обработена во третата глава. Четвртата глава е посветена на преговарањето, трансакциите и договорите. Дефинирањето на пазарот, неговите функции и видовите пазарни структури се обработени во петтата глава. На соодветен начин е третирана и улогата на деловните субјекти во современиот пазарен економски систем (Глава 6). Првиот дел завршува со објаснување на улогата и задачите на владата, односно државата во современите пазарни системи (Глава 7).</p> <p>Сосема разбирливо, вториот дел во кој се обработени економскиот систем и економската политика на Република Македонија е пообемна. Најнапред се говори за еволуцијата на економскиот систем на Република Македонија во периодот од 1945 до 2000 година (Глава 8). Реформирањето на сопственоста во македонската економија е објаснето во деветтата глава. Десеттата глава е посветена на монетарниот систем, монетарната политика и политиката на девизниот курс. Во единаесеттата глава се обработени финансискиот систем и пазарот на капитал. Фискалниот систем и фискалната политика се третираат во дванаесеттата глава. Системските аспекти на економските односи на РМ со странство се дадени во тринаесеттата глава. Најобемната, четиринаесеттата глава ги опфаќа хоризонталните, секторските и развојните економски политики на РМ.</p>
--	--

	<p>Во петнаесеттата глава е обработен најгорливиот проблем на македонската економија - невработеноста, како и политиките за вработување и пазарот на работната сила. Во шеснаесеттата глава се разработува социјалната стратификација и растечката нееднаквост и сиромаштија. Со оглед на нашите аспирации за членство во ЕУ во последната, седумнаесеттата глава се укажува на неопходните идни реформи и економски политики за пристапување кон оваа економско-политичка интеграција.</p> <p>Потребата од издавањето на ова четврто, дополнето и изменето издание на учебникот по <i>Применета економика</i> произлегува првенствено од динамичноста на третираната проблематика не само од теоретски аспект, туку првенствено низ призма на брзите промени кои се манифестираат во конципирањето на стопанскиот систем на Република Македонија во целина и во неговите одделни сегменти, како и во реализацијата на тековната и развојната економска политика. Главните промени во однос на претходните три изданија, според самите автори, се состојат во: прво, направено е иновирање на сите релевантни податоци врз кои се потпира анализата на економскиот систем на РМ, со претставување на најновите официјални податоци што се достапни; второ, во согласност со новите податоци, направени се измени и дополнувања во деловите од текстот каде што се претставени квалитативните перформанси на македонската економија; трето, соодветни измени и дополнувања се направени и во деловите каде што се опишани правната и институционалната рамка на потсистемите на економскиот систем на Македонија; четврто, во ова издание е направена нова редакција на текстот, со настојување да биде лесно читлив и разбирлив за студентите.</p>
<p>Оцена за усогласеноста со предметната програма:</p>	<p>целосна усогласеност со предметните програми</p>
<p>Предлози за потребни корекции:</p>	<p>/ (нема)</p>
<p>Оцена на ракописот:</p>	<p>Понудениот текст претставува современо конципиран учебник по предметот <i>Применета економика</i>, во кој се опфатени релевантните елементи, институции и правната рамка на пазарниот економски систем, генерално, како и конкретните потсистеми на економскиот систем и основните карактеристики на економската политика на Република Македонија.</p>

	<p>Притоа, успешно се комбинирани и применети сознанијата од повеќе научни дисциплини значајни за разбирање на применетата економика, особено од економиката, теоријата на игри, теоријата на трансакционите трошоци, економската анализа на правото, теоријата на сопственичките права, економската теорија на договорите и други.</p> <p>Структурата на текстот е сосема логична и конзистентна. Најнапред се обработени општите прашања и теми, а потоа се применува кон анализа и објаснување на карактеристиките на стопанскиот систем и економската политика во Република Македонија. Целокупната материја е презентирана на разбирлив начин, со употреба на конкретни примери и доволно илустративни средства, како што се табелите, графиконите и приказите.</p> <p>Следејќи ги речиси општоприфатените стандарди при пишувањето на учебници, секоја глава започнува со наведување на целите, односно сознанијата кои ќе се стекнат по нејзиното проучување, а завршува со потсетување на клучните термини и концепти, како и со прашања за дискусија и за утврдување на материјата.</p> <p>Секоја глава од учебникот претставува целина сама за себе. Таа логично се надоврзува на претходно обработената тема и е во функција на разбирање на текстот што следува. При разработка на одделните потсистеми на економскиот систем на Република Македонија успешно и доследно е применет пристапот според кој најпрво се наведува правната рамка на дадениот потсистем, потоа се објаснуваат карактеристиките и институционалната рамка, а на крајот се обработени инструментите, на конкретната економска политика.</p>
<p>Категоризација:</p>	<p>Учебник</p>
<p>Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:</p>	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 370 страници (формат Verdana), напишани на компјутер, со големина на фонот 10. Текстот е поделен во 17 поглавја и содржи 33 слики и графикони и 13 табели.</p>

Имајќи ги предвид карактеристиките и квалитетите на понудениот ракопис, со задоволство предлагам да се отпечати како учебник по предметите: Применета економика – правни студии, Економски систем и економска политика – политички студии, Применета економика – студии по новинарство и Деловно окружување на РМ – мастер студии по деловно право, примарно наменети за студентите на Правниот факултет „Јустинијан Први“.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Владимир Кандиќан с.р.

РЕФЕРАТ
**ЗА ИЗБОР НА НАСЛОВЕН ДОЦЕНТ ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА
 ОБЛАСТ КУЛТУРНА АНТРОПОЛОГИЈА, СОЦИЈАЛНА
 АНТРОПОЛОГИЈА И ПРИМЕНЕТА АНТРОПОЛОГИЈА
 НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА НА
 ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје - Природно-математички факултет, Институт за етнологија и антропологија, објавен во весникот „Нова Македонија“ од 4.5.2018 година, за избор на насловен доцент во наставно-научната област културна антропологија, социјална антропологија и применета антропологија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-902/3, донесена на 20.6.2018 г., формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Љупчо С. Ристески, редовен професор на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ, д-р Даворин Трпески, вонреден професор на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ и д-р Ана Ашталковска Гајтаноска, вонреден професор на Институтот за етнологија и антропологија на ПМФ.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на насловен доцент во наставно-научната област културна антропологија, социјална антропологија и применета антропологија, во предвидениот рок се пријави д-р Наташа Сарџовска.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката Наташа Сарџовска доктор на културна антропологија, социологија, е родена на 16.11.1976, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје. Со високо образование се стекнала на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 9.4.2003 година. Дипломирала со просечен успех 9,02.

Кандидатката активно се служи со 8 (осум) јазици: англиски, италијански, шпански, француски, португалски, српски и хрватски, солидно познавање на германскиот јазик и има основни познавања на албанскиот јазик.

Во учебната 2005/2006 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на Università degli Studi di Bergamo, Universidade Nova de Lisboa, Université de Perpignan Via Dominita. Студиите ги завршила на 30.4.2008 година, со просечен успех A MAJOR (најдобар студент на генерација) на скала од А до F, каде што А означува највисок ранг. Во јули 2007 година го одбрала магистерскиот труд на тема: *Политичка инкорпорација на еројскошо во романош Пејролеј на Пјер Паоло Пазолини.*

Докторска дисертација пријавила во 2013. Дисертацијата на тема: “From Shifting Borders towards Liminal Boundaries: The Nomadic Capture of Morphing Contouring Spaces in the

Artwork and Lives of Some Expatriated former Yugoslavian Artists and Writers” ја одбранила во ноември 2013 година, пред Комисија во состав: prof. dr. Reinhard Johler, prof. dr. Rosanna Bonadei, prof. dr. Monique Scheer. Со тоа на 21.1.2014 г. се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област културна антропологија, социологија.

Во 2014 година е избрана во звањето доцент на Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје во областа социологија, човечки ресурси, комуникации и односи со јавноста, стилистика и стратегии на пишување, а во 2014 е избрана во звањето доцент на Schiller International University Heidelberg Campus, во Хајделберг, Германија, во областа меѓународна комуникација, медиуми, меѓукултурна комуникација и културологија, каде има добиено позитивна оценка за самовалуација.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања и врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на високошколски институции, кандидатката д-р Наташа Сарџоска изведувала настава на прв циклус студии по италијански јазик и култура на Универзитетот на Југоисточна Европа во Тетово во периодот од 2003 до 2005 година, како и настава по група предмети од областа на кариерен менаџмент и односи со јавноста на Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје.

Кандидатката била ментор на 1 дипломски и на 1 специјалистички труд.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 5 дипломски, 5 специјалистички и на 5 магистерски трудови.

Научноистражувачка дејност

Д-р Наташа Сарџоска има објавено вкупно 14 научни трудови од сферата на етнологијата и антропологијата, од кои 1 научен труд во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 4 труда во меѓународни научни списанија, 4 труда во меѓународни научни публикации и 5 труда во зборници од научни собири.

Д-р Наташа Сарџоска раководела со 2 меѓународни научни проекта, а учествувала и како член во 2 научни проекта.

Кандидатката била ментор на 7 магистерски труда.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Кандидатката д-р Наташа Сарџоска остварила експертски активности во подготовка на учебници по италијански јазик, евалуација на магистерски програми за АЕПЕС - Агенција за високо образование на Франција, евалуација на студиски програми, теренско истражување за Риека, главен град на културата и наставни програми за италијански јазик и книжевност.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Нова Сорбона во Париз, Универзитет Хумболт во Берлин, Центар за напредни студии во Риека.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Наташа Сарџоска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката, Комисијата заклучи дека д-р Наташа Сарџоска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето **насловен доцент** во наставно-научната област културна антропологија, социјална антропологија и применета антропологија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, д-р Наташа Сарџоска да биде избрана во звањето **насловен доцент** во наставно-научната област културна антропологија, социјална антропологија и применета антропологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Љупчо С. Ристески, с.р.**
- 2. Проф. д-р Даворин Трпески, с.р.**
- 3. Проф. д-р Ана Ашталковска
Гајтаноска, с.р.**

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Наташа Сарџоска

Институција: Природно-математички факултет, Институт за етнологија и антропологија, УКИМ

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Реден број	Назив на активност:	Поени
1.	<p>Одржување на настава од прв циклус</p> <p>Учебна 2002/2003 (зимски семестар) Современ италијански јазик 2x15x0,04=1,2</p> <p>Учебна 2002/2003 (лејџен семестар) Современ италијански јазик 2x15x0,04=1,2</p> <p>Учебна 2003/2004 (зимски семестар) Современ италијански јазик 2x15x0,04=1,2 Италијанска книжевност 1x15x0,04=0,6</p> <p>Учебна 2014/2015 (зимски семестар) Раководење со човечки ресурси 1x15x0,04=0,6 Односи со јавноста и стратегии на комуникации со јавноста 1x15x0,04=0,6</p> <p>Учебна 2014/2015 (лејџен семестар) Раководење со човечки ресурси 1x15x0,04=0,6 Односи со јавноста и стратегии на комуникации со јавноста 1x15x0,04=0,6 Стилистика и прагматика 1x15x0,04=0,6 Социологија 1x15x0,04=0,6</p> <p>Учебна 2015/2016 (зимски семестар) Media literacy 5X4X0,04=0,8 Communication strategies in international relations 5X4X0,04=0,8</p> <p>Учебна 2011/2012 (лејџен семестар) Cross-Cultural communication 5X4X0,04=0,8 Public speaking 5X4X0,04=0,8</p> <p>Втор циклус</p>	12

	Media strategies in international relations and readers reception 5X4X0,05=1	
2.	<p>Настава во школи и работилници (учесник) 4X1=4</p> <p>Циклус предавања на семинарот Нова Левица, организиран од Фридрих Херберт Штифтунг во Риека, Хрватска</p> <p>Циклус предавања за Етјен Балибар и Емануел Валерштајн во Институт за филозофија и општествена теорија заедно со Растко Мочник, Петар Бојаниќ и Мануела Бојаџиев</p> <p>Воведно предавање на Роберт Д. Каплан за етнологија на пограничните жители во поранешна Југославија <i>Mapping of spatial memory in limitrophe cities: border-landscapes and border-inhabitants</i></p> <p>Предавање и презентација на теренско истражување во пограничниот предел меѓу Хрватска, Италија и Словенија на “Borders: Separation, Transition, and Sharing” во Риека заедно со Вјеран Павлаковиќ.</p>	4
3.	<p>Подготовка нов предмет (предавања) 7X1=7</p> <p>Интеркултурна комуникации; Односи со јавноста и комуникациски стратегии; Стилистика и семиолошка анализа на текст и слика; Медиумски стратегии; Италијански јазик и книжевност; Јавно говорење; Управување со човечки ресурси.</p>	7
4.	<p>Консултација со студенти 100X0,002</p>	0,2
5.	<p>Член на комисија за оцена или одбрана на магистерска работа 4X0,3=3 (член на комисија за оцена и одбрана)</p>	1,2

	Влијанието на усовршувањето на образовниот кадар врз нивниот кариерниот развој, м-р Татјана Ѓеоргиевска Подготовка на студентите и младите невработени луѓе за општопочнување бизнис, м-р Валентина Стојановска Менаџирање на талентите во функција на соодветна алокација на човечките ресурси, м-р Александар Трпевски Влијанието на преференциите на јавноста во креирање на програмските содржини на ТВ медиумите, м-р Офелија Новаковиќ	
6.	Интерна скрипта од предавања 3X4=12 Стилистика и анализа на дискурс; техники и стратегии на односи со јавноста; меѓукултурна комуникации за меѓународни односи и за деловно работење.	12
7.	Научно-популарна книга Sardzoska, Natasha, <i>From shifting borders towards liminal boundaries: The nomadic capture of morphing contouring spaces in the artwork and lives of some expatriated former Yugoslavian artists and writers</i> , doctoral thesis, UNITU Resources, University Library of Tübingen, 2013; 1X6=6	6
8.	Рецензент на универзитетски учебник 1x1=1	1
9.	Пакет материјали за одреден предмет 1X1=1	1
	Вкупно за наставно-образовна дејност (НО)	44.4

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Реден број	Активност		Поени
1.	Учесник во меѓународен научен проект 1x5=5	2010-2012 Self-organazing and management in culture: building strategies in art and culture / Razvoj strategija (post)diplomskih, studentskih iniciativa, u umetnosti i kulturi, Академија за применети уметности, Ријека, со проф. Петер Пург, Универзитет во Горица, Словенија и проф. Ингеборг Фуелеп, Универзитет во Ријека, Хрватска	5
2.	Труд со оригинални	Sardzoska, Natasa, <i>Transcendental convection of the face in the movie Persona</i> by	8

	научни резултати, објавен во научно/стручно списание 4x2	<i>Bergman</i> , Blesok N. 80-81, September 2011, Skopje; Sardzoska, Natasa, <i>Loneliness of the shape: Alfred Stieglitz's photography: from the realistic New York cityscape to an abstract impressionism</i> , Blesok N. 69, November 2009, Skopje.	
3.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор 1X6=6	Sardzoska, Natasa, <i>Nomadic capture of communicating spaces and the reconfiguration of territoriality in the essays of David Albahari and the performing art of Marina Abramovic</i> pp.149-156 in <i>Sibilia</i> , Paula/ De Bragança, Mauricio, (eds) <i>Ciberlegenda</i> , ISBN: 85-326.2486-3, January 2012, Rio de Janeiro	6
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор 7X3=21	Sardzoska, Natasha. <i>La Pornografia del morire: spazio e memoria nella narrazione della guerra di Slavenka Drakulic</i> , in <i>Socialpatie</i> , ed. Simona Castiglione, Nuova Prosa, ISSN 0394-5340, Greco&Greco, Milan; Sardzoska, Natasha, <i>Limitrophe border-zones: the polisemic spaces of Istria</i> , Review for Research in Social Change, Vol. 9. Issue 1, University of Nova Gorica, January 2017; Sardzoska, Natasha, <i>Urban mapping and homogenization of memory in post-Yugoslavian city of Skopje</i> , in Nakarada, Radmila, /Tepsic, Goran,/ Dzuverovic, Nemanja, (eds) <i>Interpretation of the Yugoslavian conflicts and their consequences</i> , ISBN 978-86-6425-010-8, Centar za studije mira, Faculty of Political Sciences, University of Belgrade, Forum Ziviler Friedensdienst, Belgrade, 2016; Sardzoska, Natasha, <i>Verso una ermeneutica della orgia: Pasolini rivoluziona il linguaggio inserendovi i codice</i> , Nuova Prosa, ISSN 0394-5340, Greco Editori, Milan, 2015; Sardzoska, Natasa, <i>Dwelling in borderline, feelings of being uprooted in the artwork of Slavenka Drakulic</i> , Transmedia Review, January 2012, Rio de Janeiro;	21

		Sardzoska, Natasa, <i>Balkan Nomadic Baroque: Marina Abramovich and spatial turbulences</i> , Transmedia Review, December 2011, Rio de Janeiro; Sardzoska, Natasha, <i>Incorporazione politica della disorganizzazione sessuale in Petrolio by Pier Paolo Pasolini</i> , National Library of Portugal, 2007.	
5.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник трудови од научен/стручен собир 1X2=2	Sardzoska, Natasha, <i>Urban mapping and homogenization of memory in post-Yugoslavian city of Skopje</i> , in Nakarada, Radmila, /Tepsic, Goran,/ Dzuverovic, Nemanja, (eds) <i>Interpretation of the Yugoslavian conflicts and their consequences</i> , ISBN 978-86-6425-010-8, Centar za studije mira, Faculty of Political Sciences, University of Belgrade, Forum Ziviler Friedensdienst, Belgrade, 2016;	2
6.	Пленарно предавање на научен-стручен собир со меѓународно учество 2x3=6	Borders: Separation, Transition and Sharing, University of Rijeka Предавање: Memory of space in limitrophe cities: the case of Trieste, Rijeka, Gorica and Nova Gorica in panel with prof. Anne Laure Amilhat Szary; Međunarodni seminar povodom tridesetogodišnjice knjige RASA, NACIJA, KLASA: Nejasni identiteti Uvodno predavanje: Manuela Bojadžijev, Humboldt-Universität zu Berlin/Berliner Institut für empirische Integrations-und Migrationsforschung (BIM) Предавање: Behavioral reception of ambiguous identities in the nation building in former Yugoslavian nation-states.	6
7.	Учество на научен/стручен собир со реферат 12X1=12	Međunarodni seminar povodom tridesetogodišnjice knjige RASA, NACIJA, KLASA: Nejasni identiteti Uvodno predavanje: Manuela Bojadžijev, Humboldt-Universität zu Berlin/Berliner Institut für empirische Integrations-und Migrationsforschung (BIM); <i>Liberal democracy in the West/The End of History 25 years later</i> – public lecture by prof. Francis Fukuyama at the Faculty of Political Sciences in Sarajevo; <i>Borders Administrative Legacy</i> , International conference, University of	12

		<p>Ljubljana, Museum of Contemporary History of Slovenia, 24-26.11.2016, Ljubljana, Slovenia;</p> <p><i>Children of transition, children of war</i>, international conference, University of Vienna, Bruno Kreisky Forum, Franz Vranitzky Foundation, BPB, Bonn, Vienna, Austria, November, 2016;</p> <p><i>Is Western Balkans changing in the social, political and economic terms</i>, Regional Research Promotion Program, Tirana, Albania, September, 2016;</p> <p><i>Interpretation of the Yugoslavian conflicts and their consequences</i>, Faculty of Political Sciences, University of Belgrade, co-organized by Forum Ziviler Friedensdienst, Belgrade, Serbia, November, 2015;</p> <p><i>Migration, Mobility and its consequences for Europe</i>, CEU, Budapest, September, 2013;</p> <p><i>Relocating Borders</i>, EastBordNet, Humbolt University of Berlin, February, 2012;</p> <p><i>Démocratiser la culture : une histoire comparée des histoires culturelles</i>, Paris, Science PO, 2012 ;</p> <p><i>Migration et écriture</i>, Institut National de l'Histoire de l'Art, Paris, 2012 ;</p> <p><i>International Balkan Congress, Yesterday, Today, Tomorrow and the Change</i>, Istanbul, September, 2012;</p> <p><i>Migration, Memory and Place</i>, University of Copenhagen, Network for Migration and Culture, December, 2011;</p> <p><i>How does Higher Education remain relevant in a Changing World?</i> European Commission TAIEX, Regional Conference, Cavtat, 2011.</p>	
8.	<p>Учество на научен стручен собир со реферат: постер</p> <p>1X0,5=0,5</p>	<p><i>Children of transition, children of war</i>, international conference, University of Vienna, Bruno Kreisky Forum, Franz Vranitzky Foundation, BPB, Bonn, Vienna, Austria, November, 2016;</p>	0,5
9.	<p>Апстракт објавен во зборник на меѓународна конференција</p> <p>2X1=2</p>	<p>Sardzoska, Natasja, <i>Borders-artwork by exiled former Yugoslavian artists at Relocating Borders</i>, EastBordNet, Humbolt University of Berlin, February, 2012;</p> <p>Sardzoska, Natasha, <i>Migration and nomadism as form of contestation in post-</i></p>	2

		<i>war artwork of Marina Abramovic</i> , Migration, Memory and Place, University of Copenhagen, Network for Migration and Culture, December, 2011;	
		Вкупно за научно-истражувачка дејност (НИ)	62.5

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:		Поен и
1.	Поглавје во книга – автор 1x3=3	Sardzoska, Natasha, <i>Urban mapping and homogenization of memory in post-Yugoslavian city of Skopje</i> , in Nakarada, Radmila, /Tepsic, Goran,/ Dzuverovic, Nemanja, (eds) <i>Interpretation of the Yugoslavian conflicts and their consequences</i> , ISBN 978-86-6425-010-8, Centar za studije mira, Faculty of Political Sciences, University of Belgrade, Forum Ziviler Friedensdienst, Belgrade, 2016.	3
2.	Рецензент на учебник за средно образование 1x0,5=0,5	Учебник по италијански јазик, Министерство за наука и образование на РМ, 2004.	0,5
3.	Идеен проект: одговорен проектант 1x2=2	Изработка на предлог - проект за заживување и урбано актуализирање на напуштените поранешни погранични области во Риека (Хартера и др.) со цел вклучување на младите уметници и автори во градењето на идентитетот на градот Риека во пресрет на European Capital of Culture 2020.	2
4.	Експертски активности: евалуација 2x1=2	Евалуација на студиска програма Erasmus Mundus Europhilosophie of the University of Toulouse за AERES, Paris, 2013; Quality assessment of Master of Science in Hydro-Informatics and Water Management at the University of Budapest for ECOTEC, London, 2012.	2
5.	Член на национална жири комисија 1x1=1	Член на национална жири комисија за доделување на националната награда за најдобро поетско дело „Браќа Миладиновци“ меѓу два фестивала СВП 2018.	1
6.	Превод 22x3=66	FRATUS, GUIMARAES, PEDRALS, <i>Translated poems</i> , Struga Poetry Evenings, 2018; TOZZI, Federigo, <i>Tre croci</i> , Begemot, Skopje, 2018 (with Ministry of Foreign Affairs of Italy support)	66

		<p>CORREIA, Helia, <i>20 graus e outros contos</i>, Begemot, Skopje;</p> <p>BUFALINO, Gesualfo, <i>Menzogne della notte</i>, Tri, 2017.</p> <p>CARVALHO, Mario, <i>Contos vagabundos</i>, Begemot, 2017.</p> <p>BOJUNGA, Lygia, <i>Corda bamba</i>, Tri, Skopje, 2016.</p> <p>SARAMAGO, Jose, <i>A viagem do elefante</i>, Tri Publishing Center, EU-funded, Skopje, 2016.</p> <p>COUTO, Mia, <i>A terra sonambula</i>, Ars Lamina, Skopje, 2015.</p> <p>CARNEIRO, Mario de Sa, <i>Ceu em fogo</i>, Begemot, with Portuguese Government funds, Skopje, 2015.</p> <p>CARNEIRO, Mario de Sa, <i>A confessao de Lucio</i>, Begemot, Skopje, 2015.</p> <p>CAMOES, Luis Vaz de, <i>Os Lusíadas</i>, Ad Verbum, Ministry of Culture of the Republic of Macedonia, Skopje, 2015.</p> <p>SARAMAGO, Jose, <i>O memorial do Convento</i>, Antolog, Skopje, 2014.</p> <p>GUILHERME-MOREIRA, Pedro, <i>A manha do mundo</i>, Antolog, Skopje, 2014.</p> <p>SARAMAGO, Jose, <i>O ano da morte de Ricardo Reis</i>, Blesok, EU-funded, Skopje, 2014.</p> <p>TAVARES, Goncalo, <i>Jerusalem</i>, Caminho, Blesok, EU-funded, Skopje, 2013.</p> <p>CARDUCCI, Giosue, <i>Poesie</i>, Mikena, Bitola, 2009.</p> <p>TABUCCHI, Antonio, <i>Donna di Porto Pim; Notturmo Indiano; Il filo dell'orizzonte</i>, Kultura, Skopje, 2005;</p> <p>PASOLINI, Pier Paolo, <i>Teorema</i>, Dijalog, Skopje 2004;</p> <p>COLLODI, Carlo, <i>Pinocchio</i>, Detska Radost, Skopje 2002, 2nd edition 2005 (Translation awarded from the Ministry of Foreign Affairs of Italy – Direction for Cultural Promotion).</p>	
7.	<p>Превод статии (околу) 1X0,5=0,5</p>	<p>GANDINI, Fabrizio, <i>European criminal law, criminal law of the European Community, criminal law of the European Union</i>, Review for criminal law studies and criminology, Skopje, 2008 / Научно списание за кривично право и криминологија, уредник проф. Гордана Бужаровска и проф. Гордан Калајџиев, УКИМ, Скопје, 2008.</p>	0,5
8.	<p>Предавање на институции од јавен интерес,</p>	<p><i>Читањето книжевности како терапија – предавање и дебата со д-р Марија От</i></p>	1

	културно-информативни центри 2X0,5=1	Францолик во Градската библиотека во Риека, Хрватска, 2017; <i>Книжевен ѿорѿреѿ на македонски ѿисаѿели</i> во Културно-информативен центар на Македонија во Софија, Бугарија, 2018.	
9.	Лекторирање на трудови на странски/македонски јазик 1X1=1	Универзитет за туризам и менаџмент	1
10.	Учество во промотивни активности на институтот 5X0,5=2.5	Гостување во филмски дебатен клуб и предавање за религиозноста во филмот „Теорема на Пјер Паоло Пазолини“, МКЦ, Скопје, 2016 Предавање за меѓукултурна комуникација и вовед во антропологија на Универзитетот за Југоисточна Европа во Тетово и Скопје, 2016, 2017 Водење дебата на тема: вернакуларно сеќавање и меморија на просторот во филмот <i>Трсиѿ</i> , <i>Јуѿославија</i> на Алесио Боцер во Кино „Милениум“, Скопје, 2017, во рамки на Недела на италијански јазик а во организација на Амбасада на Италија и во музејот Револтела во Трст, во рамки на Самитот на Западен Балкан Гостување на МТВ и на ТВ Телма по повод авторство и книжевни преводи, 2018.	2.5
		Вкупно за стручно-апликативна дејност (СА)	79.5

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Реден број	Активност		Поени
1.	Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание 1X0,5=0,5	Уредник на редакција за есеј во „Блесок“, 2013-2015	0,5
3.	Член на факултетска комисија 3X0,5=1,5	Комисија за TEDQUAL евалуација на УТМС, 2014; Комисија за евалуација на факултетот, 2015, УТМС; Евалуација на магистерски по француска и германска филозофија за агенциите	1,5

		AERES, Франција и AQAS, Германија, 2013.	
4.	Студиски престој во странство до 6 месеци 1X1=1 5X2=10	Студиски престој во Центар за напредни истражувања за Југоисточна Европа во Ријека/Center for Advanced Studies South East Europe, Rijeka, 2017-2018; Студиски престој на Универзитетот Хумболт во Берлин/Humbolt-Universität zu Berlin, (до три месеци) 2015; Студиски престој на Нова Сорбона во Париз/Sorbonne Nouvelle Paris 3, 2012 ; Universidade Nova de Lisboa, Portugal, 2007; Université de Perpignan, France, 2006; Università degli Studi di Bergamo, Italia, 2005.	11
5.	Член на Универзитетски сенат 1X2=2	Универзитет за туризам и менаџмент учебна година 2014/2015.	2
6.	Координатор за подготовка на елаборат на нова студиска програма 1X1=1	Италијанска книжевност и култура, 2004.	1
7.	Учество во изработка на национална програма за одредена стручна област 1X3=3	Изработка на програма за изучување на италијанскиот јазик во средните училишта, Министерство за наука и образование, 2004.	3
	ВКУПНО		19

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	44,4
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	62,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	19
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	79,5
ВКУПНО	205,4

Членови на Комисијата

- 1. Проф. д-р Љупчо С. Ристески, претседател, с.р.**
- 2. Проф. д-р Даворин Трпески, член, с.р.**
- 3. Проф. д-р Ана Ашталковска Гајтаноска, член, с.р.**

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ „Математички лексикон“ ОД АВТОРИТЕ
Наум Целакоски, Весна Целакоска-Јорданова и Емилија Целакоска**

Врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, бр.02-2/90-210, за членови на Рецензентската комисија за рецензирање на учебното помагало „Математички лексикон“, од авторите: Наум Целакоски, Весна Целакоска-Јорданова и Емилија Целакоска, наменет за студентите на Природно-математичкиот факултет, за предметите: Дидактика на математиката со хоспитации, Методика на наставата по математика со хоспитации, Елементарна математика 1 и Елементарна математика 2, избрани се проф. д-р Ѓорѓи Маркоски и доц. д-р Анета Гацовска - Барандовска.

По добивањето на ракописот и неговото детално разгледување и анализа, до Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, рецензентите го поднесуваат следниов

ИЗВЕШТАЈ

II. ОПШТ ДЕЛ

Основни податоци за ракописот

Назив на ракописот:	Математички лексикон
Назив на предметната програма:	Дидактика на математиката со хоспитации Дидактика на математиката Методика на наставата по математика со хоспитации Елементарна математика 1 Елементарна математика 2
Назив на студиската програма:	Наставна математика, математика – физика, математика – информатика
Фонд на часови и ЕКТС-кредити (доколку ракописот е наменет за повеќе предмети, да се наведат сите предмети):	Дидактика на математиката со хоспитации - (2+1+2) 6 ЕКТС - кредити – за наставна математика и математика – информатика Дидактика на математиката - (2+2+2) 6 ЕКТС - кредити – за математика - физика Методика на наставата по математика со хоспитации - (2+2+2) 6 ЕКТС - кредити – за наставна математика и математика – информатика

	<ul style="list-style-type: none"> - (2+2+4) 6 ЕКТС - кредити – за математика – физика <p>Елементарна математика 1</p> <ul style="list-style-type: none"> - (3+3+0) 6 ЕКТС - кредити – за сите три студиски програми <p>Елементарна математика 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - (3+3+0) 6 ЕКТС - кредити – за сите три студиски програми
<p>Предметите Дидактика на математиката со хоспитации, Дидактика на математиката, Методика на наставата по математика со хоспитации, Елементарна математика 1 и Елементарна математика 2, на Природно-математичкиот факултет се задолжителни предмети со фонд на часови 2+1+2, 2+2+2, 2+2+2 (2+2+4), 3+3, 3+3, соодветно и број на ЕКТС-кредити 6. Предметите се слушаат во VII и VIII семестар на насоката наставна математика, математика – физика и математика – информатика.</p>	
Реден број на изданието:	прво издание
Општи податоци за ракописот:	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 517 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтоот 11 pt и 10 pt, во две колони. Текстот е поделен на: упатство за користење на лексиконот, математички термини, математички ознаки, англиско-македонски показател, руско-македонски показател и литература.</p>

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Ѓорѓи Маркоски, с.р.

Доц. д-р Анета Гацовска-Барандовска, с.р.

II. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ПРОФ. Д-Р ЃОРЃИ МАРКОСКИ

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Математички лексикон“, од авторите Наум Целакоски, Весна Целакоска-Јорданова и Емилија Целакоска, е работен според дел од предметната програма на предметите: Дидактика на математиката со хоспитации (2+1+2), 6 ЕКТС - кредити, Дидактика на математиката (2+2+2), 6 ЕКТС - кредити, Методика на наставата по математика со хоспитации (2+2+2 или 2+2+4), 6 ЕКТС-кредити, Елементарна математика 1 (3+3+0), 6 ЕКТС – кредити и Елементарна математика 2 (3+3+0), 6 ЕКТС - кредити, на студиските програми Наставна математика, математика – физика и математика - информатика на првиот циклус студии на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Текстот е поделен на упатство за користење на лексиконот, математички термини, математички ознаки, англиско-македонски показател, руско-македонски показател, литература и содржина.</p> <p>Ракописот, во делот „Математички термини“, содржи повеќе од 2600 насловни единици. Од нив, преку 2000 се математички термини, за кои (паралелно со македонскиот термин) се наведуваат еквивалентни термини на англиски и руски јазик, а потоа следува дефиниција или објаснение на терминот на македонски јазик. Покрај тоа, наведени се преку 500 насловни математички термини (некои со, а некои без еквиваленти на англиски и руски јазик), коишто се синоними или се дефинирани во одредниците на други термини. На соодветни места, дадени се и преку 100 имиња на класични математичари со периодот во кој живееле, со кратка белешка за нивниот придонес во математиката. Секој насловен збор што е лично име е проследен со неговиот запис на англиски и на руски јазик.</p> <p>Застапени се термини од разни области на математиката: аритметика, алгебра, геометрија, аналитичка геометрија, тригонометрија, вектори и матрици, математичка анализа, математичка логика, а и термини на најчесто среќавани поими од: теорија на броеви, теорија на множества, диференцијална геометрија, топологија, веројатност и статистика. Притоа, дадени се соодветни илустрации за поимите за кои авторите сметале дека се потребни.</p>
--	---

	<p>На почетокот е дадено детално упатство за користење на овој лексикон и список на кратенки кои се користат во него.</p> <p>Прилозите 2 и 3 се англиско-македонски и руско-македонски показател.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	Ракописот може да се користи по наведените предмети а и по други предмети од студиите по математика. Него може да го користат и инженери, професори, студенти и други лица заинтересирани за значењето на математичките термини.
Предлози за потребни корекции:	Предлозите за корекции и забелешките се доставени до авторите.
Оцена на ракописот:	Ракописот е напишан на македонски литературен јазик. Материјалот е изложен систематично, со јасен и концизен стил на изразување, со задржување на вообичаената терминологија, како и на математичката строгост.
Категоризација:	Учебно помагало
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	Врз основа на изнесените аргументи, овој ракопис може да се користи по наведените предмети, а и по други предмети сродни со математика. Него може да го користат и инженери, професори, студенти и други лица заинтересирани за значењето на математичките термини.

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало за наведените предмети, примарно наменет за студентите на Природно-математичкиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф. д-р Ѓорѓи Маркоски, с.р.

III. ПОСЕБЕН ДЕЛ ОД РЕЦЕНЗЕНТОТ: ДОЦ. Д-Р АНЕТА ГАЦОВСКА-БАРАНДОВСКА

<p>Краток опис на содржината:</p>	<p>Ракописот „Математички лексикон“, од авторите Наум Целакоски, Весна Целакоска - Јорданова и Емилија Целакоска, е работен според дел од содржините наведени во предметната програма на предметите: Дидактика на математиката со хоспитации (2+1+2), 6 ЕКТС - кредити, Дидактика на математиката (2+2+2), 6 ЕКТС - кредити, Методика на наставата по математика со хоспитации (2+2+2 или 2+2+4 зависно од студиската група), 6 ЕКТС - кредити, Елементарна математика 1 (3+3+0), 6 ЕКТС – кредити и Елементарна математика 2 (3+3+0), 6 ЕКТС- кредити, на студиските програми Наставна математика, математика – физика и математика – информатика, на првиот циклус студии на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Текстот содржи повеќе делови за попрегледно користење, и тоа: упатство за користење на лексиконот, математички термини, математички ознаки, англиско-македонски показател, руско-македонски показател, литература и содржина.</p> <p>Во делот „Математички термини“, ракописот содржи повеќе од 2600 насловни единици. И тоа: преку 2000 математички термини, за кои (паралелно со македонскиот термин) се наведуваат и еквивалентни термини на англиски и руски јазик, со дефиниција или објаснение на терминот на македонски јазик во продолжение. Наведени се преку 500 насловни математички термини (со или без еквиваленти на англиски и руски јазик), коишто се синоними или се дефинирани при наведување на други термини. Дадени се и преку 100 имиња на класични математичари со периодот во кој живееле, со илустрација на нивниот придонес во математиката. Секој насловен збор што е лично име е проследен со неговиот запис на англиски и на руски јазик.</p> <p>Термините опфатени во ракописот се од различни математички области: аритметика, алгебра, геометрија, аналитичка геометрија, тригонометрија, вектори и матрици, математичка анализа, математичка логика. Дел од термините се</p>
--	---

	<p>најчесто среќавани поими од областите: теорија на броеви, теорија на множества, диференцијална геометрија, топологија, веројатност и статистика. Во дел од ракописот се дадени и илустрации за поимите за кои авторите сметале дека се потребни и корисни.</p> <p>Ракописот почнува со детално упатство за користење на овој лексикон и список на кратенки кои се користат во него.</p> <p>Прилозите 2 и 3 се англиско-македонски и руско-македонски показател.</p>
Оцена за усогласеноста со предметната програма:	<p>Ракописот може да се користи по наведените предмети, а и по други предмети од студиите по математика, математика – физика, математика - информатика. Ракописот е податлив и корисен и за инженери, професори, студенти и други лица заинтересирани за значењето на математичките термини.</p>
Предлози за потребни корекции:	<p>Предлозите за корекции и забелешките се доставени до авторите.</p>
Оцена на ракописот:	<p>Ракописот е напишан на македонски литературен јазик. Материјалот е изложен систематично, прецизно, со јасен и концизен стил на изразување, со задржување на вообичаената и кај нас востановената терминологија, задржувајќи ја неопходната математичка строгост. Постојат корисни дообјаснувања каде што е потребно, и илустрации на поединечни места.</p>
Категоризација:	<p>Учебно помагало</p>
Заклучок со предлог за оправданоста за објавување:	<p>Врз основа на изнесените аргументи, овој ракопис може да се користи по наведените предмети, а и по други предмети од студиите по математика, математика – физика и математика - информатика. Него може да го користат и инженери, професори, студенти и други лица заинтересирани за значењето на математичките термини.</p>

Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебно помагало за наведените предмети, примарно наменет за студентите на Природно-математичкиот факултет.

РЕЦЕНЗЕНТ

Доц. д-р Анета Гацовска – Барандовска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ НАВОДНУВАЊЕ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 10.7.2018 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област наводнување, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, бр. 02-606/3-3, донесена на 7.9.2018 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Ордан Чукалиев, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Илија Иљовски, редовен професор во пензија на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје и д-р Татјана Миткова, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.

По прегледот на доставената документација, Рецензентската комисија до Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област наводнување, во предвидениот рок се пријави еден кандидат, д-р Вјекослав Танасковиќ, вонреден професор во научната област наводнување на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатот д-р Вјекослав Танасковиќ е роден на 22.8.1976 година, во Кочани. Основно и средно образование завршил во родното место, а високото образование го продолжил на Земјоделскиот факултет во Скопје, на градинарско-цвеќарската насока. Како апсолвент заминал на работна практика во Англија, а по враќањето дипломирал во март 2002 година со просечен успех 8,34.

Од април 2002 година е вклучен како асистент во научноистражувачките активности на предметот Наводнување на Земјоделскиот факултет во Скопје, на проектите „Современи геоматски техники за унапредување на земјоделското производство“ и „Фертиригација како можност за зголемување на приносите и заштита на животната средина“. Од септември 2002 година е примен како стручен соработник на предметот Наводнување, а во ноември истата година е избран од страна на Наставно-научниот совет на Земјоделскиот факултет во Скопје за помлад асистент по предметот Наводнување. Во истата 2002 година се запишал на постдипломски студии на групата наводнување на Земјоделскиот факултет во Скопје, а предвидените испити ги положил со просечен успех 10,00. Магистерскиот труд под наслов „Влијание на фертиригацијата врз зголемување на приносот на доматиите“ го одбрал на 14 јануари 2005 година. По магистрирањето, на 27.4.2005 година, од страна на Наставно-научниот совет при Факултетот за земјоделски науки

и храна во Скопје, избран е во звањето асистент по предметот Наводнување. Во април 2007 година ја пријавил докторската дисертација под наслов „Режим на залевање на пиперката со микронаводнување и влијание врз приносот и ефикасноста на користењето на водата во Скопско”, а истата ја одбрал на 18.3.2009 година. На 30.6.2009 година, од страна на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на УКИМ во Скопје, е избран за доцент на предметот Наводнување, а на 31.1.2014 година бил избран за вонреден професор во наставно-научната област наводнување.

Кандидатот д-р Вјекослав Танасковиќ, во периодот од кога е вклучен во наставно-образовниот процес, активно ги изведува наставните активности по предметите од наставно-научната област наводнување на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.

Како резултат на перманентното ангажирање во наставната, научноистражувачката и апликативната дејност, како автор или коавтор досега има објавено 17 брошури/прирачници, 4 учебни помагала, едно едукативно помагало, 5 студии и 74 научни и стручни трудови, објавени во меѓународни и домашни списанија.

Во текот на досегашниот работен ангажман на Факултетот за земјоделски науки и храна, како раководител учествувал во 1 меѓународен и 3 национални проекти, а како учесник бил дел од истражувачки тимови на 14 меѓународни и 7 национални проекти.

Во текот на работниот ангажман посетил повеќе меѓународни и домашни курсеви, работилници итн. Така, од 9 до 22 јуни 2002 година учествувал на меѓународниот курс од областа користење на ГИС-програмата во земјоделството во лабораториите на Земјоделскиот факултет во Солун, Универзитет „Аристотел”, Р Грција, а од 2 до 7 септември 2002 година учествувал на меѓународната работилница „GIS (Win-GIS) Education in Forestry and Agriculture” на Земјоделскиот факултет во Нови Сад, СР Југославија. Од 5 до 11 октомври 2003 година учествувал на II меѓународна работилница „Promotion of Organic Agriculture in the Balkan Region”, одржана во Р Бугарија, а во организација на GTZ. Како резултат на заинтересираноста за потесната област микронаводнување и фертиригација, од 10 ноември до 5 декември 2003 година посетил и меѓународен курс под наслов „R&D in Irrigation and Fertigation in Controlled Environment”, во организација на MASHAV, Центар за интернационална соработка, Министерство за надворешни работи, Ерусалим, Израел. Од 1 до 30 ноември 2005 година, посетил меѓународна обука под наслов „Contaminants and Residues in Food and Environment”, во LAVES-институтот, во Брауншвиц, Германија. Од 1 до 25 октомври 2007 година, во лабораториите за земјоделство и биотехнологија на FAO/IAEA, во Сајберздорф, Австрија, учествувал на меѓународна обука од областа на наводнување со наслов „Use of Nuclear and Related Techniques to Measure Storage, Flows and Balance of Water in Cropping Systems”. Од 24 до 25 јануари 2008 година, учествувал на сесија за обука на VII рамковна програма под наслов „EU Balkan Fabnet and Food-N-CO Multipliers Training Session”, на Земјоделскиот факултет во Земун, Белград, Република Србија. Во рамките на Норман Борлоуг- меѓународната програма за земјоделство и технологија при Министерството за земјоделство на САД, од 21 март до 24 април 2008 година, на Колеџот за земјоделство при Државниот универзитет во Ајова успешно реализирал обука од областа на наводнувањето. На Земјоделскиот

факултет во Земун на Универзитетот во Белград, Република Србија, од 17 до 23 мај 2009 година, учествувал на обуката „NATO ATC: Food Safety and Security“. Од 26 октомври до 1 ноември 2009 година, на Заводот за мелиорации при Земјоделскиот факултет на Универзитетот во Загреб, учествувал во програмата за научна соработка на истражувачи. Во организација на Светска банка, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на РМ и Министерството за животна средина и просторно планирање на РМ, на 12 мај 2010 година, учествувал на работилницата „Reducing Vulnerability to Climate Variability and Change in Macedonian Agricultural Systems“, одржана во Скопје. Од 14 до 16 март 2012 година, учествувал на меѓународен собир на тема „Regional Cooperation and Networking in the Forestry and Water Management Sector and Sustainable Development in the River Basins of the South-Eastern Europe Countries“ одржана во Дубровник, Република Хрватска, организирана од страна на SWG и GIZ. На 19 април 2012 година учествувал на Националниот семинар „Резултати и перспективи на проектот Drought Management Centre for South East Europe-IPA project“, организиран од страна на Управата за хидрометеоролошки работи на Република Македонија. Од 18 до 23 јуни 2012 година учествувал како предавач на Летна школа на тема „CLIMATE CHANGE AND NATURAL RESOURCE MANAGEMENT“, организирана од страна на CEI University Network Joint Programme, CASEE, Funds for Incentives, Земјоделски факултет во Загреб и 6 други факултети, меѓу кои и Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на УКИМ во Скопје. Во септември 2012 година посетил меѓународна тренинг обука на тема „Irrigation and Fertilization Management for Cotton Growth“, одржана на Земјоделскиот факултет на Универзитетот Дичле, Дијарбакир, Турција. На 9 ноември 2012 година учествувал како предавач на конференцијата „Адаптација на земјоделството кон климатските промени“ организирана од страна на Мрежата за рурален развој на Република Македонија и УСАИД. Во рамките на проектот РУЛАНД од ИПА пограничната соработка поддржана од ЕУ, како раководител и учесник реализирал три работилници во Битола. Првата работилница под наслов „Правилно управување со наводнувањето за подобрување на приносите во растителното производство“ е реализирана на 15.5.2013 година. Втората работилница е одржана на 28.5.2013 година, со наслов „Современи техники за определување на времето и количеството на вода за залевање и конзервација на вода во земјоделското производство“. Третата работилница под наслов „Систем за поддршка на фармерите за правилно и ефикасно наводнување во земјоделското производство“ е одржана на 26.11.2013 година. Во организација на Abu Dhabi Food Control Authority, од 9 до 11 март 2015 година учествувал како поканет научник на глобален форум под наслов „Global Forum for Innovations in Agriculture (GFIA 2015)“, одржан во Абу Даби, Обединети Арапски Емирати. Од 4 до 6 мај 2015 година, учествувал на меѓународната конференција за почви организирана од страна на Универзитетот за земјоделство во Тирана, Албанија. Во периодот од 27 до 30 декември 2015 година, учествувал на работилница под наслов „Stepping Beyond Conventional Water Resources Management with WEAP (StepInWEAP)“, во рамки на CEI Regional Cooperation for European Integration, а во организација на Земјоделскиот факултет во Нови Сад и Универзитетот од Фиорентина.

Активно се служи со стручна литература на англиски, хрватски, српски и бугарски јазик, како и со неколку компјутерски програми (Word, Excel, Power Point, FAO Cropwat, ArcView и др).

Во моментот е вонреден професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтен бр. 1068 од 31.12.2013 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата, објавени во билтените бр. 870 од 1.4.2005 година, бр. 938 од 14.3.2008 година, бр. 965 од 1.6.2009 година, бр. 1068 од 31.12.2013, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, кандидатот д-р Вјекослав Танасковиќ по изборот во звањето вонреден професор изведува теоретска, практична и теренска настава на прв циклус студии на предметните програми по Наводнување (студиски програми: Еко-земјоделство, Агроекономика, Квалитет и безбедност на храна, Заштита на растенијата-фитомедицина), Наводнување на градинарски и цвеќарски култури (студиска програма: Градинарство и цвеќарство), Наводнување на винова лоза и Наводнување на овошни култури и винова лоза (студиска програма: Овоштарство со лозарство, Лозарство и винарство), Наводнување на поледелски култури (студиска програма: Поледелство), Квалитет на почви и води и Квалитет на почви и води за земјоделско производство (сите студиски програми на Факултетот) и Фертиригација: (студиски програми: Екоземјоделство, Поледелство, Агроекономика, Градинарство и цвеќарство, Овоштарство со лозарство, Лозарство и винарство и Заштита на растенијата-фитомедицина).

Исто така, кандидатот активно е вклучен во реализирањето на наставата на едногодишните и двегодишните студии на втор циклус студии на предметните програми: Наводнување-одбрани поглавја, Принципи и техники на наводнување-одбрани поглавја, Наводнување на земјоделските култури, Одбрани поглавја од фертиригација, Квалитет на водата и Информациски технологии во наводнувањето.

Со акредитацијата на студиските програми од трет циклус студии од учебната 2014/2015 година, активно е вклучен во наставата на студиската програма по следниве предметни програми: Наводнување на земјоделските култури-напредни поглавја и Напредни техники во искористување на водата. Во 2014 и 2018 година е акредитиран како ментор на трет циклус студии, односно во 2016 година како ментор на втор циклус студии.

Согласно со законската постапка за акредитација на студиски програми на секои 5 години, во 2017 и 2018 година учествува во изработка на подобрени и нови предметни програми на прв, втор и трет циклус студии.

По изборот во звањето вонреден професор, учествувал како член на комисија за оцена и одбрана на две докторски дисертации и три магистерски труда. Како ментор за оцена и одбрана на дипломски труд, учествува во 5 дипломски труда, а како член на комисија во 25 дипломски труда.

Има учествувано како предавач на неколку работилници.

Како одговорен уредник, учествувал во подготовка на Информатор за студиски и предметни програми и правила за студирање на студентите на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, и тоа во учебните 2014/2015, 2016/2017 и 2017/2018 година.

Научноистражувачка дејност

Како резултат на континуираната научно-стручна активност, кандидатот д-р Вјекослав Танасковиќ активно учествувал како раководител и дел од истражувачки тимови на повеќе научноистражувачки и апликативни проекти од земјоделството и наводнувањето, од меѓународен и национален карактер. По изборот за вонреден професор, кандидатот д-р Вјекослав Танасковиќ бил раководител на еден национален проект и учесник на 4 меѓународни и 5 национални проекти, и тоа:

- меѓународни проекти

1. Characterization and integrated utilization of advanced wheat mutant lines for food and feed. IAEA – Viena, 2012 – 2017.
2. Заштита на водите за одржлив развој на земјоделството при стопанисување со Хидромелиоративните системи. Билатерелен проект помеѓу Република Хрватска и Република Македонија финансиран од МОН, 2012-2014..
3. Coordinating and Integpating state-of-the-art Earth Observation Activities in the regions of North Africa, Middle East, and Balkans and Developing Links with GEO related initiatives towards GEOSS - GEO-CRADLE, Horizon 2020, 2015-2018.
4. Protection of human life and environmental health through sustainable management or agrarian landscapes (WET-AID), EU/IPA, 2015-2017.

- национални проекти

1. Хидрогеолошка студија на сливот на Преспанското Езеро, финансиран од УНДП, реализатор: Градежен факултет - Скопје во состав на УКИМ во Скопје, 2013-2014 година.
2. Употреба на сорти и хибриди маслодајна репка (*Brassica napus* L.) како храна, добиточна храна и суровина за индустријата, финансиран од УКИМ во Скопје, 2013-2014 година.
3. Адаптација на земјоделството кон климатските промени, Американската развојна агенција во Македонија – УСАИД и Мрежа за рурален развој на Република Македонија, 2012-2015.
4. Поддршка во воведување на одржливи земјоделски практики во сливот на Преспанското Езеро, финансиран од УНДП, реализатор Епицентар интернационал-Скопје, 2013-2015 година.

5. Техничка поддршка во воведување на одржливи земјоделски практики во Струмичкиот слив, финансиран од УНДП, реализатор: Епицентар интернационал-Скопје, 2015-2018 година.

6. Научна, стручна и апликативна соработка во примена на течни минерални ѓубрива за фертиригација и фолијарна апликација во земјоделството, финансиран од Алкалоид, АД. Скопје, 2016-2018.

Д-р Вјекослав Танасковиќ, во периодот по изборот во наставно-научното звање вонреден професор, има објавено пет брошури и прирачници, едно учебно помагало и четириесет и осум научни и стручни труда, од кои 4 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 25 труда во останати референтни научни списанија со меѓународен уредувачки одбор, 16 трудови во зборник на трудови од научен стручен собир со меѓународен уредувачки одбор и 3 труда објавени во зборник на трудови од научен и стручен собир. Исто така, на разни научни собири во земјата и во странство, има учества каде што усно презентирал 5 реферати и 8 учества со постер-презентација. Дополнително има објавено 9 апстракти во зборници на конференции и симпозиуми.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Вјекослав Танасковиќ активно е вклучен во стручно-апликативната работа на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје и дејност од поширок интерес.

Кандидатот бил продекан за настава во два мандата на Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на УКИМ во Скопје, се до 30 април 2017 година. Како продекан за настава, преку подготовка на преглед на ангажираност на наставнички и соработнички кадар, распоред на часови, распоред на термини за изведување на испити, распоред на теренска настава, реализирање на практичната настава, подготовка на информатори за студиските програми на прв циклус студии, воведување на IKnow-системот за електронски водење на досието и индексот на студентите, консултации со наставниците, соработниците и студентите итн., активно учествувал во организирањето на наставно-образовниот процес на прв и втор циклус студии на Факултетот.

Бил претседател на Комисијата за настава, односно Советот за втор циклус студии. Како претседател и член на Комисијата за настава и Комисијата за втор циклус студии (Советот за втор циклус студии), активно учествувал во нивните редовни активности, а особено во подобрувањето на наставно-образовниот процес и креирањето на развојни програми и активности на прв и втор циклус студии на Факултетот.

Од учебната 2013/14 до учебната 2016/17 учествувал во Конкурсната комисија за уписи на нови студенти на Факултетот, а истовремено бил и претседател на истата Комисија. Во истиот период претседава и со Комисијата за избор на истакнати стручњаци од практиката. Во учебната 2016/2017 година бил член на Универзитетската конкурсна комисија за упис на студенти на прв циклус студии.

Учествувал и во работата на Деканатската управа на Факултетот, Комисијата за наука, Комисијата за меѓународна соработка, Комисијата за нормативна дејност и работни односи, Комисијата за спорт и студентски активности и други комисији.

Како координатор на работна група, во 2017 и 2018 година учествувал во усогласување и измени на 9 студиски програми на прв, 8 студиски програми (едногодишни и двегодишни студии) на втор циклус студии и 6 студиски програми на трет циклус студии на Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на УКИМ во Скопје.

Во мај 2017 година, стапува на функцијата декан на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје, а во истиот период, покрај активното раководење и претставување на Факултетот, учествува и во подготовката на прославата по повод 70 години постоење на Факултетот преку организација на свечена академија и свечен Наставно-научен совет, изработка на јубилејна монографија и библиографија и друго.

Во 2015 година бил потпретседател на Организацискиот, претседател на Научниот одбор и член на Секретаријатот на II, а во 2017 година потпретседател на Организацискиот и член на Научниот одбор на III меѓународен симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Активно членува и во други меѓународни одбори на симпозиуми, како во Научниот одбор на VII и VIII меѓународен научен симпозиум за земјоделство, одржан од 6 до 9 октомври 2016 година, односно од 5 до 8 октомври 2017 година, во Јахорина, Босна и Херцеговина, како и во Научниот одбор на симпозиум за Дијарбакир, од 2 до 4 ноември 2016 година, одржан во Дијарбакир, Турција.

Од 2011 година е главен уредник и член на Научниот одбор на меѓународното списание за земјоделски науки, храна и животна средина (JAFES), во издание на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, а од 2012 до 2016 година, бил член на Уредувачкиот одбор на меѓународното научно и стручно списание *Agriculturae Conspectus Scientificus*, во издание на Земјоделскиот факултет при Универзитетот во Загреб. Од 2015 година, членува и во Уредувачкиот одбор на меѓународното списание *Agriculture & Forestry*, во издание на Универзитетот во Црна Гора, Биотехнички факултет во Подгорица, Црна Гора.

Член е на Национален управувачки комитет на ГЕФ ПМГ Македонија.

Бил член на 1 рецензентска комисија за избор на лице во наставно-научно звање.

Во изборниот период, д-р Вјекослав Танасковиќ учествувал во изготвување и пријавување на 4 меѓународни научни проекти.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Вјекослав Танасковиќ доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за земјоделски науки и храна во учебната 2016/2017 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатот, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Вјекослав Танасковиќ.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатот од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Вјекослав Танасковиќ поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето редовен професор во научната област наводнување.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Вјекослав Танасковиќ да биде избран во звањето **редовен професор** во научната област наводнување.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Ордан Чукалиев, с.р.
2. Проф. д-р Илија Иљовски, с.р.
3. Проф. д-р Татјана Миткова, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Вјекослав Танасковиќ

Институција: Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје

Научна област: наводнување (40110)

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Одржување настава на прв циклус студии	
1	Наводнување на винова лоза; Наводнување на овошни култури и винова лоза - летен семестар (3+2), Лозарство и винарство; Овоштарство со лозарство - 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18	9
2	Наводнување на градинарски и цвеќарски култури - летен семестар (3+2), Градинарство и цвеќарство - 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18	9
3	Наводнување - летен семестар (3+2), Екоземјоделство; Агроекономика; Квалитет и безбедност на храна; Заштита на растенијата-фитомедицина, - 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18	9
4	Наводнување на поледелски култури - летен семестар (3+2), Поледелство - 2016/17, 2017/18	3,6
5	Фертиригација - летен семестар (3+2), Екоземјоделство; Поледелство; Заштита на растенијата-фитомедицина, Градинарство и цвеќарство, Овоштарство со лозарство и Лозарство и винарство - 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18	9
6	Квалитет на почви и води - зимски семестар (1.5+1), Квалитет и безбедност на храна и избран предмет од широка листа на УКИМ - 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18	6
7	Квалитет на почви и води за земјоделско производство - зимски семестар (2+1), Екоземјоделство, Агроекономика - 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18	4,8
	Одржување настава на втор циклус студии	
1	Наводнување-одбрани поглавја - зимски семестар (4+0), Менаџмент на природни ресурси и животна средина во земјоделство - 2013/14, 2014/15 - едногодишни	6
2	Наводнување-одбрани поглавја - зимски семестар (6+0), Менаџмент на природни ресурси и животна средина во земјоделство - 2015/16 - двегодишни	4,5
	Настава во школи и работилници (учесник)	
1	Презентација на резултати од проектот за адаптација на земјоделството кон климатските промени АГРОФУД - Скопје, 7 ноември 2014 година, организирано од УСАИД и Мрежа за рурален развој на Република Македонија	1
2	Презентација на финални резултати од проектот за адаптација на земјоделството кон климатските промени, Скопје, декември 2015 година, организирано од УСАИД и Мрежа за рурален развој на Република Македонија	1

	Подготовка на нов предмет	
1	Напредни техники во искористување на водата, трет циклус, ст. програма: Растителна биотехнологија, акредитација 2017/18 година	1
2	Принципи и техники на наводнување, втор циклус, ст. Програма: Менаџмент на природни ресурси и животна средина во земјоделството, акредитација 2017/18 година	1
	Консултации со студенти	
1	Консултации со студенти, 2013/14 (64 студенти), 2014/15 (229 студенти), 2015/16 (229 студенти), 2016/17 (250), 2017/18 (262)	2,1
	Ментор на дипломска работа	
1	Ментор на дипломска работа (ментор на 5)	1
	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат	
1	Член на комисија за оцена и одбрана на докторска дисертација (кандидат м-р Татјана Блажевска).	0,5
	Член на комисија за оцена или одбрана на магистратура	
1	Член на комисија за оцена и одбрана на магистерски труд (кандидат Петар Петров)	0,3
2	Член на комисија за оцена и одбрана на магистерски труд (кандидат Дарко Караколевски)	0,3
3	Член на комисија за оцена и одбрана на магистерски труд (кандидат Соња Бојковска)	0,3
	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа	
2	Член на комисија за оцена или одбрана на дипломска работа (член во комисија на 25)	2,5
	Интерна скрипта од предавња	
1	Фертиригација, интерна скрипта за студенти, УКИМ-Факултет за земјоделски науки и храна, Скопје, стр. 127, 2014 година	3,6
	Уредник на зборник на текстови за одреден предмет	
1	Одговорен уредник и член во уредувачки одбор во подготовка на Информатор за студиски и предметни програми и правила за студирање на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје, 2014/15, 2016/17, 2017/18	6
	Вкупно	81,5
Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Раководител на национален научен проект	
1	Научна и стручна соработка во примена на течни минерални ѓубрива за фертиригација и фолијарна апликација во земјоделството, финансиран од Алкалоид, АД. Скопје, 2016-2018	6
	Учесник во национален научен проект	

1	Хидрогеолошка студија на сливот на Преспанското езеро, финансиран од УНДП, реализатор: Градежен факултет - Скопје во состав на УКИМ во Скопје, 2013-2014 година	3
2	Употреба на сорти и хибриди маслодајна репка (<i>Brassica napus</i> L.) како храна, добиточна храна и суровина за индустријата, финансиран од УКИМ во Скопје, 2013-2014 година	3
3	Адаптација на земјоделството кон климатските промени, Американска развојна агенција во Македонија – УСАИД и Мрежа за рурален развој на Република Македонија, 2012-2015	3
4	Поддршка во воведување на одржливи земјоделски практики во сливот на Преспанското Езеро, финансиран од УНДП, реализатор: Епицентар интернационал-Скопје, 2013-2015 година	3
5	Техничка поддршка во воведување на одржливи земјоделски практики во Струмичкиот слив, финансиран од УНДП, реализатор Епицентар: интернационал-Скопје, 2015-2018 година	3
Учесник во меѓународни научни проекти		
1	Characterization and integrated utilization of advanced wheat mutant lines for food and feed. IAEA – Viena, 2012 – 2017	5
2	Заштита на водите за одржлив развој на земјоделството при стопанисување со хидромелиоративните системи. Билатерелен проект помеѓу Република Хрватска и Република Македонија, финансиран од МОИ, 2012-2014	5
3	Coordinating and Integpating state-of-the-art Earth Observation Activities in the regions of North Africa, Middle East, and Balkans and Developing Links with GEO related initiatives towards GEOSS - GEO-CRADLE, Horizon 2020, 2015-2018	5
4	Protection of human life and environmental health through sustainable management or agrarian landscapes (WET-AID), EU/IPA , 2015-2017	5
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор		
1	D. Bosev, M. Jankulovska, S. Ivanovska, L. Jankuloski, B. Kuzmanovska, V. Tanaskovic (2014). Evaluation of maize hybrids for grain yield stability under rainfed and irrigated conditions using GGE biplot analysis. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 20 (6), pp.1320-1325	3,74
2	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Kanwar S.R., Heng, L.K., Markoski, M, Spalevic V., (2016). Nitrogen Fertilizer Use Efficiency of Pepper as Affected by Irrigation and Fertilization Regime. Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca, Vol 44, Issue 2, pp.525-532. DOI:10.15835/nbha44210415	4,05
3	Savic, R., Ondrasek, G., Letic, Lj., Nikolic, V., Tanaskovik, V. (2017). Nutrients accumulation in drainage channel sediments. International Journal of Sediment Research.Elsevier (ISSN: 1001-6279). Vol 32, Issue 2. pp. 180-185. https://doi.org/10.1016/j.ijsrc.2016.07.005	5,26
4	Markoski, M., Barovic, G., Mitkova, T., Tanaskovic, V., Spalevic, V. (2018). Contents of Exchangeable Cations of Soils Formed Upon Limestones and Dolomites. Journal of Environmental Protection and Ecology 19, No 1, 127-138 (ISSN 1311-5065). https://docs.google.com/a/jepe-journal.info/viewer?a=v&pid=sites&srcid=amVwZS1qb3VybmFsLmluZm98amVwZS1qb3VybmFsGd4OjUzYjAzNTVkZDhiODEzZTg	4,37

	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
1	Tanaskovikj, V., Cukaliev, O., Markoski, M., Srdjevic, B., Spalevic, V., Simunic, I., Moteva Milena., Nevenka Djurovic., (2014). The influence of irrigation and drip fertigation regime on specific water consumption and evapotranspiration coefficient in tomato crop production. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 60 Issue 4, pp.243-254, Podgorica	2,40
2	Spalevic, V., Curovic, M., Tanaskovic, V., Nevenka Djurovic., Lenaerts, T., Nyssen, J., (2014). Application of the Intero Model for the Assesment of the Soil Erosion Intensity and Runoff of the River Basin Dragovo Vrelo, Montenegro. Turkish Journal of Agricultural and Natural Sciences, Vol. I, Special Issue: 1, pp.1072-1079	2,40
3	Spalevic, V., Curovic M., Simunic, I., Morteza, B., Tanaskovik, V., (2014). Land degradation, land use and soil erosion: a case of Montenegro. Watch Letter No.28, Land Issues in the Mediterranean Countries. CIHEAM, April 2014	2,40
4	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Moteva Milena., Jankulovska Mirjana., Markoski, M., Spalevic, V., Rusevski, R., Zvezda Bogevska., Margarita Davitkovska., (2015). The influence of irrigation and fertilization regime on some phenological stages and earliness of pruned pepper. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 61 Issue 2, pp.7-17, Podgorica	2,40
5	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Moteva Milena., Jankulovska Mirjana., Markoski, M., Spalevic, V., Rusevski, R., Zvezda Bogevska., Margarita Davitkovska., (2015). The influence of irrigation and fertilization regime on some phenological stages and earliness of pruned pepper. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 61 Issue 2, pp.7-17, Podgorica	2,40
6	Vujacic, D., Barovic, G., Tanaskovik, V., Kisic, I., Song, X., Silva M. L. N., Spalevic, V., (2015). Calculation of runoff and sediment yield in the Pisevska rijeka watershed, Polimlje, Montenegro. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 61 Issue 2, pp.225-234, Podgorica	2,40
7	Markoski, M., Bogevska Zvezda., Petrov, P., Tanaskovik, V., Davitkovska Margarita, Spalevic, V., (2015). The impact of foliar nutrition on the yield of beetroot crop grown in high fertility soil. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 61 Issue 2, pp.235-242, Podgorica	2,40
8	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Iljovski, I., (2015). Determination of bioclimatic coefficient of tomato crop under diferent irrigation and fertilizitanion techniques. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 66, pp.83-90, Skopje, Republic of Macedonia.	3,20
9	Markoski, M., Mitkova Tatjana., Vasilevski, K., Zorica Tomić., Andreevski, Marjan., Tanasković, V., (2015). Mechanical composition of the soils formed on limestones and dolomites in the Republic of Macedonia. CONTRIBUTIONS, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, MASA, Vol. 36, No. 1, pp. 43-50	2,40
10	Jankuloski, Z., Arapcheska Mila., Tanaskovik, V., Jankulovski, N., Nechkovski, S., (2015). Effect of regime of irrigation and fertilization of sugar beet (<i>Beta vulgaris</i> L.) on yield of sugar. Journal of Biology, Agriculture and Healthcare, Vol. 5, No.8, pp.64-66	2,40

11	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Spalevic V., Sutoska, V. M., Markoski, M., Nechkovski, S., (2015). The influence of drip fertigation on monthly and seasonally hydrophytoterminical coefficient of green pepper crop. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 66, pp.91-100, Skopje, Republic of Macedonia.	2,40
12	Markoski, M., Mitkova Tatjana., Vasilevski, K., Tomić Zorica., Tanaskovik, V., (2015). Moisture Retention Characteristics in the Soil Formed upon Limestones and Dolomites in the Republic of Macedonia. Agriculture Conspectus Scientificus. Vol.80 (2015), No. 1, pp. 31-37	2,40
13	Boshev, D., Jankulovska Mirjana, Tanaskovik, V., Ivanovska Sonja, Spalevic, V., Karakolevski, D., (2016). Assessment of yield and quality of spring barley depending of foliar fertilization. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 62 Issue 1, pp.269-278, Podgorica	2,40
14	Moteva Milena, Spalevic, V., Gigova Antoaneta, Tanaskovik, V., (2016). Water use efficiency and yield-dependences for canola (Brassica napus, l.) under irrigation. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 62 Issue 1, pp.403-413, Podgorica	2,40
15	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Markoski M., Mitkova Tatjana, Vukelic Shutoska Marija (2016). Soil moisture dynamics in different irrigation regimes of tomato crop. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 62 Issue 1, pp.415-429, Podgorica	2,40
16	Behzadfar, A., César Ferreira Guiçardi, A., Markoski, M., Rodolfo Ribeiro Sakuno, N., Luiz Mincato, R., Moteva, Milena., Tanaskovik, V., (2016) Calculation of soil loss from the S7-3 catchment of the Shirindareh watershed, Iran using the river basin model. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 62 Issue 3, pp.65-71, Podgorica. DOI: 10.17707/AgricultForest.62.3.06	2,40
17	Spalevic, V., Behzadfar, A., Tavares, A., Moteva, M., Tanaskovik, V., (2016). Soil loss estimation of S7-2 catchment of the Shirindareh Watershed, Iran using the river basin model. AGROFOR International Journal, Vol. 1, Issue No. 1, 2016, pp 113-120. DOI:10.7251/AGRENG1601113S	2,40
18	Behzadfar, A., Spalevic, Mirjana., Batista, P.V.G., Ouallali, A., Markoski, M., Tanaskovik, V., Spalevic, V., (2016). Sediment yield calculation at the S10-1 river basin of the Shirindareh river basin, Iran. Tokovi 1-2, Journal for scientifically, literaturally and social work sheet, pp.159-170.	2,40
19	Markoski, M., Mitkova, T., Tanaskovik, V., Spalevic, V., Zgorelec, Z., (2016). The influence of the parent material on the texture and water retention curves in the soil formed upon limestones and dolomites. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 62 Issue 4, pp.175-192, Podgorica. DOI: 10.17707/AgricultForest.62.4.20	2,40
20	Spalevic V., Vujacic, D., Barovic, G., Moteva, M., Tanaskovikj, V., (2016). Soil erosion evaluation in the Rastocki potok watershed of Montenegro using the erosion potential method. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 69, pp.32-40, Skopje, Republic of Macedonia.	2,40
21	Moteva, M., Kostadinov, G., Spalevic, V., Georgieva, V., Tanaskovik, V., Koleva, Natalia., (2017). Sweet corn - conventional tillage vs. no-tillage in humid conditions. The Journal Agriculture & Forestry, Vol. 63, Issue 1, pp.17-25, Podgorica. DOI: 10.17707/AgricultForest.63.1.02	2,40

22	Margarita Davitkovska, Tanaskovic, V., Zvezda Bogevska, Gordana Popsimonova, Rukie Agic, Dorbic, B., (2017). The effect of fertilisers on the quality of Petunia x hybrida „double pirouette purple“. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 71, No.2 pp.1-7. Special Issue: Proceedings 3rd International Symposium for Agriculture and Food 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia	2,40
23	Margarita Davitkovska, Tanaskovic, V., Zvezda Bogevska, Gordana Popsimonova, Rukie Agic, Dorbic, B., (2017). The effect of fertilisers on the quality of Petunia x hybrida „double pirouette purple“. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 71, No.2 pp.8-14. Special Issue: Proceedings 3rd International Symposium for Agriculture and Food 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia	2,40
24	Tatjana Blazhevska, Tanaskovic, V., Čukaliev, O., Valentina Pavlova, Marija Menkinoska, Zora Uzunoska. (2018) Physical-chemical properties of water in Crna river in the Pelagonia region. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 72, No.1 pp.192-197. Special Issue: Proceedings 3rd International Symposium for Agriculture and Food 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia.	2,40
25	Milena Moteva, Antoaneta Gigova, Totka Mitova, Tanaskovic, V., Romina Kabranova, Dimov, Z., Joanna Kružel, (2018). Rapeseed (Brassica napus L.) – Biological requirements, growing conditions and need for irrigation. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 72, No.1 pp.183-191. Special Issue: Proceedings 3rd International Symposium for Agriculture and Food 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia.	2,40
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен стручен собир со меѓународен уредувачки одбор		
1	Tanaskovic, V., Cukaliev, O., Spalevic, V., Markoski, Mile., Nechkovski S., (2013). The effect of irrigation and fertilization techniques on specific water consumption of green pepper. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science, Soil-Water-Plant, Belgrade, Serbia pp. 409-423	1,80
2	Spalevic, V., Curovic M., Tanaskovic, V., Pivic, Radmila., Djurovic, Nevenka., (2013). Estimation of soil erosion intensity and runoff in the river basin of Bijeli potok, Montenegro. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science, Soil-Water-Plant, Belgrade, Serbia pp.532-548	1,80
3	Markoski, M., Mitkova, Tatjana., Tanasković, V., Vasilevski, K., Nechkovski S., (2013). Influence of mechanical composition and organic matter on soil moisture retention curves. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science, Soil-Water-Plant, Belgrade, Serbia pp. 589-600	1,80
4	Behzadfar, M., Curovic, M., Simunic, I., Tanaskovic, V., Spalevic, V., (2015). Calculation of soil erosion intensity in the S5-2 Watershed of the Shirindareh River Basin, Iran. International Conference on Soil, Tirana, Albania, 4-7 May, 2015. Electronically Proceedings, https://drive.google.com/file/d/oB4MiZi1zJ3L2RERDQm1GbTJsQTg/edit?pli=1	1,80
5	Gazdic, M., Pejovic, S., Vila Donaltina., Vujacic, D., Barovic, G., Djurovic Nevenka, Tanaskovikj, V., Spalevic, V., (2015). Soil erosion in the Orahovacka rijeka watershed, Montenegro. Sixth International Agricultural Symposium „Agrosym 2015“, Book of Proceedings, Jahorina, October 15-18, pp.1425-1432	1,80

6	Dimov, Z., Mukaetov, D., Cukaliev, O., Dimitrov, L., Tanaskovic, V., Iljovski, I., (2016). Design of agronomical measures for winter wheat and sunflower productivity to mitigate climate changes in South Eastern Macedonia. 51 st Croatian and 11 th International Symposium on Agriculture, Proceedings, Opatija, Croatia, February 15-18, 2016, pp. 218-222	1,80
7	Iljovski, I., Stojkoska Dijana., Bogeska Zvezda, Davitkovska Margarita, Tanaskovik, V., Dimov, Z., (2016). The effect of colored shade nets on tomato yield produced in Skopje region. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume I, pp.413-418, Skopje	1,80
8	Davitkovska Margarita, Popsimonova Gordana, Tanaskovik, V., Agic Rukie, Bogevska Zvezda, Iljovski, I., (2016). The influence of fertilizer type on the seedlings quality of <i>Pelargonium hortorum</i> L. H. Bail. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume I, pp.433-438, Skopje	1,80
9	Taparauskiene, L., Tanaskovik, V., Miseckaite, O., Adamonyte, I., Burbulis, N., (2016). Recommendations for agricultural drought assessment under Lithuanian climatic conditions. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume II, pp.613-621, Skopje	1,80
10	Moteva, M., Tanaskovik, V., Gigova, A., Mitova, T., Kazandjiev, V., Georgieva, V., Simunic, I., (2016). Yield and yield components of canola (<i>Brassica napus</i> L.) under irrigation. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume II, pp.631-641, Skopje	1,80
11	Srdjević B., Srdjević Zorica, Tanaskovik, V., Čukaliev O., Zoranović T., Blagojević, B., (2016). Hazard performance indicators for large scale water systems with agricultural irrigation facilities. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume II, pp.643-649, Skopje	1,80
12	Markoski, M., Mitkova, T., Vasilevski, K., Tomić Z., Andreevski, M., Tanaskovik, V., Nečkovski, S., (2016). Natural conditions for the formation of the soils upon limestone and dolomite in the Republic of Macedonia. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume II, pp.659-672, Skopje	1,80
13	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Moteva, M., Taparauskiene, L., Srdjevic, B., Spalevic, V., Markoski, M., Nechkovski, S., (2016). Bioclimatic coefficient of plastic house grown pepper as influenced by irrigation and fertilization techniques. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume II, pp.695-705, Skopje	1,80
14	Kabranova, R., Arsov, Z., Tanaskovik, V., Mavroski, R., Prentovikj, T., (2016). The influence of some factors on the level of acceptance of tobacco seedlings. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, Volume II, pp.909-914, Skopje	1,80
15	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Spalevic, V., Moteva, M., Markoski, M., (2016). Effects of irrigation and fertilization on the number of formed flowers and fruits sets in pruned pepper. VII International Scientific Agriculture Symposium "Agrosym 2016", Jahorina 6-9 October, 2016, Bosnia and Hercegovina, pp.2184-2192	1,80

16	Romina Kabranova, Karolina Kochoska, V. Tanaskovich, Robin Mavroski. (2017). The Impact of Different Technologies on the Production and Quality of Tobacco Seedlings. VIII International Scientific Agriculture Symposium "Agrosym 2016", Jahorina 5-8 October, 2017, Bosnia and Hercegovina, pp.350-355	1,80
	Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	
1	Simunic, I., Spalevic, V., Marija Vukelić Shutoska., Tanaskovic, V., Milena Moteva., Nese Uzen., (2013). Climate changes and water requirements in field crop production. 24th International Scientific-Expert Conference on Agriculture and Food Industry, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina	1,20
2	Gigova, A., Moteva Milena, Mitova Totka., Georgieva Veska., Kazandjiev, V., Tanaskovic, V., (2015). Changes in soil water content of leached chromic luvisols in a canola field. International Conference, dedicated to the International year of soils and 140-th anniversary from the birth of Nikola Poushkarov. Soil and agrotechnology in a changing world, 11-15 May 2015, Sofia, Bulgaria, pp.568-574, Digital Book of Proceedings, ISBN:978-619-90560-0-4, http://www.issapp.org/upl_docs/Confrence2015.pdf	1,20
3	Moteva, Milena, Yarlovska Nadezhda, Mondeshka Margarita, Stoeva Ana, Simunic, I., Spalevic, V., Tanaskovic, V., Vukelic Shutoska Maria (2015). Spatial planning as an approach to improving land and water use in the agricultural areas. 6-th Croatian Water Conference with International Participation. Croatian Waters on the Investment Wave. Proceedings, Opatija, 20-23 May, 2015, pp. 895-904	1,20
	Учество на научен стручен собир со реферат (усна презентација)	
1	Tanaskovic, V., Cukaliev, O., Moteva, M., Taparauskiene, L., Srdjevic, B., Spalevic, V., Markoski, M., Nechkovski, S., (2015). Bioclimatic coefficient of plastic house grown pepper as influenced by irrigation and fertilization techniques. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 6-8 October, 2015	1
2	Cukaliev, O., Tanaskovic, V., Mukaetov, D., Kiprijanovski, M., Nechkovski, S., (2015). IRRIGATION SCHEDULING OF APPLE ORCHARDS BASED ON SOIL WATER PROPERTIES IN PRESVA REGION IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA, International Conference on Soil, 4-6 May, Tirana, Albania	1
3	Tanaskovic, V., Cukaliev, O., Milena Moteva, Srdjevic, B., Markoski, M., Savic, R., Laima Taparauskiene, Ondrasek, G., Spalevic, V., Nechkovski, S., (2017). DYNAMICS OF SOIL MOISTURE CONTENT IN DIFFERENT IRRIGATION AND FERTIGATION TECHNIQUES OF PRUNED PEPPER. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
4	Cukaliev, O., Mitkova, T., Vukelikj Sutovska M., Tanaskovic, V., Markoski, M. (2017). SOIL AND WATER RESOURCES AS A FUNCTION OF THE AGRICULTURAL PRODUCTION IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1

5	Cukaliev, O., Tanaskovik, V., Reddy Junna M. (2016). IRRIGATION SCHEDULING OF APPLE ORCHARDS BASED ON SOIL MOISTURE IN PRESPA REGION OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA, FOR REDUCING IRRIGATION WATER USE. Nine International Conference on Irrigation and Drainage, USCID, October 11-14, 2016, Forth Colins, Colorado, USA	1
	Учество на научен стручен собир со реферат (постер)	
1	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Spalevic, V., Markoski, Mile., Nechkovski S., (2013). The effect of irrigation and fertilization techniques on specific water consumption of green pepper. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science, Soil-Water-Plant, Belgrade, Serbia	0,5
2	Markoski, M., Mitkova, Tatjana., Tanasković, V., Vasilevski, K., Nechkovski S., (2013). Influence of mechanical composition and organic matter on soil moisture retention curves. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science, Soil-Water-Plant, Belgrade	0,5
3	Spalevic, V., Curovic M., Tanaskovik, V., Pivic, Radmila., Djurovic, Nevenka., (2013). Estimation of soil erosion intensity and runoff in the river basin of Bijeli potok, Montenegro. The 1st International Congress on Soil Science, XIII National Congress in Soil Science, Soil-Water-Plant, Belgrade	0,5
4	Srdjević B., Srdjević Zorica, Tanaskovik, V., Čukaliev O., Zoranović T., Blagojević, B., (2015). Hazard performance indicators for large scale water systems with agricultural irrigation facilities. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia	0,5
5	Markoski, M., Mitkova, T., Vasilevski, K., Tomić Z., Andreevski, M., Tanaskovik, V., Nečkovski, S., (2015). Natural conditions for the formation of the soils upon limestone and dolomite in the Republic of Macedonia. Symposium Proceedings. 2 nd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia	0,5
6	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Spalevic, V., Moteva, M., Markoski, M., (2016). Effects of irrigation and fertilization on the number of formed flowers and fruits sets in pruned pepper. VII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2016”, Jahorina 6-9 October, 2016, Bosnia and Hercegovina	0,5
7	Romina Kabranova, Karolina Kochoska, V. Tanaskovich, Robin Mavroski. (2017). The Impact of Different Technologies on the Production and Quality of Tobacco Seedlings. VIII International Scientific Agriculture Symposium “Agrosym 2016”, Jahorina 5-8 October, 2017, Bosnia and Hercegovina	0,5
8	Markoski, M., Barovic, G., Mitkova, Tatjana., Tanaskovik, V., Spalević, V. (2017). CONTENTS OF EXCHANGEABLE CATIONS OF THE SOILS FORMED UPON LIMESTONES AND DOLOMITES, UAB - BENA CONFERENCE, Alba Iulia, Romania, 25-27 May, 2017	0,5
	Апстракти објавени во зборник на конференција	
1	Cukaliev, O., Tanaskovic, V., Mukaetov, D., Kiprijanovski, M., Nechkovski, S., (2015). IRRIGATION SCHEDULING OF APPLE ORCHARDS BASED ON SOIL WATER PROPERTIES IN PRESPA REGION IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA, International Conference on Soil, 4-6 May, Tirana, Albania	1
2	Srdevic, B., Srdjevic, Z., Tanaskovic, V., Cukaliev, O. (2017) ADVANCES IN USAGE OF SYSTEMS ANALYSIS TECHNIQUES IN MANAGING WATER RESOURCES, 2 nd International Balkan Agriculture Congress, 16-18 May, 2017, Tekirdag, Turkey	1

3	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Milena Moteva, Srdjevic, B., Markoski, M., Savic, R., Laima Taparauskiene, Ondrasek, G., Spalevic, V., Nechkovski, S., (2017). DYNAMICS OF SOIL MOISTURE CONTENT IN DIFFERENT IRRIGATION AND FERTIGATION TECHNIQUES OF PRUNED PEPPER. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
4	Cukaliev, O., Mitkova, T., Vukelikj Sutovska M., Tanaskovik, V., Markoski, M. (2017). SOIL AND WATER RESOURCES AS A FUNCTION OF THE AGRICULTURAL PRODUCTION IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
5	Mirchevski, M., Cukaliev, O., Tanaskovikj, V., Delovski, S., (2017). DESIGN OF A REAL TIME IRRIGATION SCHEDULING BASED ON WIRELESS SENSORS AND AGRO-METEOROLOGICAL METHODS. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
6	Taparauskiene, L., Adamonyte, I., Tanaskovikj, V., (2017). SOIL MOISTURE CONTROL: LITHUANIAN CASE ON EIP OPERATIONAL GROUP. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
7	Markoski, M., Mitkova Tatjana, Tanaskovikj, V., Spalević V., (2017). CONTENT OF HUMUS OF THE SOILS FORMED UPON LIMESTONES AND DOLOMITES. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
8	Spalevic, V., Barovic, G., Vujacic, D., Jovanovic, M., Behzadfar, M., Simunic, I., Markoski, M., Tanaskovikj, V., (2017). COMPUTING THE SEDIMENT DELIVERY USING THE RIVER BASIN MODEL: A CASE STUDY OF THE S5-1 CATCHMENT OF THE SHIRINDAREH WATERSHED, IRAN. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
9	Kiprijanovski, M., Tanaskovikj, V., Gjamovski, V., Arsov, T. (2017). EFFECT OF TREE-ROW MULCHING ON SOME SOIL CHARACTERISTICS, GROWTH AND PRODUCTIVITY OF THE PEARTREES. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid, Republic of Macedonia, 18-20 October, 2017	1
10	Вкупно	169,62
Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	Координатор во подготовката на елаборат за нова студиска програма	
1	Координатор во подготвка на акредитација на студиски програми на прв циклус студии-2017/18	1
2	Координатор во подготвка на акредитација на студиски програми на втор циклус студии-2017/18	1
3	Координатор во подготвка на акредитација на студиски програми на трет циклус студии-2017/18	1
	Студија, физибилити-студија, истражување на пазарот (одговорен или соработник)	

1	Иљовски, И., Танасковиќ, В., Мукаетов, Д., Нечковски, С., Маркоски, М., Јанкуловски, Ж., (декември 2013 година). Студија за утврдување на времето и нормата на залевање на земјоделските култури во битолскиот дел на Пелагонија. Студија изработена во рамки на проектот: Интерактивен систем за поддршка на фармерите за ефикасно користење и управување со водите-РУЛАНД преку ИПА - програма за меѓугранична соработка. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна.	1
2	Мукаетов, Д., Танасковиќ, В., Маркоски, М., Јанкуловски, Ж., Нечковски, С. (декември 2013 година). Студија за утврдување на својствата на почвата во Пелагониската котлина. Студија изработена во рамки на проектот: Интерактивен систем за поддршка на фармерите за ефикасно користење и управување со водите-РУЛАНД преку ИПА програма за меѓугранична соработка. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна.	1
3	Танасковиќ, В., Маркоски, М., Нечковски, С., Иљовски, И. (декември 2013 година). Студија за утврдување на модели за примена на компјутерско решение за определување на времето и нормата на залевање на земјоделските култури во битолскиот дел на Пелагонија. Студија изработена во рамки на проектот: Интерактивен систем за поддршка на фармерите за ефикасно користење и управување со водите-РУЛАНД преку ИПА-програма за меѓугранична соработка. Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна.	2
4	Поповска Цветанка, Ѓешовска Виолета, Јовановски, М., Доневска Катерина., Танасковиќ, В., Чукалиев, О., Нацка Марина, Елизабета Вељаноска-Сарафиловска, Блинков, И., Пешевски, И., Минчев, И., (2014). Хидрогеолошка студија на сливот на Преспанското Езеро. Hydrogeological Study for the Lake Prespa Watershed. УНДП и Градежен факултет - Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.	1
5	Кипријановски, М., Мукаетов, Д., Танасковиќ, В., Чукалиев, О., Лазаревска, Станислава., Постоловски, М., Димитриевски, Д., Стојчевска М. Александра., Стаменковска Ј. Ивана. (2014). Прирачник за воведување на агроеколошки мерки во јаболковото производство во Преспа. Проект за заштита на Преспанското Езеро. Швајцарска агенција за развој и соработка (SDC) и програма за развој на обединетите нации (UNDP), прирачник	1
6	Кипријановски, М., Танасковиќ, В., Димов, З., Белески, К., Банџо, С., Ѓамовски, В., Чукалиев, О., Мукаетов, Д., (2015). Примена на мерки за адаптација на земјоделството кон климатските промени. Финален извештај за тригодишните истражувања. USAID и Мрежа за рурален развој на Република Македонија, прирачник	1
7	Кипријановски, М., Чукалиев, О., Лазаревска, Станислава., Мукаетов, Д., Танасковиќ, В., Димитриевски, Д., Стаменковска Ј. Ивана. (2017). Прирачник Агроеколошки мерки за производство на јаболка. Проект за управување со сливот на река Струмица. Швајцарска агенција за развој и соработка (SDC) и програма за развој на обединетите нации (UNDP), во партнерство со Министерство за животна средина и просторно планирање, општините од регионот и Центарот за развој на Југоисточниот плански регион, прирачник	1

8	Чукалиев, О., Танасковиќ, В., Мукаетов, Д., Лазаревска, Станислава. (2017). Прирачник Агроеколошки мерки за производство на домати и пиперка. Проект за управување со сливот на река Струмица. Швајцарска агенција за развој и соработка (SDC) и програма за развој на обединетите нации (UNDP), во партнерство со Министерство за животна средина и просторно планирање, општините од регионот и Центарот за развој на Југоисточниот плански регион, прирачник	1
9	Чукалиев, О., Танасковиќ, В., Мукаетов, Д., Лазаревска, Станислава. (2017). Прирачник Агроеколошки мерки за овоштарството. Проект за управување со сливот на река Струмица. Швајцарска агенција за развој и соработка (SDC) и програма за развој на обединетите нации (UNDP), во партнерство со Министерство за животна средина и просторно планирање, општините од регионот и Центарот за развој на Југоисточниот плански регион, прирачник	1
	Учество во промотивни активности на Факултетот	
1	Учество во промотивни активности на ФЗНХ - Скопје 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/2018 (4 години * 0.5)	2
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
	Уредник на меѓународно научно/стручно списание	
1	Главен уредник и член на Научниот одбор на меѓународното списание за земјоделски науки, храна и животна средина, во издание на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје-JAFES	3
	Член на уредувачки одбор на меѓународно научно/стручно списание	
1	Член на Уредувачкиот одбор на меѓународното научно и стручно списание Agriculturae Conspectus Scientificus, во издание на Земјоделскиот факултет при Универзитетот во Загреб	1
2	Член во Уредувачки одбор на списанието Agriculture & Forestry, во издание на Универзитетот во Црна Гора, Биотехнички факултет во Подгорица, Црна Гора	1
	Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	
1	Член на Организационски одбор на II меѓународен симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна. 6-8 октомври 2015 година, Охрид	1
2	Член на Научен програмски одбор на II меѓународен симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна. 6-8 октомври 2015 година, Охрид	1
3	Член на Секретаријат на II меѓународен симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна. 6-8 октомври 2015 година, Охрид	1
4	Член на Научниот одбор на VII меѓународен научен Симпозиум за земјоделство, одржан од 6 до 9 октомври 2016 година, во Јахорина, Босна и Херцеговина	1
5	Член на Научниот одбор на Симпозиум за Дијарбакир, одржан во периодот од 2 до 4 ноември 2016 година, во Дијарбакир, Турција.	1
6	Член на Научниот одбор на VII меѓународен научен симпозиум за сточарство, 14-16 септември 2017 година, Скопје, Република Македонија	1

7	Член на Научниот одбор на VIII меѓународен научен симпозиум за земјоделство, одржан од 5 до 8 октомври 2017 година, во Јахорина, Босна и Херцеговина	1
8	Член на Организациски одбор на III меѓународен симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна. 18-20 октомври 2017 година, Охрид	1
9	Член на Научен програмски одбор на III меѓународен симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна. 18-20 октомври 2017 година, Охрид	1
Студиски престој во странство		
1	Поканет научник на Global Forum for Innovations in Agriculture (GFIA 2015), одржан во Абу Даби, Обединети Арапски Емирати, во организација на Abu Dhabi Food Control Authority, одржан од 9 до 11 март, 2015 година	0.5
2	Обука на тема "Stepping Beyond Conventional Water Resources Management with WEAP (StepInWEAP)", во рамки на CEI Regional Cooperation for European Integration, а во организација на Земјоделскиот факултет во Нови Сад и Универзитетот од Фиорентина, одржан од 27 до 30 декември 2015 година	0.5
Членство во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира научноистражувачка дејност (ФП7, ЦОСТ, ИЦГЕБ, ИЕАЕ и сл.)		
1	Член на национален управувачки комитет (на ГЕФ ПМГ Македонија) 2016/2017 година - сеуште	2
Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект (носител)		
1	Заштита на водите за одржлив развој на земјоделството при стопанисување со хидромелиоративните системи. Билатерелен проект помеѓу Република Хрватска и Република Македонија, финансиран од МОН, 2012-2014	1
2	Coordinating and Integpating state-of-the-art Earth Observation Activities in the regions of North Africa, Middle East, and Balkans and Developing Links with GEO related initiatives towards GEOSS - GEO-CRADLE, Horizon 2020, 2015-2018	1
3	"Joint innovative actions on sustainable management of soil and water ecosystems under WFD, ONE-RIVER". INTERREG IPA Cross-Border Cooperation Programme Greece-The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2014-2020. (2016)	1
4	Applied agrometeorological solutions for the promotion of sustainable agriculture and the protection of environmental resources, со акроним AGROSUSTAIN. проект во рамките на INTERREG IPA CBC, Програма за прекугранична соработка Грција-Македонија 2014-2020 (2016)	2
Декан		
1	Декан на Факултетот за земјоделски науки и храна-УКИМ (од 2017 до сеуште)	6
Продекан		
1	Продекан за настава на ФЗНХ-УКИМ во мандатниот период септември април 2013-април 2017	4
Член на универзитетска комисија		
1	Член на Конкурсна комисија на УКИМ 2016-2017	1
Член на факултетска комисија		

1	Член на Комисија за настава на Факултетот за земјоделски науки и храна - Скопје (април 2013 - април 2017)	0,5
2	Член на Советот за втор циклус студии (Комисија за втор циклус студии) на Факултетот за земјоделски науки и храна - Скопје (април 2013 - април 2017)	0,5
3	Член на Конкурсна комисија за уписи на студенти на прв циклус студии на Факултетот за земјоделски науки и храна - Скопје (април 2013 - април 2017)	0,5
4	Член на Комисија за избор на истакнати стручњаци од практиката на Факултетот за земјоделски науки и храна - Скопје	0,5
5	Член на Комисија за нормативна дејност на Факултетот за земјоделски науки и храна - Скопје (мај 2017 - сеуште)	0,5
	Член на комисија за избор во звање	
1	Член на Комисија за избор во звање доцент, м-р Маргарита Давитковска, 2014 година	0,2
	Вкупно	50,7
ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ		Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ		81,5
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ		169,62
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ		50,70
Вкупно		301,79

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Ордан Чукалиев, с.р.
2. Проф. д-р Илија Иљовски, с.р.
3. Проф. д-р Татјана Миткова, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ХЕМИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Факултетот за земјоделски науки и храна при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 10.7.2018 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област хемија, и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет, бр. 02-606/3-1, донесена на 7.9.2018 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Биљана Петановска-Илиевска, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Мирјана С. Јанкуловска, вонреден професор на Факултетот за земјоделски науки и храна, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и д-р Љубица Каракашова, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во научната област хемија, во предвидениот рок се пријави д-р Ленче Велкоска-Марковска, доцент на Катедрата за квалитет и безбедност на храна, Институт за храна, при Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

3. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Кандидатката доц. д-р Ленче Велкоска-Марковска е родена на 6.9.1974 година, во Скопје. Средно образование завршила во Скопје, во 1993 година, со одличен успех. Со високо образование се стекнала на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Дипломирала на 16.4.1999 година, со просечен успех 8,88, со што се стекнала со степен на образование дипломиран инженер по хемија.

Кандидатката активно се служи со англискиот јазик.

Во учебната 1999/2000 се запишала на втор циклус (магистерски) студии на отсеко аналитичка хемија во рамките на Институтот за хемија при Природно-математичкиот факултет во Скопје. Студиите ги завршила во 2008 година, со просечен успех 10,00. На 12.11.2008 година го одбрала магистерскиот труд на тема: „Разработка на HPLC-методи за истовремено определување на активните компоненти фенмедифам, десмедифам и етофумесат во пестицидната формулација Inter of“.

Докторска дисертација пријавила во декември 2008 година на Природно-математичкиот факултет во Скопје. Дисертацијата на тема: „Разработка на HPLC-методи за квантитативно определување на некои хербициди и органофосфорни инсектициди во различни матрици“ ја одбрала на 9.10.2013 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Симка Петровска - Јовановиќ, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, член, проф. д-р Зоран Здравковски, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, член, доц. д-р Мирјана Јанкуловска, доцент на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, член, проф. д-р Биљана Петановска - Илиевска, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, ментор и проф. д-р Марина Стефова, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, коментор. Со тоа се стекнала со научниот степен доктор на науки од научната област хемија.

На 5.10.2000 година е избрана во звањето помлад асистент на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје во научната област хемија.

Во моментот е доцент на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ бр. 1068 од 31.12.2013 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од почетокот на кариерата, објавени во Билтенот бр. 759, 888, 1025 и 1068, како и вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатката од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

4. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТКАТА ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Во рамките на наставно-образовната дејност на УКИМ, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје, кандидатката д-р Ленче Велкоска-Марковска изведува настава на прв циклус студии по предметот Хемија на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна, Агоекономика и Екоземјоделство, вежби по предметот Хемија на сите студиски програми, настава по предметот Аналитичка хемија, на студиската програма Преработка на земјоделски производи-модул: растителни преработки, вежби по предметот Аналитичка хемија на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна и Преработка на земјоделски производи-модул: растителни преработки, вежби по предметот Хемиско-физички опасности во храна на студиската програма Квалитет и безбедност на храна и настава на втор циклус студии по предметот Додатоци во храна.

Кандидатката била ментор на 8 дипломски.

Кандидатката учествувала како член во комисија за оцена/или одбрана на 14 дипломски и на 2 магистерски трудови.

Научноистражувачка дејност

Д-р Ленче Велкоска-Марковска има објавено вкупно 25 научни трудови од соодветната област, од кои 4 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание), 10 труда во меѓународни научни списанија, 2 труда во научни/стручни списанија, 7 труда во зборници на трудови и 2 труда во зборник од научен собир.

Д-р Ленче Велкоска-Марковска учествувала како член во 1 научен национален проект и 2 научни меѓународни проекта.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Д-р Ленче Велкоска-Марковска е активно вклучена во стручно-апликативната работа на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.

Кандидатката д-р Ленче Велкоска-Марковска била раководител на Катедрата за квалитет и безбедност на храна во состав на Институтот за храна на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје во периодот 2014-2017 и секретар на Наставно-научниот колегиум на студиската програма Квалитет и безбедност на храна во периодот 2017-2021.

Стручно усовршување во странство остварила со студиски престој во Израел (International R&D Course on postharvest physiology, pathology & handling of fresh commodities), 2016 година.

Особена активност кандидатката покажува во дејностите од поширок интерес. Активно е вклучена во работата на следниве стручни комисии и работни групи:

- Комисија за државен натпревар по хемија на млади истражувачи од Република Македонија, организиран од Народна техника;
- Комисија за државен натпревар по применета хемија на млади техничари и природници, организиран од Народна техника.

Д-р Ленче Велкоска-Марковска е активно вклучена во работата на различни комисии на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ, и тоа:

- член на Конкурсна комисија за реализирање на конкурсот за упис на нови студенти на прв циклус студии на ФЗНХ во состав на УКИМ во Скопје, во учебната 2016/2017 и 2017/18 година;
- член на Комисија за работа на Библиотеката на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје во периодот 2014-2017 и 2017-2021;
- член на Комисија за меѓународна соработка на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје во периодот 2017-2021;
- член на секретаријатот на Меѓународниот симпозиум за земјоделство и храна (International Symposium for Agriculture and Food, Ohrid), 2017.

Во изборниот период, д-р Ленче Велкоска-Марковска како член учествувала во изготвување и пријавување на 2 научни проекта.

Оценка од самоевалуација

Кандидатката д-р Ленче Велкоска-Марковска, во учебната 2016/2017 година, доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за земјоделски науки и храна.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на целокупната доставена документација и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно ја вреднува и ја оценува наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност, како и дејноста од поширок интерес на д-р Ленче Велкоска-Марковска.

Врз основа на изнесените податоци за севкупната активност на кандидатката од последниот избор до денес, Комисијата заклучи дека д-р Ленче Велкоска-Марковска поседува научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област хемија.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, д-р Ленче Велкоска-Марковска да биде избрана во звањето вонреден професор во научната област хемија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

- 1. Проф. д-р Биљана Петановска-Илиевска,**
редовен професор на Факултетот за земјоделски науки
и храна во Скопје, с.р.
- 2. Проф. д-р Мирјана С. Јанкуловска,**
вонреден професор на Факултетот за земјоделски
науки и храна во Скопје, с.р.
- 3. Проф. д-р Љубица Каракашова**
редовен професор на Факултетот за земјоделски науки
и храна во Скопје, с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:** д-р Ленче Велкоска - Марковска**Институција:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје**Научна област:** хемија**НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред. број	Назив на активностa (наставно-образовна):	Поени
	Одржување на настава од прв циклус студии	
1.	Одржување на настава од прв циклус студии: хемија (4+2), на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна, Агроекономика, Екоземјоделство, зимски семестар (прв, I), 2014/15	3,6
2.	Одржување на настава од прв циклус студии: амбалажа и пакување на храна (3+2)/2, на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, летен семестар (осми, VIII), 2014/15	1,5
3.	Одржување на настава од прв циклус студии: хемија (4+2), на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна, Агроекономика, Екоземјоделство, зимски семестар (прв, I), 2015/16	3,6
4.	Одржување на настава од прв циклус студии: хемија (4+2), на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна, Агроекономика, Екоземјоделство, зимски семестар (прв, I), 2016/17	3,6
5.	Одржување на настава од прв циклус студии: хемија (4+2), на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна, Агроекономика, Екоземјоделство, зимски семестар (прв, I), 2017/18	3,6
6.	Одржување на настава од прв циклус студии: аналитичка хемија (3+2)/2, на студиската програма Преработка на земјоделски производи, зимски семестар (трет, III), 2017/18	1,5
	Одржување на вежби од прв циклус студии	
7.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Аналитичка хемија (0+2), на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна	3,6

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
	и Преработка на земјоделски производи, летен семестар (четврти, IV), 2013/14	
8.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Амбалажа и пакување на храна (0+2), на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, летен семестар (осми, VIII) 2013/14	0,9
9.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Хемија (0+2), сите студиски програми, зимски семестар (прв, I), 2014/15	6,3
10.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Аналитичка хемија (0+2), студиски програми: Квалитет и безбедност на храна и Преработка на земјоделски производи, летен семестар (трет, III), 2014/15	1,8
11.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Амбалажа и пакување на храна (0+2), на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, летен семестар (осми, VIII), 2014/15	0,9
12.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Хемиско-физички опасности во храна (0+2), на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, летен семестар (осми, VIII), 2014/15	2,7
13.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Аналитичка хемија (0+2), на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна и Преработка на земјоделски производи, летен семестар (трет, III), 2015/16	4,5
14.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Хемиско-физички опасности во храна (0+2), на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, летен семестар (осми, VIII), 2015/16	1,8
15.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Аналитичка хемија (0+2), на студиските програми: Квалитет и безбедност на храна и Преработка на земјоделски производи, летен семестар (трет, III), 2016/17	4,5
16.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Хемиско-физички опасности во храна (0+2), на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, летен семестар (осми, VIII), 2016/17	1,8
17.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Хемија (0+2), сите студиски програми, зимски семестар (прв, I), 2017/18	8,1
18.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Хемиско-физички опасности во храна (0+2), на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, летен семестар (осми, VIII), 2017/18	0,9
	Одржување на консултации од прв циклус студии	

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
19.	Консултации со студенти, летен семестар 2013/14 (90 студенти)	0,18
20.	Консултации со студенти, зимски и летен семестар 2014/15 (195 студенти)	0,39
21.	Консултации со студенти, зимски и летен семестар 2015/16 (205 студенти)	0,41
22.	Консултации со студенти, зимски и летен семестар 2016/17 (190 студенти)	0,38
23.	Консултации со студенти, зимски и летен семестар 2017/18 (190 студенти)	0,38
	Одржување на настава од втор циклус студии	
24.	Одржување на настава од втор циклус студии: Додатоци во храна, 60 часа, на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, двогодишни и едногодишни студии, зимски семестар, (прв, I и трет, III), 2014/15	3
25.	Одржување на настава од втор циклус студии: Додатоци во храна, 60 часа, на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, двогодишни и едногодишни студии, зимски семестар, (прв, I и трет, III), 2015/16	3
26.	Одржување на настава од втор циклус студии: Додатоци во храна, 60 часа, на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, двогодишни и едногодишни студии, зимски семестар, (прв, I и трет, III), 2016/17	3
27.	Одржување на настава од втор циклус студии: Додатоци во храна, 60 часа, на студиската програма Квалитет и безбедност на храна, двогодишни и едногодишни студии, зимски семестар, (прв, I и трет, III), 2017/18	3
28.	Консултации со студенти на втор циклус студии во учебните 2014/15, 2015/16, 2016/17 и 2017/18 години	0,02
	Подготовка на нов предмет (предавања и вежби)	
29.	Хемија, прв циклус студии, предавања	1
30.	Амбалажа и пакување на храна, прв циклус студии, предавања и вежби	1,5
31.	Хемиско-физички опасности во храна, прв циклус студии, вежби	0,5
32.	Додатоци во храна, втор циклус студии, предавања и вежби	1,5
	Член на комисија за оцена и одбрана на магистратура	

Ред. број	Назив на активностa (наставно-образовна):	Поени
33.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд: „Најчести несообразности при постапката за акредитација на лабораториите за тестирање на храна во Р. Македонија“, изработен од дипл. инж. Теодора Ташевска, 2014.	0,3
34.	Член на комисија за оцена или одбрана на магистерски труд: „Утврдување на степен на прочистеност и концентрација на химозин и негови еквиваленти во комерцијални препарати“, изработен од дипл. земј. инж. Томе Несторовски, 2017.	0,3
	Ментор на комисија за оцена и одбрана на дипломски работи	
35.	Ментор на дипломски труд: „Разработка на RRLC метод за определување на хлорогена киселина во производот CIRKON“, изработен од Теодор Јакимовски, 2015.	0,2
36.	Ментор на дипломски труд: „Разработка и валидација на RRLC метод за определување на хлорогена киселина во зелено кафе“, изработен од Кристијан Христовски, 2016.	0,2
37.	Ментор на дипломски труд: „Разработка на RRLC метод за определување на хлорогена киселина во екстракти од видовите на родот <i>Echinacea</i> “, изработен од Ангел Михајловски, 2016.	0,2
38.	Ментор на дипломски труд: „Определување на остатоци од некои пестициди во јаболков сок со помош на течна хроматографија, изработен од Никола Симоновски, 2017.	0,2
39.	Ментор на дипломски труд: „Примена на RRLC метод за определување на аспартам во пијалаци за спортисти“, изработен од Илирјана Села, 2017.	0,2
40.	Ментор на дипломски труд: „Разработка на HPLC метод за определување на аспартам во јаболков сок“, изработен од Тамара Лукешевиќ, 2017.	0,2
41.	Ментор на дипломски труд: „Разработка на HPLC метод за определување на ацесулфам-К во јаболков сок“, изработен од Бојана Митревска, 2017.	0,2
42.	Ментор на дипломски труд: „Разработка на RRLC метод за истовремено определување на аспартам и ацесулфам-К во јаболков сок“, изработен од Ивана Стојаноска, 2017.	0,2
	Член на комисија за оцена и одбрана на дипломски труд	

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
43.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Методи за определување на аспартам во храна“, изработен од Горан Јанев, 2015.	0,1
44.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Пакување на прехранбени производи во модифицирана атмосфера од гасови“, изработен од Ивона Тасеска, 2015.	0,1
45.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Карактеристики на амбалажните филмови и обвивки коишто може да се јадат за пакување на храна“, изработен од Дијана Милосављева, 2015.	0,1
46.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Можности и примена на полиетилен терефталат (PET) како амбалажа за пакување на пијалаци и храна“, изработен од Викторија Соколовска, 2015.	0,1
47.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Влијание на амбалажниот материјал врз квалитетот и безбедноста на прехранбените производи“, изработен од Тања Силјановска, 2015.	0,1
48.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Влијание на амбалажата врз рокот на траење на прехранбените производи“, изработен од Даниела Димовска, 2015.	0,1
49.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Методи за определување на бензоати и сорбати во храна“, изработен од Владимир Арсов, 2016.	0,1
50.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Лековити аспекти на самоникнатите видови“, изработен од Елизабета Милисева, 2016.	0,1
51.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Самоникнати отровни растенија - карактеристики и значење“, изработен од Натка Среброва, 2016.	0,1
52.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Пакување на пиперки во модифицирана атмосфера при различна температура на складирање“, изработен од Дарко Пеовски, 2017.	0,1
53.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Влијание на амбалажата и температурата на складирање врз рокот на траење на краставици“, изработен од Ивана Драгановска, 2017.	0,1

Ред. број	Назив на активнoста (наставно-образовна):	Поени
54.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Определување на аспартам во енергетски пијалаци со примена на HPLC“, изработен од Ивана Талевска, 2017.	0,1
55.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Отровни видови од фамилијата <i>Ranunculaceae</i> и нивна примена“, изработен од Слаѓана Ристеска, 2017.	0,1
56.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Спектрофотометриско определување на витамин С“, изработен од Катерина Врангеловска, 2017.	0,1
Интерна скрипта од предавања		
57.	Амбалажа и пакување на храна, интерна скрипта за студентите од Факултетот за земјоделски науки и храна, 100 страници, Скопје, 2014	4
Интерна скрипта од вежби		
58.	Хемија, дневник за вежби по хемија, за студентите од Факултетот за земјоделски науки и храна, 58 страници, Скопје, 2014	3
59.	Хемиско–физички опасности во храна, дневник за лабораториски вежби за студентите од Факултетот за земјоделски науки и храна, 28 страници, Скопје, 2014	3
Пакет материјали за одреден предмет		
60.	Пакет материјали за предметот додатоци во храна	1
Вкупно		88,06

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
Учесник во национален научен проект		
1.	Промена на содржина на каротениди кај пиперка (<i>Capsicum annuum</i>) индустриска (<i>Куршовска капија</i>) и зачинска (<i>Хорџов</i>) при сушење, УКИМ, 2015.	3
Учесник во меѓународен научен проект		
2.	Characterization and integrated utilization of advanced wheat mutant lines for food and feed. IAEA – Viena, 2012 - 2015.	5

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
3.	PRO-METROFOOD “Progressing towards the construction of METROFOOD-RI”-Infrastructure for promoting metrology in food and nutrition, Grant Agreement n°. 739568 (H2020 INFRADEV-02-2016), 2017.	5
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	
4.	L. Velkoska-Markovska, B. Petanovska-Ilievska, Optimization and development of a SPE-HPLC-DAD method for the determination of atrazine, malathion, fenitrothion, and parathion pesticide residues in apple juice, <i>Maced. J. Chem. Chem. Eng.</i> 32(2), 299–308, (2013), (JCR IF (2013) = 0,821).	6,14
5.	Л. Велкоска-Марковска, Б. Петановска-Илиевска. Разработка на RP-HPLC метод за квантитативно определување на 2,4-D во пестицидни формулации, <i>Заштитна на растенија</i>, Скопје, 26/27 (XXIV), 145-151 (2013).	5,4
6.	Markovski A., D. Petkovski, L. Velkoska Markovska , Grafting of Chestnut (<i>Castanea sativa</i> Mill.) on various Oak species (<i>Quercus</i> sp.) as a rootstocks, <i>Soil and Plant Journal</i> , 62(3), 157-170 (2013).	4,8
7.	Aleksandar Markovski, Lence Velkoska-Markovska , Investigation of the morphometric characteristics of jujube types (<i>Zizyphus jujuba</i> Mill.) fruits in Republic of Macedonia, <i>Genetika</i> , 47(1), 33-43, (2015), (JCR IF (2015) = 0,308).	5,68
8.	Velkoska-Markovska L., Petanovska-Ilievska B, Quantitative determination of 2,4-D in pesticides Monosan herbi and DMA-6, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i>, 67, 62-67 (2016).	5,4
9.	T. Eftimova - Tashevska, B. Petanovska-Ilievska, E. Dimitrieska-Stojkovik, L. Velkoska-Markovska, Common nonconformities during procedure for accreditation of the food testing laboratories in the R. Macedonia, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i>, 67, 1-10 (2016).	3,6
10.	Jankulovska M. S., Velkoska-Markovska L. , Petanovska-Ilievska B., Trpkovska S., High-performance liquid chromatography method for determination of preservatives in beverages, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , 67, 18-25 (2016).	3,6

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
11.	Petanovska-Ilievska B., Velkoska-Markovska L. , Stojanovska I, Jankulovska S. M., Development of high speed RRLC method for quantitative determination of some pesticide residues in apple juice, Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, 67, 26-32 (2016).	3,6
12.	Velkoska-Markovska L. , Petanovska-Ilievska B., Stojanovska I., Jankulovska S. M., SPE-RRLC determination of some pesticide residues in apple juice, Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, 67, 11-17 (2016).	3,6
13.	Frosina Babanovska-Milenkovska, Ljubica Karakasova, Biljana Petanovska-Ilievska, Silvana Manasievska-Simic, Elizabeta Miskoska-Milevska, Lence Velkoska-Markovska , Mirjana Jankulovska, Change in the quality properties of two different pepper varieties in fresh and dried condition, Agriculture & Food, Journal of International Scientific Publications, Volume 4, 250-259 (2016).	3,6
14.	Markovski A., Velkoska-Markovska L. , Content of vitamin C in the fruits of jujube (<i>Ziziphus jujuba</i> Mill.) varieties and their progenies, Agriculture & Forestry, 62(2), 217-225 (2016).	5,4
15.	Petanovska-Ilievska B., Velkoska-Markovska L. , Jankulovska S. M., Development of reversed – phase high performance liquid chromatography method for simultaneous determination of sodium benzoate and potassium sorbate in beverages, Acta Chromatographica, 29(3), 345-358 (2017), (JCR IF (2016) = 0,755).	5,4
16.	Velkoska-Markovska L. , Petanovska-Ilievska B., Markovski A., Application of rapid resolution liquid chromatography to the analysis of some pesticide residues in apple juice, Agriculture & Forestry, 63(3), 207-219 (2017).	4,8
17.	L. Velkoska-Markovska , B. Petanovska-Ilievska, M. S. Jankulovska and U. Ilievski, Development and validation of high performance liquid chromatography method for determination of some pesticide residues in table grape, Acta Chromatographica, published online (2017), DOI:10.1556/1326.2017.00330, (JCR IF (2016) = 0,755).	4,05
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	
18.	Markovski A., L. Velkoska-Markovska, Dynamics of Jujube (<i>Zizyphus jujuba</i> Mill.) fruit growth, Scientific Conference “Challenges in modern	2,7

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	agricultural production”, Book of proceedings, Sec. 1, pp. 63-70, 2015, Skopje, Republic of Macedonia.	
19.	Velkoska-Markovska L. , Petanovska-Ilievska B., Markovski A., Development and Validation of RP-HPLC Method for Determination of Pesticide Residues in Apple Juice, <i>Book of proceedings of the 3rd IMEKOFOODS Metrology Promoting Harmonization & Standardization in Food & Nutrition</i> , 286-289 (2017), 1-4 October 2017, Thessaloniki, Greece.	2,4
	Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	
20.	Д. Милосавлева, Л. Велкоска-Марковска , Б. Петановска-Илиевска, М. С. Јанкуловска, Карактеристики на амбалажните филмови и обвивки коишто може да се јадат за пакување на храна, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , Vol. 65, 19-27 (2015).	2,4
21.	Т. Јакимоски, Б. Петановска-Илиевска, М. С. Јанкуловска, Л. Велкоска-Марковска , RRLC метод за определување на хлорогена киселина во производот Cirkon, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , Vol. 65, 1-10 (2015)	2,4
	Трудови објавени во зборник на трудови на в.о. институција	
22.	Велкоска-Марковска Л. , Петановска-Илиевска Б. Примена на реверзно-фазна високоефикасна течна хроматографија за определување на активните компоненти во препаратот Inter of, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , 62, 13-21 (2014).	1,8
23.	Б. Петановска-Илиевска, Г. Јанев, Л. Велкоска-Марковска , М. С. Јанкуловска, Методи за определување на аспартам во храна, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , Vol. 61, 38-44 (2014).	1,2
24.	Б. Петановска-Илиевска, В. Арсов, Л. Велкоска-Марковска , М. С. Јанкуловска, Методи за определување на бензоати и сорбати во храна, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , Vol. 61, 1-12 (2014).	1,2
25.	Д. Димовска, М. С. Јанкуловска, Л. Велкоска-Марковска , Б. Петановска-Илиевска, Влијание на амбалажата врз рокот на траење на прехранбените производи, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , Vol. 61, 29-37 (2014).	1,2
26.	Т. Силјановска, М. С. Јанкуловска, Л. Велкоска-Марковска , Б. Петановска-Илиевска, Влијание на амбалажниот материјал врз квалитетот и безбедноста на прехранбените производи, <i>Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences</i> , Vol. 61, 22-28 (2014).	1,2
27.	В. Соколовска, Л. Велкоска-Марковска , Б. Петановска-Илиевска, М. С. Јанкуловска, Можности и примена на	1,2

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	полиетилен терефталат (PET) како амбалажа за пакување на пијалаци и храна, Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 65, 11-18 (2015).	
28.	И. Тасеска, Л. Велкоска-Марковска , З. Богевска, М. С. Јанкуловска, Пакување на прехранбени прозиводи во модифицирана атмосфера од гасови, Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences, Vol. 65, 19-27 (2015).	1,2
	Учество на меѓународни собири: конгреси, конференции и симпозиуми	
29.	A. Markovski, L. Velkoska-Markovska, Dynamics of jujube (Zizyphus jujuba Mill.) fruit growth, Scientific Conference “Challenges in modern agricultural production“ 11th December, 2014, Skopje, Republic of Macedonia, (постер).	0,5
30.	Mirjana S. Jankulovska, Lenche Velkoska-Markovska , Ugrin Ilievski, Biljana Petanovska-Ilievska, Simultaneous determination of azoxystrobin, acetamiprid and metalaxyl pesticide residues in tomato by solid-phase extraction and rapid resolution liquid chromatography, EFSA’s 2 nd Scientific Conference, Shaping the future of food safety together, 14-16 October 2015, Milan, Italy, (постер).	0,5
31.	Velkoska-Markovska L., Petanovska-Ilievska B., Quantitative determination of 2,4-D in pesticides Monosan herbi and DMA-6, 2nd International Symposium for Agriculture and Food (ISAF), 07-09 October 2015, Ohrid, Republic of Macedonia, (постер).	0,5
32.	Jankulovska M. S., Velkoska-Markovska L. , Petanovska-Ilievska B., Trpkovska S., High-performance liquid chromatography method for determination of preservatives in beverages 2 nd International symposium for agriculture and food (ISAF), 07-09 October 2015, Ohrid, Republic of Macedonia, (усно соопштение).	1
33.	Petanovska-Ilievska B., Velkoska-Markovska L. , Stojanovska I, Jankulovska S. M., Development of high speed RRLC method for quantitative determination of some pesticide residues in apple juice, 2 nd International symposium for agriculture and food (ISAF), 07-09 October 2015, Ohrid, Republic of Macedonia, (усно соопштение).	1
34.	Velkoska-Markovska L. , Petanovska-Ilievska B., Stojanovska I., Jankulovska S. M, SPE-RRLC determination of some pesticide residues in apple juice 2 nd International symposium for agriculture	1

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	and food (ISAF), 07-09 October 2015, Ohrid, Republic of Macedonia, (усно соопштение).	
35.	T. Eftimova-Tashevska, B. Petanovska-Ilievska, E. Dimitrieska-Stojkovik, L. Velkoska-Markovska , Common nonconformities during procedure for accreditation of the food testing laboratories in the R. Macedonia, 2 nd International Symposium for Agriculture and Food (ISAF), 07-09 October 2015, Ohrid, Republic of Macedonia, (постер).	0,5
36.	Lenche Velkoska-Markovska, Biljana Petanovska-Ilievska, RP-HPLC method development for determination of pesticide residues in apple juice, Workshop on approaches for risk assessment of emerging contaminants with rounde table „How to use EU funds“ 16 - 17th November 2015, University of Novi Sad, Faculty of Technology Novi Sad, Novi Sad, Serbia, (усно соопштение).	1
37.	Frosina Babanovska-Milenkovska, Ljubica Karakasova, Biljana Petanovska-Ilievska, Silvana Manasievska-Simic, Elizabeta Miskoska-Milevska, Lenche Velkoska-Markovska , Mirjana Jankulovska, Change in the quality properties of two different pepper varieties in fresh and dried condition, 5th International Conference, 20–24 June 2016, Elenite Holiday Village, Bulgaria, (постер).	0,5
38.	Lenche Velkoska-Markovska, Biljana Petanovska-Ilievska, Rapid resolution liquid chromatography method development and validation for determination of some pesticide residues in apple juice, XXIV Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with internation participation, 11-14 September 2016, Ohrid, Republic of Macedonia, (постер).	0,5
39.	Lenche Velkoska-Markovska, Biljana Petanovska-Ilievska, Development and validation of rapid resolution liquid chromatography method for determination of 2,4-D in pesticide formulations, XXIV Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with internation participation, 11-14 September 2016, Ohrid, Republic of Macedonia, (постер).	0,5
40.	L. Velkoska-Markovska, B. Petanovska-Ilievska, A. Markovski, Application of high performance liquid chromatography to the analysis of pesticide in apple juice, International Conference “Organic Agriculture	0,5

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	for Agrobiodiversity Preservation”, 1 - 3 June 2017, Faculty of Agriculture, University of Novi Sad, Serbia, (постер).	
41.	Lenche Velkoska-Markovska , Mirjana S. Jankulovska, Biljana Petanovska-Ilievska, Kristijan Hristovski, RRLC-UV chromatographic metod used for determination of chlorogenic acid in green coffee, 17 th International Symposium and Summer School on Bioanalysis, CEEPUS, 2-7 July 2017, Ohrid, Macedonia, (постер).	0,5
42.	Velkoska-Markovska L. , Petanovska-Ilievska B., Markovski A., Development and Validation of RP-HPLC Method for Determination of Pesticide Residues in Apple Juice, 3 rd IMEKOFOODS Metrology Promoting Harmonization & Standardization in Food & Nutrition 1–4 October 2017, Thessaloniki, Greece, (постер).	0,5
43.	Velkoska-Markovska Lenche , Petanovska-Ilievska Biljana, Markovski Aleksandar, Determination of some pesticide residues in apple juice by high-performance liquid chromatography, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia, (усно соопштение).	1
44.	Velkoska-Markovska Lenche , Petanovska-Ilievska Biljana, Mihajlovski Angel, Rapid resolution liquid chromatography method for determination of chlorogenic acid in echinacea extracts, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia, (постер).	0,5
45.	Nestorovski Tome, Velkoska Markovska Lence , Srbinovska Sonja, Miskoska Milevska Elizabeta, Petanovska Ilievska Biljana, Popovski Zoran, Different approaches in analyzing of chymosine purity, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia, (усно соопштение).	1
46.	Ilievski Ugrin, Petanovska-Ilievska Biljana, Velkoska-Markovska Lenche , Jankulovska S. Mirjana, Simultaneous determination of some pesticide residues in apple samples using HPLC DAD, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia, (усно соопштение).	1
47.	Markovski Aleksandar, Velkoska-Markovska Lenche , Investigation of morphological characteristics of European Chestnut (<i>Castanea sativa Mill.</i>) genotypes in R Macedonia, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia, (постер).	0,5

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
48.	Lenche Velkoska-Markovska , Biljana Petanovska-Ilievska, Mirjana S. Jankulovska, Ugrin Ilievski, Application of the RRLC-UV-DAD method for determination of captan, folpet and metalaxyl residues in table grapes, VIII International Scientific Agriculture Symposium, "AGROSYM 2017", 05-08 October 2017, Jahorina, Bosnia and Herzegovina, (постер).	0,5
49.	Markovski A., L. Velkoska-Markovska , Possibility of grafting propagation of honeyberry (<i>Lonicera caerulea</i> L.), VIII International Scientific Agriculture Symposium "AGROSYM 2017", 05-08 October 2017, Jahorina, Bosnia and Herzegovina, (постер).	0,5
	Апстракти објавени во зборник на меѓународна конференција	
50.	Mirjana S. Jankulovska , Lenche Velkoska-Markovska, Ugrin Ilievski , Biljana Petanovska-Ilievska , Simultaneous determination of azoxystrobin, acetamiprid and metalaxyl pesticide residues in tomato by solid-phase extraction and rapid resolution liquid chromatography , EFSA's 2 nd Scientific Conference, Shaping the future of food safety together, Proceedings supplement, 130, 14-16 October 2015, Milan, Italy.	1
51.	Lenche Velkoska-Markovska , Biljana Petanovska-Ilievska, RP-HPLC method development for determination of pesticide residues in apple juice, Workshop on approaches for risk assessment of emerging contaminants with round table „How to use EU funds“, Book of abstracts, 17, 16 - 17 th November 2015, University of Novi Sad, Faculty of Technology Novi Sad, Novi Sad, Serbia.	1
52.	Lenche Velkoska-Markovska, Biljana Petanovska-Ilievska , Rapid resolution liquid chromatography method development and validation for determination of some pesticide residues in apple juice , XXIV Congress of Chemists and Technologists of Macedonia with international participation, Book of abstracts 55, 11-14 September 2016, Ohrid, Republic of Macedonia.	1
53.	Lenche Velkoska-Markovska , Biljana Petanovska-Ilievska, Development and validation of rapid resolution liquid chromatography method for determination of 2,4-D in pesticide formulations, XXIV Congress of Chemists and Technologists of	1

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	Macedonia with internation participation, Book of abstracts 56, 11-14 September 2016, Ohrid, Republic of Macedonia.	
54.	L. Velkoska-Markovska, B. Petanovska-Ilievska, A. Markovski, Application of high performance liquid chromatography to the analysis of pesticide in apple juice, International Conference “Organic Agriculture for Agrobiodiversity Preservation”, Book of abstracts 125, 1 - 3 June 2017, Faculty of Agriculture, University of Novi Sad, Serbia.	1
55.	Lenche Velkoska-Markovska , Mirjana S. Jankulovska, Biljana Petanovska-Ilievska, Kristijan Hristovski, RRLC-UV chromatographic metod used for determination of chlorogenic acid in green coffee, 17 th International Symposium and Summer School on Bioanalysis, CEEPUS, Book of abstracts, P-16, 64, 2-7 July 2017, Ohrid, Macedonia.	1
56.	Markovski A., L. Velkoska-Markovska , Petanovska-Ilievska B, Using computer vision softwares in morphological analyses of European Chestnut (<i>Castanea sativa</i> Mill.) genotypes, 3 rd IMEKOFOODS Metrology Promoting Harmonization & Standardization in Food & Nutrition, Book of Abstracts, 291, 1-4 October 2017, Thessaloniki, Greece.	1
57.	Velkoska-Markovska Lenche , Petanovska-Ilievska Biljana, Markovski Aleksandar, Determination of some pesticide residues in apple juice by high-performance liquid chromatography, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), Book of abstracts 159, 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia.	1
58.	Velkoska-Markovska Lenche , Petanovska-Ilievska Biljana, Mihajlovski Angel, Rapid resolution liquid chromatography method for determination of chlorogenic acid in echinacea extracts, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), Book of abstracts 160, 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia.	1
59.	Nestorovski Tome, Velkoska Markovska Lence , Srbinovska Sonja, Miskoska Milevska Elizabeta, Petanovska Ilievska Biljana, Popovski Zoran, Different approaches in analyzing of chymosine purity, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), Book of abstracts 163, 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia.	1
60.	Ilievski Ugrin, Petanovska-Ilievska Biljana, Velkoska-Markovska Lenche , Jankulovska S. Mirjana, Simultaneous determination of some pesticide residues in apple samples using HPLC DAD, 3 rd	1

Ред. број	Назив на активноста (научноистражувачка):	Поени
	International symposium for agriculture and food (ISAF), Book of abstracts 166, 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia.	
61.	Markovski Aleksandar, Velkoska-Markovska Lenche , Investigation of morphological characteristics of European Chestnut (<i>Castanea sativa Mill.</i>) genotypes in R Macedonia, 3 rd International symposium for agriculture and food (ISAF), Book of abstracts 210, 18-20 October 2017, Ohrid, Republic of Macedonia.	1
62.	Lenche Velkoska-Markovska , Biljana Petanovska-Ilievska, Mirjana S. Jankulovska, Ugrin Ilievski, Application of the RRLC-UV-DAD method for determination of captan, folpet and metalaxyl residues in table grapes, VIII International Scientific Agriculture Symposium, "AGROSYM 2017", Book of abstracts, 530, 05-08 October 2017, Jahorina, Bosnia and Herzegovina.	1
63.	Markovski A., L. Velkoska-Markovska , Possibility of grafting propagation of honeyberry (<i>Lonicera caerulea L.</i>), VIII International Scientific Agriculture Symposium "AGROSYM 2017", Book of Abstracts 168, 05-08 October 2017, Jahorina, Bosnia and Herzegovina.	1
	Вкупно	124,97

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
	Учество во промотивни активности на Факултетот	
1.	Учество во промотивни активности на Факултетот за земјоделски науки и храна во периодот: 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018.	2,5
	Учество во работа на комисији за државни натпревари	
2.	Учество во работа на Комисија за државен натпревар по еколошка хемија на млади истражувачи од Република Македонија, организиран од Народна техника, Неготино, 2015.	1
3.	Учество во работа на Комисија за државен натпревар по еколошка хемија на млади истражувачи од Република Македонија, организиран од Народна техника, Скопје, 2016.	1

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
4.	Учество во работа на Комисија за државен натпревар по применета хемија на млади техничари и природници, организиран од Народна техника, Прилеп, 2017.	1
5.	Учество во работа на Комисија за државен натпревар по аналитичка хемија на млади истражувачи од Република Македонија, организиран од Народна техника, Куманово, 2017.	1
6.	Учество во работа на Комисија за државен натпревар по еколошка хемија на млади истражувачи од Република Македонија, организиран од Народна техника, Куманово, 2017.	1
7.	Учество во работа на Комисија за државен натпревар по применета хемија на млади техничари и природници, организиран од Народна техника, Велес, 2018.	1
8.	Учество во работа на Комисија за државен натпревар по применета неорганска хемија на млади истражувачи од Република Македонија, организиран од Народна техника, Струмица, 2018.	1
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир		
9.	Член на програмски одбор на „International Conference on Modern research in Agricultural science and Environmental“, Kuala Lumpur –Malaysia, Dec 15th 2015	1
10.	Член на програмски одбор на „Second International conference on Modern Research in Agricultural Science and Environment“, Istanbul on March 14 th , 2016.	1
Раководител на внатрешна организациона единица		
11.	Раководител на Катедрата за квалитет и безбедност на храна во состав на Институтот за храна на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (2014-2017)	3
Член на факултетска комисија		
12.	Член на Комисија за работа на Библиотеката на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје (2014-2017)	0,5
13.	Член на Конкурсна комисија за реализирање на конкурсот за упис на нови студенти на прв циклус студии на ФЗНХ во состав на УКИМ во Скопје, во учебната 2016/2017 година	0,5
14.	Член на Конкурсна комисија за реализирање на конкурсот за	0,5

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
	упис на нови студенти на прв циклус студии на ФЗНХ во состав на УКИМ во Скопје, во учебната 2017/2018 година	
15.	Член на Секретаријатот на Меѓународниот симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на УКИМ во Скопје, 2017	0,5
16.	Член на Комисија за меѓународна соработка на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје (2017-2021)	0,5
17.	Член на Комисија за работа на Библиотеката на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје (2017-2021)	0,5
18.	Секретар на Наставно-научниот колегиум на студиската програма Квалитет и безбедност на храна (2017-2021)	0,5
	Студиски престој во странство до три месеци	
19.	International R&D Course on postharvest physiology, pathology & handling of fresh commodities, 7-26 February, Israel, 2016	0,5
	Изготвување и пријавување на научен/ образовен национален проект-соработник	
20.	Промена на содржина на каротениди кај пиперка (<i>Capsicum annuum</i>) индустриска (<i>куршовска капија</i>) и зачинска (<i>хорџош</i>) при сушење, 2015.	0,5
	Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект-соработник	
21.	“METROFOOD - Infrastructure for promoting Metrology in food and nutrition” coordinated by ENEA - Italian National Agency for new Technologies, Energy and Sustainable Economic Development ESFRI Roadmap, 2016	1
	Вкупно	20

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	88,06
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	124,97
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	20
Вкупно	233,03

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

- 1. Проф. д-р Биљана Петановска-Илиевска,**
редовен професор на Факултетот за земјоделски науки
и храна во Скопје, с.р.
- 2. Проф. д-р Мирјана С. Јанкуловска,**
вонреден професор на Факултетот за земјоделски
науки и храна во Скопје, с.р.
- 3. Проф. д-р Љубица Каракашова**
редовен професор на Факултетот за земјоделски науки
и храна во Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ОД НАУЧНАТА ОБЛАСТ ПЕДОЛОГИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, врз основа на конкурсот на Факултетот, објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ од 10.7.2018 година, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научната област педологија, на својата тринаесетта редовна седница одржана на 7. 9. 2018 година, со Одлука бр. 02-606/3-2, формира Рецензентска комисија во состав: д-р Татјана Миткова, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна, д-р Јосиф Митрикески, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна, во пензија и д-р Коле Василевски, редовен професор на Шумарскиот факултет, со задача да изврши преглед и оцена на наставно-образовната, научноистражувачката и стручно-апликативната дејност на пријавениот кандидат за избор во звањето вонреден професор од научната област педологија.

Комисијата изврши преглед на доставената документација и го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс од страна на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје во дневните весници „Нова Македонија“ и „Коха“ од 10.7.2018 година, за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања од научната област педологија, се пријави само еден кандидат, д-р Миле Маркоски, доцент на Катедрата за почви во Институтот за животна средина, при Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Врз основа на пријавата и останатите приложени документи, Рецензентската комисија го констатира следново:

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Д-р Миле Маркоски е роден на 15.11.1981 година во Прилеп. Основно и средно образование завршил во родниот град, со континуиран одличен успех.

Во учебната 2000/01 година се запишал на Земјоделскиот факултет во Скопје (поледелска насока). Во мај 2004 година предвреме дипломирал на истиот факултет со просечен успех 8,96. Врз основа на постигнатиот успех, во декември 2003 година, бил прогласен за најдобар студент во академската 2003/2004 година од Земјоделскиот факултет во Скопје, при изборот на најистакнати студенти на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во учебната 2004/2005 година, се запишал на последипломски студии на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, на група педологија, агрохемија и микробиологија, подгрупа: педологија. Магистерскиот труд со наслов „Физички и физичко-механички својства на черноземите распространети во Овче Поле“ го одбранил

на 26.9.2008 година и се стекнал со правото на научен степен магистер на земјоделски науки.

Во декември 2008 година пријавил изработка на докторска дисертација под наслов „Генеза и својства на почвите образувани врз варовници и доломити во Република Македонија“, а ја одбрал на 18. 10. 2013 година со што се стекнал со правото на научен степен доктор на земјоделски науки.

На 7.3.2012 година повторно е избран во соработничко звање асистент по предметот педологија на Факултетот за земјоделски науки и храна при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Д-р Миле Маркоски се служи со англискиот јазик, група словенски јазици и со компјутерски техники.

Во моментот е доцент на Факултетот за земјоделски науки и храна при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Последниот реферат за избор е објавен во Билтенот на УКИМ, бр. 1067, стр. 192 од 2013 година.

Рецензентската комисија ги имаше предвид сите научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на неговата кариера, како и сите научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од последниот избор до денот на пријавата, врз основа на поднесената документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА НА КАНДИДАТОТ ОД ПОСЛЕДНИОТ ИЗБОР ДО ДЕНОТ НА ПРИЈАВАТА

Наставно-образовна дејност

Кандидатот д-р Миле Маркоски активно е вклучен во наставно-образовната дејност на Факултетот за земјоделски науки и храна при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. На прв циклус студии изведува теоретска настава на сите студиски програми, освен на Анимална биотехнологија, по предметите: Педологија, Педологија со основи на петрографија и практична настава по предметите: педологија, педологија со основи на петрографија, Квалитет на почви и води и Деградиција и заштита на почвите. На втор циклус студии изведува настава и консултации на студиската програма Менаџмент на природните ресурси и заштита на животната средина во земјоделството, по предметите: Мелиоративна педологија, Картирање, бонитирање и хемиски мелиорации на почвите, Физика и хемија на почвите. Со решение од 14.10.2016 година е акредитиран ментор на студенти од втор циклус на студии.

Кандидатот како доцент е ментор на 10 јавно одбранети дипломски, а како член во комисија на 9 дипломски.

Теоретската и практичната настава ги изведува редовно, со голема одговорност и професионалност. Има коректен однос со студентите и успешно им го пренесува знаењето од овие наставни дисциплини.

Во академската 2017/2018, д-р Миле Маркоски е ангажиран на прв циклус студии на Универзитетот Privredna akademija во Нови Сад, Р Србија, за настава по предметот Плодност на почвата и агрохемија.

Научноистражувачка дејност

Покрај ангажираноста во наставата, д-р Миле Маркоски е вклучен во научноистражувачката дејност. Неговиот пристап во реализацијата на разни задачи од научноистражувачката дејност на предметот е исклучително сериозен и темелен. Како резултат на досегашната научноистражувачка работа, како автор или коавтор има објавено

вкупно 24 научни трудови од соодветната област, од кои 14 со оригинални научни резултати се објавени во референтни научно/стручни списанија со меѓународен уредувачки одбор, од нив 2 научни труда во научни списанија со импакт-фактор (фактор на влијание) и 10 труда во зборници на трудови од научни/стручни собири со меѓународен уредувачки одбор.

Учествува на 17 меѓународни собири: конгреси, конференции, симпозиуми со реферати од кои 5 со усна, а останатите со постер презентација. Кандидатот д-р Миле Маркоски, како автор или коавтор, има објавено 17 апстракти во зборници на меѓународни конференции.

Кандидатот учествува во реализација на 3 домашни и 5 меѓународни проекти, на повеќе манифестации со научен, стручен и апликативен карактер со меѓународно учество.

Исто така, д-р Миле Маркоски како автор или коавтор има објавено 5 толковници за Педолошката (почвената карта) на Р Македонија и 2 брошури.

Стручно-апликативна дејност и дејности од поширок интерес

Д-р Миле Маркоски активно е вклучен во стручно-апликативната дејност на Катедрата за почви во Институтот за животна средина при Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ, Скопје.

Како дел на тимот, активно придонесува во реализацијата на бројни елаборати, поврзани со испитувањето на плодноста на почвите и препораки за ѓубрење, елаборати за подигнување на повеќегодишни насади, за заштита на почвите од деградација и сл.

Д-р Миле Маркоски има присуствувало на повеќе обуки, меѓу кои и за Сертификат за обука на тема: WeightLink – Иновација во тестирање на ваги, Симулатно мерење на рН и кондуктивност, GEP - Добра електрохемиска пракса. Mettler Toledo, одржана на 7.12.2016 година во Скопје, Р Македонија.

Исто така, кандидатот редовно учествува во промотивните активности на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Активно е вклучен во работата на следните комисии на Факултетот:

- член на Комисија за спорт на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје (2017-2021);
- член на Комисија за јавни набавки на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје (2014-2018);
- секретар на Наставно-научен колегиум на студиската програма Менаџмент на природните ресурси и животната средина во земјоделството (2017-2021).

Со одлука од 17.3.2016 година, д-р Миле Маркоски е избран за член на Комисијата за самоевалуација на Факултетот, а од 1.6.2017 година е раководител на Институтот за животна средина и член на Деканатската управа на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ - Скопје. Исто така, кандидатот е раководител на акредитираната лабораторија според стандардот ISO 17025:2006, Лабораторија за анализа на почва и ѓубрива Л-04. Во март 2018 година од Деканатската управа на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје во состав на УКИМ - Скопје е избран за директор на ДИПОЗ-ФЗНХ-Скопје.

Кандидатот д-р Миле Маркоски е активен член на организациони или програмски одбори на научни/стручни собири, и тоа:

- член на секретеријатот на Меѓународниот симпозиум за земјоделство и храна (International Symposium for Agriculture and Food“, ISAF) Охрид, Р Македонија, 2015 и 2017;
- член на програмскиот комитет на “International and 14th National Congress of Soil Science Society of Serbia. NSoil 25-28, септември, 2017 година, Нови Сад, Р Србија;
- член на научен одбор “ZEMLJIŠTE 2014” Zrenjanin, 12-14 мај 2014 година, Р Србија.

Како дел од тимот во изработката на Педолошката (почвената) карта на Р Македонија со нејзините толковници, д-р Миле Маркоски е добитник на Националната награда “Гоце Делчев” како општествено признание за значајни остварувања од интерес за Р Македонија во областа на науката за 2015 година од страна на Министерството за образование и наука на Р Македонија.

Во 2017 година е добитник на благодарница од Федерацијата на фармери на Република Македонија и We Effect-Шведска за придонес за развојот на земјоделството и фармерското здружување.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Миле Маркоски доби позитивна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ Скопје за учебната 2016/2017 година.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на приложената документација за постигнатите резултати, како и личното познавање и следење на кандидатот, Рецензентската комисија констатира дека д-р Миле Маркоски, во текот на изминатиот период, покажал забележителна активност во однос на извршувањето на своите обврски и поседува научни и стручни квалитети кои според Законот за високото образование на Република Македонија, Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето вонреден професор во научната област педологија.

Како резултат на погоре наведеното, членовите на Комисијата со голема чест и задоволство му предлагаат на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, д-р Миле Маркоски да биде избран во звањето вонреден професор во научната област педологија на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Д-р Татјана Миткова, редовен професор,
Факултет за земјоделски науки и храна во
Скопје с.р.

2. Д-р Јосиф Митrikesки, редовен професор во пензија, Факултет
за земјоделски науки и храна во Скопје с.р.

3. Д-р Коле Василевски, редовен професор,
Шумарски факултет во Скопје с.р.

ОБРАЗЕЦ

**КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ****Кандидат:** д-р Миле Маркоски**Институција:** Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје**Научна област:** педологија**НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ**

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
Одржување на настава од прв циклус студии		
1.	Одржување на настава од прв циклус студии: Педологија (4+2), на сите студиски програми освен на Анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III), 2014/15 (15*6*0,04)	3,6
2.	Одржување на настава од прв циклус студии: Педологија (4+2), на сите студиски програми освен на анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III), 2015/16 (15*6*0,04)	3,6
3.	Одржување на настава од прв циклус студии: Педологија (4+2), на сите студиски програми освен на Анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III), 2016/17 (15*6*0,04)	3,6
4.	Одржување на настава од прв циклус студии: педологија (4+2), на сите студиски програми освен на анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III), 2017/18 (15*6*0,04)	3,6
Одржување на вежби од прв циклус студии		
1.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Педологија (0+2), на сите студиски програми освен на Анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III), 2013/14 (15*2*7*0,03)	6,3
2.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Квалитет на почви и води (0+2), (III и V) 2013/14 (15*2*4*0,03)	4,5
3.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Педологија (0+2), на сите студиски програми освен на Анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III), 2014/15 (15*2*7*0,03)	6,3
4.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Квалитет на почви и води (0+2), (III и V), 2014/15 (15*2*7*0,03)	4,5
5.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Педологија (0+2), на сите студиски програми освен на Анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III) 2015/16 (15*2*7*0,03)	6,3

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
6.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Квалитет на почви и води (0+2), (III и V), 2015/16 (15*2*5*0,03)	4,5
7.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Педологија (0+2), на сите студиски програми освен на Анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III)2016/17 (15*2*7*0,03)	6,3
8.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Квалитет на почви и води (0+2), (III и V), 2016/17 (15*2*5*0,03)	4,5
9.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Педологија (0+2), на сите студиски програми освен на анимална биотехнологија: зимски семестар (трет, III)2017/18 (15*2*7*0,03)	6,3
10.	Одржување на вежби од прв циклус студии: Квалитет на почви и води (0+2), (IV и VI), 2017/18 (15*2*5*0,03)	4,5
Одржување на консултации од прв циклус студии		
1.	Консултации со студенти, зимски семестар 2013/14 (90 студенти) 150*0,002	0,30
2.	Консултации со студенти, зимски семестар 2014/15 (90 студенти) 131*0,002	0,26
3.	Консултации со студенти, зимски семестар 2015/16 (205 студенти) 161*0,002	0,32
4.	Консултации со студенти, зимски семестар 2016/17 (190 студенти) 162*0,002	0,32
5.	Консултации со студенти, зимски семестар 2017/18 (190 студенти) 181*0,002	0,362
Одржување на настава од втор циклус студии		
1.	Одржување на настава од втор циклус студии на едно и дво годишни студии: Мелиоративна педологија, Картирање, бонитирање и хемиски мелиорации на почвите и физика и хемија на почвите 60 часа, на студиската програма: Менаџмент на природните ресурси и животната средина во земјоделството, 2014/15	3
2.	Одржување на настава од втор циклус студии на едно и дво годишни студии: Мелиоративна педологија, Картирање, бонитирање и хемиски мелиорации на почвите и Физика и хемија на почвите 60 часа, на студиската програма: Менаџмент на природните ресурси и животната средина во земјоделството, 2015/16	3

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
3.	Одржување на настава од втор циклус студии на едно и дво годишни студии: Мелиоративна педологија, Картирање, бонитирање и хемиски мелиорации на почвите и физика и хемија на почвите 60 часа, на студиската програма: Менаџмент на природните ресурси и животната средина во земјоделството, 2016/17	3
4.	Одржување на настава од втор циклус студии на едно и дво годишни студии: Мелиоративна педологија, Картирање, бонитирање и хемиски мелиорации на почвите и Физика и хемија на почвите 60 часа, на студиската програма: Менаџмент на природните ресурси и животната средина во земјоделството, 2017/18	3
5.	Консултации со студенти на втор циклус студии во учебна година на едно и дво годишни студии на: Менаџмент на природните ресурси и животната средина во земјоделството: 2014/15, 2015/16, 2016/17 и 2017/18	0,2
Ментор на комисија за оцена и одбрана на дипломски работи		
1.	Ментор на дипломски труд: „Потреба од контрола на плодност на почвата“, изработен од Благојче Ивановски, 2015.	0,2
2.	Ментор на дипломски труд: „Физички и хемиски својства на рендзините во локалитетот Барово-Тиквеш“, изработен од Наташа Попоска, 2016.	0,2
3.	Ментор на дипломски труд: „Ограничување на хидроморфните почви во овоштарското производство“, изработен од Лазар Кирициевски, 2016.	0,2
4.	Ментор на дипломски труд: „Влијанието на водениот режим врз плодноста и продуктивноста на почвата“, изработен од Стефан Саздов, 2016.	0,2
5.	Ментор на дипломски труд: „Утврдување на потребата од калцизација на почвите“, изработен од Ангела Димовска, 2016.	0,2
6.	Ментор на дипломски труд: „Контрола на плодноста на почвата во овоштарството“, изработен од Ангелина Стаматоска, 2017.	0,2
7.	Ментор на дипломски труд: „Контрола на плодност на почвата во лозарството“, изработен од Андреа Милошевски, 2017.	0,2
8.	Ментор на дипломски труд: „Утврдување на потребата од гипс за гипсирање на алкални почви“, изработен од Баран Шахин, 2018.	0,2

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
9.	Ментор на дипломски труд: „Контрола на плодноста на почвата во градинарското и цвеќарското производство“, изработен од Јана Ханциска, 2018.	0,2
10.	Ментор на дипломски труд: „Контрола на плодност на почвата во поделството“, изработен од Горан Цветков, 2018.	0,2
Член на комисија за оцена и одбрана на дипломски труд		
1.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: ”Искористување на биомасата и биогасот од земјоделството” изработен од Милена Душкова, 2015	0,1
2.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд:” Квалитет на водата за наводнување според домашните и меѓународните стандарди” изработен од Дијана Јаковелска, 2015	0,1
3.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: “Стопанисување со одводнувањето во Скопско поле” изработен од Ивана Томиќ, 2015	0,1
4.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: „Деградација и заштита на почвите во земјоделското производство” изработен од Жарко Кочишки, 2016	0,1
5.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд:” Важноста на комуникацијата за ризикот и транспарентноста во безбедноста на храна”, изработен од Фросина Филипоска, 2017.	0,1
6.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: “Почвата како компонента на животната средина”, изработен од Давор Симоновски, 2017.	0,1
7.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: “Примена на хемигацијата кај градинарските култури”, од Јована Арсовска, 2017.	0,1
8.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: “Деструкција (уништување) на почвата и мерки за заштита”, изработен од Виктор Станковски, 2017	0,1
9.	Член на Комисија за одбрана на дипломски труд: “Значење на механичкиот состав на почвата за земјоделското производство”, изработен од Верче Додевска, 2018	0,1
Книги, учебници, толковници, брошури		
1.	Миле Маркоски , Јосиф Митрикески, Татјана Миткова. 2015. Почвите распространети на подрачјето опфатено со листовите	4

Ред. број	Назив на активноста (наставно-образовна):	Поени
	Струмица 1,2,3,4 и Демир Капија 2 и 4 на топографска основа 1:50000 (источно од Гринич). Толковник. Издавач: Универзитет Св. “Кирил и Методиј” - Скопје, Земјоделски институт - Скопје.	
2.	Јосиф Митрикески, Татјана Миткова, Миле Маркоски . 2015. Почвите распространети на подрачјето опфатено со листовите Прилеп 2 и 4, Демир Капија 1 и 3 и Кајмакчалан 2 на топографска основа 1:50 000 (источно од Гринич). Толковник. Издавач: Универзитет Св. “Кирил и Методиј” - Скопје, Земјоделски институт - Скопје	4
3.	Јосиф Митрикески, Татјана Миткова, Миле Маркоски . 2015. Почвите распространети на подрачјето опфатено со листовите Скопје 2 и 4 и Велес 1 и 3 на топографска основа 1:50 000 (источно од Гринич). Толковник. Издавач: Универзитет Св. “Кирил и Методиј” - Скопје, Земјоделски институт - Скопје	4
4.	Татјана Миткова, Јосиф Митрикески, Миле Маркоски . 2015. Почвите распространети на подрачјето опфатено со листовите Велес 2 и 4 и Штип 1 и 3 на топографска основа 1:50 000 (источно од Гринич). Толковник. Издавач: Универзитет Св. “Кирил и Методиј” - Скопје, Земјоделски институт - Скопје	4
5.	Коле Василевски, Миле Маркоски . 2015. Почвите распространети на подрачјето опфатено со секциите Гостивар 1,2,3,3а и 4 и Скопје 1 и 3 на топографска основа 1:50 000 (источно од Гринич). Толковник. Издавач: Универзитет Св. “Кирил и Методиј” - Скопје, Земјоделски институт - Скопје.	4
6.	Татјана Миткова, Миле Маркоски , Иван Блинков, Драги Димитриевски: Практичен водич и мерки за санација на почвите во поплавени подрачја. Издавач: Федерација на фармерите на Република Македонија (ФФРМ), Шведската Интернационална Агенција за соработка (Сида) и We Effect. Сида и WE Effect, 2016 година.	4
7.	Манасиевска-Симиќ Силвана, Арсов Тошо, Велковски Николчо, Андоновски Влатко, Миткова Татјана, Василевски Коле, Маркоски Миле , Стаматоска Ангелина. Самоникнати лековити, овошни и шумски растенија, 2018 година.	4
	Вкупно	113.062

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност (научноистражувачка):	Поени
Учесник во национален научен проект		
1.	Студија за утврдување на моменталната состојба со пасиштата во државна сопственост (високопланински, ридски и низински), со предлог мерки за нивно унапредување и ставање во функција на сточарството. Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство на Р Македонија, 10.2.2015-10.2.2016.	3
2.	Заштита на животната средина-почва, финансиран проект од Министерството за животна средина и просторно планирање на Р Македонија, 2018 година	3
3.	Едукација на населението во руралните средини и промоција на одржливо искористување на некои растителните видови, МЗШВ, 2017	3
Учесник во меѓународни научни проекти		
1.	Characterization and integrated utilization of advanced wheat mutant lines for food and feed. IAEA – Viena, 2012 - 2015.	5
2.	Macedonian Soil Information System (MASIS). Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2015	5
3.	Координација и интеграција на најсовремените активности за опсервација на Земјата во регионот на Северна Африка, Средниот Исток и Балкан и воспоставување на линкови со иницијативите на група за опсервација на Земјата (GEO) за системот на системи за глобални опсервации на Земјата (GEOSS), а акронимот е “GEO-CRADLE”. Програма Хоризонт 2020, 2016- 2018	5
4.	Управување со хемикалии на земјоделските површини и заштита на животната средина во поплавените подрачја во Скопскиот регион, ГЕФ, 2018	5
5.	Sustainable Management of Plant Natural Resources in Prespa Region, United Nations Development Programme (2018), UNDP.	5
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор		
1.	M. Markoski , G. Barovic, T. Mitkova, V. Tanaskovic, V. Spalevic (2018): Contents of exchangeable cations of soils formed upon limestones and dolomites. Journal of Environmental Protection and Ecology 19, N°1, pp.127–138. ISSN. Impact Factor 0,734.	4,04
2.	Markoski M. , Mitkova T., Tanaskovik V., Spalevic V., Zgorelec Z. (2016): The influence of the parent material on the texture	3,6

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	and water retention curves in the soil formed upon limestones and dolomites. Agriculture and Forestry, 62 (4): 175-192. DOI: 10.17707/AgricultForest.62.4.20.	
3.	Vjekoslav Tanaskovik, Ordan Cukaliev, Rameshwar S. Kanwar, Lee K. Heng, Mile Markoski , Velibor Spalevic. (2016): Nitrogen Fertilizer Use Efficiency of Pepper as Affected by Irrigation and Fertilization Regime. Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj-Napoca.Vol.44. N ^o . 2. (2016). pp. 525 - 532. Impact Factor 0,734.	4,08
4.	Behzadfar, A., Cesar Ferreira Guicardi, A., Markoski, M. , Rodolfo Ribeiro Sakuno, N., Luiz Mincato, R., Moteva, M., Tanaskovik, V. (2016): Calculation of Soil loss from the S7-3 Catchment of the Shirindareh Watershed, Iran using the River Basin Model.Agriculture and Forestry, 62 (3): 65-71. DOI:10.17707/AgricultForest.62.3.06.	3,6
5.	Tanaskovik, V., Cukaliev, O., Markoski, M. , Mitkova, T., Vukelic-Shutoska, M. (2016): Soil moisture dynamics in different irrigation regimes of tomato crop. Agriculture and Forestry, 62 (1): DOI: 10.17707/Agricult Forest. 62.1.43. pp. 415-429.	3,6
6.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Kole Vasilevski, Zorica Tomić, Vjekoslav Tanaskovik. (2015): Moisture retention characteristics in the soil formed upon limestones and dolomites in the Republic of Macedonia. Agricultural Conspectus Scientificus. Vol.80. N ^o 1. p. p. 31 – 37.	3,6
7.	Tatjana Mitkova, Tatjana Prentović, Mile Markoski . (2015): Phytoremediation of soils contaminated with heavy metals in the vicinity of the smelter for lead and zinc in Veles. Agricultural Conspectus Scientificus. Vol.80. N ^o 1. p. p. 53 - 57.	4,8
8.	M. Markoski , S. Arsov, T. Mitkova and I. Janeska-Stamenkovska. (2015): The Benefit GIS Technologies and Precision Agriculture Principles in Soil Nutrient Management for Agricultural Crop Production. Bulg. J. Agric. Sci. 21. Volume. 3: pp. 554–559.	3,6
9.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Kole Vasilevski, Zorica Tomić, Marjan Andreevski, Vjekoslav Tanaskovik. (2015): Mechanical composition of the soils formed on limestones and dolomites in the Republic of Macedonia. CONTRIBUTIONS, Section of Natural, Mathematical and Biotechnical Sciences, MASA, Vol. 36, N ^o . 1, pp. 43–50.	3,6
10	Mile Markoski , Zvezda Bogevska, Petar Petrov, Vjekoslav Tanaskovik, Margarita Davitkovska and Velibor Spalevic. (2015): The impact of foliar nutrition on the yield of beetroot crop grown in high fertility soil. The Journal "Agriculture and Forestry". Volume 61, Issue 2. p.p. 235-242.	3,6

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
11.	Vjekoslav Tanaskovik, Ordan Cukaliev, Milena Moteva, Mirjana Jankulovska, Mile Markoski , Velibor Spalevic, Rade Rusevski, Zvezda Bogevska and Margarita Davitkovska. (2015): The influence of irrigation and fertilization regime on some phenological stages and earliness of pruned pepper. The Journal "Agriculture and Forestry". Volume 61, Issue 2. p.p. 7-17.	3,6
12.	Tanaskovik Vjekoslav, Cukaliev Ordan, Spalevic Velibor, Marija Vukelik Sutoska, Markoski Mile , Nechkovski Stojanche. (2015): The influence of drip fertigation on monthly and seasonally hydrophytoterminical coefficient of green pepper crop. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences. VOL 66_2015/064. pp.91-100.	3,6
13.	Petrov P., Markoski M. , Mitkova, T. (2014): The influence of folijar fertilizing with organic fertilizers on potato (Solanum tuberosum) yield in the Gevgelija area. Journal of Agricultural, Food and Environmental Sciences. VOL 63.2014/041, pp.65-70.	4,8
14.	Vjekoslav Tanskovikj, Ordan Cukalev, Mile Markoski , Bojan Srdjevic, Velibor Spalevic, Ivan Simunic, Milena Moteva and Nevenka Djurovic. (2014): The influence of irrigation and drip fertigation regime on specific water consumption and evapotranspiration coefficient in tomato crop production. The Journal "Agriculture and Forestry". Volume 60, Issue 4. p.p. 243-254.	3,6
Трудови со оригинални научни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор		
1.	Tatjana Mitkova, Mile Markoski . (2017): Soil distribution in Bregalnica river basin and its importance for agricultural production. Congress Proceedings 2nd International and 14th. National Congress of Soil Science Society of Serbia. NSoil, 2017. pp. 22-27.	2,7
2.	Velibor Spalevic, Dusko Vujacic, Morteza Behzadfar, Paolo Billi, Sabri El Mouatassime, Mile Markoski , Vera Popovic, Ronaldo Luiz Mincato. (2017): Application of the river basin model in calculation of sediment yield in the S9-1 watershed of the shirindareh river basin, Iran. XXI INTERNATIONAL ECO-CONFERENCE®-2017. Environmental Protection of Urban and Suburban settlements. Proceedings 2017. pp. 375-384.	1,8
3.	Behzadfar, A., Spalevic, M., Veloso Gomes Batista, P., Ouallali, A., Markoski, M. , Tanaskovik, V., Spalevic, V. (2016): Sediment yield calculation at the S10-1 River Basin of the Shirindareh River Basin, Iran. Tokovi (The Streams), 2016 (1-2): 159-170.	1,8
4.	Vjekoslav Tanaskovik, Ordan Cukaliev, Velibor Spalevic, Milena Moteva, Mile Markoski . (2016): Effects of irrigation and fertilization on the number of formed flowers and fruits sets in	1,8

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	pruned pepper. VII International Scientific Agriculture Symposium "Agrosym 2016". BOOK OF PROCEEDINGS.pp.2184-2192.	
5.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Kole Vasilevski. (2016): Genesis and properties of rankers spread out in the region of Konar – Pehcevo R. Macedonia. Zemljište 2016. Zbornik radova, pp. 71-77.	2,4
6.	Markoski M. , Mitkova T., Vasilevski K., Tomić Z., Andeevski M., Tanasković V., Nečkovski S. (2015): Natural conditions for the formation of the soils upon limestone and dolomite in the Republic of Macedonia. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp. 659-672.	1,8
7.	Mitkova T., Markoski M. , Prentovikj T. (2015): The influence of the substrate on properties of chernozems in the Republic of Macedonia. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp. 623-630.	2,4
8.	Petrov P. Markoski M. , Trpeski V., Mitkova T. (2015): The influence of foliar fertilizing with organic fertilizers on potato (<i>Solanum tuberosum</i>) yield in the Gevgelija area. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp. 757-761.	1,8
9.	Tanaskovik V., Cukaliev O., Moteva M., Taparauskiene L., Srdjevic B., Spalevic V., Markoski M. , Nechkovski S. (2015): Bioclimatic coefficient of plastic house grown pepper as influenced by irrigation and fertilization techniques. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp. 695-705.	1,8
10.	Petar Petrov, Mile Markoski , Tatjana Mitkova. (2015): The influence of foliar fertilizing with organic fertilizers on Cabbage (<i>brassica oleracea</i> l. Var. Capitata) yield in the Gevgelija region. Challenges in Modern Agricultural Production - Book of Proceedings. Skopje, R. Macedonia. pp 21-25.	2,4
Учество на меѓународни собири: конгреси, конференции и симпозиуми		
1.	Manasievska-Simikj Silvana, Mitkova Tatjana, Markoski Mile , Vasin Jovica, Stamoska Angelina, Georgievska Milijana, Rikaloska Tatjana, Rikaloski Ice. 2018. Initial approach for phytoremediation of petroleum hydrocarbons-mixed soil at oil industry in Skopje region. Global Symposium on Soil Pollution, FAO Hq, Rome, Italy, 2-4 May 2018 (постер).	0,5
2.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Vjekoslav Tanaskovik, Velibor Spalević. Content of humus of the soils formed upon limestones and dolomites 3rd International Symposium for Agriculture and Food, ISAF 2017. 18-20. X. 2017, Охрид, Р. Македонија (постер).	1
3.	Mitkova Tatjana, Markoski Mile . ((2017): Genesis, evolution and classification of the soils formed on limestones and dolomites in the Republic of Macedonia. 3rd International Symposium for	0,5

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Agriculture and Food, ISAF 2017. 18-20. X. 2017, Охрид, Р. Македонија (постер).	
4.	Vjekoslav Tanaskovik, Ordan Cukaliev, Milena Moteva, Bojan Srdjevic, Mile Markoski , Radovan Savic, Laima Taparauskiene, Gabriel Ondrasek, Spalevic Velibor, Stojanche Nechkovski.(2017): Dynamics of soil moisture content in different irrigation and fertigation techniques of pruned pepper. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, ISAF 2017. 18-20. X. 2017, Охрид, Р. Македонија (усна презентација).	0,5
5.	Velibor Spalevic, Goran Barovic, Dusko Vujacic, Mladjen Jovanovic, Morteza Behzadfar, Ivan Simunic, Mile Markoski , Vjekoslav Tanaskovik. (2017): computing the sediment delivery using the river basin model: a case study of the s5-1 catchment of the shirindareh watershed, Iran. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, ISAF 2017. 18-20. X. 2017, Охрид, Р. Македонија.	0,5
6.	Tatjana Mitkova, Mile Markoski . (2017): Soil distribution in Bregalnica river basin and its importance for agricultural production. Congress Proceedings. 2nd International and 14th.National Congress of Soil Science Society of Serbia. NSoil, 2017. 25-28 Септември 2017, Нови Сад, Р. Србија (постер).	0,5
7.	Velibor Spalevic, Dusko Vujacic, Morteza Behzadfar, Paolo Billi, Sabri El Mouatassime, Mile Markoski , Vera Popovic, Ronaldo Luiz Mincato. (2017): Application of the river basin model in calculation of sediment yield in the S9-1 watershed of the shirindareh river basin, Iran. XXI International Eco-Conference®-2017. Environmental Protection of Urban and Suburban settlements. Proceedings 2017. 25-28 Септември 2017, Нови Сад, Р. Србија.рр. (усна презентација).	0,5
8.	Vjekoslav Tanaskovik, Ordan Cukaliev, Velibor Spalevic, Milena Moteva, Mile Markoski . (2016): Effects of irrigation and fertilization on the number of formed flowers and fruits sets in pruned pepper. VII International Scientific Agriculture Symposium "Agrosym 2016". Book of Proceedings. (постер).	0,5
9	Markoski, M. , Mitkova, T., Tanaskovik, V., Spalević, V. Content of humus of the soils formed upon limestones and dolomites. The Third World Conference Of World Association Of Soil And Water Conservation. New Challenges And Strategies Of Soil And Water Conservation In The Changing World Sustainable Management Of Soil And Water Resources, August 22-26, 2016, Белград, Р. Србија. (постер).	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
10.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Kole Vasilevski. (2016): Genesis and properties of rankers spread out in the region of Konar – Pehcevo R. Macedonia. Zemljište 2016. Zbornik radova, (постер).	1
11.	Markoski M. , Mitkova T., Vasilevski K., Tomić Z., Andeevski M., Tanasković V., Nečkovski S. (2015): Natural conditions for the formation of the soils upon limestone and dolomite in the Republic of Macedonia. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. 7 - 9. X. 2015. Охрид, Р. Македонија. (постер).	0,5
12.	Mitkova T., Markoski M. , Prentovikj T. (2015): The influence of the substrate on properties of chernozems in the Republic of Macedonia. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. 9. X. 2015. Охрид, Р. Македонија. (постер).	0,5
13.	Tanaskovik V., Cukaliev O., Moteva M., Taparauskiene L., Srdjevic B., Spalevic V., Markoski M. , Nechkovski S. (2015): Bioclimatic coefficient of plastic house grown pepper as influenced by irrigation and fertilization techniques. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. 9. X. 2015. Охрид, Р. Македонија. (усна презентација).	0,5
14.	Petrov P. Markoski M. , Trpeski V., Mitkova T. (2015): The influence of foliar fertilizing with organic fertilizers on potato (<i>Solanum tuberosum</i>) yield in the Gevgelija area. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. 9. X. 2015. Охрид, Р. Македонија. (постер).	0,5
15.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Kole Vasilevski, Zorica Tomić, Vjekoslav Tanaskovik. (2015): Moisture retention characteristics in the soil formed upon limestones and dolomites in the Republic of Macedonia. Sustainable soil management for food and environment safety. 12 Congress of the Croatian Society of Soil Sciences. 22-26. 9. 2014, Dubrovnik. R. Croatia (постер).	1
16.	Tatjana Mitkova, Tatjana Prentović, Mile Markoski . (2015): Phytoremediation of soils contaminated with heavy metals in the vicinity of the smelter for lead and zinc in Veles. Sustainable soil management for food and environment safety. 12 Congress of the Croatian Society of Soil Sciences. 22-26. 9. 2014, Dubrovnik. R. Croatia (постер).	0,5
17	M. Markoski , S. Arsov, T. Mitkova and I. Janeska-Stamenkovska. (2015): The Benefit GIS Technologies and Precision Agriculture Principles in Soil Nutrient Management for Agricultural Crop Production “Zemljište 2014” Меѓународан integrisan skup. I	0,5

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
	Savetovanje “Uređenje zemljišta i deponija u funkciji održivog razvoja” IV Konferencija “Nove tehnologije remedijacije” 12-14.5.2014 Zrenjanin, R. Srbija (постеп).	
Апстрактни објавени во зборник на меѓународна конференција		
1.	Manasievska-Simikj Silvana, Mitkova Tatjana, Markoski Mile , Vasin Jovica, Stamataska Angelina, Georgievska Milijana, Rikaloska Tatjana, Rikaloski Ice. 2018. Initial approach for phytoremediation of petroleum hydrocarbons-mixed soil at oil industry in Skopje region. Global Symposium on Soil Pollution, FAO Hq, Rome, Italy, 2-4 May 2018 (постеп).	1
2.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Vjekoslav Tanaskovik, Velibor Spalević. Content of humus of the soils formed upon limestones and dolomites. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, ISAF 2017. pp. 291.	1
3.	Mitkova Tatjana, Markoski Mile . (2017): Genesis, evolution and classification of the soils formed on limestones and dolomites in the Republic of Macedonia. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, ISAF. pp. 294.	1
4.	Vjekoslav Tanaskovik, Ordan Cukaliev, Milena Moteva, Bojan Srdjevic, Mile Markoski , Radovan Savic, Laima Taparauskiene, Gabriel Ondrasek, Spalevic Velibor, Stojanche Nechkovski. (2017): Dynamics of soil moisture content in different irrigation and fertigation techniques of pruned pepper. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, ISAF. pp.306.	1
5.	Velibor Spalevic, Goran Barovic, Dusko Vujacic, Mladjen Jovanovic, Morteza Behzadfar, Ivan Simunic, Mile Markoski , Vjekoslav Tanaskovik. (2017): computing the sediment delivery using the river basin model: a case study of the s5-1 catchment of the shirindareh watershed, Iran. 3rd International Symposium for Agriculture and Food, ISAF. pp. 309.	1
6.	Tatjana Mitkova, Mile Markoski . (2017): Soil distribution in Bregalnica river basin and its importance for agricultural production. Congress Proceedings. 2nd International and 14th.National Congress of Soil Science Society of Serbia. NSoil, 2017. pp.	1
7.	Velibor Spalevic, Dusko Vujacic, Morteza Behzadfar, Paolo Billi, Sabri El Mouatassime, Mile Markoski , Vera Popovic, Ronaldo Luiz Mincato. (2017): Application of the river basin model in calculation of sediment yield in the S9-1 watershed of the shirindareh river basin, Iran. XXI International Eco-Conference®-2017. Environmental Protection of Urban and Suburban settlements. Proceedings 2017.	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
8.	Vjekoslav Tanaskovik, Ordan Cukaliev, Velibor Spalevic, Milena Moteva, Mile Markoski . (2016): Effects of irrigation and fertilization on the number of formed flowers and fruits sets in pruned pepper. VII International Scientific Agriculture Symposium "Agrosym 2016". Book of Proceedings.	1
9.	Markoski, M. , Mitkova, T., Tanaskovik, V., Spalević, V. Content of humus of the soils formed upon limestones and dolomites. The Third World Conference Of World Association Of Soil And Water Conservation. New Challenges And Strategies Of Soil And Water Conservation In The Changing World Sustainable Management Of Soil And Water Resources, August 22-26, 2016, Белград, Р. Србија. pp.120.	1
10..	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Kole Vasilevski. (2016): Genesis and properties of rankers spread out in the region of Konar – Pehcevo R. Macedonia. Zemljište 2016. Zbornik radova.	1
11.	Markoski M. , Mitkova T., Vasilevski K., Tomić Z., Andeevski M., Tanasković V., Nečkovski S. (2015): Natural conditions for the formation of the soils upon limestone and dolomite in the Republic of Macedonia. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp. 659.	1
11.	Mitkova T., Markoski M. , Prentovikj T. (2015): The influence of the substrate on properties of chernozems in the Republic of Macedonia. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp. 623.	1
13.	Tanaskovik V., Cukaliev O., Moteva M., Taparauskiene L., Srdjevic B., Spalevic V., Markoski M. , Nechkovski S. (2015): Bioclimatic coefficient of plastic house grown pepper as influenced by irrigation and fertilization techniques. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp. 695.	1
14.	Petrov P. Markoski M. Trpeski V., Mitkova T. (2015): The influence of foliar fertilizing with organic fertilizers on potato (<i>Solanum tuberosum</i>) yield in the Gevgelija area. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. 2nd International Symposium for Agriculture and Food, Vol II. Symposium proceedings. pp.757.	1
15.	Mile Markoski , Tatjana Mitkova, Kole Vasilevski, Zorica Tomić, Vjekoslav Tanaskovik. (2015): Moisture retention characteristics in the soil formed upon limestones and dolomites in the Republic of Macedonia. Sustainable soil management for food and environment safety. 12 Congress of the Croatian Society of Soil Sciences. Dubrovnik. R. Croatia.	1

Ред. број	Назив на активнoста (научноистражувачка):	Поени
16.	Tatjana Mitkova, Tatjana Prentović, Mile Markoski . (2015): Phytoremediation of soils contaminated with heavy metals in the vicinity of the smelter for lead and zinc in Veles. Sustainable soil management for food and environment safety. 12 Congress of the Croatian Society of Soil Sciences. Dubrovnik. R. Croatia.	1
17.	M. Markoski , S. Arsov, T. Mitkova and I. Janeska-Stamenkovska. (2015): The Benefit GIS Technologies and Precision Agriculture Principles in Soil Nutrient Management for Agricultural Crop Production “Zemljište 2014” Međunarodan integrisan skup. I Savetovanje “Uređenje zemljišta I deponija u funkciji održivog razvoja” IV Konferencija “Nove tehnologije remedijacije” 12-14.5.2014, Zrenjanin, R. Srbija (poster).	1
	Вкупно	135.92

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активнoста (стручно-апликативна):	Поени
Учество во промотивни активности на Факултетот		
1.	Учество во промотивни активности на Факултетот за земјоделски науки и храна во периодот: 2013/2014, 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018.	2,5
Учество во изработка на стручно-апликативни елаборати		
2.	Елаборат за контрола на плодноста на почвите и препораки за ѓубрење на почвени проби од парцели на земјоделски производители, жители на општина Гази Баба, 2015 и 2018 година.	1
3.	Елаборат за контрола на плодноста на почвите и препораки за ѓубрење на почвени проби од парцели на земјоделскиот комбинат ЗК Битола, АД Битола од 2014 до 2017 година.	1
4.	Елаборат за контрола на плодноста на почвите и препораки за ѓубрење на почвени проби од парцели на тутунскиот комбинат Прилеп. Тутунски комбинат АД Прилеп, 2018 година	1
5.	Елаборат за контрола на плодноста на почвите и препораки за ѓубрење на почвени проби од парцели на Лозарство ЗЕГИН-Лозово, 2017 година.	1
6.	Елаборат за контрола на плодноста на почвите и препораки за ѓубрење на почвени проби од парцели на Електо Шари-Славеј, 2017 година.	1

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
7.	Елаборат за контрола на плодноста на почвите и препораки за ѓубрење на почвени проби од парцели на СЕКЕ-Прилеп, 2017 година.	1
8.	Фиторемедијација на почва со талог од јаглеродороди во кругот на ОКТА АД Скопје, 2017 и 2018 година.	1
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС		
Член на организационен или програмски одбор на научен/стручен собир		
1.	Член на секретеријат на „3rd International Symposium for Agriculture and Food“, ISAF 2017, 18-20 October 2017 Ohrid, Republic of Macedonia.	1
2.	Член на програмскиот комитет на “International and 14 th National Congress of Soil Science Society of Serbia. NSoil, 25-28, Септември, 2017 година. Нови Сад, Р. Србија.	1
3.	Член на секретеријат на „2nd International Symposium for Agriculture and Food“, ISAF 2015, 7-9 October 2015 Ohrid, Republic of Macedonia.	1
4.	Член на научен одбор “ZEMLJIŠTE 2014” Zrenjanin, 12.-14. Мај 2014 година, Р. Србија.	1
Раководител на внатрешна организациона единица		
1.	Раководител на Катедрата за почви во состав на Институтот за животна средина на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (2014-2017).	3
2.	Раководител на Институтот за животна средина на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (2017 - во тек).	3
3.	Раководител на акредитирана Лабораторија за анализа на почва и ѓубрива Л-04 на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (2014 - во тек).	3
	Директор на Друштво за перманентно образование во земјоделството, ДИПОЗ-ФЗНХ (2018 - во тек).	3
Член на факултетска комисија		
1.	Член на Комисија за спорт на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје (2017-2021).	0,5
2.	Член на Секретаријатот на Меѓународниот симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на УКИМ во Скопје, 2015.	0,5

Ред. број	Назив на активноста (стручно-апликативна):	Поени
3.	Член на Секретаријатот на Меѓународниот симпозиум за земјоделство и храна, организиран од Факултетот за земјоделски науки и храна, во состав на УКИМ во Скопје, 2017.	0,5
4.	Член на Комисија за јавни набавки на Факултетот за земјоделски науки и храна во состав на УКИМ во Скопје (2014-2018).	0,5
5.	Секретар на Наставно-научен колегиум на студиската програма Менаџмент на природните ресурси и животната средина во земјоделството (2017-2021).	0,5
Изготвување и пријавување на научен/ образовен национален проект-соработник		
1	Заштита на животна средина (почва). Дог. бр.08-3837/1 од 20.6.2018 година, финансиран проект од Министерството за животна средина и просторно планирање на Р Македонија, 2018 година.	0,5
2.	Едукација на населението во руралните средини и промоција на одржливо искористување на некои растителни видови, МЗШВ, 2017	0,5
3.	Студија за утврдување на моменталната состојба со пасиштата во државна сопственост (високопланински, ридски и низински), со предлог мерки за нивно унапредување и ставање во функција на сточарството. Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство на Р Македонија, 10.2.2015 - 10.2.2016.	0,5
Изготвување и пријавување на научен/образовен меѓународен проект-соработник		
1.	Координација и интеграција на најсовремените активности за опсервација на Земјата во регионот на Северна Африка, Средниот Исток и Балкан и воспоставување на линкови со иницијативите на група за опсервација на Земјата (GEO) за системот на системи за глобални опсервации на Земјата (GEOSS), а акронимот е "GEO-CRADLE". Програма „Хоризонт 2020“, 2015- во тек.	1
2.	Едукација и промоција на агроеколошки мерки во овоштарското производство United Nations Development Programme (2018).	1
3.	Управување со хемикалии на земјоделските површини и заштита на животната средина во поплавените подрачја во Скопскиот Регион, ГЕФ, 2018.	1
4.	Sustainable Management of Plant Natural Resources in Prespa Region, United Nations Development Programme (2018).	1
5.	Macedonian Soil Information System (MASIS). Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2015	1
	Вкупно	34.5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	113,062
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	135,92
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	34,5
Вкупно	283,482

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

1. **Д-р Татјана Миткова**, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје с.р

2. **Д-р Јосиф Митрикески**, редовен професор во пензија на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје с.р.

3. **Д-р Коле Василевски**, редовен професор на Шумарски факултет во Скопје с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„ЕВАЛУАЦИЈА НА ТРОШОЦИТЕ И ИСХОДИТЕ ПОВРЗАНИ СО ФАРМАКОЛОШКАТА ТРОМБОПРОФИЛАКСА СО НЕРАКЦИОНИРАН ХЕПАРИН И ХЕПАРИНИ СО МАЛА МОЛЕКУЛСКА ТЕЖИНА НА ВЕНСКИОТ ТРОМБОЕМБОЛИЗАМ НА ОРТОПЕДСКОТО ОДДЕЛЕНИЕ ЈЗУ КЛИНИЧКА БОЛНИЦА ШТИП“ ОД М-Р БИЉАНА ЛАЗАРОВА, ПРИЈАВЕНА НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје, на седницата одржана на 11.6.2018 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатката м-р Биљана Лазарова „Евалуација на трошоците и исходите поврзани со фармаколошката тромбoproфилакса со нефракциониран хепарин и хепарини со мала молекулска тежина на венскиот тромбоемболизам на Ортопедското одделение во ЈЗУ Клиничка болница Штип,“ во состав: проф. д-р Зоран Стерјев (член), проф. д-р Александра Грозданова (член), проф. д-р Александар Димовски (претседател), проф. д-р Љубица Шутуркова (ментор) и проф. д-р Бистра Ангеловска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

АНАЛИЗА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на докторантката м-р Биљана Лазарова, со наслов „Евалуација на трошоците и исходите поврзани со фармаколошката тромбoproфилакса со нефракциониран хепарин и хепарини со мала молекулска тежина на венскиот тромбоемболизам на Ортопедското одделение во ЈЗУ клиничка болница Штип,“ е структурирана во следниве поглавја: вовед, цели, експериментален дел, резултати и дискусија, заклучни согледувања и користена литература. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот изложени се основните научни гледишта од областа во која се истражува, хипотезата, истражувачките прашања, како и теоретската рамка преку сеопфатен преглед на литературата.

На почетокот, кандидатката ги прикажува сознанијата за длабоката венска тромбоза (ДВТ) и пулмоналната емболија (ПЕ) кои се манифестации на еден ентитет на болест, и тоа венски тромбоемболизам (ВТЕ). ДВТ претставува присуството на тромб во една од длабоките вени кои ја враќаат крвта во срцето. Клиничката загатка е дека симптомите (болка и оток) често се неспецифични или отсутни. Ако ДВТ не се лекува, тромбот може да стане фрагментиран и да се придвижи предизвикувајќи опструкција на артериското снабдување на белите дробови, или потенцијално опасна по живот. Во текот на изминатите 25 години, патофизиологијата на ДВТ почнува многу подобро да се разбира и е направен значителен напредок во нејзината дијагноза и третман. За дијагностицирање е потребна инвазивна и скапа венографија, која сè уште се смета за стандарден критериум. Дијагнозата може да се добие и неинвазивно со помош на ултрасонографски преглед. Раното препознавање и соодветното лекување на ДВТ и нејзините компликации може да

спаси многу животи. Целите на фармакотерапија за ДВТ се: намалување на морбидитетот, спречување на постромботски синдром (ПТС) и спречување на ПЕ. Примарната терапија вклучува антикоагуланси и тромболитици. ВТЕ се јавува кај 40 % од хоспитализираните медицински и хируршки пациенти доколку не е спроведена соодветна антикоагулантна профилакса. Дури и со профилакса, ризикот од венски тромбоемболизам кај критично болните пациенти се приближува до 10 % и има сериозни последици: нелекуваната белодробна емболија има стапка на смртност која се приближува до 25 %. Меѓу критично болните пациенти, оние што развиваат ВТЕ имаат подолг престој во единицата за интензивна нега и подолг болнички престој, подолга механичка вентилација и зголемена смртност. Следствено, ВТЕ не е само поврзана со сериозен морбидитет и морталитет, но, исто така, има и големи импликации врз искористувањето на здравствените ресурси. Соодветната употреба на профилакса кај пациенти со висок ризик за спречување на ВТЕ е една од важните интервенции за безбедност на пациентите во болниците. Сепак, значителна варијабилност е откриена при употребата на профилаксата во клиничката практика. Употребата на современи методи за профилакса на ДВТ ќе ја намали инциденцата на ДВТ во текот на постоперативниот период за две третини и ќе ја спречи смртта од белодробна емболија кај 1 пациент од секои 200 поголеми операции. Кандидатката детално ги објаснува третманските пристапи од релевантни студии, кои покажуваат дека спречување на оваа болест е поевтино отколку да се третираат нејзините последици. Ризик-фактори поврзани со акутна смртност на хоспитализирани болни за ортопедска хирургија биле евалуирани кај 43.215 пациенти. Состојби кои биле утврдени преоперативно поврзани со смртноста вклучуваат хронична ренална инсуфициенција, конгестивно срцево оштетување, рак со метастази во коски, ХОББ, атријална фибрилација и возраст над 70 години. Процедуралните фактори кои влијаат врз морталитетот биле операција поради траума или фрактура на колк, со стапка на смртност пет пати повисока од другите процедури. Превенцијата најчесто се постигнува со антикоагулантни лекови. Бидејќи важните одлуки за фармаколошките интервенции се направени со познавање на нивните економски последици, формалните економски анализи се корисни алатки за упатување на лекарите и креаторите на здравствените политики за вредноста на интервенциите со лекови и нивните последици, како и за економичноста на различните пристапи за профилакса на ВТЕ. Даден е преглед и на бројни студии во кои е направена споредбена тромбoproфилакса кај различни групи на пациенти и во различни географски региони. Ризикот од ВТЕ е многу висок главно кај пациенти кои се подложени на големи ортопедски хируршки интервенции (замена на колк, колена или операции при фрактура на колк) и се должи на периоперативно активирање на коагулацијата на крвта, на ефектите од хируршката траума на феморалната и илијачната вена или емболизам поради пролонгираниот престој во кревет. Ризикот од ВТЕ по операцијата е највисок за време на првите две недели по операцијата, но останува покачен и во следните 2-3 месеци. Тромбoproфилаксата значително го намалува ризикот од периоперативна ВТЕ. Колку е подолго времетраењето на тромбoproфилаксата, толку е пониска инциденцата на ВТЕ. Постоперативна ВТЕ носи долгорочни трошоци и морбидитет, но и непревенираната ВТЕ ќе има силно влијание и на трошоците и на квалитетот на приспособените години на живот. Во воведниот дел, кандидатката дава целосен преглед на досега спроведените економски евалуации во третман на ВТЕ и дава преглед на видовите економски евалуации.

Изборот на економската евалуација зависи првенствено од проблематиката што се разгледува, но исто така и од достапноста на податоците. Поединечна анализа на трошок-ефективност може да се примени при определувањето на дополнителните трошоци и

ефективност при споредба на една алтернативна терапија со најдобрата алтернативна терапија. Резултатите на анализата на трошок-ефективност може да се изразуваат и како инкрементален однос трошок-ефективност (incremental cost-effectiveness ratio - ICER).

Во поглавјето **Цели**, кандидатката ја наведува основната цел на докторската дисертација: Определување на ефикасна профилакса за пациенти кај кои се извршени ортопедски хируршки интервенции и определување на трошок-ефикасност на два профилактички режима кои се употребуваат на Ортопедското одделение во ЈЗУ Клиничка болница во Штип.

За реализација на целта, кандидатката ги посочува следниве работни задачи:

- евалуација на податоци од медицинските досиеја на хоспитализираните пациенти на кои им е извршена ортопедска хируршка интервенција на ортопедското одделение во ЈЗУ Клиничка болница во Штип;
- развој на модел за определување на анализата на трошок-ефективност/искористеност (Cost effectiveness/utility) при примена на LMWHs и UFH кај ортопедски хируршки пациенти од перспектива на даватели на услуги. Анализата се развива според претходно постојните насоки за економски евалуации.

Експерименталниот дел од докторската дисертација е составен од осум дела: избор на пациенти хоспитализирани на ортопедско одделение во Клиничката болница во Штип за период од 12 месеци, избор на фармаколошка тромبوпрофилакса, единици на трошок, статистички анализи, дизајнирање и моделирање на анализа на одлуки со примена на модел на стебло на одлуки, временска рамка, веројатност на настан и анализа на осетливост со примена на торнадо дијаграм и Монте Карло симулација.

Тромбопрофилаксата на ВТЕ се изведува со LMWHs, еднаш дневно или со UFH 5.000 единици супкутано два пати на ден кај пациенти со ризик на кои им е извршена ортопедска хируршка интервенција.

Во единиците на трошок вклучени се директните трошоци за лекови (UFH /10000 IU и LMWHs /4000 IU) за профилакса на ВТЕ и трошоците за хоспитализација (болнички ден, здравствени услуги, дијагностички услуги, друга терапија која се прима истовремено додека трае и тромبوпрофилаксата и потребното време на здравствените професионалци. Оваа анализа е од институционална перспектива (болницата како обврзаник за давање здравствена заштита) и затоа се опфатени сите болнички трошоци.

Демографските и клиничките карактеристики на пациентите се споредувани со употреба на Pearson's test, Student's t test, и Mann-Whitney rank tests, соодветно. Fisher's exact-тестот е употребен кога големината на примерокот содржи помалку од 5 пациенти. Odds ratios [OR] е пресметан со 95 % интервал на доверливост (confidence limits [95% CI]). Статистички значајна неинфериорност е одредена со споредување на 95%CI со 10% маргини на разлика за разлика на апсолутен ризик помеѓу групите. Двострана статистичка значајност е дефинирана со $p < 0.05$

Фармако-економската анализа е спроведена со применување на стебло на одлука, при што е развиен модел со кој се споредуваат двете тромбопрофилактички алтернативи LMWHs и UFH за превенција на ВТЕ кај ортопедските хируршки пациенти. Моделот стебло на одлука е развиен со користење на комерцијален софтвер (TreeAge Pro 2013 софтвер,

Williamstown, MA). Со овој модел може да се креираат стебла кои се евалуираат врз основа на трошок-ефективноста, како и трошокот или ефективност како единечна мерка. Стеблото на одлука почнува со јазол на одлука кој се разгранува во посебни гранки за секоја третманска опција за специфична здравствена состојба. Гранката за секоја третманска опција ја следи состојбата и ги вклучува сите можни исходи како што се стабилна хоспитализација без појава на несакани последици, развивање на ДВТ, развивање на ПЕ и продолжена хоспитализација. Ризиците од крварење и хепарин индуцираната тромбцитопенија не се земаат предвид во моделот, бидејќи рандомизираните контролирани испитувања за продолжено траење на тромбопрофилактиката не покажуваат значително зголемување на овие несакани ефекти.

Трошок-ефективност анализата е системски метод со кој се споредуваат два или повеќе алтернативни третмани преку мерење на трошоците во монетарна вредност (МКД) и здравствените резултати во години на живот коригирани во однос на квалитетот (QALYs) за секој од нив. QALYs за тромбопрофилактиката се базирани на резултатите за корисноста презентирани во литературата. Основната мерка за исходот е дополнителниот однос на трошок-ефективност (ICER), презентирани како дополнителен трошок за години на живот коригирани во однос на квалитетот (МКД/QALY). Дополнителниот однос на трошок-ефективност се однесува на износот на средства потребни за да се произведе еден дополнителен QALY.

Клиничка почетна точка на моделот е приемот на пациентите за хируршки третман на сериозни ортопедски состојби. За овие пациенти, клиничка одлука од интерес е методот на аплицирана тромбопрофилактика на ВТЕ кој ги вклучува и двете стратегии LMWHs и UFH. Секоја стратегија има поинаква веројатност за спречување на ВТЕ, а секој краен јазол е поврзан со исход. Одлуката која треба да се донесе за тромбопрофилактика се однесува на постоперативен период до 11 дена, до 20 дена и над 21 ден на хоспитализација.

Веројатностите на настан за релативните стапки на ПЕ и ДВТ се земени од литературни податоци. Бидејќи веројатноста на настанот, корисноста и трошоците се базираат на симптоматски настани, проценетото намалување на ВТЕ е врз основа на релативното намалување на симптоматските настани. Ризикот од ВТЕ се смета за константен низ дополнителните 21 ден на профилакса.

Кај 1-насочна анализа на осетливост на моделот, параметарот е претставен со променлива. Променливата се анализира во текот на низа неизвесности.

Торнадо-дијаграмот е група на 1-насочни анализи на осетливост кои се собрани во еден график, со најкритична променлива, во смисла на влијание, на врвот на графикот и другите следат според нивните натамошни влијанија.

Предложениот модел е модифициран за да вклучи три распределби на параметри: веројатноста за спречување на развивање на ВТЕ со LMWHs, веројатност за спречување на развивање на ВТЕ со UFH и трошоци за лечење на можната ВТЕ.

Монте Карло-симулацијата за сензитивна анализа на веројатноста е применета за да се генерираат 1000 одделни комплети на резултати од 1000 комплети на параметарски примероци. Симулацијата на резултати се разложува за да се најде рангот и интервалот на

доверба за сите резултати (вклучувајќи го и ICER) и други секундарни резултати кои го мерат нивото на сигурност во основниот.

Во поглавјето **Резултати** се прикажани демографските карактеристики на пациентите, стапките на инциденца и возраста на хоспитализираните пациенти, споредбена анализа на начините на лекување, дијагноза и извршена хирушка интервенција, исходи од спроведена тромбoproфилакса, анализа на должина на хоспитализација по месеци, пол и индикација, должина на хоспитализација според применета тромбoproфилакса и потребни средства за неа, просечен трошок по пациент за време на хоспитализација, анализа на трошок-ефективност со примена на дрво на одлучување за период од 6, 12 и 24 месеци, како и трошок-ефективност анализа за период од 10 години, трошок – ефективност анализа за комбинирана тромбoproфилакса за период од 6, 12 и 24 месеци, торнадо дијаграм и анализа на сензитивност.

Во поглавјето **Дискусија**, на веродостоен начин, дадено е толкување и споредба на добиените резултати од реализираното истражување со теоретските сознанија и литературните податоци од областа. На почетокот, кандидатката ги споредува резултатите добиени од своите испитувања со најновите литературни сознанија. Пациенти кои се со највисок ризик од развивање на ВТЕ се пациенти со траума, пациенти кои треба да бидат подложени на ортопедска хирургија и пациенти со акутна повреда на 'рбетниот мозок. Пациентите подложени на ортопедска хирургија се сметаат за пациенти со екстремно висок ризик. Добиените резултати во ова истражување одат во прилог на наведените литературни податоци за поврзаноста на полот со ортопедските повреди и заболувања. На ортопедското одделение, за период од една година хоспитализирани се повеќе жени отколку мажи, а исто така и бројот на оперирани жени е поголем од бројот на оперираните мажи. Стапките на инциденца (на 1000 лица/години) од почетната инцидентна фрактура од кој било тип се зголемува со возраста и кај мажи и кај жени. За иницијални големи и мали фрактури воопшто, иако се зголемуваат со возраста (освен помалите фрактури кај мажите), стапките на зголемување се помали од оние кај иницијални фрактури на колкот. Од друга страна, стапките на инциденција на последователни фрактури од кој било тип се повисоки од стапките на инциденција на иницијалните фрактури, независно од типот на почетната фрактура, кај сите возрасни групи. Просечната должина на хоспитализацијата често се користи како индикатор на ефективноста на применетиот третман. Пократкиот престој го намалува трошокот по прием и има за цел да обезбеди грижата за пациентот или рехабилитацијата да биде помалку скапа. Пациентите кои се подложени на големи ортопедски операции, вклучувајќи ја и артропластиката на колк и колено, како и операциите на фрактури, се изложени на висок ризик за развивање на постоперативен ВТЕ (ДВТ или ПЕ). Фармаколошката тромбoproфилакса е воспоставен стандард на грижа за овие пациенти. И покрај користењето на профилакса кај хоспитализираните ортопедски пациенти, ризикот за ВТЕ е висок и за неколку месеци по отпуштањето од болницата. На РЕ Ортопедија тромбoproфилаксата се спроведува како монотромбoproфилакса со UFH или LMWHs, или нивна комбинација. Во литературата не постојат научно потврдени докази за примена на комбинираната тромбoproфилакса, но сепак е применувана кај високо ризични пациенти по видување и проценка на лекарот. Пациентите кај кои тромбoproфилаксата е изведувана UHF или LMWHs, имаат значително пократко време на хоспитализација во споредба со пациентите кои биле подложени на комбинирана тромбoproфилакса UHF+LMWHs. Статистички значајна разлика е забележана кога се евалуира просечната должина на болнички престој кај пациентите стратифицирани според

видот на тромбoproфилаксата. Пациентите подложени на тромбoproфилакса со UFH имаат приближно 4 дена подолг престој споредено со пациентите подложени на тромбoproфилакса со LMWHs. Разликата во трошоците пресметани по ден се мали, па може да упатат кон погрешен заклучок ако не се земат во предвид сите параметри кои влијаат на фармакоекономските анализи. Од добиените резултати може да се види дека и за комбинираната тромбoproфилакса е направен трошок кој е помал од онаа со UFH. Просечниот трошок за лек по пациентот за прва линија на профилакса со UFH (моно профилакса и комбиниран UFH / LMWH) е значително поголем. Добиените резултати за период од 1 месец укажуваат дека и двете тромбoproфилактички стратегии се трошок – ефикасни со блага доминантност на UHF како поисплатлива тромбoproфилакса.

Предмет на истражување

Предмет на истражување во докторската дисертација е определување на трошок-ефективност за тромбoproфилакса на PE Ортопедија во ЈЗУ Клиничка болница во Штип.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Со цел ефикасно да се користат ограничените ресурси на здравствените системи и процената на безбедноста и ефикасноста на терапиите, неопходно е да се определат релативните трошоци и придобивки. ВТЕ е многу честа болест и претставува причина за голем морбидитет и морталитет низ светот, со висока инциденција во разни проучувани популации. Инциденцата на ВТЕ за хоспитализирани пациенти е 100 пати поголема од просекот на нехоспитализираните пациенти. Превенцијата на ВТЕ кај хоспитализирани пациенти е меѓународно идентификувана како првенствена можност за значително подобрување на безбедноста на пациентите. Постојат три природни антикоагулантни механизми со кои се спречува активирање на процесот на коагулација, и тоа антитромбин III (AT III), протеин Ц и тромбомодулинот протеин С, како и патеките на инхибиција на ткивниот фактор. Кога ќе се случи траума или кога се врши операција, циркулирачкиот AT III се намалува. Ова има потенцирачки ефект врз процесот на коагулација. Истражувањата покажале дека нивото на циркулирачкиот AT III се намалува повеќе и подолго останува намален, кај ортопедските хируршки интервенции, особено кај целосна замена на колк отколку кај општите хируршки интервенции. Профилакса за ДВТ и ПЕ се уште не е стандардна практика и покрај убедливите докази за бенефитите на пациентите кога се користи правилно. Систематските трошок-ефективност анализи за режимите кои се користат за превенција на ВТЕ стануваат се поважни од неколку причини: стареење на населението со придружен пораст на приеми во болница за ортопедски процедури или друг вид на хируршки интервенции, проширени индикации за тромбoproфилакса кај нехируршки пациенти и воведување на поскапи нови агеини кои можат да ја зголемат безбедноста и ефикасноста на пациентите. Изведувањето на вакви економски анализи се отежнуваат поради недостатокот на клинички испитувања кои ги споредуваат режимите на третманите еден со друг, а не само со плацебо. Развивањето на аналитички модел со кој ќе се процени трошок-ефективноста на тромбoproфилаксата ќе овозможи подобра здравствена услуга, зголемен квалитет на живот со истовремена финансиска заштеда.

Краток опис на применетите методи

Применетите методи се актуелни и соодветни од областа на истражувањето. Методите опфаќаат преглед на релевантни податоци за примена на фармакоекономски моде ли при донесување на одлуки за фармаколошка тромбoproфилакса, процена на квалитет на живот и здравствени исходи на хоспитализирани пациенти на ортопедските оодели.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на м-р Биљана Лазарова, со наслов „Евалуација на трошоците и исходите поврзани со фармаколошката тромبوпрофилактика со нефракциониран хепарин и хепарини со мала молекулска тежина на венскиот тромбоемболизам на Ортопедското одделение во ЈЗУ Клиничка болница Штип“, претставува истражување во подрачјето на фармацевтските науки, област: клиничка фармација и фармакоекономија. Со оглед на актуелноста на полето на истражување и квалитетот и обемот на презентираниите резултати, оваа докторска дисертација дава значителен научен придонес во областа. Докторската дисертација на кандидатката м-р Биљана Лазарова, според мислењето на Комисијата за оцена, ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

Исполнетост на законските услови за одбрана на трудот

Резултати од докторската теза се објавени на низа меѓународни научни собири од областа на клиничката фармација и фармакоекономија. Кандидатката, пред одбраната на докторскиот труд ги објавила како прв автор, во меѓународни научни списанија, следниве рецензирани истражувачки трудови:

Автори: **Biljana Lazarova**, Aleksandra Kapedanovska Nestorovska, Zoran Sterjev, Ljubica Suturkova. Evaluation of costs and outcomes associated with pharmacological thromboprophylaxis (unfractionated heparin and low molecular weight heparins) of venous thromboembolism at orthopedic ward in Clinical Hospital Stip. *Macedonian pharmaceutical bulletin*, 63 (1) 3 - 10 (2017).

Автори: **Biljana Lazarova**, Aleksandra Kapedanovska Nestorovska, Zoran Sterjev, Ljubica Suturkova. Cost effectiveness of LMWHs versus UFH for the prevention of postsurgical venous thromboembolism at orthopedic department in Clinical Hospital Stip. *Macedonian pharmaceutical bulletin*, 61 (1) 61 - 67 (2015)

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Резултатите од изучувањата опфатени во дисертацијата, изработена од м-р Биљана Лазарова, се оригинални и даваат придонес во развојот и примената на фармакоекономијата и можноста за нови пристапи во профилактиката на венски тромбоемболизам по ортопедски хируршки интервенции. За квалитетот на дисертацијата, меѓу другото, зборуваат и двете објавени публикации во интернационални списанија.

Судејќи според предметот и содржината на обработената проблематика, како и според реализираните цели и избраните методи за испитување, може да се заклучи дека изработената докторска тема од м-р Биљана Лазарова, со наслов „Евалуација на трошоците и исходите поврзани со фармаколошката тромبوпрофилактика со нефракциониран хепарин и хепарини со мала молекулска тежина на венскиот тромбоемболизам на Ортопедското одделение во ЈЗУ Клиничка болница Штип“, заслужува да биде прифатена како докторска дисертација. Поради тоа, со задоволство му препорачуваме на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје да ја прифати изработената докторска дисертација од м-р Биљана Лазарова под горниот наслов и да и овозможи на кандидатката пристап кон јавна одбрана.

КОМИСИЈА

Проф. д-р Александар Димовски,
претседател С.Р

Проф. д-р Љубица Шутуркова, ментор
С.Р

Проф.д-р Зоран Стерјев, член
С.Р

Проф. д-р Александра Грозданова,
член С.Р

Проф. д-р Бистра Ангеловска, член
С.Р

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ВО НАСТАВНО-НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ (ДИСЦИПЛИНИ): ФИЛОЗОФСКА АНТРОПОЛОГИЈА (шифра 60512) и АКСИОЛОГИЈА (шифра 60507) НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на конкурсот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, Филозофски факултет – Скопје, објавен на 12. VI 2018 година во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“, за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини): филозофска антропологија (60512) и аксиологија (60507) и врз основа на Одлуката на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет, бр. 04-1585/5, донесена на XI редовна седница, одржана на 27.VI 2018 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: д-р Иван Цепароски, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје, д-р Бранислав Саркањац, редовен професор на Филозофскиот факултет во Скопје и д-р Дејан Донеv, вонреден професор на Филозофскиот факултет во Скопје.

Заблагодарувајќи се за укажаната доверба, како членови на Рецензентската комисија, по прегледувањето на доставената документација, имаме чест да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс за избор на наставник во сите наставно-научни звања во наставно-научните области (дисциплини): филозофска антропологија (60512) и аксиологија (60507) во предвидениот рок се пријави само кандидатот д-р Вангел Ноневски, вонреден професор на Универзитетот „Евро-Балкан“ Скопје.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ И ОБРАЗОВАНИЕ

Вангел Ноневски е роден во Белград (Р. Србија), на 31 декември 1977 година. Средно образование завршил во природно-математичката гимназија „Раде Јовчевски-Корчагин“ во Скопје. Се запишал на Институтот за филозофија на Филозофскиот факултет во учебната 1996/1997 година. На Институтот за филозофија дипломира со просечен успех 9,25, а неговата дипломска работа одбранета со одличен успех на 3 октомври 2001 година гласи: „Причините за соочувањата помеѓу источната и западната култура“.

Во учебната 2002/2003 година се запишал на двегодишните постдипломски студии (студии од втор циклус) на Институтот за филозофија. Студиите ги завршил со просечен успех 9,75. На 18 октомври 2006 година го одбрал магистерскиот труд на тема *Естетика на директниот колажизам во современата урбана музика* под менторство на проф. д-р Иван Цепароски и се стекнал со научниот степен магистер по филозофски науки.

Во 2008 година го пријавил докторскиот труд на Институтот за филозофија при Филозофскиот факултет во Скопје, под менторство на проф. д-р Иван Цепароски. Докторската дисертација, на тема *Филозофските основи на дигиталната естетика*, ја одбрал на Филозофскиот факултет на 26. VI 2012 година, пред Комисија во состав: проф. д-р Иван Цепароски (ментор), проф. д-р Денко Скаловски, проф. д-р Бранислав Саркањац, проф. д-р Мирко Ѓошевски и проф. д-р Ана Димишкова, стекнувајќи се со научниот степен доктор на филозофски науки.

Рецензентската комисија при изготвувањето на овој Реферат ги имаше предвид вкупните научни, стручни, педагошки и други остварувања на кандидатот од почетокот на кариерата до денот на пријавата, врз основа на сета поднесена документација која е од важност за изборот.

2. НАУЧНИ, СТРУЧНИ, ПЕДАГОШКИ И ДРУГИ ОСТВАРУВАЊА

Наставно-образовна дејност

Првото искуство во наставно-образовната дејност Вангел Ноневски го има во периодот од 2004 до 2011 година, кога е ангажиран како демонстратор на Институтот за филозофија, при Филозофскиот факултет во Скопје, на две предметни програми од додипломските студии: Естетика и Историја на естетиката, под менторство на проф. д-р Иван Цепароски. Како демонстратор, Ноневски се запознава со основите и методиката на образовните процеси на академско ниво, од областа на филозофијата, естетиката и културните студии.

Веднаш по докторирањето, во јули 2012 година, Вангел Ноневски е избран за доцент од областа на филозофските науки, на Универзитетот „Евро-Балкан“ во Скопје, на Факултетот за студии на културата. Веднаш потоа, ангажиран е како професор на постдипломските студии на истиот факултет, конкретно на курсевите за постколонијална теорија и мултикултурализам и биополитика.

Ноневски е ангажиран и како визитинг - професор на постдипломските студии на Факултетот за архитектура и дизајн, при Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје. Почнувајќи од учебната 2014/2015 година, тој таму континуирано го држи курсот по Современа архитектура, уметност и дизајн, а од учебната 2015/2016 година и курсот по Теорија на современата архитектура. Од учебната 2014/2015 година, предава и курс по Компјутерска етика на постдипломските студии на Факултетот за дигитална форензика, при Универзитетот „Евро-Балкан“ во Скопје.

Ноневски на својот Универзитет „Евро-Балкан“ во Скопје е избран и за вонреден професор од научното поле хуманистички науки, односно научното подрачје филозофија (6.05) на 4.12.2017 година.

Во текот на неговиот академски ангажман од 2012 година до денес, Ноневски членувал во девет комисии за одбрана на докторски дисертации:

1. „Хајдегеровското поетско домување и градење: спас од технолошката гибел“, на м-р Јордан Шишовски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 18 октомври 2013 година;
2. „Рабови и прагови: дијалектика на границите“, на м-р Зоран Попоски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 22 декември 2013 година;
3. „Муралното сликарство во исламските сакрални градби во Република Македонија низ практична анализа на човековиот придонес“, на м-р Дита Старова-Ќерими, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 18 февруари 2014 година;
4. „Компјутационализмот и феминистичко-родовата теорија на умот“, на м-р Боби Бадаревски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 1 јули 2014 година;
5. „Теоријата на виолинските перформанси на Ан Софи Мутер, Ванеса Мае, Мидори Гото и Хилари Хан“, на м-р Ермал Мехмети, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 2 јуни 2015 година;
6. „Рецепцијата на музичкото дело во естетичките теории на дваесеттиот век“, на м-р Дуња Иванова, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет, Скопје, 8 октомври 2015 година;
7. „Профили на флејтистки на Балканот низ нивната интерпретативно-педагошка дејност (со посебен осврт на Ирена Графенауер – Словенија и Лидија Ошавкова – Бугарија)“, на м-р Јета Старова-Мехмети, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 19 декември 2015 година;
8. „Современи аспекти на работниот простор во услови на глобална стандардизација: пристапи, практики и брендирање на внатрешната архитектура“, на м-р Мишко Ралев, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 8 јуни 2016 година;
9. „Меланхолија и политика: меланхолија на маргинализираниот субјект и заедници во Република Македонија“, на м-р Ана Блажева, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 30 јуни 2016 година.

Ноневски членувал и во шест комисии за одбрана на магистерски трудови:

1. „Субверзивните уметнички дејствувања – од Улај до Бенкси“, на Билјана Петровска-Исијанин, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 25 јули 2013 година;
2. „Митолошките матрици во рекламната порака“, на Ели Василевска-Илиевска, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 31 октомври 2013 година;
3. „Социјалните медиуми како алатка за пропаганда во политичките кампањи во Република Македонија во периодот од 2008 до 2012 година“, на Игор Стојановски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 24 април 2014 година;
4. „Улогата на медиумите во социо-политичките револуции и конфликти низ призмата на предизвиците на современиот свет“, на Марјана Хрисафов, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 25 јуни 2014 година;
5. „Влијанието на Западната култура во Кина: емпириски и компаративни истражувања на антрополошките аспекти на животниот стил и на дуплитектурата на европскиот град“, на Игор Калков, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 13 јануари 2015 година;
6. „Придонесот на Европските младински политики кон кохезијата на различностите во Европа, конструкција на нов идентитет“, на Виктор Милошевски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 22 јуни 2016 година.

Тој, едновременно, е ангажиран и како ментор на еден магистерски труд. Се работи за трудот на Валентина Гоцевска, „Неолиберализам – нужен или наметнат концепт на реформи во земјите во транзиција од Југоисточна Европа“, одбранет на 24 октомври 2017 година на Универзитетот „Евро-Балкан“ во Скопје.

Во поглед на наставно-образовната дејност, може да се заклучи дека д-р Вангел Ноневски, во исклучително краток период (последниве пет години), се здобива со завидно искуство во далеку поширок наставно-апликативен домен од неговата потесна филозофска и естетичка специјализација. Тој значително ја прошири својата потесна специјализација, од современата (дигитална, интерактивна, ремикс) естетика, во доста поширок наставно-образовен дијапазон, кој опфаќа културни студии, филозофска антропологија, аксиологија, теории на современата архитектура, компјутерска етика, студии за новите медиуми, биополитика, постколонијална теорија, студии за протетика на свеста, студии за авторските права, итн. За тоа сведочат неговите горенаведени ангажмани како професор на неколку постипломски курсеви, изработувач на 11 наставни предмети од целосно новиот елаборат за акредитирање на студиите по култура, уметности и комуникации на Универзитетот „Евро-Балкан“, но и членството во бројни комисии за одбрана на докторски и магистерски трудови.

Детален приказ на активностите од областа на наставно-образовната дејност на д-р Вангел Ноневски е даден во табелата изготвена во согласност со Анекс 2 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, која е поднесена како прилог кон овој Извештај.

Врз основа на реализираните активности при вршење на наставно-научната дејност, кандидатот д-р Вангел Ноневски има постигнато 29,05 поени, што го надминува предвидениот минимум од 20 поени според критериумите дефинирани во член 12 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Научноистражувачка дејност

Во трудовите на д-р Вангел Ноневски објавени во текот на неговата научна кариера се изложени опстојни и значајни анализи на различни проблеми од областа на филозофијата на културата, естетиката, естетичката аксиологија и филозофската антропологија.

Во овој Извештај се издвоени неколку труда што ги одразуваат главните резултати до кои доаѓа кандидатот во своите истражувања на споменатите теми, а кои се објавени во научни публикации со меѓународен карактер.

Д-р Вангел Ноневски има објавено 2 (две) монографски дела што произлегуваат од неговите истражувања поврзани со изработката на магистерскиот труд, додека оние поврзани со докторската дисертација се во фаза на подготовка и нивното објавување е предвидено до крајот на оваа година. Првото дело под наслов „Музички бриколаж: за елементите на директното рециклирање во современата музика“ е објавено уште во 2003 година кај издавачот „Магор“ од Скопје, додека второто „Грамофонот како метаинструмент: од механичка репродукција до ремикс култура“ е објавено како книга во 2014 година од издавачката куќа „Аксиома“ од Скопје. Во овој реферат се задржуваме пообемно единствено кон ова дело.

Оригиналниот научен труд на д-р Вангел Ноневски *Грамофонот како метаинструмент: од механичка репродукција до ремикс култура* претставува уникатно издание, во кое во една книга се споени авторски труд (215 страници) и зборник од текстови

(192 страници), кои анализираат иста тематика, но на различни начини. Главната тема се однесува на преминот на грамофонот од пасивно средство за механичка репродукција на музика, во активен инструмент наменет за манипулација на звуци произведени на други музички инструменти. Тој временски период од околу стотина години започнува, најпрво со пронаоѓањето на грамофонот-фонограф кон крајот на XIX век, продолжува со првите дада експерименти со музика снимена на грамофонски плочи во 1920-тите години, со појавата на DJ културата во њујоршката населба Бронкс во 70-тите години на XX век, продолжува со експлозијата на семплувањето во 1980-тите и 1990-тите години, за конечно денес да кулминира во ремикс културата и интерактивните уметности. Всушност, токму ова последново, имено, ремикс културата и интерактивните уметности, треба да се смета за најголем придонес на овој труд, зашто во нашата академска средина трудовите кои ги третираат интерактивните уметности се исклучително ретки, додека оние кои се занимаваат со ремикс културата и уметностите се непостоечки. Заради тоа, овој труд треба да се смета за исклучително плодноносен, не само сега, туку и во иднина, кога истражувањето на ремикс уметностите ќе го добие соодветниот третман во нашата научна и стручна јавност. Згора на тоа, во овој труд, антрополошкиот и аксиолошкиот пристап се во непосредна врска со естетичкиот и културолошкиот пристап, придонесувајќи ова дело да се здобие со интердисциплинарност и мултидисциплинарност од врвен карактер.

Вангел Ноневски во последниве пет години е автор и на пет труда со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор или во зборници од трудови на научен собир со меѓународен одбор.

Трудот насловен “*Estética del remix*”, на д-р Вангел Ноневски, е објавен во научното списание *Denken Pensée Thought Mysl...*, во 49-тиот број на списанието, во Хавана, на 1 ноември 2013 година. Научниот трудот е супстанцијално втемелен врз излагањето насловено „Естетика на ремиксот“, кое Ноневски го презентира на Регионалната конференција “*Theatrum Mundi III: Theatre and Ritual*”, организирана од Интеруниверзитетскиот центар, во Дубровник, Република Хрватска, од 10 до 15 септември 2012 година. Трудот се базира на согледувањето на новата стварност во современата уметност, според која, естетиката, доколку сака да биде релевантна, треба да води сметка за интерактивните карактеристики на новите медиуми. Имајќи го тоа предвид, она што денес се смета за уметничко дело е, всушност, уметнички контекст: уметниците создаваат незавршени „уметнички контексти“ (дури и во случаите кога делата не се првично замислени како контексти, туку како обични уметнички дела), за другите да ги довршуваат и/или да ги впуштаат во бескраен циклус на деконструкција, реконтекстуализација, ремиксување.

Трудот „Семантичките аспекти во потеклото на ремикс културата“, издаден е во *Контексти* (Списание за компаративна книжевност и културолошко истражување, бр. 12, Институт за македонска литература, Скопје, 2014, стр. 179-190). Трудот е значаен по тоа што забележува дека од појавата на дадаизмот поголемиот дел на модерната и современата уметност се задоени во духот на директното и/или индиректното посредување. Имено, уметничките дела претставуваат колажи или рециклирани мешавини од постојни дела. Ремикс културата се појавува на современата уметничка сцена, зашто глобалната култура, веќе неколку децении наназад, има загубено вера во потрагата по „новото“. Тоа е така, зашто верата во новото претставува вера во суверениот автор-бог и во концептот за завршено уметничко дело. Значајноста на трудот се огледа во неговиот заклучок дека, штом едно уметничко дело станува подложно на репродукција (механичка или дигитална),

неговото семантичко значење станува проширено и подложно на потенцијално бесконечни реконтекстуализации.

Во трудот насловен „Ослободување на протетското искуство“, издаден во зборникот на трудови *Влијанието на научно-технолошкиот развој во областа на правото, економијата, културата, образованието и безбедноста во Република Македонија* (Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 2014, стр. 275-282), д-р Ноневски се повикува на наследството на научно-фантастичниот поджанр на киберпанкот и во трудот ја пласира тезата дека искуството во современоста е посредувано од софистицирани форми на протетика, кои се во можност на безмалку директен начин да го обликуваат нашето искуство и однос кон стварноста. Излезот од таквата незавидна состојба треба да се бара во естетизираното протетско искуство. Наоѓајќи ја утехата во тоа дека свеста отсекогаш била посредувана од културни форми на детерминација, трудот ја застапува тезата дека потенцијалите за извртување на протетски посредуваното искуство се на располагање. Забележувајќи дека уметниците отсекогаш твореле, помалку или повеќе, во состојба на занес, се зазема ставот дека уметноста е во состојба да го изврти протетското искуство во своја корист.

Во 2016 година, д-р Вангел Ноневски го објавува интригантниот и полемички настроен труд „Идеалот какоагаџа како задушувачки за уметноста на денешно време“, издаден во зборникот *Античкиот идеал на какоагаџа*, Филозофски факултет – Скопје, 2016, стр. 103-110. Трудот се базира врз критички третман на идеалот какоагаџа, преку едно поинакво читање од постојните, наоѓајќи дека тој станува проблематичен концепт за културниот амбиент во денешно време. Потпирајќи се врз опсервацијата дека убавите уметности денес речиси инстантно стануваат проголтувани од популарната култура, современата критичка уметност своите најсугестивни манифестации ги има токму кога експлицитно деклинира од идеалот какоагаџа. Надоврзувајќи се на мислата на Теодор Адорно, кој инсистираше дека складот и хармонијата не кореспондираат со духот на времето, современата субверзивна и критичка уметност инсистира дека, наместо проникнување, треба да се тежнее кон разделување на убавото и моралното. Само доколку се осознае и прогласи единството убаво-добро како средство за афирмација на потчинетоста на постојното, може да се создава уметност која, не само што ќе биде потентна и сугестивна, туку и ќе опстојува пред незапирливата наезда на популарната култура, чија главна цел е неа да ја разводи и комодифицира. Овој труд е изложен од страна на Ноневски на симпозиумот „Античкиот идеал на какоагаџа“ на Филозофскиот факултет, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 12 март 2014 година.

Во трудот „Урнисување на културата на средбата во скопскиот јавен простор“, објавен во списанието *Филозофска трибина* бр.19, во издание на Филозофското друштво на Македонија во 2016 година, д-р Вангел Ноневски ја анализира врската помеѓу концептот на релационата естетика на Никола Бурио (Nicolas Bourriaud) и обидот таа да се аплицира во јавниот простор на мекадонскиот главен град. Инаку, релационата естетика се јавува на самиот крај на минатиот век, како своевидно исходно место на сиот збир претходни естетики (естетиката на интерактивните уметности, дигиталната естетика, естетиката на ремикс уметностите), кои се базираат на принципот на содејството, како елементарен онтолошки и семантички услов на уметноста на преминот од XX во XXI век.

Во 2015 година, д-р Ноневски учествува со свое излагање и на симпозиумот „Филозофија и политика“, одржан на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Излагањето се базира на врската помеѓу концептот на

релационата естетика на Никола Бурио и обидот таа да се аплицира во јавниот простор на мекадонскиот главен град.

Д-р Вангел Ноневски е учесник на една регионална и на три меѓународни научни конференции: учествува на регионалната конференција “Theatrum Mundi III: Theatre and Ritual”, организирана од Интеруниверзитетскиот центар, во Дубровник, Република Хрватска, од 10 до 15 септември 2012 година. Д-р Ноневски таму се претставува со излагање на тема „Естетиката на ремиксот“, во рамките на која го презентира прашањето за есенцијалните карактеристики на современата контекстуалност на уметничкото дело кои придонесуваат естетичката комуникација веќе да не се базира исклучиво врз интерпретација и деконструкција на неговото значење, туку на партиципативно (ремиксувачко) искористување на контекстите, понудени од страна на уметниците.

Следното негово учество се случува на Првата меѓународна научна конференција „Влијанието на научно-технолошкиот развој во областа на правото, економијата, културата, образованието и безбедноста во Република Македонија“, организирана и одржана на Универзитетот „Евро-Балкан“, во Скопје, на 20 и 21 декември 2013 година. На неа, д-р Вангел Ноневски се претставува со излагањето на тема „Ослободување на протетското искуство“.

Третото негово учество е на Меѓународната конференција „Транскултуралност и меморија“, организирана од Универзитетот „Евро-Балкан“, одржана во Скопје, од 10 до 12 април 2014 година. Следејќи ја зададената тема на конференцијата, д-р Ноневски се претставува со еден невообичаен феномен, кој, сепак, иманентно одговара на односот транскултурност/меморија. Тој говори за т.н. „копање“ низ полиците (digging in the crates) со стари грамофонски плочи: практика која се популаризира низ DJ културата. Бидејќи еден од основните предуслови за ремиксот во музиката (без оглед дали мислиме на нејзино миксување или семплување) е таа да биде снимена на носач на звук, тогаш токму тие носачи на звук од минатото треба да се доведат во аналогија со аудитивната граѓа која музичарите на конвенционалните инструменти ја идентификуваат со нотите. Пребарувањето и аудиофилското колекционерство претставуваат своевидно навиѓирање низ културно-историските аудитивни координати. Во грамофонските плочи се наоѓа културно-музичкото наследство, без кое потенцијалот на ремиксот во музиката (а тоа е, всушност, аудитивниот еквивалент на транскултуралноста) би бил невозможен, зашто таму е скриена историјата на музиката која DJ-от ја ремиксува.

Четвртото учество на д-р Ноневски се случува на Меѓународната научна конференција „Критика и молк: читање на македонската литература и култура“, организирана од Институтот за македонска литература, а одржана во Македонската академија на науките и уметностите, во Скопје, на 7 и 8 ноември 2016. Излагањето на д-р Вангел Ноневски понудува критички третман на наративниот аспект на проектот „Скопје 2014“. Кога велите наративниот аспект, мислиме на оној негов обид за „леgitимација“, кој се обидува да го оправда како проект кој треба да надомести дел од македонската приказна/историја која била запоставена во досегашниот однос кон скопскиот (македонскиот) јавен простор. Меѓутоа, тука се јавуваат неколку сериозни проблеми. Прво, се губи од вид тенката граница помеѓу приказната и симулацијата, особено во ера кога идејата за националниот мит е демистифицирана. Второ, наместо континуитет, проектот тргна од корен да го преиспишува националниот мит.

Покрај учеството на регионални и меѓународни научни конференции, д-р Вангел Ноневски членувал и во четири организациони одбори на традиционалниот Меѓународен

научен симпозиум „Денови на Јустинијан Први“. Се работи за годишен интердисциплинарен научен форум, чија цел е презентација на најновите истражувања, проследени со дискусии за различни аспекти на византиските и средновековните студии, кои вклучуваат третман и толкување на културното, историското и духовното наследство во современата Европа. Симпозиумот е посветен на царот Јустинијан Први, а негова цел е да се осврне на широк спектар прашања поврзани со Византија и Европскиот среден век. Тие прашања се однесуваат на истражувањето на културното и историското наследство, сфатени како интегративна компонента на различностите и заедништвото на обединета Европа. Четирите организациони одбори во кои Ноневски членувал се:

1. 2nd International symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: “Samuel’s State and Byzantium”, Skopje, 26-27 September 2014;
2. 3rd International symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: “Byzantium and the Heritage of Europe: Connecting the Cultures”, Skopje, 30-31 October 2015;
3. 4th International symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: “The Byzantine Missionary Activity and its Legacy in Europe”, Skopje, 11-12 November 2016;
4. 5th International Symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: “Byzantium and the Slavs: Medieval and Modern Perceptions and Receptions”, Skopje, 17-18 November 2017.

Д-р Вангел Ноневски е организатор и раководител на проектот „Предавања и креативни работилници за средношколци од скопските гимназии“, кој се одржува во периодот помеѓу декември 2012 и февруари 2013 година, во гимназиите „Никола Карев“ и „Раде Јовчевски – Корчагин“. Се работи за научно-популарни предавања од области и теми кои меѓу средношколците се детектираат како дефицитарни: современа проза и поезија, урбана култура, брејкденс, графити уметност, ремикс култура итн. Проектот е спроведен од страна на тимот професори од Универзитетот „Евро-Балкан“, но и со љубезната соработка од проф. д-р Наташа Аврамовска од Институтот за македонска литература, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје.

Во поглед на научно истражувачката дејност може да се констатира дека д-р Вангел Ноневски веќе се оформил во темелен научен истражувач, кој своите знаења од областите на современата филозофија (постмодерна, структурализам и постструктурализам, деконструкција, неомарксизам...), современата естетика (модерни и современи уметности, дигитална естетика, естетика на интерактивни уметности, ремикс култура...), аксиологијата, филозофската антропологија, културните и интеркултурните студии постојано ги продлабочува, ги надградува и ги аплицира, особено со истражувањата на современите аспекти на културното живеење, во поширокото разбирање на овој комплексен поим. Во прилог на ова говорат неговите авторски книги, бројните научни трудови, објавени во домашни и странски списанија и зборници, неговото учество на домашни, регионални и меѓународни научни конференции, членството во организациони одбори на меѓународни научни семинари, каде што, со својата експертиза, дава значаен придонес.

Насловите на трудовите и податоците за публикациите во коишто се објавени, распоредени во соодветните категории, се дадени во Анекс 2.

За обемот и интензитетот на научно-истражувачката дејност на д-р Вангел Ноневски уверливо сведочи бројот на постигнати поени - 101 кој многукратно го надминува минимумот од 20 поени за овој тип активност предвидени според Правилникот за избори.

Стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес

Во изминатиот период, д-р Вангел Ноневски, покрај наставно-образовната и научно истражувачката дејност има развиено и богата стручно-апликативна дејност и дејност од поширок интерес. Од оваа богата активност ги потенцираме следниве остварувања:

Автор е на 5 (пет) преводи на интегрални дела од областа на општествените и хуманистичките науки, објавени кај домашни реномирани издавачи – четири книги преводи од англиски јазик: *Третиот пати: обнова на социјалдемократијата*, на Ентони Гиденс (2002 година), *Остаде постојмодерната политика*, на Хони Ферн Хејбер (2002 година), *Мултикултурно граѓанство*, на Вил Кимлика (2004 година) и *Гомон: еден век француска кинематографија*, на Франсоа Гарсон (2005 година), како и книгата преведена од хрватски јазик *Филозофија ира фудбал*, на Виктор Жмегач (2013 година). Тој е автор, исто така, и на преводи на делови од книги, како и на преводи на 24 научни трудови (19 од српски/хрватски и 6 од англиски јазик) за проектот „Историја на културата на почвата на Македонија“ спроведен и организиран од страна МАНУ, како и превод од српски/хрватски и англиски јазик на околу 50 текстови за веб-порталот *Окно*, во периодот од јули до септември 2012 година;

Во рамките, пак, на дејностите од поширок интерес треба да се истакне неговото членство во уредувачкиот одбор на списанието „Филозофска трибина“, членството во организационите одбори на 4 меѓународни симпозиуми, како и фактот дека д-р Вангел Ноневски е избран за декан на Факултетот за студии на социјалната антропологија, при Универзитетот „Евро-Балкан“ – Скопје во 2016 година. Во рамките на овој негов ангажман, тој ги извршува сите тековни и организациони активности и ги менаџира наставно-образовните и научно-истражувачките аспекти во работењето на факултетот.

Преку стручно-апликативната дејност (66,5) и дејностите од поширок интерес (11,5) за која целосните податоци се прикажани во Анекс 2, д-р Вангел Ноневски остварува вкупно 78 поени, со што многукратно го надминува предвидениот минимум од 5 поени според Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Оценка од самоевалуација

Кандидатот д-р Вангел Ноневски при последната оценка од самоевалуацијата во учебната 2017/2018 година доби највисока можна оценка од анонимно спроведената анкета на студентите при Универзитетот „Американ колеџ“ во Скопје.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Со својата досегашна работа со студентите (на друг универзитет и во друга средина) и со своите научни трудови, д-р Вангел Ноневски се претставува како сериозен научник и истражувач со способности за наставно-образовна, научно истражувачка и стручно-

апликативна дејност. Во прилог на тоа говорат многубројните референци поврзани со научно истражувачката работа и експертските активности во областа на современата естетика и аксиологија, филозофијата на културата и филозофската антропологија, културните и интердисциплинарните студии, во нивното пошироко поимање. Тој ги следи современите текови во овие дисциплини и има способност нив да ги преточува и актуализира во наставно-образовниот, научно истражувачкиот и стручно-апликативниот процес. Резултатите од неговите активности и од научните трудови претставуваат несомнен придонес за македонската академска средина, за науката, но и за образовната практика.

Врз основа на целокупната доставена документација и личниот увид во работата на кандидатот, Рецензентската комисија мошне позитивно ја вреднува и ја оценува целокупната наставно-образовна, научноистражувачка и стручно-апликативна дејност на д-р Вангел Ноневски, за кои има остварено вкупно 208,05 поени по сите основи.

Имајќи ги предвид податоците за севкупната активност на кандидатот, Комисијата заклучи дека д-р Вангел Ноневски поседува значајни научни и стручни квалитети и според Законот за високото образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања и асистенти-докторанди на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, ги исполнува сите услови да биде избран во звањето **вонреден професор** во научните области (дисциплини) за кои има конкурирано.

Според гореизнесеното, Комисијата има чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му предложи д-р Вангел Ноневски да биде избран во звањето **вонреден професор** во научните области (дисциплини): филозофска антропологија (шифра 60512) и аксиологија (шифра 60507).

Рецензентска комисија

Проф. д-р Иван Цепароски с.р.

Проф. д-р Бранислав Саркањац с.р.

Проф. д-р Дејан Донеv с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Вангел Борис Ноневски

(име, татково име и презиме)

Институција: Филозофски факултет, Институт за филозофија

(назив на факултетот/институтот)

Научна област: филозофска антропологија и аксиологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Одржување на настава во втор циклус студии	Поени
1.	Предмет: Современа архитектура, уметност и дизајн, на Универзитетот „Американ колеџ“ – Скопје, Факултет за архитектура и дизајн: зимски семестар во учебните 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017 и 2017/2018 година, 3+0 часа неделно, во тек на 15 недели и 4 семестри.	9
2.	Предмет: Теорија на современата архитектура, на Универзитетот „Американ колеџ“ – Скопје, Факултет за архитектура и дизајн: летен семестар во учебните 2015/2016, 2016/2017 и 2017/2018 година, 3+0 часа неделно, во тек на 15 недели и 3 семестри.	6,75
3.	Предмет: Компјутерска етика, на Универзитетот „Евро-Балкан“ – Скопје, Факултет за дигитална форензика: зимски семестар во учебните 2014/2015 и 2015/2016 година, 2+0 часа неделно, во тек на 15 недели и 2 семестра.	3
Ред. број	Назив на активноста: Настава во школи и работилници	Поени
1.	„Предавања и креативни работилници за средношколци од скопските гимназии“, од декември 2012 до февруари 2013 година, во гимназиите „Никола Карев“ и „Раде Јовчевски - Корчагин“, во организација на Универзитетот „Евро-Балкан“ – Скопје (раководител и учесник, 1,5 + 1).	2,5
Ред. број	Назив на активноста: Подготовка на нов предмет	Поени
1.	Учество во изработка на елаборат за акредитирање на нова студиска програма:	1,5

	Додипломски студии по Култура, уметности и комуникации, при Универзитет „Евро-Балкан“ – Скопје, 2016 година.	
Ред. број	Назив на активност: Член на комисији за оцена и одбрана на докторат	Поени
1.	„Хајдегеровското поетско домување и градење: спас од технолошката гибел“, на м-р Јордан Шишовски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 18 октомври 2013 година	0,5
2.	„Рабови и прагови: дијалектика на границите“, на м-р Зоран Попоски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 22 декември 2013 година	0,5
3.	„Муралното сликарство во исламските сакрални градби во Република Македонија низ практична анализа на човековиот придонес“, на м-р Дита Старова-Ќерими, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 18 февруари 2014 година	0,5
4.	„Компјутационализмот и феминистичко-родовата теорија на умот“, на м-р Боби Бадаревски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 01 јули 2014 година	0,5
5.	„Теоријата на виолинските перформанси на Ан Софи Мутер, Ванеса Мае, Мидори Гото и Хилари Хан“, на м-р Ермаљ Мехмети, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 02 јуни 2015 година	0,5
6.	„Рецепцијата на музичкото дело во естетичките теории на дваесеттиот век“, на м-р Дуња Иванова, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Филозофски факултет, Скопје, 08 октомври 2015 година	0,5
7.	„Профили на флејтистки на Балканот низ нивната интерпретативно-педагошка дејност (со посебен осврт на Ирена Графенауер - Словенија и Лидија Ошавкова - Бугарија)“, на м-р Јета Старова-Мехмети, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 19 декември 2015 година	0,5
8.	„Современи аспекти на работниот простор во услови на глобална стандардизација: пристапи, практики и брендирање на внатрешната архитектура“, на м-р Мишко Ралев, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 08 јуни 2016 година	0,5
9.	„Меланхолија и политика: меланхолија на маргинализираниот субјект и заедници во Република Македонија“, на м-р Ана Блажева, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 30 јуни 2016 година	0,5
Ред. број	Назив на активност: Член на комисији за оцена и одбрана на магистратура	Поени

1.	„Субверзивните уметнички дејствувања – од Улај до Бенкси“, на Билјана Петровска-Исијанин, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 25 јули 2013 година	0,3
2.	„Митолошките матрици во рекламната порака“, на Ели Василевска-Илиевска, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 31 октомври 2013 година	0,3
3.	„Социјалните медиуми како алатка за пропаганда во политичките кампањи во Република Македонија во периодот од 2008 до 2012 година“, на Игор Стојановски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 24 април 2014 година	0,3
4.	„Улогата на медиумите во социо-политичките револуции и конфликти низ призмата на предизвиците на современиот свет“, на Марјана Хрисафов, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 25 јуни 2014 година	0,3
5.	„Влијанието на Западната култура во Кина: емпириски и компаративни истражувања на антрополошките аспекти на животниот стил и на дуплитектурата на европскиот град“, на Игор Калков, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 13 јануари 2015 година	0,3
6.	„Придонесот на Европските младински политики кон кохезијата на различностите во Европа, конструкција на нов идентитет“, на Виктор Милошевски, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 22 јуни 2016 година.	0,3
	Вкупно	29,05

НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност: Ментор на магистерска работа	Поени
1.	„Неолиберализам – нужен или наметнат концепт на реформи во земјите во транзиција од Југоисточна Европа“, на Валентина Гоцевска, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 24 октомври 2017 година.	1
Ред. број	Назив на активност: Монографии	Поени
1.	Ноневски, В. , <i>Музички бриколаж: за елементарните на директното рециклирање во современата музика</i> , Магор, Скопје, 2003 година, 140 стр.	8

2.	Ноневски, В. , <i>Грамофонони како меџаинструменти: од механичка репродукција до ремикс култура</i> , АКЦИОМА, Скопје, 2014, 215 стр.	8
Ред. број	Назив на активност: Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научно/стручно списание	Поени
1.	Ноневски, В. , „Естетика на ремиксот“, во <i>Блесок</i> (интернет списание за литература и други уметности), бр. 82, година XV, Скопје, јануари-февруари 2012, URL: http://www.blesok.mk/tekst.asp?lang=mac&tekst=1301#.UvjQ_t4DAk ;	4
2.	Ноневски, В. , „Како бионичката протетика преминува во естетичка киборжност?“, во <i>Културен животи</i> (Списание за култура, уметност и општествени прашања), бр. 1-2, година LVII, Скопје, јануари-јуни 2012, стр. 16-23	4
3.	Ноневски, В. , „Копање низ културните координати на аудитивните традиции во контекстот на ремикс културата“, во <i>Културен животи</i> (Списание за култура, уметност и општествени прашања), бр. 1-2, година LXI, Скопје, јануари-јуни 2014, стр. 68-73	4
4.	Ноневски, В. , „Урнисување на културата на средбата во скопскиот јавен простор“, во <i>Филозофска џрибина</i> , број 19/година 39, Филозофско друштво на Македонија – Скопје, пролет 2016, стр. 117-128.	4
Ред. број	Назив на активност: Трудови со оригинални научни резултати, објавени во референтно научно/стручно списание со меѓународен уредувачки одбор	Поени
1.	Ноневски, В. , „Уметничкото дело во ерата на интерактивниот контекст“, во <i>Контексти</i> (Списание за компаративна книжевност и културолошко истражување), бр. 9, Институт за македонска литература, Скопје, 2011, стр. 85-97	6
2.	Nonevski, V. , “The Aesthetics of Remix”, <i>Blesok</i> (on-line magazine for literature & other arts), no. 82, volume XV, Skopje, January-February 2012, URL: http://www.blesok.mk/tekst.asp?lang=eng&tekst=1301#.Uvjj2ft4DAk ;	6
3.	Nonevski, V. , “Estética del remix”, <i>Denken Pensée Thought Mysl...</i> , n° 49, Criterios, La Habana, 1º noviembre 2013, pp. 820-836, URL: http://www.criterios.es/denken/articulos/denken49.pdf	6
4.	Ноневски, В. , „Семантичките аспекти во потеклото на ремикс културата“, во <i>Контексти</i> (Списание за компаративна книжевност и културолошко истражување), бр. 12, Институт за македонска литература, Скопје, 2014, стр. 179-190.	6

Ред. број	Назив на активност: Трудови со оригинални научни резултати објавени во стручно/научно-популарно списание	Поени
1.	Ноневски, В. , „Исток и(ли) запад?: прилог кон генеалогијата на културните соочувања“, во <i>Марина: за различности и индустраци</i> , година XI, број 65, Темплум, Скопје, 2004, стр. 222-238;	2
2.	Ноневски, В. , „Празна исполнетост – полна испразнетост“, во: <i>Наше писмо</i> (Магазин за литература и култура), број 66, година XIV, Скопје, јули-декември 2008, стр. 18-23;	2
3.	Ноневски, В. , „Слободна против регулирана култура“, во <i>Граѓански</i> (Магазин од поинаков формат), број 43, година II, Скопје, 23. февруари 2013 година, стр. 14-15.	2
Ред. број	Назив на активност: Трудови со оригинални научни резултати, објавени во стручно/научно популарно списание со меѓународен уредувачки одбор	Поени
1.	Nonevski, V. , „Prazna ispunjenost – potpuna ispraznost“, <i>Sarajevske sveske</i> , no. 21-22, Mediacentar, Sarajevo, 2008, str. 260-267;	3
2.	Nonevski, V. , „Gramofon kao globtroter“, <i>Sarajevske sveske</i> , no. 23-24, Mediacentar, Sarajevo, 2009, str. 181-191.	3
Ред. број	Назив на активност: Трудови објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир	Поени
1.	Ноневски, В. , „Слободните медиуми и поданичката политика“, во <i>Политиката и медиумите</i> , Совет за глобална соработка, Скопје, 2010, стр. 70-73	2
2.	Ноневски, В. , „Идеалот калокаγαθία како задушувачки за уметноста на денешно време“, во <i>Античкиот идеал на калокаγαθία</i> , Филозофски факултет – Скопје, 2016, стр. 103-110	2
3.	Ноневски В. , „Изгубени во приказната: Скопје 2014 и делегитимацијата на македонскиот национален мит“, во <i>Кришка и молк: читање на македонската литература и култура</i> (Зборник на трудови од меѓународната научна конференција), Институт за македонска литература – Скопје, 2017, стр. 394-403.	2
Ред. број	Назив на активност: Трудови со оригинални научни/стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научен/стручен собир со меѓународен уредувачки одбор	Поени
1.	Nonevski, V. , “Social Inclusion Between the Hybridization of Cultures and the Culture of Recycling”, in <i>Integrating Differences: Human</i>	3

	<i>Rights, Social Inclusion and Social Cohesion in the Balkans on its Road to the EU</i> , Euro-Balkan Institute, Skopje, 2009, pp. 101-113	
2.	Nonevski, V. , “Recycling as a Model for Participatory Local Culture: Re-thinking the Skopje Cultural Brand in the Context of Primitivism”, in Violeta Simjanovska (ed.), <i>Re-thinking Local Cultural Policy: New Identity and New Paradigm</i> , PAC Multimedia, Skopje, 2011, pp. 25-45	3
3.	Ноневски, В. , „Ослободување на протетското искуство“, во <i>Влијанието на научно-технолошкиот развој во областа на правото, економијата, културата, образованието и безбедноста во Република Македонија</i> , Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 2014, стр. 275-282, URL: http://issuu.com/univerzitetevro-balkan/docs/zbornik_na_trudovi_-_2013_i_del .	3
Ред. број	Назив на активност: Секциски предавања на научен/стручен собир	Поени
1.	„Архитектонски Форум Скопје – Послешокот на постмодернизмот“, Културен центар „Мала станица“, Скопје, јуни 2009 година, презентација на тема „Постмодерната архитектура во Скопје“	1
2.	Симпозиум „Античкиот идеал на καλοκαγαθία“, Друштво на класични филолози „Антика“ и Филозофско друштво на Македонија, Филозофски факултет, Скопје, 12 март 2014 година, презентација на тема „Идеалот καλοκαγαθία како задушувачки за уметноста на денешно време“	1
3.	Конференција „Интерпретативни стратегии: методи на книжевната херменевтика“ (прв, дескриптивен дел), Македонска академија на науките и уметностите (Одделение за лингвистика и литературна наука), Скопје, 12 декември 2014 година, презентација на тема „Скица за една неомарксистичка херменевтика“	1
4.	Симпозиум „Филозофија и политика“, Филозофско друштво на Македонија, Филозофски факултет, Скопје, 19 – 20 ноември 2015 година, презентација на тема „Урнисување на културата на средбата во скопскиот јавен простор“;	1
5.	Конференција „Примена на херменевтичките методи во толкувањето на книжевните дела“ (втор, апликативен дел), Македонска академија на науките и уметностите (Одделение за лингвистика и литературна наука), Скопје, 10 декември 2015 година, презентација на тема „Фикцијата на киберпанкот како автентично искуство на стварноста“.	1
Ред. број	Назив на активност: Секциски предавања на научен/стручен собир со меѓународно учество	Поени

1.	Регионална конференција „Интегрирање на разликите: човекови права, социјална инклузија и социјална кохезија во Балканот, на неговиот пат кон ЕУ“, Универзитет „Евро-Балкан“, Охрид, 28. до 31. мај 2009 година, презентација на тема “Social Inclusion Between the Hybridization of Cultures and the Culture of Recycling”	2
2.	Регионална конференција „Реобмислување на локалната културна политика: нови идентитети и нови парадигми“, РАС Multimedia, Скопје, 17 до 19 септември 2010 година, презентација на тема “Recycling as a Model for Participatory Local Culture: Re-thinking the Skopje Cultural Brand in the Context of Primitivism”	2
3.	Регионална конференција “Theatrum Mundi III: Theatre and Ritual”, Интеруниверзитетски центар, Дубровник, Република Хрватска, 10. до 15 септември 2012 година, презентација на тема „Естетика на ремиксот“	2
4.	Прва меѓународна научна конференција „Влијанието на научно-технолошкиот развој во областа на правото, економијата, културата, образованието и безбедноста во Република Македонија“, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 20-21 декември 2013 година, презентација на тема „Ослободување на протетското искуство“	2
5.	Меѓународна конференција „Транскултуралност и меморија“, Универзитет „Евро-Балкан“, Скопје, 10-12 април 2014 година, презентација на тема “Digging through the Cultural Coordinates of Auditory Traditions in the Context of Remix Culture”	2
6.	Меѓународна научна конференција „Критика и молк: читање на македонската литература и култура“, Институт за македонска литература, Скопје, 7 – 8 ноември 2016, презентација на тема „Изгубени во приказната: Скопје 2014 и делегитимацијата на македонскиот национален мит“	2
	Вкупно	101

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност: Учество во промотивни активности на факултетот/институтот	Поени
1.	Промотивни активности на Универзитетот „Евро-Балкан“ во средните училишта во Скопје, Струга, Кичево, Тетово, Неготино и Кавадарци.	0,5
Ред. број	Назив на активност: Член на национална жири-комисија	Поени

1.	Филозофски филмски фестивал, Кинотека на Република Македонија, Скопје, од 30 март до 7 април 2017 година, член на жири-комисија за избор на најдобар краткометражен филм.	1
Ред. број	Назив на активноста: Превод на книги	Поени
1.	Ентони Гиденс, <i>Третиот пат: обнова на социјалдемократијата</i> (188 стр.), Институт за демократија, солидарност и цивилно општество, Скопје, 2002 година (Anthony Giddens, <i>The Third Way: The Renewal of Social Democracy</i> , 1998)	3
2.	Хони Ферн Хејбер, <i>Ова е постмодерната политика: Лиотар, Рорти, Фуко</i> (260 стр.), Институт за демократија, солидарност и цивилно општество, Скопје, 2002 година (Honi Fern Haber, <i>Beyond Postmodern Politics: Lyotard, Rorty, Foucault</i> , 1994)	3
3.	Вил Кимлика, <i>Мултикултурно граѓанство: либерална теорија за малцинските права</i> (362 стр.), Институт за демократија, солидарност и цивилно општество, Скопје, 2004 година (Will Kymlicka, <i>Multicultural Citizenship: A Liberal Theory of Minority Rights</i> , 1995)	3
4.	Франсоа Гарсон, <i>Гомон: еден век француска кинематографија</i> (128 стр.), Pro Littera, Скопје, 2005 година (Francois Garcon, <i>Gaumont: A Century of French Cinema</i> , 1994)	3
5.	Виктор Жмегач, <i>Филозофија на фудбал</i> (240 стр.), ИЛИ-ИЛИ, Скопје, 2013 година (Viktor Žmegač, <i>Filozof igra nogomet</i> , 2011)	3
Ред. број	Назив на активноста: Превод на дел од книга	Поени
1.	Превод од англиски на македонски јазик на поглавјето „Читајќи го поврзувањето“ (“Reading the Interface”), од книгата <i>Дигитална естетика</i> (<i>Digital Aesthetics</i>), на Шон Кабит, издадено во Иван Цепароски (ур.), <i>Аспекти на групата</i> (стр. 285-330), Евро-Балкан Пресс/Менора, Скопје, 2007	1
2.	Превод на 24 научни трудови (19 од српски/хрватски и 5 од англиски јазик; приближно 400 страници) за проектот „Историја на културата на почвата на Македонија“, спроведен и организиран од страна на Македонската академија на науките и уметностите (издавањето на научните трудови во форма на повеќетомен зборник е во подготовка)	24
3.	Превод од српски/хрватски и англиски на македонски јазик на околу 50 текстови за веб-порталот <i>Окно</i> , во периодот од јули до септември 2012 година.	25

	Вкупно	66,5
--	---------------	-------------

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активноста: Член на уредувачки одбор на научно/стручно списание	Поени
1.	<i>Филозофска шрибина</i>	0,5
Ред. број	Назив на активноста: Уредник на зборник на трудови од научен/стручен собир	Поени
1.	Ноневски, В. , <i>Грамофониот како меймаинструмент: од механичка репродукција до ремикс култура</i> , АКСИОМА, Скопје, 2014, 192 стр.	1
Ред. број	Назив на активноста: Член на организационен или програмски одбор на меѓународен научен/стручен собир	Поени
1.	Организационен одбор на 2nd International symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: Samuel’s State and Byzantium, Skopje, 26-27 September 2014	1
2.	Организационен одбор на 3rd International symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: Byzantium and the Heritage of Europe: Connecting the Cultures, Skopje, 30-31 October 2015	1
3.	Организационен одбор на 4th International symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: The Byzantine Missionary Activity and its Legacy in Europe, Skopje, 11-12 November 2016	1
4.	Организационен одбор на 5th International Symposium “Days of Justinian I”, special thematic strand: Byzantium and the Slavs: Medieval and Modern Perceptions and Receptions, Skopje, 17-18 November 2017.	1
Ред. број	Назив на активноста: Декан	Поени
1.	Декан на Факултетот за студии на социјална антропологија, при Универзитетот „Евро-Балкан“ – Скопје, од 2016 година.	6
	Вкупно	11,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
--	--------------

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	29,05
НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	101
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	/
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	66,5
ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС	11,5
Вкупно	208,05

ЧЛЕНОВИ НА КОМИСИЈАТА

- 4. Проф. д-р Иван Џепароски с.р.**
- 5. Проф. д-р Бранислав Саркањац с.р.**
- 6. Проф. д-р Дејан Донеv с.р.**

РЕЦЕНЗИЈА

на рекописот Основи на дефектологија (Специјална едукација и рехабилитација) од авторите: проф. д-р Зоран Киткањ и проф. д-р Горан Ајдински, пријавен на Филозофскиот факултет во Скопје

ЗАЕДНИЧКИ ДЕЛ		ОПИС
1.	НАЗИВ НА УЧЕБНИКОТ, УЧЕБНОТО ПОМАГАЛО, МОНОГРАФИЈАТА, СТУДИЈАТА	Основи на дефектологија (Специјална едукација и рехабилитација)
2.	НАЗИВ НА ПРЕДМЕТНАТА ПРОГРАМА ЗА КОЈА СЕ ОДНЕСУВА	Основи на специјалната едукација и рехабилитација; Специјална педагогија; Основи на дефектологија за програмата за едногодишна доквалификација
3.	НАЗИВ НА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА	Специјална едукација и рехабилитација, Семејни студии, Социологија, Социјална работа и социјална политика, Психологија, Педагогија, Филозофија.
4.	ФОНД НА ЧАСОВИ НАСТАВА И ВЕЖБИ И ЕКТС-КРЕДИТИ	3+2, 6 кредити (за предметот Специјална едукација и рехабилитација (3+2) и 3+1 на други студиски програми
5.	ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НА АВТОРОТ (АВТОРИТЕ)	Зоран Киткањ, Горан Ајдински
6.	ВРЕМЕ И АКТ НА ИЗБОР НА РЕЦЕНЗЕНТИТЕ ¹	30.8.2018, одлука на ННС на Филозофски факултет, Универзитет „ Св. Кирил и Методиј“, Скопје
7.	ДАЛИ Е ПРВО ИЗДАНИЕ ИЛИ НЕ (член 23 УКИМ, до или над 25%)	Трето дополнето, изменето и преработено издание.
8.	ДОКОЛКУ НЕ Е ПРВО ИЗДАНИЕ, ВО КОЛКАВА МЕРА СЕ РАЗЛИКУВА?	Една третина од материјалот. Промените се состојат со воведување на две нови глави и измена, дополнување и преработка во 6 глави.
9.	ОПШТИ ПОДАТОЦИ (број на страници, прилози, заглавја или делови итн.)	Учебникот има 228 страници, текст во Б5 формат, вовед и XVIII глави, и тоа: Однос на општествената заедница кон лицата со инвалидност; Модели на пристап кон инвалидната; Детерминирање на поимот инвалидност и лицата со инвалидност; Поим дефинирање, цели и задачи на дефектологијата; Дефектологијата и другите научни подрачја; Терминолошки појавни разлики и создавање на дефектолошката

¹ Се пополнува за учебник и учебно помагало.

		<p>наука; Услови за создавање на теоретскиот концепт на дефектологијата; Дефектологијата како праксикологија или рехабилитација; Термини и поими кои се однесуваат на состојбата на лицата со пречки во развојот; Лица со пречки во развојот (лица со посебни потреби); Причини за настанување на попреченоста кај лицата со посебни потреби; Превентивна заштита на лицата со пречки во развојот; Застапеност-преваленција на лицата со посебни потреби; Современ систем на рехабилитација на лицата со посебни потреби; Состојба на институционална заштита, едукација и рехабилитација на лицата со посебни потреби во Македонија; Создавање на институционален систем на заштита, едукација и рехабилитација на лицата со посебни потреби; Основи на дефектолошката практика; Структура на дефектологијата и основни теоретски поставки на современата дефектолошка наука.</p>
--	--	--

ИЗВЕШТАЈ²

1.	КРАТОК ОПИС НА СОДРЖИНАТА	<p>Учебникот „Основи на дефектологија (специјална едукација и рехабилитација)” претставува континуирана заложба на авторите да ја оформат потребната литература од областа на дефектологијата за студентите на прв циклус студии на Институтот за дефектологија. Ракописот е подготвен за потребите на студентите од прв циклус на студиската програма Специјална едукација и рехабилитација, но и за студиските програми Педагогија, Психологија, Социјална работа и политика, Семејни студии, Социологија, за педагошките факултети, како и за студентите на едногодишните дефектолошки студии (професори и наставници кои држат настава на учениците со посебни образовни потреби во Посебните основни училишта) вклучени во едукативниот процес со учениците кои имаат посебни потреби.</p> <p>Од содржински аспект, учебникот е структуриран во XVIII дел.</p> <p>Во I дел со наслов <i>Огнос на ојшџесџвената заедница кон лицата со инвалидност</i> авторите прават хронолошки преглед на односот на заедницата кон лицата со инвалидност во различни временски периоди.</p> <p>Во II дел од ракописот <i>Модели на џрисџај кон инвалидност</i> авторите даваат детален приказ на следните модели: Медицински модел на пристап кон инвалидност; Социјален модел на пристап кон инвалидност; Наџијев модел; Биопсихосоцијален модел на пристап кон инвалидност; Квебешка класификација како модел на пристап кон инвалидност. Овие модели, според авторите се основа за детерминирање на политиките на општествената заедница, односно за изготвување на правна регулатива за третман, оспособување и вклучување на лицата со инвалидност во општествената заедница.</p> <p>Во III глава <i>Деџтерминирање на џоимџе инвалидност и лица со инвалидност</i>, се обработени следниве тематски целини: Лингвистичко толкување на терминот инвалидност; Дефинирање на инвалидност според Светска здравствена организација; Теоретски</p>
----	---------------------------	--

² Извештајот може да изнесува најмногу 10 чукани страници со нормален проред.

дефиниции на инвалидноста и лицата со инвалидитет; Дефиниција на инвалидноста и лицата со инвалидитет во универзалните документи усвоени под покровителство на Обединети нации и Дефиниции за инвалидноста и лица со инвалидитет во регионалните-европски документи.

Во IV глава, *Поим, дефинирање, цели и задачи на дефектолошката наука*, авторите наведуваат неколку дефиниции за дефектологијата, цитирајќи различни автори. Освен дефинирањето на дефектологијата како самостојна интердисциплинарна наука за лицата со инвалидност, авторите се осврнуваат и на задачите кои се поставуваат пред оваа наука, кои се или треба да бидат опфатени во единствениот систем на образование, во системот на социјална и детска заштита, во системот на здравственото осигурување и здравствената заштита.

Поврзаноста на дефектолошката наука со другите научни подрачја авторите го разработиле во 5-та глава. Во рамките на ова поглавје, од био-медицинските науки се наведени: физиологија, анатомија, неврологија, психијатрија, ортопедија, биологија и генетика. Од општествените науки, авторите го истакнуваат значењето на психологијата (развојна, клиничка, социјална, педагошка, психологија на личност) и педагошките науки (методика, дидактика, андрагогија, семејна и предучилишна педагогија). Исто така, значење им придават на социологијата, социјалната политика и правните науки, односно криминологијата и семејното прво

Во VI глава, *Терминолошки јојавни разлики и создавање на дефектолошката наука*, авторите дават хронолошки приказ на термините кои биле употребувани од 19 век, па до денес, и тоа: Педагогија на лекување или здравствена педагогија; Специјална педагогија; Општа поправна педагогија; Рехабилитациска педагогика; Рехабилитациско воспитание; Специјалне едукација и Специјална едукација и рехабилитација.

Во VII глава, *Услови за создавање на теоретскиот концепт на дефектолошката наука*, се прикажани главните научни, општествени, економски и други фактори кои имаат посебен придонес во создавањето на организиран систем на заштита, едукација и рехабилитација на

лицата со инвалидност, односно на лицата со посебни воспитно-образовни, социјални и здравствени потреби.

Во VIII глава од ракописот, *Дефектолозијата како прагматологија или рехабилитација*, авторите посветиле значајно внимание на медицинските, социјалните, едукативните и мерките за професионално оспособување на лицата со инвалидност, од раѓање до целосна социјализација и интеграција во општествената заедница.

Во IX глава, *Термини и поими кои се однесуваат на состојбата на лицата со пречки во развојот*, е даден приказ на сите досега употребувани термини за лицата со инвалидност (дефект, хендикеп, абнормалност, инвалидност, пречки во развојот, посебни потреби и развојни проблеми, посебни образовни потреби).

Во X глава, *Лица со пречки во развојот (лица со посебни потреби)*, авторите даваат приказ на оштетувањата, т.е. попреченоста и класификација на лицата со пречки во развојот. Оваа глава ја надополнуваат уште со две категории на лица со посебни потреби, а истите не се наведени во правилниците кои се применуваат од страна на релевантните институции. Тука станува збор за децата со АДХД (невро развојно растројство) и децата кои имаат социо-воспитни проблеми и нарушено поведение. Овие две категории на деца со посебни потреби, според авторите, претставуваат сериозен проблем за сите субјекти вклучени во воспитно-образовниот процес.

Во XI глава, *Причини за настанување на попреченоста*, се наведени причините и факторите кои доведуваат до различни видови и степени на инвалидност. Исто така, во оваа глава е опфатена и етиологијата на АДХД, како и ризик-факторите за појава на нарушување во однесувањето.

Во XII глава *Превентивна заштита на лицата со пречки во развојот*, се дава посебен приказ на сите превентивни фактори кои ја спречуваат, намалуваат или ублажуваат состојбата кај различни видови на пречки во развојот. Оваа глава, исто така, е надополнета со превентивните фактори за спречување на појавата на АДХД и заштитните фактори кај децата во социјален ризик.

Во XIII глава, *Заштита – евалуација на лицата со посебни потреби*, авторите укажуваат на степенот на

преваленција на лицата со посебни потреби и неговото значење во изготвувањето на Стратегија за преземање на адекватни и навремени мерки за спречување и намалување на различните видови на попреченост и растројства. Овој дел од ракописот авторите го надополнуваат со податоците за застапеност на лицата со АДХД и коморбидни состојби, како и преваленција и коморбидитет на нарушување во однесувањето.

Во XIV дел од овој ракопис, *Современ систем на рехабилитација на лицата со посебни потреби* се зборува за потребите од менување на системот поради поефикасна рехабилитација во законска, научна и техничка смисла. Овде се прикажани сите делови од рехабилитациониот процес: клинички, едукативен и социјално-економски. Притоа се разработени компонентите на клиничкиот, едукативниот и социјално-економскиот дел од рехабилитацијата, нивната меѓусебна поврзаност, како предуслов за ефикасна и успешна интеграција на лицата со пречки во развојот.

Во рамките на XV дел од трудот, *Состојба на институционална заштита, едукација и рехабилитација на лицата со посебни потреби во Македонија*, се прикажани интегралните компоненти на актуелниот рехабилитациониот процес на лицата со пречки во развојот во Македонија, и тоа: превенција, детекција и проценка, евиденција и статистика, третман, протетика, воспитание и образование, професионална класификација, работно оспособување и вработување и интеграција и социјализација.

Во рамките на XVI глава, *Создавање на институционален систем на заштита, едукација и рехабилитација на лицата со посебни потреби*, даден е приказ на развојот на институции за згрижување, заштита, едукација и оспособување за самостоен живот на сите категории на попречености во Република Македонија.

Во XVII глава од ракописот *Основи на дефектолошката практика*, авторите даваат приказ на развојниот пат во подготвување на дефектолошките кадри, како и постоењето на посебни образовни профили и периоди во едукација на дефектолозите (специјални педагози, дефектолози од општ вид, диференцирани дефектолошки кадри). Во тој контекст

		<p>се наведени облиците на подготвување на дефектолошкиот образовен профил (сепаратен, интерфакултетски и интегрален), и содржините на студиските програми.</p> <p>Во последната XVIII глава од ракописот, <i>Структура на дефектологијата и основни теоретски поставки на современата дефектолошка наука</i>, дадени се сите научни дефектолошки дисциплини (сурдологија, тифтологија, олигофренологија, соматопедија, социопедија и логопедија) и нивниот придонес во оспособувањето за поквалитетен живот на лицата со посебни потреби. Во овој дел, исто така, има дополнување за придонесот на Марија Монтесори во инклузивното образование.</p>
2.	ОЦЕНА ДАЛИ ПРЕДЛОЖЕНИОТ УЧЕНИК /ПОМАГАЛО Е ВО СОГЛАСНОСТ СО ПРЕДМЕТНАТА ПРОГРАМА	Учебникот кој се предлага е во целосна согласност со наставните содржини предвидени во предметната програма за која е наменет.
3.	ОЦЕНА НА УЧЕБНИКОТ/УЧЕБНОТО ПОМАГАЛО	Ракописот е автентичен, актуелен и има значаен апликативен придонес. Авторите концизно и на едноставен начин, користејќи разбирлив јазик, ги разработуваат посебните поглавја содржани во ракописот, композирани во една целина и во обем кој одговара на наставната содржина на предметната програма Специјална едукација и рехабилитација. Добро е осмислен, со примери и искуства од различна литература од земји со различно говорно подрачје што материјалот го прави полесно разбирлив за студентите.
4.	КАТЕГОРИЗАЦИЈА – УЧЕБНИК,УЧЕБНО ПОМАГАЛО, МОНОГРАФИЈА, СТУДИЈА	Учебник за прв циклус на студирање и едногодишна дефектолошка наобразба (доквалификација).

5.	ЗАКЛУЧОК СО ПРЕДЛОГ ЗА ОПРАВДАНОСТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ТРУДОТ	<p>Предадениот ракопис содржи 228 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонто 12 , Times New Roman, проред 1,5.</p> <p>Општата оцена при прегледот на учебникот е дека тој на полно соодветствува на содржините предвидени во наведената предметна програма Специјална едукација и рехабилитација при Институтот за дефектологија, но и на другите сродни институти каде што предметот е задолжителен и избран.</p> <p>Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметната програма Специјална едукација и рехабилитација наменета за студентите од прв циклус на Институтот за дефектологија, но и на останатите сродни студиски програми (семејни студии, педагогија, социологија, филозофија, психологија и социјална политика).</p>
6.	ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОТРЕБНИ КОРЕКЦИИ	<p>Во предговорот да се напомене дека главата од претходното издание „Меѓународни и домашни нормативни акти за лицата со инвалидност“ е исфрлена комплетно во новото трето дополнето, изменето и преработено издание.</p>

РЕЦЕНЗЕНТ

Проф.д-р Даниела Димитрова-
Радојичиќ с.р.

ИЗВЕШТАЈ³

ИЗВЕШТАЈ ³	
<p>КРАТОК ОПИС НА СОДРЖИНАТА</p>	<p>Предадениот ракописот е учебник од кои произлегуваат основите на дефектолошката теорија и практика. Учебникот може комплетно да ги задоволи потребите на студентите од прв циклус за предметната програма по СЕР на студиската програма при Институтот за дефектологија. Исто така, содржините од учебникот се компатибилни со предметната програма Специјална педагогија на другите сродни студиски програми каде што се изучува специјална педагогија како задолжителен или изборен предмет. Учебникот, исто така, претставува основна литература за наставниците кои завршиле други факултети, а се вклучени во образование на учениците со посебни потреби (дефектолошка доквалификација).</p> <p>Учебникот „Основи на дефектологијата“ (специјална едукација и рехабилитација) е содржан на 228 страници обработени во 18 глави наведени во заедничкиот дел од извештајот.</p> <p>Во првата глава на ракописот е даден хронолошки преглед на односот на заедницата кон лицата со инвалидност во различни временски периоди, почнувајќи од праисториско време, во античко време, во средновековниот период, во новиот век (17- 19), во текот на XX век па до денес.</p> <p>Во II дел од ракописот, авторите даваат детален приказ на разни модели на пристап кон инвалидноста кои се јавуваат последната деценија на 20 и почетокот на 21 век.</p> <p>Различните модели на пристап претставуваат темелна основа во преземањето на мерки за уредување на положбата на лицата со инвалидност и нивните права, како и во изготвувањето на правната регулатива која што ќе овозможи еднакви можности за нивна ефикасна и успешна социјална интеграција.</p> <p>Во третата глава, <i>Детерминирање на поимите инвалидност и лица со инвалидност</i>, авторите укажуваат на разни проблеми при одредување на</p>

³ Извештајот може да изнесува најмногу 10 чукани страници со нормален проред.

поимот инвалидност од кои дел произлегува од општествената заедница а дел и од свесноста на лицата со инвалидност за својот статус во општествената заедница.

Во оваа глава од ракописот, даден е приказ на: Лингвистичко толкување на терминот инвалидност; потоа дефинирање на инвалидноста според Светска здравствена организација; Теоретски дефиниции на инвалидноста и лицата со инвалидитет; Дефиниција на инвалидноста и лицата со инвалидитет во универзалните документи усвоени под покровителство на Обединети нации; и Дефиниции за инвалидноста и лица со инвалидитет во регионалните-европски документи.

Во главата *Поим дефинирање, цели и задачи на дефектологијата*, авторите даваат приказ на различни дефиниции за дефектологијата и рехабилитацијата како процес и третман од различни автори.

Во овој дел од учебникот наведени и објаснети се основните конститутивни елементи за базичното конституирање на дефектологијата. Во овој дел, исто така, се зборува и за дигнитетот на дефектологијата како наука. Во овој дел се прикажани задачите на дефектологијата кои треба да бидат опфатени во единствениот систем на образование, во системот на социјална и детска заштита, во системот на здравственото осигурување и здравствената заштита.

Во V глава, авторите зборуваат за научните сознанија, достигнувања, искуства и истражувачки резултати од други сродни науки врз кои се темели дефектолошката теорија и пракса.

Како најзначајни групи на научни области за развојот на дефектолошката теорија и пракса ги истакнуваат:

медицинските науки, физиологија, анатомија, неврологија, психијатрија, ортопедија, биологија, генетика; психолошките дисциплини развојна, клиничка, социјална и педагошка психологија; педагошките науки (методика, дидактика, андрагогија, семејна и педучилишна педагогија но не помало

значење им придаваат и на социологијата, социјалната политика и правните науки.

Во VI глава, *Терминолошки појавни разлики и создавање на дефектолошката наука*, се прикажани разликите во одредувањето на дефектолошката наука. Авторите даваат хронолошки приказ на термините кои биле употребувани за оваа наука од 19 век, па до денес, а тоа се: педагогија на лекување или здравствена педагогија и неговата употреба денес; специјална педагогија; општа поправна педагогија; рехабилитациска педагогика; рехабилитациско воспитание; специјална едукација; во земјите од англиско говорно подрачје и специјална едукација и рехабилитација, како најприфатен термин кај нас бидејќи само тој ги содржи сите компоненти (детекција, превенција, третман, воспитание, образование и општествен живот).

Во VII глава се прикажани главните научни, општествени, економски и други фактори кои имаат посебен придонес во создавањето на концептот на дефектолошката теорија и практика.

Во следната глава од ракописот, авторите укажуваат на неопходноста од координација при употреба на медицински, социјални и едукативни мерки, како и мерки на професионално оспособување со кои се третира хендикепираната личност заради поефикасна социјална интеграција во општествената заедница.

Во IX глава, *Термини и поими кои се однесуваат на состојбата на лицата со пречки во развојот*, дадени се предностите, забелешките и критиките што ги носи со себе секој термин со кој се означува состојбата на овие лица (дефект, хендикеп, абнормалност, инвалидност, пречки во развојот, посебни потреби и развојни проблеми, посебни образовни потреби).

Во X глава, *Лица со пречки во развојот (лица со посебни потреби)*, авторите даваат опис на оштетувањата, т.е. попреченоста и класификација на лицата со пречки во

развојот според степенот на оштетувањето. Во оваа глава вметнуваат уште две категории на лица кои имаат посебни потреби а истите не се вбројуваат во лицата со пречки во развојот според важечките правни прописи кои се применуваат од страна на надлежните министерства. Авторите овде ги вбројуваат децата со АДХД, како и децата кои имаат социовоспитни проблеми и нарушено поведење.

Во XI глава, *Причини за настанување на појавата на АДХД*, опишани се причините и ризик факторите кои доведуваат до различни видови на оштетувања и недостатоци односно инвалидност. И во оваа глава има надополнување на учебникот, и тоа со етиологија за појавата на АДХД, како и ризик- фактори за појава на нарушување во однесувањето.

Во XII глава, *Превентивна заштита на лицата со пречки во развојот*, се опишуваат превентивните фактори кои ја спречуваат, ја намалуваат или ја ублажуваат состојбата кај различни видови на пречки во развојот. Оваа глава, исто така, е надополнета и тоа со превентивни фактори за спречување на појавата на АДХД и заштитните фактори кај децата со нарушување во однесувањето.

Во главата *Застапеност – преваленција на лицата со посебни потреби*, авторите укажуваат на степенот на преваленција на лицата со посебни потреби и неговото значење според формулата на СЗО. Овој дел од ракописот авторите го надополнуваат со податоците за застапеност на лицата со АДХД и коморбидни состојби, како и преваленција и коморбидитет на нарушување во однесувањето.

Во XIV дел од овој ракопис, *Современ систем на рехабилитација на лицата со посебни потреби*, се зборува за потребите од менување во системот ради поефикасна рехабилитација во правен, научен и практичен аспект. Овде се зборува за меѓусебната зависност на компонентите од рехабилитациониот процес како и нивните поткомпоненти.

		<p>Во наредниот дел од трудот прикажани се интегралните компоненти на актуелниот рехабилитациски процес на лицата со пречки во развојот во Македонија и тоа: (превенција, детекција и проценка, евиденција и статистика, третман, протетика, воспитание и образование, професионална класификација, работно оспособување и вработување и на крај интеграција и социјализација.</p> <p>Во рамките на XVI глава, <i>Создавање на институционален систем на заштита, едукација и рехабилитација на лицата со посебни потреби</i>, даден е приказ на развојот на институции чија основна намена и дејност била згрижување, заштита, едукација и оспособување за самостоен живот за сите категории на хендикеп посебно во Република Македонија.</p> <p>Во главата <i>Основи на дефектолошката практика</i> се зборува за развојниот пат во подготвувањето на дефектолошките кадри, постоењето на посебни образовни профили на дефектолошки кадар и периоди на едукација на специјални педагози, дефектолози од општ вид, диференцирани дефектолошки кадри и тн.). Во овој дел од ракописот се прикажани и облиците на подготвување на дефектолози (сепаратен, интерфакултетски и интегрален) како и содржините на студиските програми. На крајот од овој дел е прикажана потребата од дефектолози во областа на социјалата, здравството, образованието, работните и помошни тела на министерствата.</p> <p>Во последната XVIII глава од ракописот, прикажана е структурата на дефектологијата како наука со сите нејзини дисциплини. Во овој дел се опфатени и основните теоретски поставки на дефектолошката наука. Во овој дел имаме дополнување кое се однесува на придонесот на Марија Монтесори во инклузивното образование.</p>
2.	ОЦЕНА ДАЛИ ПРЕДЛОЖЕНИОТ УЧЕНИК	

	/ПОМАГАЛО Е ВО СОГЛАСНОСТ СО ПРЕДМЕТНАТА ПРОГРАМА	Учебникот кој се предлага е компатибилен со содржините во предметни програми за кои е наменет.
3.	ОЦЕНА НА УЧЕБНИКОТ/УЧЕБНОТО ПОМАГАЛО	<p>Ракописот е оригинален, соодветен за современите општествени теми и проблеми и има значаен апликативен придонес. Авторите мошне прецизно, конкретно и разбирливо ги опишуваат и објаснуваат основните поими кои се темел за успешно и ефикасно совладување на содржините од предметните програми во наредните години од додипломските студии.</p> <p>Јазикот кој се користи во учебникот е разбирлив и соодветствува на академската јавност. Содржините се внимателно и следствено подредени, со што се добива една јасна и компактна целина. Дополнително значење и научна вредност му даваат сознанијата на различни автори од различно говорно подрачје со што материјалот станува поразбирлив и попрегледен за студентите за кои и е наменет. Предложениот учебник е сериозен научен пристап и придонес кон научно појаснување и обработка на содржините кои се однесуваат на лицата со инвалидност и секако од него ќе има бенефит целокупната научна и стручна јавност која ги третира прашањата поврзани со хендикепираните лица.</p>
4.	КАТЕГОРИЗАЦИЈА – УЧЕБНИК,УЧЕБНО ПОМАГАЛО, МОНОГРАФИЈА, СТУДИЈА	Учебник за студентите од прв циклус на повеќе студиски програми на Филозофскиот факултет
5.	ЗАКЛУЧОК СО ПРЕДЛОГ ЗА ОПРАВДАНОСТА ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА ТРУДОТ	<p>Ракописот кој е предаден на рецензија содржи 226 страници (формат Б5), напишани на компјутер, со големина на фонтот 12 , Times New Roman, проред 1,5.</p> <p>Ракописот ги вклучува сите педагошки и методички аспекти потребни за едукација на студентите за кои е наменет и согласно тоа овој учебник целосно соодветствува на содржините предвидени во предметните програми за горе наведените студиски програми. Посебно треба да се има предвид дека</p>

		<p>застапените содржини во овој учебник ги задоволуваат потребите од основна едукација на студентите од различни институти, како и педагошките факултети во Македонија.</p> <p>Врз основа на изнесеното, чест ми е и задоволство овој ракопис да го поддржам и да го предложам да се отпечати како учебник по предметот Специјална едукација и рехабилитација на Институтот за дефектологија, и за предметната програма Специјална педагогија на сродните институти каде што предметот е со различен статус, задолжителен или изборен.</p>
6.	ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОТРЕБНИ КОРЕКЦИИ	

РЕЦЕНЗЕНТ

Доц. д-р Александра Каровска
Ристовска с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА ВЛИЈАНИЕТО НА ‘МЕКА ЛЕГИСЛАТИВА’ ВО СОЦИЈАЛНАТА ПОЛИТИКА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА: НАЦИОНАЛНИ СТРАТЕШКИ ДОКУМЕНТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“, ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р АРДИЈАН МУЧА, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 82 од Правилникот за условите, критериумите и правилата за запишување и студирање на докторски студии на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Филозофскиот факултет во Скопје во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата X редовна седница, одржана на 6.VI 2018 година, донесе Одлука за формирање Комисија за оцена на докторската дисертација под наслов: **„Влијанието на ‘мека легислатива’ во социјалната политика и социјална заштита: националните стратешки документи во Република Македонија**, поднесена од м-р Ардијан Муча, во состав: проф. д-р Сунчица Димитријоска, проф. д-р Светлана Трбојевиќ, проф. д-р Софија Георгиева, проф. д-р Наташа Боевска и проф. д-р Иван Трајков. Комисијата ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и има чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му го поднесе следниов:

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на тема **„Влијанието на ‘мека легислатива’ во социјалната политика и социјална заштита: националните стратешки документи во Република Македонија**, поднесена од м-р Ардијан Муча, претставува самостоен научен труд од областа на социјалната политика и социјалната заштита. Трудот е фокусиранан на проучување на национални стратешки документи и ефекти кои се постигнати (позитивни или негативни) по донесување и имплементирањето на националните стратегии.

Докторската дисертација е теоретска и истражувачка студија изложена на 269 страници и шест страници библиографија. Целта на докторската дисертација е елаборирање на сеопфатен теоретски и емпириски осврт на влијанието на меката легислатива во социјалната политика и социјалната заштита. Дисертацијата е конзистентно сработена со употреба на соодветна содржинска елаборација и методски пристап што дисертацијата ја прави особено добар научен труд. Трудот содржи вовед и четири поглавја.

Во **воведот** на докторската дисертација, кандидатот дава кратко објаснување на проблематиката на истражување. Како главни методолошки елементи се: предмет, цели, задачи, општи и посебни хипотези. Преку компаративно-правниот метод кандидатот ја елаборира имплементацијата на националните стратегии како еден интегриран, транспарентен и одржлив систем на социјална заштита се со цел да се обезбедат достапни, ефикасни и квалитетни мерки и услуги креирани според потребите на корисникот кои се во интерес на подобрување на системот на социјалната заштита.

Во **првиот дел** од докторската дисертација, кандидатот дава анализа на **Националната програма за развој на социјалната заштита 2011-2021** година, која претставува основа за реформата на системот на социјална заштита. Кандидатот заклучува дека за развој на интегриран, транспарентен и одржлив систем на социјална заштита се обезбедуваат достапни, ефикасни и квалитетни мерки и услуги креирани според потребите на корисникот и треба да се спроведат планираните активности во предвидениот временски период.

М-р Ардијан Муча, авторот на дисертацијата, укажува на клучни области во кои се унапредува системот на социјална заштита, и тоа: структурата на системот на социјална заштита; организацијата на работата во установите за социјална заштита; капацитетите во установите за социјална заштита; соработка и поврзаност на системот за социјална заштита со другите релевантни системи (пазар на труд, образование, здравство); социјални функции на општините; пристапите, формите, интервенциите и техниките за стручна работа во установите за социјална заштита; мерките, активностите и формите на социјалните услуги кои ги обезбедува државата; јавно-приватното партнерство во креирање и имплементација на политики од областа на социјалната заштита; институциите за стручен и инспекциски надзор; континуирано професионално образование на стручните кадри во установите за социјална заштита; системот на лиценцирање и стандардизација.

Во анализа на реформата на системот на социјална заштита, кандидатот заклучува дека тие се раководат од неколку основни принципи: владеење на правото, отвореност и транспарентност, одговорност и отчетност, предвидливост и одржливост, континуитет, ефикасност, ефективност и економичност, достапност и пристапност, партиципација и еднаков третман и недискриминација.

Процесот на унапредување на стручната работа од областа на социјалната заштита кандидатот го систематизира и го анализира преку: проценка на потребите, подготовка на програма за обука и планирање на континуирана професионална едукација за стручните работници во установите за социјална заштита во зависност од потребите на корисниците и меѓународните стандарди, следење на појавите и планирање на работата, стручно усовршување на работниците водење на евиденција, како и преку спроведување на надзор и истражувачка работа во оваа област, ревизија на стандардите и нормативите за социјални услуги.

Предвидени се мерки и стандарди за добивање на лиценца на сите стручни лица кои вршат работи во областа на социјалната заштита и сите даватели на услуги: институции и организации, правни и физички лица.

Кандидатот заклучува дека со зајакнување на мрежната соработка меѓу релевантните институции на локално ниво се поттикнува социјалната инклузија и инклузивниот пазар на трудот, како и развивање на формите на институционална и вонинституционална заштита преку следење на реализацијата на другите стратешки документи кои се поврзани со мерките предвидени со Националната програма за развој на социјалната заштита 2011-2021. За планирање и спроведување на активности секоја година

се изготвуваат оперативни програми за социјална заштита за кои се планира и спроведува евалуација.

Покрај мерките за социјална заштита на граѓаните, грижата на државата за спречување на настанување на социјален ризик се остварува и преку преземање на мерки во даночната политика, вработувањето, политиката за стипендирање, домување, заштита на семејството, здравството, воспитанието и образованието и во други подрачја во согласност со законот.

Планирањето на социјални услуги на локално ниво се остварува плански со проекти поддржани од меѓународни организации со што е остварена и подготовка на општинската администрација за превземање на обврски. Континуирно се спроведуваат едукации на обуките на персоналот од локалната самоуправа и здруженија на граѓани за проекти од областа на социјалната инклузија на ранливото население. Систематизирано се регистрираат даватели на услуги со нивно лиценцирање и воведување во регистар на установи за социјална заштита. Направена е ревизија на стандарди и нормативи за социјални услуги на деца во надлежност на центрите за социјална работа.

Во вториот дел од докторската дисертација кандидатот елаборира **Национална стратегија за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост 2010 – 2020** со која е планирано подобро користење на расположливите човечки и материјални ресурси, подобрување на условите за живот и работа и на општествените услови на сите граѓани, системско и институционално дејствување во функција на побрз развој, повисок стандард и поквалитетно живеење. Во анализата, кандидатот укажува на 14 подрачја: вработување, неформална економија и јакнење на претприемништвото, пазар на трудот, сиромаштија и социјална обесправеност, здравствена заштита, долготрајна нега, образование, социјална заштита, транспорт, комуникации, домување, детска заштита, еднакви можности помеѓу мажите и жените, сензибилизација на јавноста за социјалната инклузија кои ја отсликуваат интенцијата на Република Македонија за изедначување на степенот на вклученост и добросостојба низ сите слоеви од општеството, но и аспирациите за евроатлантска интеграција и вклучување во европските иницијативи за социјална вклученост.

Кандидатот заклучува дека со изградба на едно кохезивно општество во кое борбата против сиромаштијата и социјалната исклученост ќе значи постоење на безусловни „еднакви шанси и можности за сите“. Структурно, стратегијата е оформена според одделни области и подрачја во кои се согледува сиромаштијата и социјалната исклученост. Претставени се состојбите, проблемите и системските основи кои постојат во одделните области, мерки, активности и решенија кои водат кон социјална инклузија и намалување на сиромаштијата, поделени по подрачја. Барањето решенија за вклучување на социјално исклучените поединци, групи или заедници е поврзано со процес на градење конструктивен пристап во општествени рамки и прифаќање на стратешка ориентација за различни решенија и потреби кои постојано се изразуваат. Родовата компонента е силно застапена во делот за економско јакнење на жените. Се предвидува намалување на разликата меѓу половите во однос на вработеноста, невработеноста и висината на платата.

Се предвидуваат активни политики за вработување, со поддршка на самовработување и со кредитирање на активни програми и мерки, насочени кон вработување на жените за да се постигнат очекуваните резултати.

Кандидатот заклучува, дека согласно со предвидените процедури за подготвување на македонската држава и општество за процесот на евроинтеграција, неопходно е да се донесат повеќе стратешки документи за разни области на општественото живеење.

Кандидатот укажува дека **Националната стратегија за стари лица 2010-2020** претставува основен документ со кој се идентификуваат приоритетните области и задачи за делување, со цел подобрување на квалитетот и квантитетот на живеење на старите лица преку: подобрување на системот за социјална заштита на старите лица, развивање и зајакнување на системот на здравствена заштита во делот на заштита на старите лица и интеграција на старите лица во општествениот живот. Кандидатот укажува дека следењето и континуираната евалуација на имплементацијата на стратегијата ја остварува национално координативно тело.

Низ анализа, кандидатот укажува дека Стратегијата е во согласност со Уставот на Република Македонија, Програмата на Владата за европска интеграција, економскиот пораст и социјалната посветеност, како и макроекономската политика на Република Македонија, и други национални стратегии и меѓународни документи. Стратегијата за стари лица има за цел да создаде една интегрална и координирана политика за заштита на старите лица насочена кон подобрување на нивниот социјален и економски статус, зајакнување на општествената кохезија, поттикнување и одржување на нивната независност, спречување на нивната маргинализација и развивање и зајакнување на системот на здравствена заштита.

Активностите планирани за старите лица имаат за цел да овозможат подобрување на квалитетот на животот на старите лица во Република Македонија, односно подобрување на нивниот социо-економски статус, достапност на ресурсите во животната средина и интеграција во општествената средина, независно од пол, возраст, место на живеење и етничка припадност, почитувајќи го притоа правото на индивидуален избор. Извештаите од евалуација на активности планирани со стратегија укажуваат на нивно остварување и подобрување на квалитетот на услуги за стари лица и нивна интеграција во општеството.

Националната стратегија за изедначување на правата на лицата со инвалидност 2010 – 2018 година претставува план на многубројни активности што произлегуваат од начелата на Конвенцијата за правата на лицата со инвалидност донесена од Обединетите нации, ги регулира правата и потребите на лицата со инвалидност, како и учеството на главните учесници во реализацијата, како што се надлежните министерства, институции и здруженија на граѓани.

Националната стратегија за заштита од семејно насилство 2008 - 2011 претставува основен стратешки документ на Република Македонија, кој има за цел утврдување на стратешките насоки и приоритети за сузбивање и спречување на овој вид на насилство, и утврдувањето на одговорните носители за нивно спроведување. Цел која е

поставена е воспоставување на сеопфатен и ефикасен систем за заштита и превенција од семејно насилство, која се реализира преку подобрување на квалитетот на заштитата со системски мерки во областите / домените на превенција, интервенција, едукација, следење и меѓусекторска координација.

Со Националната стратегија за деинституционализација 2008 – 2018 е планирано подигање на квалитетот на услугите на социјална заштита и создавање на услови за приближување на услугите до корисниците на локално ниво. Оваа цел се постигнува преку развој на постојните и на нови вонинституционални форми на заштита и преку трансформација на постојниот систем на институционална заштита. Процесот на деинституционализација подразбира активности за подготвување на корисниците сместени во установи за нивно враќање во биолошките семејства, или сместување во некоја од формите на вонинституционална заштита на локално ниво (сместување во згрижувачко семејство, дом семејство или мал групен дом). Се остварува превенирање на потребата од нови сместувања, обезбедување на функционирање на веќе постоечките капацитети на вонинституционална заштита, отворање на нови, како и постепена трансформација на институциите кои што во моментот се грижат за лицата во социјален ризик, пред се за лицата со пречки во интелектуалниот и физичкиот развој.

Акциониот план за превенција и справување со сексуална злоупотреба на деца и педофилија 2009 – 2012 има за цел да обезбеди средства и механизми за спроведување на помошта и заштита на децата од сексуална злоупотреба и педофилија и воспоставување и унапредување на координиран систем на соработка меѓу владините институции и меѓу владиниот и невладиниот сектор, опфаќајќи ги сите области кои ја покриваат оваа проблематика.

Во третиот дел на докторската дисертација се елаборирани податоци од извештаи за спроведените национални стратешки документи од областа на социјалната политика и социјалната заштита во Република Македонија.

Кандидатот анализира остварени активности согласно со националните стратегии во областа на социјалната заштита, и тоа во рамки на Програмата за социјална инклузија со презентирање на целните групи и остварените активности во рамки на дневни центри за деца на улица, деца/лица попречени во развојот и стари лица. Со преземените активности, зголемен е пристапот и квалитетот на образование на деца кои потекнуваат од ризични семејства.

Подобрен е системот за заштита на жртви на семејно насилство. Зајакнати се професионалните структури за поддршка на жртви на семејно насилство со мултисекторска сооработка и вмрежување на локалните капацитети.

Зајакнати се капацитетите за институционално сметување на старите лица со отворање на приватни лиценцирани домови за стари како и отворање на дневни центри како и центри за давање на помош во домашни услови.

Лицата со инвалидност, согласно со Оперативниот план се поддржани со мерки од областа на образованието, детската, здравствената и социјалната заштита.

За обезбедување на што поголема општествена интеграција, подобрување на квалитетот на услугите од областа на социјалната заштита и подигање на квалитетот на грижата за одредени категории на граѓани изложени на социјален ризик, се спроведува процесот на деинституционализација. Успешно се остварени активности во рамки на процесот на деинституционализација со развој на вониституционални форми на поддршка, и тоа згрижувачки семејства, дневни центри и мали групни домови.

Се забележани особено активности за превенција и справување со сексуална злоупотреба на деца и педофилија со воспоставување на соработка меѓу надлежните институции во случај на сексуална злоупотреба на деца и педофилија.

Кандидатот ги истакнува имплементираните активности, но и предизвици кои се поврзани со непостоење на политичка волја за спроведување на дел од активностите, нивното недоследно спроведување.

Кандидатот предлага и решанија за намалување на ваквите ризици со доследно и добро управување со процесот, делотворен и континуиран процес на мониторинг на активности, воспоставено партнерство помеѓу актерите во спроведувањето на промените, дијалог со локалната самоуправа и сите актери, како и поддршка за промени на политичко ниво.

Четвртиот дел од докторската дисертација се однесува на политиките и активностите кои се превземаат за подобрување на координацијата на политиките меѓу земјите - членки. Кандидатот дава осврт на социјалните аспекти на секторските политики. Политиките и финансиските инструменти на ЕУ треба да посветат поголемо внимание на мрежните услуги како што се транспортот, енергијата, информатичка технологија и други услуги кои можат да одиграат клучна улога во намалувањето на диспаратите на локално и регионално ниво и во зголемување на социјалната инклузија. Потребата од овие услуги и обезбедувањето на нивната достапност се клучни во нашите современи општества. Со тоа се нагласува важноста од воведувањето на социјалните цели во голем број на секторски политики, како и политика на внатрешниот пазар и заштита на потрошувачите.

Проширување и зајакнување на ангажманот на институционалните чинители Европа 2020 е ново партнерство меѓу европските институции, државите членки и сите учесници на европско, национално, регионално и локално ниво. Со тоа е дадена можност за подобрување на постоечките партнерски структури, но и за вклучување на нови актери во веќе постојните партнерства.

Улогата на социјалните партнери во обезбедување на пристапот до пазарот на трудот е исто така од клучно значење за борбата против сиромаштијата. Социјалните партнери треба да бидат во срцето на оваа стратегија, а Комисијата треба да направи напори за поддршка на ефективна имплементација на нивните договори за вклучување на ранливите групи на пазарот на трудот. Здруженијата на граѓани стануваат неизбежни

актери во борбата против сиромаштијата и социјалната исклученост. Сепак, нивната улога и влијание не се секаде еднакви, а нивното ефективно учество е компромитирано со намалување на нивните буџети. Затоа е важно да се зајакнат и стабилизираат постојните партнерства на европско ниво и да се промовираат одржливите заложби на национално ниво.

Во остварувањето и развојот на социјалната заштита, значајно место имаат меѓународните документи, конвенции и препораки, меѓу кои се: Стратегијата за социјална кохезија на Европскиот комитет за социјална кохезија, Милениумските развојни цели на ОН во делот на првата развојна цел: намалување на сиромаштијата и други препораки врз основа на кои се врши постапно приближување кон законодавството на ЕУ.

Во изработката на оваа дисертација, фокусот е ставен на ефектите кои се постигнати (позитивни или негативни) по донесувањето и имплементирањето на националните стратегии.

Кандидатот анализира повеќе постојни документи, закони, стратегии, акциони планови, анализи, извештаи и други извори кои даваат слика за досегашните процеси и решенија во повеќе области. Преку употребата на анализата на содржината како методолошка постапка, всушност, се анализираат одредбите кои се содржани во Националните стратегии, нивното правно и теоретско значење. Во проучувањето, односно анализата на оваа проблематика, од значаен придонес беа и извештаите поднесени од страна на органите, институциите, сè со цел да се утврдат мислењата, но и насоките дадени од страна на Министерството за труд и социјална политика, како и обврските и активностите кои Република Македонија како држава треба да ги преземе и имплементира. Индукцијата овозможува преку поединечни сознанија за механизмите на имплементација на националните стратегии да се дојде до воопштени заклучоци за нивната природа. Дедукцијата, пак, од друга страна овозможи од добиените општи сознанија за оваа проблематика да се извлечат конкретни заклучоци.

Преку компаративно-правниот метод се потенцира потреба за усогласување на домашната регулатива со странската, но и следењето на мометалните светски тенденции како да бидат преземани следните активности, сè во интерес на подобрување на системот на социјалната заштита. Со овој метод се дојде до важни сознанија за историскиот развој и еволуцијата на одредбите во смисла на нивното значење, дали настануваат промени со нивното толкување но и новите текови во смисла на предизвиците на имплементација на националните стратегии.

Исто така, кандидатот потврди дека посветеноста од сите нивоа во општеството за имплементација на националните стратегии зависи од постоењето на индивидуална, институционална и лична одговорност и отчетност за спроведување на елементите од стратегијата кај сите засегнати страни (државни и јавни институции, донатори и меѓународни организации, здруженија на граѓани и приватен сектор).

Системот на социјална заштита во Република Македонија, и покрај неговото реформирање во изминатиот период, се соочува со одредени пречки и слабости кои се

одразуваат врз квалитетот на заштитата. Се забележува и понатаму сегментиран и хиерархиски систем во организирање и давање на услуги.

Се забележува несоодветна координација при обезбедување на финансиски, материјални и политички средства за реализирање на стратешки определби.

Во самата обработка на податоци нема систематизирани податоци од различни области (образование, здравство) и другите институции кои ги третираат проблемите. Се забележува недоволно учество на здруженија на граѓани во давање на услуги на лица во ризик.

Од научен аспект, следењето на процесот на реформите во социјалната заштита е доста актуелно и е поткрепено со бројни анализи и истражувања. Врз основа на документацијата лесно може да се согледаат активностите кои се преземаат за одредени категории на социјално загорени лица, како посебни делови кои се меѓусебно поврзани, но и како целина.

Кандидатот истакнува дека изготвувањето на националните стратегии и нивното имплементирање, се со цел подобрување на квалитетот на живот кај сите свои граѓани, но и за аспирациите за евроатлантска интеграција и вклучувањето во европските иницијативи. Тоа би значело и заокружување на стремежот за изградба на едно кохезивно општество, односно постоење на „еднакви шанси и можности за сите“. Сите стратешки документи од областа на социјалната заштита се усогласуваат со Националната програма за усвојување на правото на Европската Унија и Акцискиот план за европско партнерство.

Кандидатот со резултатите од анализата го оправдува фактот што Република Македонија во изминатиов период се фокусирала на создавање на стабилна нормативна рамка, со која би се обезбедила ефикасна заштита на социјалните права на граѓаните.

Стратегиите се остварливи преку целосна реализација на акционите планови во поставените временски рокови. Во функција на обезбедување планирана ефикасност на националните стратегии, изготвени се извештаи во кои се дадени оценки за ефектите и ефикасноста на националните стратегии.

Сите идентификувани отстапувања од планираното, се сигнал дека одредена Национална стратегија треба да биде приспособена на тековните услови, преку ревизија на целите активности и начинот на нивна реализација. Укажувањата за недостатоците доколку постојат, како и препорачаните подобрувања за некои национални стратегии, по широка консултација и усогласување со сите одговорни институции и засегнати страни во подобрување на стратегиите во наредниот период.

Кандидатот елаборира добри практики во областа на одговор на индивидуални потреби на лица во ризик со воспоставување на системски решенија. Во делот насловен, Заклучок и препораки, кандидатот дава детален преглед на аргументите со хипотетичка рамка на докторската дисертација, како и апликативни предлози за применување на иновативни пристап во процесот. Со воспоставување на нови услуги, плурализмот во

давање на услуги, децентрализацијата и деинституционализацијата се остварува задоволување на индивидуалните потреби на корисници и системско решение на социјални ризици.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Докторската дисертација на м-р **Ардијан Муча**, под наслов **„Влијанието на ‘мека леџислатива’ во социјалната политика и социјалната заштита: националниот стратешки документи во Република Македонија“**, претставува самостоен научен труд кој концептски и емпириски е солидно поставен. Трудот се одликува со добро поставена теоретска рамка на истражувањето, коректен методолошки приод, среден и прецизен приказ и обработка на податоците. Во елаборацијата на добиените резултати тие добро се обмислуваат и се компарираат со резултати од други истражувања. На тој начин доаѓа до израз способноста на кандидатот теоретски да мисли. Во заклучните согледувања се изведени конкретни предлози за преземање мерки за подобрување на стратешки документи со цел обезбедување на достапни, ефикасни и квалитетни услуги и мерки креирани според потребите на корисникот. Трудот ги исполнува сите законски услови и академски стандарди предвидени за трудови од овој ранг. Особено треба да ги истакнеме оригиналноста на пристапот, свежината на заклучоците и општото ниво на реализацијата, на тој начин го препорачуваме ова истражување како особено вредно во оваа област. Оваа дисертација успева да ги обедини теоретскиот, истражувачкиот и апликативниот приод во мошне сложената област на социјалната политика и социјалната заштита.

Врз основа на прикажаната анализа и оцена на докторската дисертација, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје **да ја прифати позитивната оценка**, да го усвои овој извештај за докторската дисертација на м-р Ардијан Муча и да се закаже јавна усна одбрана за неа.

Членови на Комисијата

проф. д-р Сунчица Димитријоска с.р.

проф. д-р Светлана Трбојевик с.р.

проф. д-р Софија Георгиева с.р.

проф. д-р Наташа Богоевска с.р.

проф. д-р Иван Трајков с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „МОДЕЛИ НА ПЛАНИРАЊЕ И НИВНА ПРИМЕНА ВО ФИНАНСИРАЊЕТО НА ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО ЕВРОПСКАТА УНИЈА И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“, ОД М-Р МАЈА БАКРЕСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XI редовна седница одржана на 27.VI 2018 година, нè избра за членови на Рецензентската комисија за оцена на докторскиот труд под наслов „Модели на планирање и нивна примена во финансирањето на високото образование во Европската унија и Република Македонија“, изработена од м-р Маја Бакрески, студент на докторските студии на Институтот за педагогија – Менаџмент во образованието. Заблагодарувајќи му се на Наставно-научниот совет за укажаната доверба, слободни сме да му го доставиме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторскиот труд на м-р Маја Бакрески претставува самостоен труд, презентираан преку текстуален и илустративен дел, придружен со прилози. Текстуалниот дел на трудот содржи четири поглавја: теоретски пристап (модел на финансирање и распределба на средствата за високото образование, иновативни механизми за распределба на средствата во високото образование, имплементација на иновативните механизми за распределба, финансирање на високото образование - искуства и практики, финансирање на високото образование во државите од Западен Балкан, финансирање на високото образование во Република Македонија, современи тенденции во финансирањето на високото образование), методологија на истражувањето, анализа и интерпретација, заклучни согледувања и препораки и проекција на можен модел на финансирање на високото образование во Република Македонија, поставени на вкупно 324 страници. Литературата која е користена за изработката на докторскиот труд содржи актуелани и тематски соодветни ракописи и опфаќа 249 библиографски единици на македонски и странски јазици и 52 интернет-извори. Во прилозите, кандидатката ги има презентираано инструментите на истражувањето.

Предмет на истражување на оваа дисертација е критичко поимање на моделите на планирање на финансирањето во високото образование во Европската Унија и можностите за имплементирање во нашата реалност. Докторската дисертација се базира на теоретска и стручна заснованост и на условно „економската способност“ за прифаќање на одредени решенија и изградба на стратегија за оптимализација на условите и можностите за примена на соодветни модели за планирање и буџетирање во високото образование.

Моделите на планирање во високото образование треба да овозможат да се направи соодветен пристап за да се лоцираат потребите во образованието и тие треба да се базираат на реалните претпоставки за соодветна распределба на вкупно достапните средства за јавна (државна), односно буџетска потрошувачка. Тие треба да ги заменат поранешните помалку сеопфатни програми за одредена адаптација на средствата врз основа на утврдена листа на приоритети и на финансиски можности, наспроти одлучувањето за изборот на практични модели кои ќе се раководат на реалните потреби и на инструментите за остарување јавни приходи, имајќи ја предвид потребата од обезбедување на потребниот квалитет во образованието.

Обезбедувањето на квалитетни услуги во образованието се врзува со финансиските средства кои се издвојуваат за образованието, што во голема мера бара цврст елемент на зголемена идентификација и јасна определба дека инвестирањето во образованието ќе доведе до сеопфатен раст и развој во државата. Оттука, врвна цел на државата треба да биде алоцирање на средствата што се одредени за јавна потрошувачка спрема приоритетите во задоволувањето јавни, односно државни потреби, каде што спаѓаат и потребите за образованието.

Податоци за состојбата на подрачјето во кое е работена дисертацијата

Моделите за планирање на финансирањето се тесно врзани со состојбите во сферата на универзитетската автономија во делот на финансиите.

Финансиската автономија се однесува на способноста на универзитетите слободно да одлучуваат за своите внатрешни финансиски работи. Способноста да управува со своите средства независно овозможува институцијата да ги постави и да ги реализира своите стратешки цели.

Европските универзитети добиваат важен дел од нивните средства од државата. Без разлика дали ова финансирање се обезбедува како буџет од ставка или блок дотација, степенот до кој тој може слободно да се распределува на различни буџетски линии и должината на циклусот на финансирање се важни аспекти на финансиската автономија.

Во Република Македонија, во однос на финансирањето на високото образование постои еден специфичен контекст што се одвива во рамките на образовните институции и, воопшто, во државата. Специфичниот контекст во прагматична смисла на зборот се врзува за прашањето: „Кои модели на планирање ќе бидат најсоодветни за финансирање на високото образование во државата“? Одговорот на ова прашање не е едноставен, туку, напротив, тој е сложен, комплексен, мултидимензионален и не е израз на субјективната нужност, туку е повеќе израз на објективната реалност. Ова особено ако се земе предвид фактот дека бројни субјекти се заинтересирани како да се дојде до потребниот модел за да се обезбеди потребниот квалитет. Со тоа, дискусиите за начинот на финансирање и

изборот на соодветни модели на планирање станаа клучен предизвик за Република Македонија.

Основниот концептуален проблем се состои во идентификација на основните цели за да се дојде до конкретен избор на соодветни програми и до нивната содржина. Се смета дека моделите на планирање ја создаваат основната рамка која овозможува да се спроведе програмата во целост. За да можат ефикасно да се остваруваат, програмите и одредените потпрограми кои се составен дел на вкупното планирање, трошоците поврзани со некоја засебна функција или организациски елемент во структуралната позиција мораат практично да бидат само тие што се постојани и неизбежно поврзани со таа функција или активност во вкупната програма за потребите и расходите на образованието.

Изборот на моделите на планирање во високото образование во Република Македонија се политички и професионален концепт, кој треба да ги одразува вкупните образовни политики во државата и да ја обезбедат потребната дистрибуција на средствата што се на располагање за оперативно функционирање на образовниот систем. Сепак, за да може со сигурност да се очекува дека одредени модели на планирање ќе ги дадат потребните резултати, мора да постои одредена платформа која ќе се базира на цврстата заложба на политичкото водство дека ќе ги обезбеди цврстите социо-економски реконструктивни програми во насока на развој на образованието.

Поради тоа, не може добро да се проучат моделите на планирање и нивната примена во високото образование и улогата на сите засегнати страни доколку не се откријат општествените услови во кои тие треба да се имплементираат и причините кои можат евентуално да доведат до нивно бавно напредување заради субјективни причини. Изборот на моделот на планирање и целокупниот процес на трансформација треба да се разгледува во услови на изменета политичка, општествено-економска состојба, која го модифицира идниот развој во образованието во Република Македонија.

Методологија на истражувањето

Поради мултидимензионалниот карактер на предметот на истражување, кандидатката применила повеќеслоен, системски и аналитички пристап во истражувањето со цел да добие објективно и целосно согледување на состојбите во финансисрањето на високото образование во нашата држава и нудење на соодветни решенија и презентирање на соодветни заклучоци со кои ќе се допрецизираат формите и начините на финансирање на високото образование. Тоа бара примена на поголем број на теориско-емпириски методи на истражување.

Поаѓајќи од предметот на истражување, кандидатката применува повеќе методи, како: анализа на содржината, компаративен метод, динамичката и структуралната анализа, статистички метод, дескриптивен метод, аналитичко – синтетички метод и дедуктивно-индуктивен метод.

Со помош на анализата на содржината, кандидатката ја проучува релевантната стручна литература за неговиот проблем на истражување, како и лепеза од законски и подзаконски акти кои го уредуваат прашањето за финансирањето на високото образование во Европа и во Република Македонија.

Со помош на компаративниот метод, кандидатката спровела споредување на сите податоци кои укажуваат на состојбата на примена на модели на планирање во финансирањето на високото образование во некои од државите членки на Европската Унија, а врзано за утврдување на најсоодветно решение во рамките на оваа област и можноста за практична примена во нашата држава.

Користејќи динамичка и структурна анализа, кандидатката спровела анализа на практиката и на релевантната странска и домашна литература од областа на предметот на истражување, законските и подзаконските акти во Македонија, податоците и извештаите од други државни органи и институции и сл.

Со помош на дескриптивниот метод, кандидатката дава објективен приказ за појавата која се истражува, преку систематско прибирање на податоци и извлекување соодветни заклучоци.

Аналитичко-синтетичкиот метод кандидатката го користи преку примена на инструментите на дескриптивна и експликативна анализа, во рамките на кои врши поединечно анализирање на податоци и систематизирање на добиените факти во логична целина.

Примената на индуктивно-дедуктивниот метод ѝ овозможил на кандидатката осознавање на појавата што се истражува како целина на општото и посебното.

Покрај методите на истражување, во докторската дисертација е применета и соодветна техника на истражување, т.е. интервју на соодветен примерок на истражување. Примерокот опфатен со истражувањето е намерен и опфаќа лица кои раководат со конкретни функции, а секако имаат допирни точки со предметот на истражување, т.е. со финансирањето на високото образование. Вкупно се спроведени 43 интервјуа со испитаници кои се групирани во неколку категории, и тоа:

1. испитаници - претставници на извршната власт (министри за образование и наука, заманици министри за образование и наука, државни секретари);
2. испитаници - претставници на управувачката функција на универзитетите и факултетите (ректори, проректори за финансии, декани, продекани за финансии);
3. испитаници - претставници од стручните финансиски служби на Министерството за образование и наука и на факултетите.

Резултати од истражувањето

Резултатите од спроведеното истражување можат да се сумираат во повеќе компрехензивни заклучоци, како:

1. Анализата супстанционално потврди дека барањата за јавните ресурси се зголемуваат се повеќе во период кога владите од целиот свет се соочуваат со други предизвици за обезбедување на повеќе средства во други сектори и подобри јавни услуги, вклучувајќи ги и здравствената заштита, домувањето, транспортот, земјоделството, како и за целиот спектар на образованието. Во овој контекст, високото образование е често далеку од највисок приоритет за јавното финансирање во повеќето индустриски развиени земји и земји во развој.
2. Резултатите од истражувањето појаснуваат дека финансирањето на високото образование е мошне сложен и комплексен процес и особено е важно да се избегне каков било парцијален пристап. Оттука треба да се пристапи кон темелно утврдување на потребните приоритети, да се дефинираат самите цели бидејќи грешките во визијата секогаш се проследени со непотребни трошоци и губење на време.
3. Истражувањето ја докажа круцијалната улога на образованието во државата и аналогно на тоа потребата од негова општа прифатеност, респект и оптимално финансирање. Резултатите од истражувањето покажаа дека високото образование со степенот на влијание и со капацитет се есенцијални за развојот на државата. Придонесот на високото образование во продукцијата на напредни вештини и компетенции е суштински за општествениот и државниот развој.
4. Од спроведеното истражување може да се заклучи дека поголемиот број на држави сè повеќе се ориентирани кон финансирање врз основа на резултатите од истражувањето отколку во врска со наставата.
5. Анализата потврди дека е потребна комбинација на моделите како во мобилизација на ресурсите, така во механизмите за распределба на ресурсите за да се постигнат саканите цели на политиката.
6. Анализата потврди дека треба да се размислува за усвојување на механизми кои се темелат на перформансите на институциите и постигнатите резултати во високото образование. Искуството за финансирање врз основа на перформансите на субјектот во различни земји во текот на изминативе години укажува на тоа дека врзување на политиките за финансирање на високото образование со резултатите може да има корисен ефект за подобрување на клучните индикатори, како што е стапката на дипломирани студенти и намалување на трошоците по студент под проектираните нивоа.
7. Резултатите од истражувањето потенцираат дека треба да се избере најсоодветната комбинација од инструменти за распределба за да се исполнат целите кои ги бара политиката. Поврзувањето на средствата за подобрување на еднаквоста, квалитетот и перформансите треба да биде водечки принцип при изборот на инструменти за распределба кои мора да зависат во голема мера од балансот на целите кои ги бара политиката.
8. Сите категории на испитаници имаат релативно јасна претстава за важноста на високото образование и особено за тоа дека буџетските ограничувања

претставуваат инструмент на владата за контролирање на пристапот до образование и дел од стратегијата за пренесување на одговорностите за обезбедување на основните потреби за образование, вклучително инфраструктурата на локалните власти.

9. Од анализата на збирните одговори може да се воочи дека не постои целосна претстава и јасна слика за примената на моделите на планирање и на финансирање, што упатува на заклучокот дека постои недоволно познавање што испитаниците го имаат во однос на моделите на планирање и нивната примена во финансирањето на високото образование.
10. Исказите дадени во однос на моделите на планирање покажаа дека постои интересна и индикативно позитивна линеарност во односот помеѓу директните и индиректните модели на планирање.
11. Потребата да се изнајдат соодветни модели на планирање кои се применливи, економични, рентабилни и исплатливи, а сепак ефективни е сериозно прашање за субјектите кои се вклучени во креирањето на политиките во образовниот сектор.
12. Споредбата на различни модели на планирање и на финансирање овозможува да се дојде до оптимален модел соодветен за спецификите и за потребите на нашата држава. Ова прашање е важно ако се земе предвид фактот дека овозможува употреба на одредени финансиски инструменти за рационална алокација на ресурсите.
13. Општата констатација е дека образовните институции од сите нивоа, вклучувајќи го и високото образование во државите се соочуваат со финансиски проблеми при планирањето и финансирањето.
14. Истражувањето потврди дека регулирањето на прашањата поврзани со високото образование и ставањето во соодветна законска рамка претставува основен супститут за регулирање на односите и прашањата интегрално во сите нивни димензии. Основното прашање кое е истакнато е каква регулација на финансирањето е неопходна.
15. Истражувањето покажа дека поголемата одговорност на универзитетите треба да биде поврзана со помал обид за влијание од страна на државата.
16. Анализата и толкувањето на некои одговори од делот на политичката волја укажуваат на некои изненадувачки, а во некоја мера и збунувачки ставови, коишто може да се карактеризираат како импровизација или како недоволно познавање на важноста на суштината на проблемот. Така, политичко влијание и притисок треба да се избегнува затоа што отстапува од добрата практика и стандардите.
17. Постојењето на контрола и надзор е од исклучително значење за легимитетот на работењето на образовниот сектор. Овој механизам треба да биде разбран како позитивен однос на граѓаните и јавноста спрема работењето на институциите.
18. Анализата потврди дека моделите на планирање се однесуваат на централните прашања кои ги опфаќа планирањето, меѓу кои како најсуштински се истакнуваат следниве:
  - Кои се приоритетните цели и задачи на високото образование?
  - Кои се најдобрите алтернативи и можни начини за постигнување на целите, притоа имајќи предвид повеќе алтернативи во однос на трошоците, временскиот период, практичната изведба, образовната ефективност итн.?

- Колкава пропорција од ресурсите на државата/заедницата треба да бидат издвоени за образование за сметка на други работи?
- Кои се границите на изводливост, според реалните и финансиските ресурси?
- Високото образование дава можности со кои можат да се подобрат начините на кои знаењето се продуцира, се управува, се распространува, се пристапува и се контролира.
- Кој ќе ги сноси трошоците? Како товарот од трошоците за образование да биде распределен помеѓу директните реципиенти на образованието во различните општествени групи?
- Дали тековната јавна фискална структура е доволно адаптирана за постигнување на зацртаната дистрибуција на трошоците и истовремено доволно проток на образование?

Заклучок

Научен придонес

Анализата на докторскиот труд покажува дека кандидатката вложила голем напор проблемот на истражувањето да го посматра од различни аспекти, а се во функција на јасност и издржаност на заклучоците што ги дава на крајот на трудот, што на овој труд му дава дополнителен квалитет.

Проблемскиот пристап кој кандидатката го применила со наведување на голем број детерминанти и нивна операционализација со целосно почитување на спецификите на состојбите и окружувањето е во функција на јасност на трудот. Од аспект на посебноста и актуелниот миг во кој се наоѓа високото образование во Република Македонија и потребата од зајакнување на високообразовната понуда и квалитетот во работењето, се чини дека ваков пристап е повеќе од неопходен. Дотолку повеќе што во последно време, во Европа и кај нас, се доста актуелни прашањата кои ја засегаат универзитетската автономија, особено во делот на финансирањето и располагањето со финансиските средства, јавното финансирање на високото образование и зајакнувањето на квалитетот како една од импликациите поврзани со финансирањето.

Поставеноста на политиките кои го дефинираат моделот на финансирање на јавните универзитети во Европа и кај нас често резултира со обиди за интервенции кои имаат системска заднина, но притоа ретко или воопшто не произлегува од втемелени и издржани добри примери од практиката. Овој дел, дополнет со функционалното поврзување и прецизното поставување на значењето и улогата на сите клучни фактори кои ја детерминираат ефикасноста во работењето на високообразовните установи, сочинува силна основа да се дадат издржани толкувања кои би биле операционализирани во образовната практика во нашата земја, што на трудот му дава дополнителен научен, но и аликативен придонес. Оттаму, пристапот на кандидатката е напдно оправдан и му овозможува на

читателот да добие целосна слика и здрави аргументи за понудените модели за финансирање на високото образование во нашата земја.

Во овој докторски труд е дадена анализа на постојните модели на планирање и финансирање во високото образование, карактеристични за одредени земји во Европската Унија и во Република Македонија. Компарацијата на моделите го надминува стандардниот дескриптивен пристап и нуди длабинска научна анализа со целосно почитување на спецификите на окружувањето каде што се применуваат соодветните модели на финансирање на високото образование. Кандидатката успеала во овој труд да ги спои строгите економските законитости со варијабилниот момент во кој се одвива развојот на високото образование во Европа и кај нас, што на овој труд му дава дополнителен научен, но и апликативен придонес. Ваквиот продукт сметаме дека е резултат на високите компетенции кои кандидатката ги поседува како во економската, така и во образовната сфера.

Трудот го карактеризира методолошка коректност со јасно одмерени и издржани заклучоци. Иако во одделни сегменти заклучоците се пренагласени тоа, воопшто не ја намалува нивната издржаност.

Подрачје на примена и ограничувања

Спроведеното истражување за специфичноста на финансирањето на високото образование е истражување кое целосно и темелно ги согледало состојбите во сферата на планирањето и финансирањето на високото образование во Република Македонија. Оттука, примарната задача на ова истражување е во функција на пополнување на една очигледна празнина, но и давање на одговори на бројни прашања кои се поврзани со финансирањето и планирањето во високото образование.

Секако дека целосниот пристап и јасно изразените кохерентни ставови и сознанија за оваа материја би претставувале солидна основа за понатамошни истражувања. Мора да се истакне дека ова истражување внесува нова димензија во расветлување на едно од клучните прашања поврзани со финансирањето на високото образование. Анализата која произлезе од резултатите, меѓу другото, се очекува да отвори суштинска расправа и да одговори како да се имплементира практичен модел на финансирање на високото образование кој ќе придонесе за ефектуирање на практичните решенија низ призмата на обезбедување на соодветните финансиски средства кои се повеќе од потребни за високото образование.

Можни понатамошни истражувања

Овој труд претставува сам по себе извор, стимулација и поддршка на други истражувања од овој домен. Поради тоа, може да се заклучи дека станува збор за труд кој има аспирации да констатира, но и да отвори низа значајни прашања од доменот на финансирањето на високото образование, како силен фактор кој го

детерминира развојот на високообразовните установи во Република Македонија и терцијарниот сектор во целост.

Трудот потврди дека Република Македонија има направено одредени чекори во начинот на финансирање на високото образование преку препознавање на формите каде што треба да се развива самиот концепт на финансирање, но сепак на ова прашање треба да се пристапи со сета сериозност што отвора простор за натамошно подобрување и усовршување. Исто така, оваа научна анализа супстанционално потврдува дека примената на одредени модели на финансирање на високото образование во Република Македонија треба да биде претставена во јавноста на отворен и транспарентен начин и таа треба да биде приспособена за да ги акцептира сите системски промени.

Заклучок со предлог до Наставно-научниот совет

Докторскиот труд е методолошки коректно и конзистентно поставен. Аналитичкиот пристап што го применила авторката се темели на опфатен теориски пристап на проблемот кој се истражува и резултатите од емпириското истражување. Секоја глава има последователност и сопствена хомогеност и соодветствува на класичниот методолошки пристап во проучувањето на општествените појави т.е. го почитува правилото: од општото кон посебното. Со тоа, кандидатката ја поставува конструкцијата на трудот која овозможува лесно читање и запознавање со истражуваниот проблем.

Трудот претставува дело кое има аспирации да ги спои теориската и практичната димензија на истражуваниот проблем. Практичните импликации што ги сугерира и ги носи како свој потенцијал, особено констатациите за видот на моделите на финансирање на високото образование во нашата земја, го прават овој труд вреден од аспект на можностите за апликација.

Предлог

Врз основа на изнесените податоци и веќе потврдените квалитети на кандидатката, Рецензентската комисија позитивно го оценува докторскиот труд „Модели на планирање и нивна примена во финансирањето на високото образование во Европската унија и Република Македонија“, изработен од м-р Маја Бакрески, студент на докторските студии на Институтот за педагогија – Менаџмент во образованието, и има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да го усвои овој Извештај и да ѝ овозможи на кандидатката понатамошна постапка за одбрана на докторскиот труд.

Комисија

Проф. д-р Зоран Велковски с.р.

Проф. д-р Наташа Ангелоска Галевска с.р.

Проф. д-р Анета Баракоска с.р.

Проф. д-р Сузана Миовска Спасева с.р.

Проф. д-р Елена Ризова с.р.

**ПРЕГЛЕД НА ПРИФАТЕНИ ТЕМИ ЗА ИЗРАБОТКА НА МАГИСТЕРСКИ ТРУДОВИ ВО
ЕКОНОМСКИОТ ИНСТИТУТ**

Ред. бр.	Име на кандидатот	Наслов на темата	Ментор	Одлука од Научен совет
1.	Зинија Фејзули	„Улогата на логистиката на набавката во меѓународниот бизнис“ „The role of logistics in procurement in international business“	Д-р Марија Таковска	Бр. 02-970/2 од 9.7.2018 година
2.	Александар Сибиновски	„Растот на банките следен преку индикаторите пораст на капитал, адекватност на капиталот и профитабилноста“ "The growth of the banks follow by the following indicators : capital growth , capital adequacy and profitability"	Д-р Биљана Ангелова	Бр. 02-965/2 од 9.7.2018 година
3.	Лидија Терзиовска	„Даночен систем на Република Македонија – даночен третман на правните лица со посебен осврт на данокот на добивка“ „The tax system of the Republic of Macedonia - tax treatment of legal entities with a special emphasis on the profit tax“	Д-р Биљана Ангелова	Бр. 02-962/2 од 9.7.2018 година
4.	Ана Трајковска – Илијадис	„Управување со ликвидносен ризик во банкарското работење –	Д-р Неда Петроска-Ангеловска	Бр. 02-953/2 од 9.7.2018 година

		<p>студија на случај – УНИ Банка АД Скопје“</p> <p>„Managing liquidity risk in banking-case study of UNI Bank AD Skopje“</p>		
5.	Андрејана Недељковски	<p>„Ефикасно даночно администраирање во функција на поддршка на бизнис секторот, со посебен осврт на Општина Куманово“</p> <p>“Effective tax administration in support of the business sector, with specific reference to the Municipality of Kumanovo”</p>	Д-р Марија Таковска	<p>Бр. 02-948/2</p> <p>од 9.7.2018</p> <p>година</p>

РЕЦЕНЗИЈА

ЗА ОЦЕНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ПРОМЕНИТЕ И УЛОГАТА НА СТРАТЕГИСКИОТ КОНЦЕПТ НА НАТО ПО НАСТАНИТЕ ОД 11 СЕПТЕМВРИ 2001“ ОД М - Р МИТКО ГАЦОВСКИ, ПРИЈАВЕНА НА ИНСТИТУТОТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО–ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА ВО СКОПЈЕ

Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко–правни истражувања во Скопје, на седницата одржана на 5. 7. 2017 година, формираше Комисија за оцена на докторската дисертација на кандидатот м – р Митко Гацовски со наслов „ПРОМЕНИТЕ И УЛОГАТА НА СТРАТЕГИСКИОТ КОНЦЕПТ НА НАТО ПО НАСТАНИТЕ ОД 11 СЕПТЕМВРИ 2001“, во состав: проф. д-р Емилија Симоска (претседател), проф. д-р Славејко Сасајковски (ментор), проф. д-р Панде Лазаревски (член), вонр. проф. д-р Анета Цекиќ (член) и вонр. проф. д-р Бојана Наумовска (член).

Комисијата во наведениот состав, со внимание ја прегледа и ја оцени докторската дисертација и на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко–правни истражувања му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Анализа на трудот

Докторската дисертација на кандидатот м – р Митко Гацовски, со наслов „ПРОМЕНИТЕ И УЛОГАТА НА СТРАТЕГИСКИОТ КОНЦЕПТ НА НАТО ПО НАСТАНИТЕ ОД 11 СЕПТЕМВРИ 2001“, содржи 212 страници компјутерски обработен текст во фронт Times new Roman, со проред 1,5 и големина на букви 12, со 210 фусноти, 192 библиографски единици, меѓу нив научни трудови, статии, книги, меѓународни акти и интернет – ресурси.

Трудот е структуриран во 11 глави, вовед и заклучни согледувања и препораки. Деловите се систематизирани во точки и потточки со наслови и поднаслови, со што се обезбедува соодветно следење на материјата која е обработена во истражувањето.

Во **воведот** на трудот, изложени се предметот и целите на истражувањето, работните тези односно истражувачките прашања, теоретската рамка и методите на истражувањето. Кандидатот укажува дека контекстот на новото време го отвори можеби и најважното прашање поврзано со функционирањето на НАТО. Станува збор за не/пропорционалното влијание на големите сили при креирањето на концептите на НАТО кои подоцна ќе бидат операционализирани. Дали надворешната политика на една членка на НАТО треба да се илустрира и провлекува низ политиката на самата Алијанса, односно дали државните интереси на поголемите „спонзори“ на НАТО треба да бидат преточени во стратегијата на самата организација. Спроведените истражувања за буџетите и начините на финансирање покажуваат како и на кој начин се детерминираат новите стратешки концепти и одлуки на Алијансата.

Првата глава од докторската дисертација е насловена “Историско – ретроспективен дел“ . Во неа се анализирани развојот на алијансата; формирањето, улогата и принципите на НАТО; основните цели и принципи на НАТО според Северноатлантскиот договор; растот на средствата на НАТО; влијанието на претседателот Трамп врз НАТО и европските сојузници; патот до НАТО - САМИТ 2018; Сајбер-безбедносните предизвици во НАТО и Хармел и НАТО Самитот 2018.

Втората глава со наслов „Тероризам“ ги анализира поединечните прашања на дефинирање на поимот на тероризмот; борбата против тероризмот; контратерористичките стратешки комуникации (CTSC) ; акционата група за борба против тероризмот (STAG) ; рафинирањето на борбата на НАТО против тероризмот; улогата, влијанието и промените низ призмата на теоријата: Security Governance; хронологијата на настаните поврзани со 9 / 11; меѓународниот тероризам по 9 / 11; глобалниот режим против тероризмот; НАТО АТО и војна против тероризмот: Промена на Алијансата и пресвртници во работата на НАТО за борба против тероризмот.

Третата глава со наслов „Дефинирање на основниот поим - стратешки концепт“ ги анализира поединечните прашања на стратешките политички, воени и економски интереси на членките на НАТО како детерминанта на неговите стратегии и борба против тероризмот; влијанието на стратешките интереси на НАТО во борба против тероризмот; комплексноста на анти-терористичката политика, стратегија и мерки на НАТО и членките на НАТО; мерки кои ги преземаат органите на НАТО да го следат трендот на тероризмоти проценка на актуелните терористички ризици и предизвици и мерките на органите на НАТО насочени кон мониторинг на ефикасноста на спроведување на политики и стратегии против тероризмот.

Четвртата глава со наслов „Контратерористички мерки преземени по одделни области за спречување на пролиферација на оружје за масовно уништување“ посебно ги анализира мерките за спречување на финансирањето на тероризмот.

Петтата глава со наслов „Аналитичко –експериментален дел“ анализирани се поодделните прашања на стратешките концепти на НАТО; видоизменетата природа на трансатлантската безбедност и “новите актери“ и управувањето со безбедноста и мрежната анализа – сличности и разлики.

Шестата глава со наслов „Реформата, трансформацијата и промените на алијансата“ посебно го нагласува заклучокот дека терористичките напади врз цели во САД ја забрзаа одлуката на Алијансата за проширување низ повеќе фази.

Седмата глава со наслов „Финансиската инфраструктура на алијансата“ ги анализира поодделните прашања на граѓанскиот буџет на НАТО; воениот буџет на НАТО; инвестициската програма за обезбедување безбедност на НАТО; заедничките фондови и улога та и потребите на членките на НАТО да обезбедат 2 % од нивниот БДП за одбрана.

Осмата глава со наслов „Анализа на алијансата“ посебно ја наметнува констатацијата дека НАТО претставува централно место на американско -

европските односи. Клучен елемент на алијансата е Артиклот 5 од Северно-Атлантскиот договор, во кој се наведува дека вооружен напад врз една или повеќе од нив (членки на НАТО) во Европа или Северна Америка ќе се смета за напад врз сите така што сите членови се обврзани да им помогнат на државата. Артиклот 5 е активиран само еднаш во историјата на НАТО, по терористичкиот напад на татковината на САД на 11 септември 2001 год. Потоа, во оваа глава анализирани се и поделните прашања на промените и предизвиците во европската безбедносна околина; предизвикот од нови и разновидни закани; новитете дејствувања на Русија; безбедносното опкружување по 9/11; НАТО потребата за по флексибилни одговори; ППА – Акционен план за подготвеност;

Деветтата глава со наслов „Хибридна закана“ примарно се однесува на хибридно делување на Русија во Украина, на последиците за ЕУ и НАТО, а потоа и на заканата од Исламската држава.

Десеттата глава со наслов „Радикалниот тероризам како главен предизвик за алијансата на ’новото’ време“ ја содржи дефиницијата за радикализацијата како процес на забрзување и заострување на потребите, и превземање на организирани мерки за темелно разрешување на некој проблем. Радикализацијата најдобро се гледа како процес на промена, т.е. лична и политичка трансформација од една состојба во друга. Потоа се анализира процесот на радикализацијата во четири фази и како и пирамидата на превенција.

Единаесетата глава со наслов „Процес на радикализација во осум фази“ се однесува примарно на една друг процес на радикализација кој има осум фази.

Дванаесетата глава со наслов „Односите на НАТО со Русија“ ги анализира поделните прашања на важноста на овие односи; одговорот на конфликтот меѓу Русија и Украина; пошироката загриженост за однесувањето на Русија; рамката на соработката; клучните области на соработка пред април 2014 година; воената соработка; пресвртниците на односите на НАТО и Русија во бробата против тероризмот; соработката во борбата против тероризмот; создавањето на Советот на НАТО и Русија и акциониот план против тероризмот.

Во заклучните согледувања се содржани поделните делови на рафинирањето на борбата на НАТО против тероризмот; иницијалната реакција на Алијансата; природата на заканата; улогата на НАТО; НАТО под влијание на САД; проблемот со финансиите и предизвиците за НАТО, како и за ЕУ.

Предмет на истражување

Во трудот, предметот е определен како проучување и анализирање на тероризмот, како најголема безбедносна закана за меѓународната заедница, преку ефектите предизвикани со нападите од 2001 год. во САД, со цел утврдување на ефикасноста на Стратегискиот концепт на НАТО усвоен 2010 год. и со цел за креирање на превентивно - репресивни механизми за борба против тероризмот.

Краток опис на применетите методи

Истражувачката постапка во трудот шретставува квалитативно истражување. Притоа се применети методите на анализа и синтеза, како и компаративниот метод.

Краток опис на резултатите од истражувањето

Меѓународниот тероризам претставува сериозна закана за глобалниот свет, која повикува на сеопфатна мултилатерална реакција која ја вклучува и Алијансата. Сепак, колку Алијансата ќе придонесе за оваа реакција е прашање на неизвесност, бидејќи некои сојузници се стремат за широк ангажман, додека други преферираат поскупоумни улоги.

Иницијалната дебата за соодветните улоги и мисии на НАТО ги одразува двата спротиставени пристапи кон тероризмот. Пристапот „војна“ и пристапот „управување со криза“. САД се главни пристапници кон реакција со пристапот на „војна“, а концептот на пристапот на „војна“ подразбира мобилизација на ресурсите во униформа, притоа прифаќајќи ги границите на индивидуалните слободи. За многу европски држави, концептот на војна е несоодветен. Според нивни ставови, тероризмот не може да се победи, освен и само освен, не се работи на сузбивање на основните причини за тероризам кои според голем дел европски држави не можат да се сузбијат по пат на војна.

Овие два пристапа не се меѓусебно исклучиви, но тие подразбираат различни приоритети, стратегии и размени за колективно дејствување. На пример, военото гледиште има тенденција да диктира стратегија со која се нагласуваат навредливи и превентивни мерки, додека приказот за управување со ризик има тенденција да повикува на стратегија која ги нагласува одбранбените мерки. Сепак, потребни се елементи на двете стратегии за ефективен напор против борбата против тероризмот.

ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Докторската дисертација на кандидатот м – р Митко Гаџовски, со наслов “Промените и улогата на стратегискиот концепт на НАТО по настаните од 11 септември 2001“ , претставува истражување во областа на политичките науки, односно во областа на меѓународните политички и меѓународните воено – политички односи. При изработката на трудот се поставија две цели и тоа научна и практична цел. Научната цел се состои во потребата од проучување на Стратегискиот концепт на НАТО во однос на новоутврдените безбедносни закани и предизвици, и соодветно на нив, предвидениот превентивно - репресивен инструментариум за борба против тероризмот, заради оценка на неговата практична ефикасност (делотворност), земајќи го во предвид временскиот период од неговото усвојување (Самитот на НАТО во Лисабон во 2010 година) во корелација со безбедносно - политичките предизвици со кои се соочи меѓународната заедница оттогаш па се до денес. Практичната цел се состои во потребата да се утврди, дали и во кој степен, стратегискиот концепт на НАТО е реално делотворен, во тенденцијата за единствено делување со употреба на воена сила, како и преку примена на другите инструменти на националната моќ, пред се, дипломатијата, финансиско - економските инструменти, правото и ИТ-секторот, а особено улогата на разузнавачката заедница.

Во таа насока е и потребата за темелно проучување на новите форми на тероризам со сите негови подвидови, со цел сведување на тероризмот на ниво на

класичен облик на криминал, којшто цврсто е детерминиран како забранет од страна на секоја легитимна власт во целиот свет.

Докторската дисертација на кандидатот м – р Митко Гаџовски , со наслов “Промените и улогата на стратегискиот концепт на НАТО по настаните од 11 септември 2001“ , според мислењето на Комисијата за оцена ги исполнува основните услови и стандарди за подготовка на докторски труд.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Главни научни придонеси на кандидатот се: трудот е изразито богат во својата содржинска структура. Всушност, ги опфаќа сите потребни и нужни структурни компоненти на темата на дисертацијата. Трудот содржи богатство на информации за целокупната структура на темата на дисертацијата. Реферирани се бројни апсолутно релевантни стручни и научни автори и нивни дела. Кандидатот аналитичко – синтетички им приоаѓа на реферираниите автори и дела, крајно јасно и директно изнесувајќи го својот став за поделните содржински компоненти на темата на дисертацијата. Кандидатот демонстрира респектабилно знаење за темата на дисертацијата низ целокупната нејзина содржинска структурираност, очигледно стекнато благодарение на подолготрајното следење и проучување на соодветната стручна и научна литература. Јасниот и директниот став на кандидатот во однос на темата на дисертацијата – генерално позитивниот однос кон НАТО пактот како воено – политичка организација и институција, но и како воено–политичка идеја, мисија и идеологија, во основа успешно се дистанцира од сериозно можните и прилично лесно дофатливите политички / дневнополитички апликации и злоупотреби. Примарно, се разбира, во однос на политичките / дневнополитичките поставености, динамики, турбуленции, контракции и дисторзии во рамките на Република Македонија и на македонското општество.

Подрачјето на примена и ограничувањата се: богатството информации содржани во трудот заедно со сознанијата стекнати во рамките на истражувањето на кандидатот пред се имаат своја значајна примена во едукативни цели и како ориентири и рефренци за разнонаменски идни истражувања на оваа тема. Основното ограничување на ова истражување е тоа што е строго теориско. Но, од друга страна, сосема нереално е од кандидатот да се бара обврзателна надградба на истражувањето и како емпириско, пред се со оглед на финансиските можности и реперкусии кои неминовно ги бара и ги наметнува емпириско истражување.

Можните понатамошни истражувања се: стратешките концепти на НАТО, исто како и неговите доктрини, заедно со соодветните одбранбени и безбедносни концепти и доктрини на САД, кои во иднина ќе бидат креирани и објавувани, во соодветен компаративен контекст и дискурс, природно се наметнуваат како основни и примарни теми кои тематски и методолошки ја континуираат и ја надградуваат темата на истражувањето на рамките на оваа докторска дисертација.

Со оглед на наведеното, Комисијата му предлага на Научниот совет на Институтот за социолошки и политичко–правни истражувања да ја прифати позитивната оценка и да закаже одбрана на докторската дисертација на кандидатот м – р Митко Гаџовски со наслов „Промените и улогата на стратегискиот концепт на НАТО по настаните од 11 септември 2001,,.

КОМИСИЈА

1. Проф. д - р Емилија Симоска, претседател с.р.
2. Проф. д – р Славејко Сасајковски, ментор с.р.
3. Проф. д – р Панде Лазаревски, член с.р.
4. Вонр. проф. д – р Анета Цекиќ, член с.р.
5. Вонр. проф. д – р Бојана Наумовска, член с.р.